ANTONESCU
Hitler

corespondență și întîlniri inedite

1940-1944

HISTORIA • Top Secret

Top Secret • HISTORIA

BUCUREȘTI 1991

ANTONESCU - HITLER

Corespondență și întîlniri inedite (1940 - 1944)

Volumul I

Ediție alcătuită de
VASILE ARIMIA
ION ARDELEANU
ȘTEFAN LACHE

Coordonator științific
Dr. FLORIN CONSTANTINIU

C O Z I A Ed.—Co.
București 1991

ANTONESCU — HITLER

Corespondență și întîlniri inedite
(1940 — 1944)

Coperta de RUXANDRA CĂLĂRAȘU

I.S.B.N. 970—95204—1—3

„Istoria va recunoaște contribuția mea"

ION ANTONESCU

INTRODUCERE

La aproape cinci decenii de la trecerea în neființă a mareșalului Ion Antonescu, istoriografia română este încă la începutul drumului pentru cunoașterea unei epoci și a unei personalități ce a brăzdat istoria României în prima jumătate a secolului XX. Cu franchețea, sinceritatea ce l-au caracterizat, Ion Antonescu scria: „Doream să plec în mormînt și să iau cu mine, nu numai toate amărăciunile cu care am fost răsplătit și toată ingratitudinea cu care am fost tratat, dar și secretul multora din faptele mele, care, deși au influențat drumul nostru istoric, nu sînt totuși cuprinse în documente".[1]

Documentele reunite în acest volum — scrisori, stenograme, memorandumuri, telegrame — dezvăluie multe din faptele lui Ion Antonescu, care nu numai că au influențat evoluția istorică a României, dar au statuat o anumită așezare politică a ei în viața internațională.

Reunirea între aceste coperți a documentelor care în intervalul septembrie 1940 — august 1944 au fost produse la nivelul suprem de stat din România și Germania surprinde în primul rînd, în ce-l privește pe Ion Antonescu prin hotărîrea, dîrzenia, claritatea, lipsa de echivoc pentru afirmarea principiului suveranității naționale și refacerii integrității teritoriale a României.

De unde a izvorît această atitudine? Ea a fost consecința firească a modului în care s-a format și a muncit în îndelungata sa carieră militară, Ion Antonescu, ajuns pe cele mai înalte trepte ale ierarhiei militare și conducător al României

1) Arhivele Statului, fond. P.C.M., dosar nr. 62/1940, f. 60

Provenit dintr-o familie de militari, Ion Antonescu s-a născut în Pitești, la 2 iunie 1882. Copil fiind s-a impus prin voință, tenacitate, spirit de ordine și disciplină. În 1904 a absolvit Școala de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie din București, în 1906 Școala Specială de Cavalerie de la Tîrgoviște, iar în 1911 Școala Superioară de Război. A parcurs întreaga ierarhie militară : locotenent în 1809, căpitan în 1912, locotenent-colonel în 1917, colonel în 1920, general în 1931 și mareșal în 1941. Datorită realelor sale calități de ofițer de stat major, s-a impus în fața colegilor și superiorilor săi, îndeplinind variate funcții în Marele Stat Major — șef al Biroului operații al Statului Major al „Armatei de Nord" și al „Grupului de armate general Prezan", în august - noiembrie 1916, șef al Biroului Operații al Marelui Cartier General din decembrie 1916 pînă în iulie 1920. În anii 1920 - 1926 a fost atașat militar la Paris, Londra și Bruxelles.

Începînd cu anul 1926, Ion Antonescu a îndeplinit funcții de conducere în instituții superioare ale armatei : comandant al Centrului de Instrucție al Cavaleriei din Sibiu (1926 - 1927), comandant al Școlii Superioare de Război (1927 - 1929 ; 1931-1933), comandant al brigăzilor 5, 6 și 8 roșiori (1929-1931), șef al Marelui Stat Major (1933-1934), comandant al Diviziei 3 infanterie (1935-1938), comandant al Corpului 3 armată, în noiembrie 1938. Distins ofițer, integru și ferm în hotărîrile sale, Ion Antonescu a primit și importante funcții în stat: ministru al apărării naționale în anii 1937-1938 (guvernul Goga - Cuza) și 1940, ministru al aerului și marinei in 1938, președinte al Consiliului de Miniștri în perioada 4 septembrie 1940 — 23 august 1944, ministru al afacerilor străine în intervalul ianuarie — iunie 1941.

În perioada 5 septembrie 1940 — 23 august 1944, în calitate de conducător al statului, Ion Antonescu a fost investit cu depline puteri.

Cele 72 de scrisori, telegrame, minute ale întîlnirilor și memorandumuri incluse în acest volum, trimise lui Adolf Hitler, unor mareșali, generali germani sau miniștri, precum și cele primite de Ion Antonescu reprezintă o parte importantă din corespondența mareșalului cu autoritățile superioare ale celui de-al treilea Reich. Corespondența relevă complexitatea relațiilor politice, diplomatice, militare și economice dintre

România și Germania în perioada 7 septembrie 1940 — 23 august 1944, multiplele probleme ale României, preocuparea generalului pentru atingerea unor obiective limită care să asigure ființa statului, menținerea și înfăptuirea aspirații legitime ale poporului român.

Cele mai multe scrisori cuprind aprecieri, date, fapte asupra cooperării româno-germane în domeniul militar, relațiile la nivel de stat dintre România și Germania, necesitatea anulării Dictatului de la Viena din 30 august 1940, eliberarea Basarabiei și Bucovinei, raporturile economice româno-germane. Multe dintre scrisorile Mareșalului trimise Führerului, uneori la intervale de cîteva zile, succinte dar dense, reflectă opiniile politice și orientările guvernului român vis-à-vis de politica Reichului și a orientării strategice, tactice în desfășurarea războiului. Complexitatea situației internaționale de la începutul deceniului al cincilea, starea României în special, determinată de ampla amputare a granițelor și-au pus amprenta pe corespondența mareșalului Ion Antonescu.

Una din problemele majore pe care o evidențiază documentele din volum este aceea a eliminării din viața politică a țării a Gărzii de Fier. Acțiunea s-a derulat prin ample și periculoase suișuri și coborîșuri, avînd în vedere sprijinul Partidului național socialist german. După crimele săvîrșite de legionari în noiembrie 1940 asasinarea celor 64 de oameni politici la închisoarea Jilava, între care fostul prim ministru, generalul Gheorghe Argeșanu, miniștrii Victor Iamandi, Gavrilă Marinescu, uciderea savantului Nicolae Iorga, a fostului ministru Virgil Madgearu, tentativa împotriva foștilor prim miniștri Gheorghe Tătărăscu, Constantin Argetoianu, foștilor miniștri Mihail Ghelmegeanu, Mihai Ralea și alții, fărădelegile săvîrșite împotriva locuitorilor pașnici ai țării și în primul rînd a etnicilor evrei amenințau, la începutul lui ianuarie 1941, cu noi acțiuni monstruoase. La întîlnirea cu Adolf Hitler, în 14 ianuarie 1941, generalul Ion Antonescu cu evidentă reținere i-a vorbit interlocutorului „despre mișcarea legionară care și-a pierdut pe adevărații ei conducători". După schimbarea din România, generalul a dat legionarilor deplină libertate în privința organizării lor și i-a sfătuit să urmeze modelul organizațiilor național - socialiste. Dar membrii Gărzii de Fier au făcut greșeala de a opri promovarea elitei intelectuale din țară, în

timp ce au sprijinit ridicarea unor elemente inferioare din rîndul populației. [1]

O altă greșeală relevată de general se referă la acțiunea fruntașilor legiunii de a aplica odată întregul lor program, fără să țină seama de obiecțiunile conducătorului statului și nici de cele exprimate „în mod discret de Legația germană". Această greșeală, accentua generalul Ion Antonescu, „a creat confuzie în administrația publică, oriunde guvernul a permis membrilor Gărzii de Fier să colaboreze."[2]

Prudența care și-a impus-o în dialog l-a determinat pe general să-și nuanțeze poziția, să se arate „dispus" la colaborarea cu Legiunea. El arăta că „a încercat de mult timp să-i readucă pe legionari din nou pe calea cea bună. El este susținut de marea majoritate a poporului român, de la țărani și pînă la profesiunile organizate ale justiției, armatei, inginerilor și profesorilor universitari. Aceste grupuri, arată în continuare Antonescu, l-au sfătuit adesea să organizeze un guvern și un regim nou. Aceasta nu este totuși intenția lui. El dorește să mențină regimul legionar. Totuși el trebuie să-l reorganizeze, cu scopul de a avea posibilitatea să guverneze cu el. El a primit, de asemenea, sfatul de a forma un guvern militar. El a respins și acest sfat, considerînd că un guvern pur militar este ultima carte pe care o poate juca o țară".[3] Cu alte cuvinte Ion Antonescu se străduia să convingă pe sprijinitorii Gărzii de Fier că el dorește colaborarea, dar nu are cu cine, avînd în vedere politica crimei și dezorganizării pe care o promovau legionarii. Pentru a-și menține aproape liderii partidului național-socialist german, Antonescu a arătat că își „va asuma el însuși sarcina de a organiza Legiunea, întrucît a devenit evident în ultimele patru luni că este incapabilă să facă aceasta prin propriile sale eforturi". Oamenii pe care el a vrut să-i facă conducători ai Legiunii și cărora el le-a încredințat sarcina reorganizării au dovedit anumite slăbiciuni.[4]

Argumentarea lui Ion Antonescu, ca și starea de spirit a populației, potrivnice, monstruozitățile săvîrșite de legionari,

1) Documentul din 14 ianuarie 1941, nr. 9
2) Ibidem
3) Ibidem
4) Ibidem

cunoscute la Berlin prin informatorii direcţi, l-au determinat pe Hitler să opteze pentru opiniile generalului şi în ultimă instanţă să-l aleagă pe el ca aliat al Reichului. „Colaborarea germano-română, — a replicat Hitler — nu depinde de existenţa unei organizaţii române identice sau adaptate după Partidul naţional socialist. Dacă generalul Antonescu anticipează un rezultat favorabil de pe urma ruperii relaţiilor dintre Partidul naţional socialist şi mişcarea legionară, aceasta nu va însemna, pentru Germania, un sacrificiu".[1] Iar mai departe Führerul a precizat: „Germania acordă importanţă numai relaţiilor oficiale cu generalul Antonescu". [2]

Întors la Bucureşti cu aceste înţelegeri precise, Ion Antonescu a trecut la acţiuni deschise de respingere a practicilor antipopulare ale gardiştilor, care au culminat cu reprimarea armată a rebeliunii legionare din 21-23 ianuarie 1941. În condiţiile înfrîngerii legionarilor, generalul s-a adresat ministrului Germaniei la Bucureşti, von Killinger, exprimîndu-i dorinţa de a trimite „în Germania cîţiva instigatori ai rebeliunii din ianuarie şi în primul rînd pe acei membri ai guvernului care îi poartă răspunderea".[3] El avea în vedere pe Horia Sima, Traian Brăileanu, V. Iaşinschi, Corneliu Georgescu şi C. Papanace. Pentru aceştia el propunea o detenţie de cinci ani, din care 3 ani în lagăre şi 2 ani în locuri de muncă şi „să nu poată părăsi locul de internare, cheltuielile modestei lor întreţineri urmînd a fi acoperite de către guvernul român" [4] Lichidarea, cel puţin pentru început, a pericolului Gărzii de Fier a permis generalului Ion Antonescu să acţioneze pentru consolidarea propriului regim iar pe plan extern să treacă la acţiuni în vederea recuperării teritoriilor pierdute de România în anul 1940.

În multe scrisori, dar mai ales cu prilejul convorbirilor care au avut loc între mareşalul Ion Antonescu şi Führerul Adolf Hitler, între 23 noiembrie 1940 — 5 august 1944, o problemă constantă a fost necesitatea anulării Dictatului de la Viena din 30 august 1940. Antonescu a prezentat aceeaşi problemă sub

1) Ibidem
2) Ibidem
3) Documentul din 25 februarie 1941, nr. 12
4) Ibidem

variate forme, ca: „reglementarea litigiului româno-ungar", „chestiuni politice cu Ungaria", „cuceririle teritoriale săvîrşite de Ungaria", „drepturile statornice şi seculare ale poporului român şi misiunea sa din Carpaţi", „granița arbitrajului de la Viena, este intolerabilă", precum şi prin altele, cerînd implicarea Germaniei pentru anularea Dictatului de la Viena.

La 15 septembrie 1941, ministrul afacerilor străine, Mihai Antonescu, printr-o scrisoare adresată miniştrilor României la Berlin şi la Roma le comunica opinia sa privind caducitatea Dictatului de la Viena. Totodată Mihai Antonescu îi recomanda lui Raoul V. Bossy, ministrul României la Berlin, să vadă „ce efect produce contestarea caducităţii actului de la Viena prin voinţa unilaterală a Ungariei, asupra căreia, guvernul mareşalului Antonescu îşi asumă hotărîrea".[1] În convorbirea din 14 februarie 1942, mareşalul i-a spus Führerului că „nu acceptăm definitiv arbitrajul de la Viena".

Amputarea teritorială a României în anul 1940 — pierderea Basarabiei, nordului Bucovinei în favoarea U.R.S.S., a nord-vestului României, răpit prin Dictatul fascist de la Viena, sudului Dobrogei în favoarea Bulgariei — a marcat activitatea guvernului condus de generalul Ion Antonescu. „Eliberat" de presiunea gardistă, Ion Antonescu s-a concentrat spre refacerea teritoriului naţional. Aşa cum, în noiembrie 1940, fără să consulte guvernul, poporul, Antonescu a aderat la Pactul Tripartit — Germania, Italia, Japonia — la alianţa cu Germania, la fel a procedat în iunie 1941, angajînd armata română în război alături de cel de-al treilea Reich.

Intrarea la 22 iunie 1941 în război alături de Germania a fost motivată prin necesitatea eliberării Basarabiei şi Bucovinei de nord. Pornit în viltoarea războiului, Antonescu a conferit acţiunii şi un caracter ideologic — distrugerea bolşevismului.

În Memorandumul guvernului român din 11 februarie 1942 se arată: „Mareşalul Antonescu, guvernul şi poporul român au conştiinţa că fără lupta victorioasă a lui Adolf Hitler în contra slavismului şi a comunismului, naţiunea română şi-ar pierde nu numai toate jertfele suferite din 1940 pînă azi, dar însăşi fiinţa naţională, o dată cu instituţiile civilizaţiei".[2]

---

1) Documentul din 15 septembrie 1941, nr. 26
2) Documentul nr. 38

Multe din documentele referitoare la anii 1941-1944 se referă la acţiunile întreprinse pentru reîntregirea teritoriului naţional. O semnificaţie deosebită îi acordă corespondenţa Antonescu — Hitler eliberării Basarabiei la 26 iulie 1941.

Corespondenţa Antonescu — Hitler oferă o imagine filtrată a relaţiilor militare, care de multe ori au fost marcate de trufia prusacă, căreia ostaşii români i-au ripostat iar, nu în puţine cazuri, însuşi Antonescu.

Dificultăţile întîmpinate de armata română şi-au avut izvorul în nerespectarea obligaţiilor ce reveneau părţii germane. La 17 august 1941, generalul Ion Antonescu ii preciza Führerului: „Cum, practic, îmi este imposibil să asigur transporturile de aprovizionare, din cauza lipsei de mijloace de transport auto; rămîne ca ele să fie făcute prin mijloace de transport germane. De asemenea, aviaţia va colabora mai departe cu aviaţia germană, însă pentru aceasta este absolut necesar a i se completa, cel puţin în parte, pierderile suferite şi a i se asigura mijloace de aprovizionare".[1]

La începutul anului 1942, cînd o etapă importantă a războiului se încheia, cu prilejul întrevederii din 11 februarie 1942, a mareşalului cu Hitler, Antonescu i-a vorbit despre lipsurile de materiale şi nerespectarea înţelegerilor din punct de vedere militar. În minuta întrevederii dictată de Ion Antonescu s-a consemnat: „Am cerut ca materialul antiaerian să ne fie dat complex; vom instrui oamenii în Germania sau România. Mi-a răspuns că se va ocupa. Cunoaşte neregulile economice semnalate şi îmi dă voie să iau toate măsurile. Am spus că răniţii şi bolnavii pot rămîne, dar am cerut să dea ordin pentru respectarea legilor ţării, aşa cum ni s-ar cere să le respectăm noi dacă am fi la ei".[2]

În ampla scrisoare adresată de mareşalul Antonescu feldmareşalului von Manstein, la 9 decembrie 1942, sînt pe larg redate aspectele de nerespectare a principiilor de colaborare, tratamentul incompatibil la care erau supuşi ostaşii şi ofiţerii armatei române de către germani. Pentru a înceta acestea, mareşalul, adresîndu-se lui Manstein îi preciza: „Vă rog, domnule mareşal, nu numai ca, camarad, dar şi în virtutea răspunderii

1) Documentul nr. 23
2) Documentul nr. 38

pe care o am față de soldații mei și poporul meu să faceți să înceteze cu un minut mai devreme această stare de fapt și în privința tratamentului soldatului român și în privința comandantului lui. Soldatul român nu poate fi comandat decît de ofițerul și comandamentul român".[1]

În același timp conducătorul statului român, în anii 1940-1943 s-a opus amestecului Germaniei în politica internă și externă a României. Semnificativă în acest sens a fost întîlnirea din 12 aprilie 1943 cînd Hitler i-a reproșat mareșalului tentativele diplomatice întreprinse de Mihai Antonescu în Spania, Portugalia, Turcia, Elveția, Vatican în scopul ieșirii României din alianța cu Germania, animozitățile cu palatul și faptul că opoziția este lăsată să acționeze. Mareșalul Ion Antonescu a răspuns: „În ceea ce-l privește pe Mihai Antonescu, și-a arătat toată încrederea pe care o avea în el, dar trebuie să recunoască că, în ultima vreme, a avut dificultăți cu el, și despre care domnul von Killinger a relatat precis și că aceasta devenise cancanul Bucureștiului (cearta dintre cei doi). Mihai Antonescu a muncit mult și nu s-a menajat deloc. Din această cauză e acum obosit și surmenat. L-ar durea foarte mult pe el (mareșalul) dacă Mihai Antonescu ar trebui să se despartă de el, după ce și-a pus de multe ori viața în joc pentru mareșal".[2] Referindu-se la opoziție și îndeosebi la Iuliu Maniu, mareșalul Ion Antonescu „a repetat motivele care l-au determinat să nu întreprindă nimic împotriva lui Maniu, care e privit de poporul român ca o personalitate istorică și mai ales în rîndul țăranilor, unde are o deosebită trecere și care ar deveni, în urma unei acțiuni împotriva sa, un adevărat martir".[3]

O consecință directă a înfrîngerilor militare a fost, treptat, pierderea, de către mareșalul Antonescu și guvernul său, a controlului asupra vieții economice a României, asupra coordonării acțiunilor militare. Acest proces s-a accentuat începînd cu primăvara anului 1944, cînd unitățile armatei sovietice au pătruns pe teritoriul românesc. În acest timp armata germană, și în special Misiunea Militară Germană s-a substituit mareșalului Antonescu și guvernului, luînd decizii în probleme

1) Documentul nr. 48
2) Documentul nr. 58
3) Ibidem

economice, de transport, gruparea și organizarea unităților armatei etc.

Tocmai pentru a facilita cititorului complexitatea problemelor care se aflau la nivelul factorilor de decizie ai țării, pentru a explicita anumite dispoziții, hotărîri luate la nivelul conducătorilor celor două state, am inclus în volum și cîteva scrisori, telegrame la nivelul miniștrilor de externe, al comandanților de front sau al marilor comandanți, șefilor Marelui Stat Major sau șefilor celor două Legații de la București și Berlin.

Documentele incluse în volum oferă o imagine de ansamblu asupra relațiilor româno-germane din anii 1940-1944, contribuind astfel la o înțelegere în spiritul adevărului a politicii promovate de România într-o perioadă grea a evoluției societății românești în contextul celei de-a doua conflagrații mondiale

Volumul l-am alcătuit conform normelor și regulilor acestui gen de lucrări. Documentele le-am așezat în ordine cronologică, păstrînd, acolo unde a fost cazul, adnotațiile, notele consemnate pe document.

În cazul documentelor redactate în limba germană am folosit traducerea făcută la data emiterii documentului. În cazul unor variante de traducere, am reținut-o pe cea care respectă textul documentului și cu o exprimare fidelă limbii române. Documentele au fost transcrise conform normelor ortografice actuale. Greșelile de dactilografiere le-am corectat în mod tacit. În documentele în care sînt menționate evenimente, personalități mai puțin cunoscute am realizat note explicative. Acestea sînt numerotate cu cifre arabe. În elaborarea notelor am folosit enciclopedii, dicționare, lucrări de istorie, adiacente perioadei

Adresăm și aici calde mulțumiri Direcției Generale a Arhivelor Statului, care ne-a sprijinit în efectuarea cercetării științifice precum și celor care ne-au ajutat în pregătirea pentru tipar a lucrării.

Ion Ardeleanu
Vasile Arimia

Lista documentelor

1

1940 septembrie 6 București. Scrisoare prin care generalul Ion Antonescu aduce la cunoștință cancelarului german Adolf Hitler preluarea conducerii guvernului român expunîndu-și mărturia de credință în poporul german și în Führerul său.

2

1940 septembrie 7 Berlin. Scrisoare a lui Adolf Hitler către generalul Ion Antonescu prin care îi mulțumește pentru mesajul trimis cu ocazia luării conducerii guvernului român, exprimîndu-și încrederea că viitorul poporului român va fi asigurat în strînsă legătură cu puterile Axei

3

1940 noiembrie 23 Berlin. Sinteză asupra convorbirii dintre generalul Ion Antonescu și ministrul de externe al Reichului în ziua de 22 noiembrie 1940.

4

1940 noiembrie 23 Berlin. Sinteză asupra convorbirii dintre cancelarul german Adolf Hitler și ministrul președinte al României, generalul Ion Antonescu, la 22 noiembrie 1940, în prezența ministrului de externe al Reichului,

5

1940 noiembrie 24 Berlin. Sinteză asupra convorbirii pe care a avut-o generalul Ion Antonescu cu feldmareșalul Keitel în ziua de 23 noiembrie 1940.

6

1940 noiembrie 25 Berlin. Minuta întocmită de Paul Schmidt la convorbirea dintre generalul Ion Antonescu și Führerul Adolf Hitler la audiența de rămas bun.

7

1940 noiembrie 26 București. Declarația generalului Ion Antonescu, conducătorul statului român, în ședința Consiliului de Miniștri în legătură cu vizita sa la Berlin, cu aderarea României la Pactul Tripartit și cu politica României în cadrul Axei Berlin–Roma–Tokio.

8

1941 ianuarie 12 Obersalzburg. Scrisoare a cancelarului german Adolf Hitler către generalul Ion Antonescu prin care îl recomandă pe ministrul plenipotențiar von Killinger nu numai ca ambasador, ci și ca un ajutor credincios și leal.

9

1941 ianuarie 14. Inregistrarea convorbirii dintre generalul Ion Antonescu și Adolf Hitler, făcută de Schmidt, înalt funcționar din ministerul de externe german, în care sînt evidențiate problemele ridicate de Antonescu, mai ales în legătură cu situația politică internă, cu relațiile dintre România și unii din vecinii săi, necesitatea întăririi puterii economice și militare a țării și opiniile lui Hitler.

10

1941 ianuarie 14. Memorandum trimis de generalul Ion Antonescu cancelarului german Adolf Hitler, conținînd în linii generale problemele discutate la întîlnirea dintre cei doi conducători de stat

1

1941 ianuarie 15. Sinteza asupra vizitei delegației române în frunte cu generalul Ion Antonescu în ziua de 14 ianuarie la cancelarul german Adolf Hitler, în care se arată problemele discutate

1

1941 februarie 25. Scrisoarea generalului Ion Antonescu, adresată ministrului Germaniei la București, von Killinger, cu rugămintea de a fi trimisă la Berlin, cu privire la măsurile de pedepsire a căpeteniilor mișcării legionare implicate în rebeliunea din ianuarie 1941

1

1941 mai 23. Ordinul lui Adolf Hitler dat Comandamentului Superior al Armatei germane cu ocazia numirii generalului colonel Ritter von Schobert în calitate de comandant suprem al trupelor germane din Romania

14

1941 iunie 11. Memorandum trimis de generalul Ion Antonescu cancelarului german Adolf Hitler, conținînd problemele discutate la întîlnirea dintre cei doi conducători de stat și anume, probleme europene, probleme regionale și rolul pe care urma să-l aibă România în viitoarea desfășurare a evenimentelor

15 1941 iunie 13. Stenogramă a întrevederii dintre generalul Ion Antonescu și cancelarul german Adolf Hitler, din 12 iunie

16

1941 iunie 18, Berlin. Scrisoare a lui Adolf Hitler către generalul Ion Antonescu, prin care îl pune la curent cu hotărîrea luată de „a reduce definitiv pericolul pentru Europa" pe care îl prezintă Rusia Sovietică, arătînd dorințele sale față de misiunea generalului Antonescu și misiunea armatei române în prima etapă

17

1941 iunie 23, București. Scrisoare a generalului Ion Antonescu către Führerul Adolf Hitler prin care confirmă primirea directivei operative și mulțumește pentru cinstea ce i-a făcut de a comanda armata româno-germană pe frontul român

18

1941 iunie 29, Cartierul General al Führerului. Scrisoarea lui Adolf Hitler către generalul Ion Antonescu în care, scriindu-i despre unele rezultate, îi mulțumește pentru operațiunile din sud arătîndu-i ce trebuie să facă în continuare

19

1941 iulie 1, București. Scrisoare a generalului Ion Antonescu către cancelarul german Adolf Hitler, prin care își exprimă admirația pentru operațiunile victorioase ale armatei germane, arătînd măsurile pe care le-a întreprins pe frontul român

20

1941 iulie (2), București. Scrisoare a generalului Ion Antonescu către Adolf Hitler, prin care răspunde că a primit scrisoarea în legătură cu colonelul Corne și îi mulțumește pentru aprecierile elogioase la adresa ofițerului român

21

1941 iulie 27, Berlin. Scrisoare a lui Adolf Hitler către Ion Antonescu, prin care îi mulțumește pentru hotărîrea de a duce războiul alături de Germania, pentru ajutorul dat pînă atunci cerîndu-l să înainteze la sud-vest de Bug. Îl informează cu unele operațiuni ce urmează a fi executate.

22

1941 iulie 31, București. Scrisoare a generalului Ion Antonescu către Adolf Hitler prin care îi mulțumește pentru aprecierile și gîndurile de prețuire a ostașului român, comunicîndu-i că va merge pînă la capăt în acțiunea pornită la răsărit.

23

1941 august 14, Berlin. Scrisoare adresată de Adolf Hitler generalului Ion Antonescu prin care îl informează cu unele acțiuni, propunîndu-i ca după atingerea Niprului inferior să ia în primire siguranța teritoriului dintre Nistru și Nipru

24

1941, august 17. Răspunsul generalului Ion Antonescu la scrisoarea lui Adolf Hitler din 14 august 1941.

25

1941 august 21, București. Scrisoare a generalului Ion Antonescu către generalul feldmareșal von Rundstedt, comandantul Grupului și Armatei de Sud, prin care arată măsurile ce se impun în vederea colaborării trupelor române în operațiunile de la est de Nipru.

26

1941 august 24. Scrisoare a Misiunii Militare Germane către Marele Stat Major Român, prin care confirmă mareșalului Ion Antonescu primirea de către Führer a scrisorii expediate la 17 august și că este de acord cu propunerile lui I. Antonescu, fiind necesară stabilirea unor înțelegeri pe care le enumeră.

27

1941 septembrie 15, București. Memoriul guvernului român trimis miniștrilor români de la Berlin și Roma pentru a fi remis miniștrilor afacerilor externe ale celor două state, privitor la situația românilor din teritoriul ocupat de Ungaria prin Dictatul de la Viena.

28

1941 octombrie 5. Cartierul general de campanie al armatei germane. Scrisoare a lui Adolf Hitler către mareşalul Ion Antonescu în care, după ce reaminteşte de unele rezultate obţinute, îşi exprimă opinia în legătură cu organizarea unor acţiuni viitoare.

29

1941 octombrie 11, Bucureşti. Scrisoare a mareşalului Ion Antonescu către Adolf Hitler prin care îi mulţumeşte pentru aprecierile făcute la adresa armatelor a III-a şi a IV-a informîndu-l asupra modului cum se desfăşoară luptele în continuare şi a lipsei de muniţii.

30

1941 noiembrie 26, Berlin. Convorbirea avută de Mihai Antonescu cu Reichsmareşalul german Göring cu ocazia vizitei întreprinse în Germania

31

1941 noiembrie 26, Berlin. Întrevederea lui Mihai Antonescu, vicepreşedinte al guvernului român, cu ministrul german Joachim von Ribbentrop şi problemele discutate.

32

1941 noiembrie 27, Berlin. Despre audienţa profesorului Mihai Antonescu, vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri, la cancelarul german Adolf Hitler şi problemele discutate.

33

1941 decembrie 29, Cartierul General al Führerului. Scrisoare a lui Adolf Hitler către mareşalul Ion Antonescu cu ocazia încheierii unui an de lupte, trecînd în revistă unele acţiuni şi împărtăşindu-i unele gînduri pentru perioada următoare.

34

1941 decembrie. Răspuns dat de mareşalul Antonescu colonelului german Spalke prin care arată că a luat act de schimbările în Marele Comandament German şi roagă să se transmită Führerului că va putea conta pe el, pe armata şi poporul român. În acelaşi timp îi reaminteşte problemele pe care le-a solicitat.

35

1942 ianuarie 1, Marele Cartier General al Führerului. Scrisoarea lui Adolf Hitler către mareşalul Ion Antonescu prin care îi face cunoscut că i-a trimis un automobil, cu urările cele mai bune

36

1942 ianuarie 5, Bucureşti. Scrisoare a mareşalului Ion Antonescu către Adolf Hitler ca răspuns la scrisoarea din 1 ianuarie 1942 mulţumind pentru darul ce i-a fost trimis

37

1942 ianuarie 5, Bucureşti. Scrisoare a mareşalului Ion Antonescu către Adolf Hitler prin care îşi exprimă gratitudinea pentru aprecierile făcute la adresa armatei române cu ocazia încheierii unui an de colaborare; îi aminteşte de unele acţiuni şi doreşte o întrevedere cu cancelarul german

38

1942 februarie 3. Scrisoare a şefului Comandamentului Suprem al Armatei germane, Keitel, către şeful Marelui Stat Major Român, generalul Steflea, prin care îl înştiinţează despre organizarea unei ofensive în care scop cere deplasarea de unităţi române

39

1942 februarie 11. Memorandum întocmit de Mihai Antonescu şi remis de mareşalul Ion Antonescu lui Adolf Hitler, cu ocazia vizitei la Marele Cartier General al Führerului, prin care, după ce arată contribuţia şi rolul pe care l-a jucat România în planurile germane în perioada de un an şi jumătate şi faptul că este de acord cu noi contribuţii; solicită însă ajutor în dezvoltarea economiei şi înzestrarea armatei, precum şi clarificarea raporturilor lor cu unele state vecine, îndeosebi cu Ungaria

40

1942 februarie 12. Rezumatul convorbirii purtate de mareşalul Ion Antonescu cu Adolf Hitler la 11 februarie 1942.

41

1942 februarie 17, Berlin. Minuta întocmită de Paul Schmidt asupra întrevederii dintre mareşalul Ion Antonescu şi Führerul Adolf Hitler din 11 februarie 1942,

42

1942 octombrie 21. Telegramă a mareşalului Ion Antonescu către generalul german Hauffe şi, spre ştiinţă, generalului Ilie Steflea prin care îi înştiinţează despre situaţia grea în care se află Armata a 3-a română, cerînd să nu se facă modificări în organizarea şi atribuţiile ei şi să fie ajutată cu armament

43

1942 noiembrie 22. Telegramă trimisă de Adolf Hitler mareşalului Ion Antonescu prin care îi comunică numirea feldmareşalului Erik von Manstein în calitate de comandant al frontului Donului şi în sectorul Stalingrad

44

1942 noiembrie 22. Telegramă a Cabinetului Militar către ataşatul militar român la Berlin prin care cere să se comunice lui Adolf Hitler, telegrama alăturată în care se informa despre situaţia grea a Armatei a 3-a române pe frontul de est, rugînd să fie luate măsuri în consecinţă

45

1942 noiembrie 23. Telegramă a lui Adolf Hitler către mareşalul Ion Antonescu ca răspuns la telegrama din 22 noiembrie, prin care îi făcea cunoscut că dăduse ordinul în legătură cu Gruparea Lascăr atunci cînd a primit telegrama lui Ion Antonescu. Îşi exprimă încrederea în capacitatea generalului Lascăr căruia i-a acordat o înaltă decoraţie germană

46

1942 noiembrie 23, Bucureşti. Telegramă a mareşalului Ion Antonescu către Adolf Hitler confirmînd primirea telegramei acestuia din dimineaţa zilei de 23 noiembrie şi făcîndu-i cunoscut ordinul pe care l-a dat comandanţilor şi trupelor române

47

1942 decembrie 4, Bucureşti. Scrisoare a mareşalului Ion Antonescu către Marele Cartier General, prin care îşi exprimă încrederea în armata a 3-a, cea care a suferit înfrîngeri şi pierderi mari în luptele de la Cotul Donului, apreciind că vinovaţii pentru aceasta sînt comandanţii germani care au fost informaţi la timp de situaţia grea în care se găsea armata română. Cerea să fie comunicat acest răspuns generalului german Hauffe pe care îl considera principalul vinovat

48

1942 decembrie 9, Bucureşti Telegramă a mareşalului Ion Antonescu adresată feldmareşalului Erik von Manstein, anunţîndu-l că-i trimite prin generalul Ilie Şteflea, o scrisoare

49

1942 decembrie 9, Bucureşti. Scrisoare a mareşalului Ion Antonescu către feldmareşalul von Manstein în care descrie situaţia deosebit de grea a armatelor a 3-a şi a 4-a române ca urmare a lipsurilor de dotare şi înzestrare, a luptelor permanente în care au fost angajate şi care au avut ca urmare scăderea efectivelor şi a armamentului, datorate greşelilor de organizare şi conducere ale Comandamentului Grupului de Armate „B" şi altor comandanţi, ceea ce a dus la înfrîngerile de la Cotul Donului. Protestează contra măsurilor luate de comandamentele germane împotriva unităţilor, ofiţerilor şi trupei române, cerînd să se înceteze acest tratament împotriva armatei române.

50

1942 decembrie 15. Scrisoarea de răspuns a feldmareşalului Erik von Manstein adresată mareşalului Ion Antonescu

51

1942 decembrie 15. Ordin al feldmareşalului von Manstein dat în urma schimbului de scrisori cu mareşalul Ion Antonescu.

1 **1940 septembrie 6 București. Scrisoare prin care generalul Ion Antonescu aduce la cunoștință cancelarului german Adolf Hitler preluarea conducerii guvernului român expunîndu-și mărturia de credință în poporul german și în Führerul său**

Excelenței Sale

Adolf Hitler

EXCELENȚA,

Cel dintîi gînd al neamului românesc în această zi istorică[1], în care își regăsește puterea lui sănătoasă, este să-și facă datoria de a vă exprima mărturia lui credincioasă în marele popor german și marele său Führer[2], o dată cu expresia încrederii sale în securitatea prezentului și nădejdea viitorului.

General I. Antonescu
Președintele Consiliului de miniștri al României

Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar nr. 331/1940 filu 9 (în continuare: Arh. St. București, fond PCM...)

1. Generalul Ion Antonescu se referă la preluarea de către el a puterii. În dimineața de 5 septembrie 1940, după îndelungate ezitări, regele Carol al II-lea a încredințat generalului Ion Antonescu constituirea unui nou guvern. În seara aceleiași zile în București are loc o manifestație legionară. La ora 21,20 generalul Ion Antonescu intră în audiență la rege pe care-l sfătuiește să abdice pentru salvarea țării. La ora 23,00 regele primește timp de gîndire pînă la ora 4 dimineața. Regele se consultă cu generalii Paul Teodorescu, Gheorghe Mihail, Balift, David Popescu, Gheorghe Brătianu, A.C. Cuza, Mihai Manoilescu, cei mai mulți l-au sfătuit să abdice. La ora 4 fără 10 minute generalul Ion Antonescu, prin lt. colonel M. Elefterescu îi transmite regelui Carol al II-lea o scrisoare prin care îi cere să abdice. La ora 6,10 în dimineața de 6 septembrie 1940, Carol al II-lea a consimțit să abdice, transferînd puterea fiului său, Marele Voievod de Alba Iulia, Mihai, devenit rege al României. La ora 8 Mihai a depus jurămîn-

tul în fața generalului Ion Antonescu, patriarhului Nicodim, N. Lupu, președintele înaltei Curți de Casație și Justiție. Generalul Ion Antonescu, prim ministru, practic preia conducerea statului.

2. Hitler Adolf (numele adevărat Schicklgruber) (1889 – 1945). Șeful Partidului nazist din Germania, „Partidul Muncitoresc Național-Socialist German" (N.S.D.A.P.) din anul 1920; Cancelar din iunie 1933 și conducător (Führer) al statului german din august 1934. A instaurat în Germania un regim de dictatură care a durat pînă în 1945.
Hitler s-a sinucis la 30 aprilie 1945.

2 1940 septembrie 7, Berlin. **Scrisoare a lui Adolf Hitler către generalul Ion Antonescu prin care îi mulțumește pentru mesajul trimis cu ocazia luării conducerii guvernului român, exprimîndu-și încrederea că viitorul poporului român va fi asigurat in strînsă legătură cu puterile Axei.**

Excelenței sale

Domnului președinte al Consiliului de Miniștri al României, general Ion Antonescu

București

Mulțumesc sincer Excelenței Voastre pentru amabilul mesaj trimis cu prilejul luării guvernului român. Sînt încredințat că, în noua ordine europeană, viitorul poporului român e asigurat în strînsă legătură cu puterile Axei, Germania și Italia. Opera dv. constructivă în noua Românie va fi întotdeauna urmărită de mine și de poporul german cu cald interes.

Adolf Hitler

Arhivele Statului București, fond PCM, dosar nr. 331/1940 fila 14

3 **1940 noiembrie 23, Berlin. Sinteză asupra convorbirii dintre generalul Ion Antonescu și ministrul de externe al Reichului, în ziua de 22 noiembrie 1940**

După cîteva cuvinte de salut ministrul de externe[1] a declarat că ar dori de la bun început să menționeze un punct pe care Germania l-a notat cu surpriză și regret. El se referă la declarațiile pe care, potrivit contelui Ciano, Antonescu le-a făcut la

Roma[2] în legătură cu verdictul de la Viena. In interesul viitoarelor relații dintre Germania și România, el dorește să arate lui Antonescu în mod absolut clar care este poziția Germaniei. El înțelege că este dureros pentru o țară să cedeze ceva cu care s-a obișnuit. Este totuși un lucru bun, mai ales în politica externă, ca chestiunile să fie privite în mod foarte cumpătat. Dacă România va face aceasta, ea va ajunge la concluzia că prin verdictul de la Viena i s-a făcut un mare serviciu. Căci situația în care Führerul a decis să se dea un verdict de arbitraj era de așa natură încît fără garanția Germaniei și Italiei, România ar fi încetat probabil să mai existe ca țară independentă. Ungaria a fost în orice caz ferm hotărîtă să înfăptuiască revizuirea cu orice risc. Era iminent un atac al Ungariei asupra României. În calitate de soldat, generalul Antonescu poate probabil să judece mai bine decît ministrul de externe ce șanse ar fi avut România într-un conflict militar cu Ungaria. Trebuie luat totuși în considerație că în nici un caz conflictul nu ar fi rămas izolat. Rusia Sovietică ar fi intervenit în mod neîndoielnic și aceasta ar fi însemnat sfîrșitul României. Cînd urma să se dea verdictul la Viena, situația era de așa natură că pe de o parte Ungaria era ferm hotărîtă să atace România și notificase deja Germaniei aceasta în mod oficial[3], în timp ce Rusia concentra forțe puternice la frontiera cu România. Pe de altă parte, România nu era înclinată să cedeze Ungariei acel minimum de revizuiri care să fi satisfăcut pretențiile acesteia. Într-o astfel de situație Germania a declarat Ungariei în termeni neșovăielnici că din cauza amenințării asupra cîmpurilor petroliere din România, ea nu dorește în nici un caz un război în Balcani, de asemenea ea a apelat la România să accepte o revizuire generoasă, subliniind interesul ei pentru pacea în Balcani și accentuînd primejdia ce amenință România din partea Ungariei și a Rusiei. În schimb ea a oferit României garanția germano-italiană[4]. Contrar unor anumite zvonuri, delegației române i s-a declarat întregul adevăr înainte de efectuarea verdictului de la Viena. Comunicatul Urdăreanu[5], care a fost publicat pe timpul acela în legătură cu această chestiune a prezentat lucrurile într-o lumină complet falsă. Situația de atunci indica cu toate acestea că o hotărîre promptă este necesară de urgență. Prin urmare, trebuia cerută în prealabil o asigurare din partea ambelor părți, că ele vor

accepta în mod necondiționat verdictul. Dacă nu s-ar fi făcut aceasta și s-ar fi început discuții îndelungate, ar fi trecut șase luni fără ca să se ajungă la vreun acord. Ar fi izbucnit războiul și România ar fi încetat să mai existe. În privința teritoriilor ce urmau să fie cedate, verdictul în sine a adoptat o poziție aproximativ la jumătatea drumului dintre ultimele cereri ungare și ultimele concesii române. Manoilescu[6] și Pop[7] au fost informați despre aceasta în prealabil. Ei ar fi trebuit de asemenea să știe că regiunea secuilor va reveni Ungariei, întrucît lor li s-a declarat că un grup național ungar vechi și stabil nu poate fi transplantat.

Dacă, potrivit declarațiilor făcute de contele Ciano, Antonescu a declarat ducelui că verdictul n-a ținut seama de realitățile etnografice din Transilvania, pentru că arbitrii au fost impresionați de o hartă roșie a Ungariei, aceasta este o mare greșeală. Arbitrii au fost informați cu multă acuratețe în ceea ce privește situația naționalităților. Se pune totuși problema de a găsi o sinteză între cererile ungare și concesiile române, precum și de a găsi o sinteză între realitățile etnografice și cele istorice. Antonescu ar trebui să recunoască că tabloul s-ar fi schimbat foarte mult spre dezavantajul României dacă hotărîrea intîmplător ar fi fost luată potrivit cu punctele de vedere pur istorice. Este clar că în viața națiunilor în genere sînt determinante considerațiile istorice și numai rareori considerațiile de naționalitate. Ungaria pierduse Transilvania în folosul României într-o perioadă cînd Germania suferise o înfrîngere gravă și ea fusese aliatul Reichului german. Desigur și aceasta s-a luat în considerație de către Germania. În afară de aceasta, verdictul a fost cumpănit cu foarte multă grijă potrivit punctelor de vedere geografice și istorice[8]. Ungaria a primit uneori două cincimi din teritoriul ei pierdut, în timp ce România a menținut trei cincimi din ceea ce cîștigase în urma războiului mondial. Cu aceasta, chestiunea este reglementată odată pentru totdeauna.

Poate fi înțeles faptul că din punct de vedere psihologic este greu României să se împace cu aceasta. El (ministrul de externe) îi cere totuși lui Antonescu să se rețină de la orice critici asupra verdictului de la Viena, exact așa cum el a cerut ungurilor să se rețină de la orice propagandă privind o revizuire ulterioară. După serioase lupte între naționalități, acum trebuie restabilite liniștea și ordinea.

Referitor la incidentele ce au însoțit predarea către Ungaria a teritoriilor ce urmau să fie cedate, ministrul de externe a spus că el a văzut din raportul comisiei Altenburg* că „în unele locuri ungurii au făcut lucruri ce nu pot fi înțelese și ar fi trebuit să nu aibă loc". Pe de altă parte, s-au întîmplat diverse lucruri și de partea română care ar fi fost mai bine să nu se fi săvîrșit. Germania știe, pe baza experiențelor ei din luptele naționale cu polonii, cehii și alte popoare străine că întotdeauna schimbările de posesiuni teritoriale ale națiunilor sînt însoțite de ricidivarea unor vechi răzbunări de sînge și adesea iese la suprafață o anumtiă bestialitate. (Untermenschentum). Dar aceste lucruri sînt inevitabile în astfel de răsturnări. Trecutul trebuie totuși uitat și trebuie privit înainte spre viitor.

Germania și Italia sînt gata să-și folosească influența lor în așa fel încît situația minorităților să se poată aplana. Peste numai cîteva zile, recomandări urmărind să prevină noi incidente și să asigure liniștea pentru viitor vor fi trimise guvernelor român și ungar. El (ministrul de externe) nu dorește să între în amănunte. El vrea numai să-l asigure pe Antonescu, în mod general, că Germania și Italia doresc să acționeze în vederea scopului următor: ca tratamentul echitabil pentru minoritatea română din Ungaria, prevăzut în verdict, să fie garantat, exact așa cum trebuie să fie garantată comportarea corespunzătoare a României față de minoritatea ei ungară.

Trecînd la tema negocierilor economice germano-române, ministrul de externe a remarcat că, pe baza raportului trimis de ministrul Clodius[9], el poate declara că Germania în principiu dorește să colaboreze la programul economic corespunzător asupra căruia s-a căzut de acord. Negocierile în această privință nici nu s-ar putea afla în mîini mai bune decît cele ale ministrului Clodius care, ca și ministrul Neubacher, va raporta în mod curent despre ele. Rezultatul acestor negocieri este satisfăcător atît pentru Germania, cît și pentru România. El îndeplinește scopul de a plasa relațiile economice pe bază complet nouă și de a se ajunge la aranjamente fixe pe termene cît mai lungi cu putință

* Comisia germano-italiană condusă de reprezentantul Ministerului de Externe al Reichului pentru comiterea crimelor săvîrșite de horthyști în Ardeal.

După aceasta, ministrul de externe a vorbit despre situația politică generală și a remarcat că Germania a cîștigat de pe acum războiul; acum nimic nu mai poate schimba faptul acesta; chestiunea se pune numai cînd va recunoaște Anglia în mod definitiv că a fost înfrîntă.

Din punct de vedere militar, Germania poartă războiul în Anglia ziua și noaptea. El (ministrul de externe) este convins că loviturile date Marii Britanii pînă în prezent de Luftwaffe, și în special cele care au fost date în ultimele cîteva zile împotriva centrelor de armament, au produs o impresie foarte serioasă asupra Angliei. Nu este posibil să se prevadă dacă Anglia va cere curînd pacea sau dacă guvernul britanic va izbuti să mențină poporul în luptă pentru încă un timp. În orice caz, Wehrmachtul va lovi Anglia oriunde va putea. Anglia, fie că va fi silită prin atacurile permanente ale bombardierelor și activitatea crescîndă a submarinelor de a cere pacea, fie că ea va fi înfrîntă în mod direct la momentul oportun, cînd condițiile atmosferice vor fi convenabile. În cursul unui an va exista cu siguranță o perioadă de două sau trei săptămîni cu timp favorabil, și atunci va fi cu putință să se dea marea lovitură de anihilare.

Din punct de vedere politic, Germania este pe punctul de a reuni împotriva Angliei o mare coaliție. El (ministrul de externe) este convins că peste foarte puțin timp, în afara acestei coaliții de dimensiuni mondiale, vor rămîne numai puține puteri care să nu aparțină de aceasta într-o formă sau alta.

Apoi, ministrul de externe a început să vorbească despre cele două speranțe ale Angliei: Rusia și America. După vizita lui Molotov[10] la Berlin, el poate declara că speranța Angliei cu privire la Rusia este neîntemeiată. Stalin este prea inteligent pentru a face din Rusia carnea de tun a Angliei. El înțelege foarte bine că un conflict între Rusia și Germania, sau mai curînd o armată combinată germano-japoneză, ar avea un rezultat foarte serios pentru Uniunea Sovietică. În rest, Germania este convinsă că e atît interesul ei, cît și al României, ca relațiile germano-ruse să se dezvolte în mod favorabil și ca Rusia să fie încorporată, sub o formă sau alta, în marea coaliție. Germania nu iubește pe bolșevici și, pe propriul ei teritoriu, ia măsurile cele mai severe împotriva lor. Și contrariul este de asemenea

adevărat. Avînd o atitudine realistă, Führerul a făcut lucrul just, atunci cînd a stabilit relații raționale cu Rusia care, în ultima analiză, vor avea de asemenea un efect favorabil asupra prietenilor Germaniei.

Este greu de prezis atitudinea viitoare a Americii, întrucît multe depind de binecunoscuta istorie americană. Americii nu-i va fi ușor să intre în război, căci nu numai că îi lipsește orice bază militară pentru aceasta, dar faptul că într-un asemenea caz ea va trebui să declare război aproape întregii lumi, va acționa de asemenea ca un factor descurajator; afară de aceasta, intrarea oficială a Americii în război, constituie în mare măsură o chestiune indiferentă pentru Germania. Statele Unite nu vor putea pricinui cu mult mai multe daune Germaniei decît fac deja acum. Pe Germania și Italia nu le interesează deloc armata americană, întrucît Führerul și Mussolini nu vor permite vreo nouă debarcare a anglo-saxonilor în Europa. Marina militară nu este suficient de puternică pentru a acționa în două oceane și va trebui să staționeze mai ales în Pacific. Se vor scurge zece ani pînă ce America își va completa programul ei privitor la o marină militară pentru două oceane. Este neîndoielnic că într-o ciocnire cu flota japoneză, marina militară americană se va dovedi învinsă. De aici rezultă că drept principala contribuție la război rămîn livrările americane de avioane și piloți către Anglia. Dar aceste livrări au loc în orice caz. Din punct de vedere numeric, ele au fost mult exagerate în presă. Statele Unite au avut la început 60 000 de muncitori care au lucrat în industria aeronautică și apoi 150 000, în comparație cu 700 000 în Germania. În primăvară, forța aeriană a Germaniei va crește de cîteva ori, nu numai din punct de vedere cantitativ, ci și calitativ, prin introducerea unor noi tipuri. Pe lîngă aceasta, în timpul iernii Luftwaffe a pricinuit industriei de avioane a Angliei pagube mai însemnate decît ceea ce ar putea compensa livrările americane. Efectul atacurilor aeriene britanice asupra Germaniei este neînsemnat. În ceea ce privește purtarea războiului prin submarine, Führerul va prezenta neîndoielnic noi amănunte. Pînă în prezent au operat numai cîteva submarine. În următoarele cîteva luni situația aceasta se va schimba totuși și se vor da lovituri pe calea aceasta și împotriva livrărilor americane. În prezent, majoritatea submarinelor sînt folosite pentru misiuni de antrenament. În cursul anului 1941 vor fi construite 35 de

submarine pe lună, adică un submarin pe zi. În felul acesta Anglia va fi izolată din toate părțile și va rămîne numai o chestiune de timp pînă ce ea se va preda.

Referitor la Pactul Tripartit dintre Germania, Italia și Japonia, ministrul de externe a remarcat că el este deosebit de mulțumit de aderarea apropiată a României. El vede în aceasta un mare act simbolic avînd semnificația că între România și Germania nu va mai avea loc niciodată un război; în schimb, cele două țări vor fi legate pentru totdeauna prin prietenie, poate chiar prin camaraderie de arme. Și alte națiuni se vor alătura la Pactul Tripartit. În felul acesta Axa va rămîne factorul decisiv din Europa.

În ceea ce privește Franța, Führerul a găsit o bază prin care țara aceasta, sub o formă sau alta, să fie încorporată în familia națiunilor europene. În convorbirea dintre Führer și mareșalul Pétain a fost stabilit principiul că Franța nu va mai colabora niciodată, în nici un fel, cu Anglia. Germania trebuie de asemenea să urmărească ca această promisiune să fie ținută.

Cu Spania, Germania are relații de prietenie, tot așa cum are cu unele țări balcanice, în timp ce relațiile cu alte state balcanice mai rămîne încă să fie clarificate. După cum s-a menționat, Rusia de asemenea a adoptat o atitudine pozitivă, așa încît, pentru moment cel puțin, nu există cauze de îngrijorare. Ponderea acestei combinații nu este desigur hotărîtoare pentru război, dar constituie un factor puternic care va contribui să forțeze Anglia ca să cadă în genunchi.

În privința războiului italo-grec, Führerul își va declara neîndoielnic poziția în cursul după-amiezii. Este o chestiune de dificultăți minore care va reprezenta totuși numai un episod trecător. Führerul și Mussolini nu vor permite niciodată Angliei să amenințe dinspre Grecia cîmpurile petrolifere ale României și de asemenea, pentru motive strategice generale, ei sînt nevoiți să încerce a-i împiedica pe englezi să se stabilească în Grecia. În orice caz, chestiunea va fi pusă la punct într-un timp foarte scurt.

Problema Mediteranei, de asemenea, va fi reglementată într-un viitor foarte apropiat. Peste cîteva luni Führerul va fi alungat flota engleză din Mediterana. Scopul Germaniei este de a reglementa definitiv problema mediteraneană și de a exclude

pe englezi din zona mediteraneană înainte de sfîrșitul iernii.

În primăvară, armata germană va avea o forță de 230 de divizii. Dintre acestea, 186 sînt divizii excelente de primă linie, cuprinzînd 20 de divizii blindate, 4 divizii de tancuri și un mare număr de divizii mecanizate. În calitate de soldat, generalul Antonescu își poate forma, pe baza acestor cifre, o idee despre adevărata forță a Germaniei. Germania și Italia sînt în situația de a face față oricărei combinații inamice ce s-ar putea concepe și de a o zdrobi cu iuțeala fulgerului.

În rezumat, el, (ministrul de externe) are, prin urmare, posibilitatea să declare că Germania, pe baza forței ei militare și avînd în vedere succesul politicii ei externe în ceea ce privește crearea unei mari coaliții, poate face față viitorului cu un calm suveran. Ea este pregătită pentru un război îndelungat, dar speră să biruie rapid, căci spre deosebire de anii 1914-1918, de data aceasta avantajul este de partea ei.

Generalul Antonescu a mulțumit ministrului de externe pentru că i-a dat clarificări cu privire la situația generală. Personal, el dorește să-și declare vederile în privința chestiunilor politice, economice și militare care prezintă un interes direct pentru România. El nu vorbește, nici în calitate de politician și nici ca diplomat, doar ca un soldat care ar fi fericit să moară pe cîmpul de luptă. El a intrat în viața politică împotriva voinței sale și și-a afirmat sarcina dificilă de a conduce statul, numai pentru că este convins că are de îndeplinit o obligație istorică față de țara sa.

Din punct de vedere politic, el este de părere că România a fost pedepsită prea sever pentru greșelile făcute de o singură generație. Națiunea română este eternă, dar generația care a comis greșelile este într-o asemenea măsură numai un fenomen trecător, încît unii dintre cei care au fost foarte mult responsabili nu mai există. Acum a apărut o Românie cu totul nouă, care nu are nimic de-a face cu cea veche și nu este responsabilă pentru greșelile săvîrșite în trecut. Actualul regim, și el personal, au avut mult de suferit, pentru că nu numai o dată au încercat să împiedice greșelile chiar și înainte de a-și fi asumat puterea. În spatele vechiului regim se ascundeau forțe sinistre și anume sovieticii și evreii. Între ziua de astăzi și cea de ieri se află un zid de nepătruns. În prezent, România merge fără rezerve cu

Axa. Ea merge mult mai departe decît numai să adere la Pactul Tripartit. România este gata să-și verse sîngele pentru Axă pe cîmpul de luptă.

Pînă acum el a avut numai un scurt timp în care să reorganizeze forțele interne ale țării. El dorește să recupereze în interior ceea ce s-a pierdut la frontiere. De îndată ce va fi încheiată această reorganizare, el este gata să intre în război alături de Axă. Avînd în vedere intrarea probabilă a Americii în război, el crede că războiul va mai dura încă mult timp. Prin urmare, România mai poate fi încă de folos.

În Rusia de asemenea, nu se poate avea încredere sută la sută. Românii știu cit de puțină bază se poate pune pe cuvintele slavilor.

Totuși, în scopul de a avea posibilitatea să reorganizeze țara, el are nevoie de ajutor. Cînd și-a asumat puterea, situația era dezastruoasă. Armata fusese demoralizată, în special din cauză că ea fusese silită să renunțe fără luptă la teritorii ce au aparținut României. În ceea ce privește situația financiară și economică, aceasta este bine cunoscută Germaniei.

El a preluat conducerea guvernului la numai cîteva zile după ce fusese eliberat din detențiune. Cu o ocazie precedentă el scrisese deja, în urma unei convorbiri cu regele Carol, o scrisoare în care îi cerea să abdice și aproape că era să fie împușcat pentru aceasta.

Ajutorul de care el are nevoie pentru reorganizarea țării privește două chestiuni: securitatea la frontiere și protecția minorităților.

El a izbutit să înfăptuiască revoluția în România fără nici cea mai mică vărsare de sînge. De asemenea, el îi va pedepsi pe cei vinovați, într-o perfectă ordine. Crimele politice sînt în prezent anchetate, în special procesul Codreanu. Deși el nu intenționează să pedepsească în afara legii, el va proceda cu atît mai mult fără milă, în cadrul legii.

Trecînd la chestiunile de politică externă, Antonescu a făcut observația că rușii prezintă cereri din ce în ce mai mari. Ei expulzează o mulțime de români din Basarabia și amînă în permanență fixarea frontierei, așa încît să aibă posibilitatea să pătrundă treptat mai mult pe teritoriul român și să influențeze fixarea frontierei din ce în ce mai mult în favoarea lor. Ei intenționează să silească Germania și Italia de a părăsi complet

Delta și Gurile Dunării. Ei cer ca problema Dunării Maritime să fie reglementată numai cu România. Este evident că dacă România va trebui să facă față Rusiei, singură ea va avea de cedat în toate chestiunile. Prin urmare, ea nu poate fi în nici un caz de acord cu ideea unui asemenea condominiu. Mai mult chiar, rușii intenționează să refuze vaselor românești trecerea prin Brațul Chilia și vor încerca, așa cum au făcut încă înainte de 1914, să cauzeze o înămolire a celorlalte brațe cu ajutorul unor schimbări în construcția hidraulică cu scopul de a bloca ieșirea din Dunăre spre Marea Neagră.

Ministrul de externe a subliniat că jurisdicția unică a Rusiei și României asupra unor părți din Dunăre este exclusă. Führerul a declarat lui Molotov foarte lămurit că în calitate de mare stat dunărean, Germania este interesată în toate chestiunile privitoare la acest fluviu.

La sfîrșitul convorbirii, care a trebuit să fie întreruptă din cauza recepției apropiate la Führer, Antonescu a menționat de asemenea planul său de a zădărnici intenția rușilor, construind un canal de la Cernavodă la Constanța și a vorbit despre propunerea Rusiei ca Dunărea Maritimă să fie administrată de către o comisie mixtă româno-rusă. El a calificat o asemenea comisie drept o sursă permanentă de tulburări și o poartă de intrare pentru infiltrarea ideilor bolșevice în România.

Documents on German Foreign Policy, 1918 – 1945 sery D. Volume XI september 1, 1940 – january 31, 1941, Her Majesty's Stationery Office – London, 1961, Documentul nr. 380 (F 5/0208–28). În continuare se va cita D.G.F.P.

---

1. Ribbentrop Joachim von (1893-1946), diplomat și om politic german. În timpul primului război mondial timp de patru ani a fost în Canada ocupîndu-se cu comerțul. În 1932 a aderat la Partidul național-socialist german, avînd o rapidă ascensiune politică. La 11 august 1936 a fost numit ambasador la Londra. Ministru de externe al Germaniei (februarie 1938 – mai 1945). A fost judecat de către Tribunalul Internațional de la Nürenberg, ca mare criminal de război, a fost condamnat la moarte și executat.

2. Ion Antonescu a vizitat Roma între 14–16 noiembrie 1940.

3. Se referă la memorandumul guvernului ungar în care declară că concentrările de trupe române ar fi făcut iminentă acțiunea militară din partea Ungariei.

4. Este vorba de convorbirea dintre Ribbentrop, Ciano, Teleki și Csaki care a avut loc la 29 august 1940 cu privire la Dictatul de la Viena prin care teritoriul de nord-vest al României a fost cotropit de Ungaria horthystă.

5. Ernest Urdăreanu (1897-1959), om politic. La 27 martie 1938 a fost numit ministru al Casei Regale; în iunie 1940 a primit și funcția de șef de Stat Major al Partidului Națiunii și ministru de stat. După abdicarea lui Carol al II-lea l-a însoțit în exil.

Comunicatul dat de E. Urdăreanu a apărut în presa din 31 august 1940, în care se arăta: „Hotărîrea Consiliului de Coroană ținut în noaptea de 29 – 30 august 1940 de a accepta arbitrajul puterilor Axei în tratativele româno-ungare a fost luată în circumstanțe excepțional de grele. Conferința de la Viena, determinată din inițiativa Germaniei și Italiei interesate la menținerea păcii în sud-estul Europei, s-a desfășurat în împrejurări în care România trebuie să aleagă între salvarea ființei politice a statului nostru și posibilitatea dispariției lui. Amenințarea cu războiul din partea dușmanilor noștri, precum și imposibilitatea miniștrilor de externe german și italian de a rămîne mai mult de două zile la Conferința din Viena, au determinat România să se hotărască în cel mai scurt timp util.

Acceptarea arbitrajului, care lăsa totalmente în mîinile Axei rezolvarea diferendului româno-ungar, oferea României, drept compensație din partea Germaniei și Italiei, garantarea categorică a frontarelor noastre față de oricare dintre vecini.

Consiliul de Coroană, examinînd toate posibilitățile, a ajuns la singura încheiere mai favorabilă, adică la acceptarea arbitrajului Axei, România găsindu-se în acest moment absolut izolată între dușmani. Întregul sistem pe care se baza politica externă a democrației, s-a prăbușit în întreaga Europă. În această împrejurare, singura atitudine înțeleaptă a fost aceea de a ralia România la politica Axei, acceptînd toate consecințele ce decurg din noua stare de lucruri. Pierderile sînt din nou zguduitor de numeroase, dar garanția ce ni s-a dat în schimb este de o însemnătate vitală pentru ființa statului român, în aceste momente cînd atîtea alte state dispar ca și cum nu ar fi fost. Mulțumită acestei garanții care ne asigură granițele, România își va relua viața normală în interior, procedînd îndată la demobilizare.

Oricît de dureros este pentru noi rezultatul arbitrajului, ceea ce trebuie ținut neapărat în seamă în acest moment decisiv este păstrarea ființei statului și solidarizarea unanimă în jurul tronului, care îl simbolizează și fără care nu ar exista marea nădejde în ziua de mîine". (Universul din 31 august 1940).

6. Mihai Manoilescu (1891-1950), economist neoliberal, om politic. Ministru al afacerilor străine (4 iulie – 14 septembrie 1940). Șeful delegației române care a semnat Dictatul de la Viena din 30 august 1940.

7. Valeriu Pop (1897- ?), avocat. A fost în perioada interbelică deputat în mai multe legislaturi şi ministru. Membru al delegaţiei române la Dictatul de la Viena.

8. Se referă la convorbirea dintre Ribbentrop şi M. Manoilescu la Viena, pe data de 29 august 1940.

9. Referire la memorandumul semnat de Clodius la 21 noiembrie, în care acesta rezumă punctele pe care le discutase la Bucureşti cu Antonescu între 3 şi 5 noiembrie. Antonescu îşi exprimase dorinţa de a continua tratativele privitoare la o colaborare economică româno-germană de lungă durată în cursul apropiatei sale vizite la Berlin.

10. Molotov, Veaceslav Hihailovici (1890-1989), ministru de externe sovietic (1939 – 1940 ; 1953 – 1956) ; preşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului (1939 – 1941). N.S. Hrusciov l-a îndepărtat din conducerea supremă şi l-a numit ambasador al U.R.S.S. în Mongolia.

11. Codreanu (Zelinski) Corneliu Zelea (1899-1938), şeful organizaţiei legionare Garda de Fier. Procesul a fost în mai 1938, fiind condamnat la închisoare. A fost împuşcat împreună cu alţi fruntaşi legionari în noiembrie 1938.

4

1940 noiembrie 23, Berlin. Sinteză asupra convorbirii dintre cancelarul german Adolf Hitler şi ministrul preşedinte al României, generalul Ion Antonescu, la 22 noimbrie 1940, în prezenţa ministrului de externe al Reichului

La început Antonescu a transmis salutări din partea regelui şi poporului României pentru Führer. El însuşi este printre cei care consideră marea operă a lui Adolf Hitler cu o deplină admiraţie şi nutreşte încrederea cea mai deplină în Führer.

Führerul a răspuns că este mulţumit de faptul că are posibilitatea să-l salute pe conducătorul noului stat român. Din cauza asemănării de Weltanschauug*, el a urmărit cu simpatie în ultimii cîţiva ani lupta politică internă a poporului român.

Cînd noul ministru al României şi-a prezentat documentele de acreditare[1], el (Führerul) i-a descris împrejurările care l-au adus de el (Führerul) în strîns contact cu evenimentele legate de asasinarea lui Codreanu.

În ceea ce priveşte viitorul, el crede în strînsa colaborare dintre România şi Germania. Aceasta va fi avantajoasă nu numai pentru relaţiile directe dintre cele două ţări, dar este de

* concepţie despre lume

asemenea necesară pentru motive politice generale, avînd în vedere puternicul atac etnic şi ideologic care ameninţă întreaga Europă. Aceasta sileşte toate naţiunile care au o orientare diferită de a democraţiilor occidentale — prin urmare, de asemenea Germania şi România — să se unească şi să-şi apere interesele în comun.

Antonescu s-a referit la faptul că în convorbirea avută cu ministrul de externe[2], el a accentuat deja schimbarea completă ce a avut loc în România. Între trecut şi viitor, acolo s-a deschis o prăpastie de netrecut. Sprijinit de mişcarea naţional-legionară, el este reprezentantul viitorului României şi vorbeşte Führerului în calitate de soldat, ale cărui declaraţii înseamnă exact cele spuse.

Încă de la asumarea puterii, el a căutat să adere la Axă. Aceasta a avut loc în condiţii care probabil n-au fost niciodată atît de grele pentru un om politic. Scopul său este să reorganizeze ţara şi s-o fortifice — în sfera economică precum şi în viaţa administrativă, politică, intelectuală şi militară. El are un singur scop în vedere şi anume să contribuie la victoria Axei în acest război. El va căuta să recupereze în interior ceea ce a pierdut în exterior. Reconstrucţia armatei, întărirea morală şi a forţei ei militare constituie prima lui sarcină în scopul ca România să poată fi gata cît mai curînd posibil de a-şi putea îndeplini misiunea ei corespunzătoare şi în domeniul militar.

România are trecutul cel mai glorios dintre toate popoarele care trăiesc în regiunea Dunării şi în Balcani. Ea este naţiunea cea mai veche din această zonă şi îşi trage originea încă înainte de Hristos, cînd imperiul întemeiat de romani s-a întins asupra (zonei) Dunării, a Carpaţilor şi a Nistrului (cu o linie de frontieră aşa cum a existat înainte de cedarea Basarabiei).

Din punct de vedere istoric este un caz unic de limbă şi administraţie înfiinţate ca urmare a dominaţiei romane de 200 de ani şi rămase mai mult sau mai puţin neschimbate pînă în ziua de azi.

În cei 1800 de ani care au urmat după dominaţia romană, România şi-a menţinut limba, obiceiurile şi acelaşi tip rasial. Şi acesta este un caz unic în istorie. În legătură cu aceasta, este demn de remarcat, îndeosebi faptul că timp de 10 secole România a avut de suferit, unul după altul, valuri ale barbarilor care au trecut pe marele drum al naţiunilor europene. Datorită puterii

lui de rezistență, poporul român a supraviețuit totuși tuturor acestora, ba chiar și-a menținut limba intactă într-o asemenea măsură, încît din nord și pînă în Dobrogea, de la Basarabia și pînă în Banat, nu există nici un fel de dialecte, ci pretutindeni se vorbește aceeași limbă română. Românii au fost primul popor care a ieșit din evul mediu avînd o organizație politică.

Timp de 500 de ani ei au luptat împotriva rușilor și i-au oprit la Dunăre. Luptele împotriva tătarilor care fuseseră opriți la Nistru, au durat timp de 300 — 400 de ani. România a trebuit de asemenea să lupte împotriva Austro-Ungariei și apoi din nou, timp de 200 de ani, împotriva Rusiei. În ciuda unor forțe destul de mici și a lipsei unei armate puternice, poporul român a rezistat timp de două mii de ani tuturor atacurilor și în cursul acestor două mii de ani de dezvoltare, el a ajuns acolo unde se găsea abia cu cîteva luni în urmă, cînd datorită calamității din istoria lui cea mai recentă, a avut din nou de pierdut atît de mult. România nu va renunța niciodată la lupta ei ; românii au fost primii în aceste regiuni și vor fi ultimii care să le părăsească. Greșelile unei singure generații au fost pedepsite cu multă severitate. România a pierdut roadele unei dezvoltări de 2 000 de ani. Dar ea va mai lupta încă o dată mii de ani pentru a dobîndi poziția la care, după părerea ei, este îndreptățită. Pentru prima oară în istoria ei, ea a fost învinsă fără a fi luptat. Dezordinea internă era totuși atît de mare, încît România nu era capabilă să lupte și credința în conducerea Statului dispăruse complet. Ea nu a găsit nici un sprijin din afară, iar puterea ei morală de rezistență interioară, prin urmare, s-a prăbușit. Toate acestea s-au întîmplat din cauză că în spatele vechiului regim forțele întunecate ale bolșevismului și iudaismului au dus în mod intenționat la dezorganizarea țării, cu scopul de a o arunca în brațele bolșevicilor.

La asumarea puterii, după cea de-a treia lovitură de stat,* el (Antonescu) nu avea la spatele său nici un fel de forțe armate pe care să se fi putut bizui, căci el n-a vrut să folosească armata pentru o reglementare internă, întrucît considera acest lucru ca

* Este vorba de: 1. instaurarea dictaturii lui Carol II la 10 februarie 1938;
2. Luarea puterii de generalul Ion Antonescu la 6 septembrie 1940 ;
3) înfrîngerea rebeliunii legionare la 21 – 23 ianuarie 1941.

fiind primejdios pentru viitorul țării sale. De asemenea, el nu avea nici o legătură politică cu Garda de Fier, ci simpatiza numai cu aceasta din punct de vedere spiritual și sprijinea lupta ei pentru dreptate și recunoaștere internațională. Din cauza aceasta el a fost persecutat de fostul rege și amenințat cu moartea. La asumarea puterii el a fost nevoit să accepte consecințele grave ale perioadei precedente de demoralizare fără margini. Astfel, evacuarea Basarabiei și Bucovinei sub presiunea rusă a avut loc în împrejurări foarte dureroase. Timp de luni de zile în aceste regiuni au avut loc ciocniri de frontieră care s-au soldat cu numeroase pierderi de ofițeri și soldați. Desigur, acum situația este mai liniștită, însă curentul de refugiați din Basarabia și Dobrogea nu se mai termină. Refugiații aceștia, al căror număr Antonescu l-a evaluat la 300 000, reprezintă o mare povară pentru statul român, care trebuie să-i încartiruiască, să-i hrănească și să le dea bani.

După verdictul de la Viena, politica sa s-a bazat pe două piloane: garanția cu privire la frontiere și protecția minorității de 1 350 000 de români rămași în Ungaria, a căror viață, proprietate și libertate au fost garantate pe baza acestui verdict. Totuși, ungurii au încălcat imediat obligația pe care și-au asumat-o față de Germania și Europa. 45 000 de refugiați au părăsit partea ungară a Transilvaniei. Ei au fost maltratați și jefuiți de avuturile lor. Femei și copii au fost asasinați de unguri și mulți dintre refugiați s-au ivit în România cu ochii scoși, limbile tăiate și unghiile smulse.

El (Antonescu) n-a luat măsuri de represalii, dar neliniștea din România este covîrșitor de mare. În afară de aceasta, mai există condiția dezastruoasă a țării în genere, dezorganizarea administrației și a poliției și în sfîrșit, criza economică, care este prima de la sfîrșitul războiului mondial. Ea trebuie atribuită faptului că România a avut de suferit chiar acum o recoltă proastă, datorită căreia recoltarea nu a dat decît un procent de 30% și efectele acesteia au fost intensificate și mai mult datorită angajamentelor de livrări pentru Axă, angajamente care au fost îndeplinite în mod strict. Mișcarea național legionară pe care el se bazează trebuie reorganizată pentru că toți conducătorii ei fuseseră zvîrliți în închisori de foștii conducători.

În aceste împrejurări el se adresează Germaniei cu cererea de a-l ajuta în sfera politică și economică. El poate reconstrui

ţara din punct de vedere politic numai în cazul cînd la frontieră va fi pace. El cere ajutor economic pentru dezvoltarea României, dar şi spre avantajul Germaniei şi Italiei. Pentru dezvoltarea economiei române el are nevoie de credite pe termene lungi, cu un procent de dobîndă mic. Avînd în vedere presupusa intervenţie a Americii şi atitudinea nesigură a Rusiei, Germania trebuie să conteze pe un război îndelungat şi este, prin urmare, de asemenea, în interesul Germaniei să dezvolte industria României pentru a avea la dispoziţie într-o măsură mai mare produsele ţării. Pe lîngă industrie ca atare trebuie îmbunătăţit, de asemenea, sistemul de transporturi. El acordă o atenţie specială dezvoltării industriei interne de produse alimentare cu scopul, ca şi pe această cale, să evite toate transporturile inutile.

În concluzie, Antonescu a declarat că el va adera la Pactul Tripartit în ziua următoare; totuşi, el nu se va mulţumi cu simplul act al aderării, ci va fi de asemenea gata să lupte cu arma în mînă împreună cu puterile Axei pentru victoria civilizaţiei.

Führerul a răspuns că are înţelegerea cea mai profundă pentru situaţia dificilă în care s-a găsit Antonescu. Cînd s-a dat verdictul de la Viena, situaţia era de aşa natură încît ameninţa să izbucnească un conflict între România şi Ungaria, conflict care ar fi putut duce la o catastrofă generală. Din punctul de vedere al Germaniei, o astfel de desfăşurare a evenimentelor ar fi dus la crearea unui vid militar şi politic. Întrucît, pretutindeni în natură, asemenea viduri sînt totuşi imediat umplute, era de aşteptat ca prăbuşirea statului român să aducă pe arenă bolşevismul. Acum el este totuşi convins că România, în pofida tuturor dificultăţilor, va fi pusă din nou pe picioare. Dacă bolşevismul ar fi pătruns în România, chiar şi numai temporar, el ar fi fost eliminat sau deportat în Siberia aşa cum s-a întîmplat în alte regiuni ocupate de Rusia. Viitorul României ar fi fost distrus pentru un timp incalculabil.

Germania nu ar fi avut posibilitatea să facă nimic în faţa acestei situaţii, problemele istorice sînt în cea mai mare parte reglementate prin forţă, iar nu prin fraze. Pe timpul acela Germania nu era totuşi în situaţia de a folosi forţa. Abia după sfîrşitul campaniei militare din Franţa ea a început să-şi retragă trupele din poziţiile mult avansate în Occident. Cu toate acestea, presiunile politice au semnificaţie numai dacă ele pot fi

în mod automat sprijinite prin mijloace militare. În caz contrar, ele sînt fără folos, fiind o pură mistificare. El (Führerul) nu ia niciodată vreo măsură pînă ce nu este convins că o poate de asemenea sprijini din punct de vedere militar.

Din acest motiv, el şi-a manifestat dorinţa de a da un verdict de arbitraj în disputa româno-ungară. Era clar dinainte că ambele părţi vor fi nemulţumite; una pentru că a obţinut prea puţin, iar cealaltă pentru că a fost silită să facă concesii prea mari. Era necesar să se ţină echilibru între drepturile etnice şi drepturile politice şi istorice, luînd în considerare sensibilităţile ambelor părţi. În istoric asemenea hotărîri au fost în cea mai mare parte luate pe baza unor considerări strategice, economice sau dinastice şi numai foarte rareori au fost luaţi în considerare factorii etnografici, în special din cauză că frontierele etnografice şi geografice nu coincid aproape niciodată. El (Führerul) poate aprecia deplina greutate a sacrificiilor pe care a fost nevoită România să le facă. El crede totuşi că este mai bine să se facă sacrificii grele şi să se salveze prin aceasta esenţa naţiunii, decît să se piardă întregul popor.

De asemenea, Germania poate înţelege foarte bine cele ce s-au petrecut ulterior în regiunile cedate. Germania a avut de suportat multe lupte de naţionalităţi şi numai în Polonia minoritatea germană a pierdut 60 000 de persoane ucise; numărul acesta creşte din zi în zi prin descoperirea unor noi cadavre şi s-ar putea cu uşurinţă să ajungă pînă la 100 000 sau 120 000. Există pur şi simplu timpuri în care nu raţiunea, ci pasiunea şi ura au precumpănire. Însă el nu se îndoieşte că va fi cu putinţă să se pună capăt acestei perioade în relaţiile româno-ungare şi să se calmeze pasiunile. În analiza acestor evenimente groaznice, nu trebuie totuşi să se piardă din vedere pericolul ce încă mai ameninţă.

Pierderile de efective ale Germaniei în timpul războiului au fost lipsite de importanţă; în materiale ele au fost, din punct de vedere practic, nule. În martie, ea avea 230 de divizii. Dintre acestea, 20 sînt divizii blindate, cu material exclusiv german; 4 brigăzi blindate cu o anumită cantitate de material capturat, precum şi 12 divizii motorizate. Este armata cea mai puternică şi mai bine echipată pe care a avut-o Germania vreodată. Întrucît ea nu mai este angajată în Occident, iar în Norvegia vor fi

necesare cel mult încă cîteva divizii, acum ca stă la dispoziție pentru toate celelalte necesități.

Cu toate acestea, Germania este hotărîtă să termine războiul cît mai curînd posibil și să excludă Anglia de pe continent, odată pentru totdeauna. În actuala ei situație disperată, Anglia ar abandona bolșevismului întreaga Europă cu scopul de a se salva pe sine. Firește ea ar face același lucru și cu Balcanii.

Relațiile dintre Germania și Rusia sînt reglementate prin tratat. Dar în afară de aceasta, el se poate bizui, pentru toate eventualitățile, pe armată și forțele aeriene puternice. Germania nu are interese teritoriale în Balcani. Ea dorește să se concentreze asupra dezvoltării unor zone compacte situate mai apropiat, să obțină baze pe coasta Atlanticului și să-și dezvolte teritoriul ei colonial.

Din punct de vedere economic, Germania este totuși foarte mult interesată în Balcani și nu dorește, așa cum fac alte țări, să-și exporte numai acolo propriile ei mărfuri, ci fiind cel mai mare consumator din Europa, ea dorește de asemenea să devină un mare cumpărător al produselor acestora, în așa fel încît să suplinească propriile ei insuficiențe. În ceea ce privește Germania, ea poate livra toate articolele tehnice necesare, produse chimice, mașini și în timpuri normale orice material de război și dorește, în schimb, să-și procure materii prime. Din acest punct de vedere ea nu are interesul ca Balcanii să se cufunde într-o mare de sînge și lacrimi și a fost gata, în pofida serioasei poveri militare, să dea României o garanție. Aceasta din urmă nu a fost o frază goală; ea este sprijinită de 180 de divizii, fără a număra cele 50 de divizii din Occident. El (Führerul) este, din acest punct de vedere, gata la orice și hotărît să facă totul.

Din păcate, există un eșec minor care trebuie notat într-o parte a unei zone, deși nu în situația militară globală, în sensul că englezii au creat baze în Turcia de la care ar putea înainta mai departe spre nord pe calea aerului și să poată trezi lăcomia altor state. El (Führerul) este absolut hotărît să reducă la zero aceste încercări ale englezilor, cu orice preț. El cere ca România să-i ușureze acest lucru. Totuși, aceasta nu va împiedica participarea la luptă.

În continuare Führerul a revenit din nou la chestiunile economice și a subliniat interesul pe care îl are Germania față de

economia prosperă a României. Avînd în vedere strînsa afinitate ideologică dintre cele două regimuri, vor fi aplicate la relațiile economice aceleași principii fundamentale care sînt în vigoare în economia internă, adică măsuri pe termene lungi și stabilitatea prețurilor. Germania ia în considerare încheierea unor tratate comerciale pe termene lungi cu România pe o perioadă de 10 pînă la 20 de ani, în cadrul cărora surplusul global al producției României va fi preluat la prețuri fixe pentru anii următori. Germania însăși ar putea, în cadrul economiei sale de mari dimensiuni, să ajungă cu ușurință la o balanță între surplusurile de export mari și cele mici, variind, potrivit condițiilor de recoltă ale diverșilor ani. După cum a fost menționat, prețurile vor rămîne întotdeauna stabile. În felul acesta, dezavantajele sistemului liberalist vor fi înlăturate pentru producători.

Cu scopul de a avea posibilitatea înfăptuirii acestui plan într-o Europă nouă, el (Führerul) este hotărît să continue lupta pînă ce Anglia va fi în mod definitiv exclusă de pe continent. Țările care nu au frontieră comună, dar care, sigur în particular, au din punct de vedere etnic un interes comun pentru a înfrîna valul slav, trebuie să colaboreze în această chestiune. În convorbirile sale cu Molotov, el a încercat să determine o schimbare de direcție a expansiunii ruse și speră că va avea succes în această chestiune. Discuțiile au avut loc într-o atmosferă prietenească. Totuși, el nu i-a lăsat lui Molotov nici urmă de îndoială că Germania este sinceră în ceea ce privește garanția față de România și i-a declarat de asemenea în legătură cu Finlanda că nu va fi îngăduit un război în Marea Baltică. Molotov a căutat să determine dacă garanția acordată României este îndreptată împotriva Rusiei. Firește, răspunsul la aceasta a fost numai că Reichul nu poate îngădui nici o încălcare a teritoriului României, indiferent de țara care ar înfăptui această încălcare.

Apoi Führerul a revenit din nou la conflictul greco-italian. Aici trebuia remarcată „o umbră temporară în tabloul general", întrucît Italia nu a ținut seama în mod suficient de factorii geografici și sezonieri. Desfășurarea ulterioară a evenimentelor ar putea duce la încercări din partea englezilor pentru a obține baze în Turcia. Germania se va opune unor asemenea încercări cu toată capacitatea ei. Făcînd aceasta, ea nu va cere nici un aju-

tor militar din partea României, ci numai o colaborare între statele majore generale, care nu va constitui nici un fel de povară pentru statul român.

În legătură cu aceasta, Führerul a atras, de asemenea, atenția asupra unei încercări ruse de a acorda Bulgariei garanție și a declarat, privitor la aceasta, că Bulgaria nu a cerut nici un fel de garanție și că Germania, de asemenea, nu vede chestiunea aceasta în mod favorabil.

În concluzie, el și-a exprimat convingerea că generalul Antonescu va reuși să reorganizeze armata română și să o transforme într-un instrument eficient al apărării naționale. El și-a exprimat satisfacția în legătură cu aderarea României la Pactul Tripartit și a subliniat că niciodată Rusia nu se va opune unui asemenea bloc de puteri cum este cel pe care-l reprezintă Germania și prietenii ei. Stalin nu dorește să riște nimic, ci numai să obțină cîștiguri. Prin urmare să i se arate clar că nu trebuie să-și îndrepte expansiunea spre zone în care sînt interesate Germania și Italia, ci el trebuie să se îndrepte în alte părți. El speră că va fi posibil să se abată Rusia spre aceste alte direcții.

El înțelege perfect de bine dificultățile generalului Antonescu, întrucît el însuși a avut în Germania o moștenire dificilă. Pentru opera de reconstrucție este important un partid puternic care să-i fie absolut devotat lui (Antonescu). După aceasta, procesul de reorganizare politică va aduce o nouă prosperitate în țară și la urma urmelor, istoria lumii nu se termină cu anul 1940.

Antonescu și-a exprimat mulțumirile pentru cuvintele acestea de la urmă ale Führerului și i-a explicat din nou cu lux de amănunte programul lui de reconstrucție, atrăgînd în special atenția asupra discuțiilor tehnice avute cu ministrul Clodius.

Apoi el a repetat observațiile în legătură cu rolul jucat de România ca insulă latină în Marea slavă, ca rezultat al capacității de rezistență a poporului român. El a descris dificultățile lui interne în reconstrucția țării și a menționat din nou chestiunea creditelor și a procentului de dobîndă. El a menționat, de asemenea, dificultățile cu rușii la Gurile Dunării și a repetat planul pe care-l propusese de acum ministrului de externe al Reichului de a construi un canal de la Cernavodă la Constanța,

într-o perioadă de cinci ani și făcînd cheltuieli de 2 sau 3 miliarde de lei, cu scopul de a zădărnici planul Rusiei de a împotmoli brațele Dunării care aparțin României, pînă într-o perioadă de 15 ani. Pe lîngă aceasta, el a atras atenția asupra eforturilor ruse de a exclude Germania și Italia din comisia pentru Dunărea maritimă. În legătură cu aceasta, Antonescu a menționat de asemenea cererea Rusiei de a i se permite navigația vaselor de război pînă la Brăila, adică în spatele liniei de apărare a României în Moldova. Din cauza Moscovei, România nu poate obține cu adevărat liniștea, în special din motivul că rușii nu vor să fixeze frontiera în mod definitiv.

Apoi Antonescu s-a plîns în declarații de o lungime considerabilă, despre felul cum a fost tratată minoritatea română de către Ungaria și a raportat amănunte în legătură cu acest prost tratament și altele asemănătoare. Dacă germanii ar fi declarat că considerațiile de naționalitate sînt mai puțin importante la luarea hotărîrilor istorice decît considerațiile de istorie, el este pe deplin de acord, întrucît, din punct de vedere istoric, România poate pretinde Transilvania fără noi dificultăți, căci pămîntul acesta a aparținut României în istoria lui și n-a fost niciodată divizat. El a susținut teza aceasta cu unele date istorice și a dezmințit, de asemenea, în această ordine de idei, că secuii ar putea fi considerați unguri. El a subliniat că, desigur, România va sta acum liniștită, dar la încheierea păcii generale, ea își va ridica imediat din nou glasul pentru a obține dreptate și a făcut aluzie la faptul că consideră posibilă o soluționare satisfăcătoare pe baza unui schimb de populații între Ungaria și România. El a pledat cu multă vigoare în favoarea tezei române, adică o strictă respectare a verdictului de la Viena și în special a obligațiilor prevăzute de acesta cu privire la minorități și revenirea din nou asupra întregii chestiuni la încheierea păcii generale.

Führerul a replicat că, firește, în verdictul de la Viena n-a fost găsită o soluție ideală, dar că în același mod în care Antonescu a prezentat justificarea pretențiilor române în declarații ce au durat timp de ore întregi, și reprezentanții unguri au vorbit de asemenea în favoarea tezei ungare. Încă n-a venit timpul să se considere chestiunile în retrospectivă. El îi poate da totuși generalului Antonescu asigurarea că înțelege pe deplin simțămintele, indignarea și durerea lui. În afară de aceasta, istoria nu se va opri în anul 1940.

După ce Antonescu a mai pledat cu multă vigoare punctul său de vedere, cu aceleași argumente, încă de cîteva ori, discuția s-a terminat într-o atmosferă prietenească.

SCHMIDT...

D.G.F.P. 1918 – 1945, Series D. volume XI, september 1, 1940 – january 31, 1941, London 1961, documentul nr. 381 (66/46182-203);

Andreas Hillgruber, Editor, Les entretiens secrets de Hitler, septembre 1939 – décembre 1940, Paris, Fayard, 1969, p. 354-364.

---

1) Ministrul Constantin Greceanu și-a prezentat scrisorile de acreditare la 22 noiembrie 1940.
2) Convorbirea avută cu J. von Ribbentrop în aceeași zi.

5 1940 noiembrie 24, Berlin. **Sinteză asupra convorbirii pe care a avut-o generalul Antonescu cu feldmareșalul Keitel în ziua de 23 noiembrie 1940.**

În primul rînd generalul Antonescu a transmis salutul armatei române și poporului român marilor eroi ai războiului pe care Germania îl poartă atît de victorios. De cînd el (Antonescu) și-a asumat puterea în România, el a încercat mai presus de toate să reorganizeze armata română, pentru al cărei moral desfășurarea evenimentelor din lunile trecute a fost excepțional de dăunătoare. Ea a fost silită să cedeze fără lupte teritorii care, de drept, aparțin României, pentru că regele și oamenii de stat de la cîrma țării au condus atît de prost din punct de vedere intern, încît țara se găsea într-o situație cînd rezistența nu mai era posibilă. Ca și întreaga țară, armata de asemenea a căzut într-o stare de dezordine. Este adevărat că s-au cheltuit mulți bani pentru armamente și se făcuseră declarații că armata română poate face față oricăror situații neprevăzute cu putință. Totuși, cînd a venit momentul că armata trebuia să apere cinstea țării, a fost dat ordinul de retragere fără lupte și de predare a teritoriului național român. Acesta este motivul pentru care retragerea a avut loc în asemenea condițiuni catastrofale. Faptul acesta a pricinuit îndoieli foarte serioase în străinătate, probabil și în Germania, în ceea ce privește calitatea armatei române. Cu toate acestea,

ca soldat, el poate asigura pe feldmareşal că adevărata valoare a armatei române este cu totul altă şi ea va fi pe de-a întregul capabilă să ocupe un loc onorabil pe cîmpul de luptă.

După asumarea puterii, prima lui sarcină a fost, prin urmare, de a ridica din nou moralul ţării şi de a reorganiza armata pe baze moderne. Acum el se află în cursul înfăptuirii acestei sarcini şi o va termina pînă la primăvara viitoare. Atunci vor fi la dispoziţie 39 de divizii bine organizate, bine instruite şi bine comandate. Forţa din timp de pace a armatei române este de 29 de divizii, dintre care zece au două rînduri de cadre şi pot fi, în caz de mobilizare, imediat dublate.

Există la dispoziţie tot materialul necesar pentru reorganizarea armatei române. Lipsesc numai unităţile motorizate de recunoaştere şi serviciile motorizate de aprovizionare. În cazul cînd, la primăvară, se va ivi o situaţie politică în care va deveni necesară mobilizarea armatei române, aceasta va fi gata de acţiune numai dacă serviciile de aprovizionare ale diviziilor vor putea fi motorizate, întrucît hrana pentru animalele de tracţiune necesare nu se găseşte la dispoziţie, ca urmare a recoltei slabe de ovăz şi orz, în special, din cauză că România, în ciuda propriilor ei dificultăţi, şi-a îndeplinit angajamentele cu privire la livrările pentru Germania, asumate de guvernele precedente. La primăvară el va avea nevoie pentru serviciile de aprovizionare de 38 000 de căruţe de ovăz. În parte îşi va procura cele necesare din Turcia. Dar dacă Germania doreşte să conteze pe armata română, trebuie realizată motorizarea.

Feldmareşalul Keitel[1] a replicat că scopul lui Antonescu de a organiza o armată mobilă alcătuită din 39 de divizii a constituit o surpriză. În acest domeniu Germania are o experienţă considerabilă, întrucît ea şi-a dezvoltat actuala ei armată pornind de la 7 divizii, care abia cu cîţiva ani în urmă reprezenta întreaga armată. Există primejdia ca o dezvoltare continuă de felul acesta să fie înfăptuită prea mult în lărgime şi insuficient în profunzime, în privinţa armamentelor şi aprovizionărilor. Cu siguranţă că generalul Hansen va fi bucuros să-şi pună propria lui experienţă la dispoziţia armatei române. În Germania au fost organizate mai întîi divizii model care au fost dublate şi triplate, pînă cînd în total s-a ajuns la 21 de

divizii. Faza următoare s-a terminat cu 36 de divizii. De fiecare dată trebuia luată în considerare organizarea necesară în profunzime cu privire la aprovizionări şi arme, precum şi instrumente de importanţă militară. În cazul armatei române chestiunea aceasta este însă şi mai semnificativă întrucît pînă la primăvară există un timp relativ scurt pentru efectuarea reorganizării. Cu toate acestea el (feldmareşalul Keitel) nu doreşte să stoarcă un răspuns din partea generalului Antonescu. Reorganizarea armatei române este o chestiune care depinde de propria lui hotărîre, şi germanii doresc numai să pună rezultatele propriei lor experienţe la dispoziţia românilor. Ar fi bine, în orice caz, dacă generalul Antonescu ar discuta punctul acesta încă o dată cu generalul Hansen, căci acesta din urmă a fost şeful sectorului operativ al armatei terestre şi a dobîndit o largă experienţă datorită activităţii lui la Statul Major General, în cursul căreia el a trebuit să ceară (fordern) organizarea unei mari armate terestre pentru orice fel de operaţii ce ar putea deveni necesare. Totodată, feldmareşalul Keitel a fost organizatorul acestei armate şi în această calitate a urmărit întotdeauna ca organizarea să nu se înfăptuiască prea mult în lărgime, ci mai presus de toate să se aibă în vedere profunzimea, deoarece în caz contrar, mai tîrziu s-ar putea ivi necesitatea de a consolida unităţile constituind o baterie din trei baterii, un regiment dintr-o divizie, etc.

În chestiunea motorizării serviciilor de aprovizionare, feldmareşalul Keitel a făcut observaţia că, în timpul campaniei din Polonia, armata germană în parte a revenit de la serviciile de aprovizionare motorizate, la serviciul de tracţiune animală, căci în vederea condiţiilor în care se găseau drumurile şi podurile, acesta din urmă s-a dovedit a fi mai practic. Folosind caii se poate trece totuşi peste poduri uşoare de pontoane şi alte construcţii de urgenţă peste care camioanele de 3 şi 4 tone nu pot trece. În Polonia, chiar şi transporturile de trupe normale s-au dovedit adesea prea grele, şi, în consecinţă, acolo au fost rechiziţionate şi folosite de obicei vehiculele mai uşoare, trase de cai.

Aici Antonescu a exclamat că desigur aceasta a fost cu putinţă numai pentru că Germania avusese în Polonia superioritatea aeriană. În caz contrar, coloanele lungi ale serviciilor

de aprovizionare ar fi devenit un obiectiv ușor pentru atacurile aeriene ale dușmanului.

Feldmareșalul Keitel a continuat, făcînd observația că în pofida unei mari rețele de drumuri bine construite în Belgia și Franța și acolo s-a dovedit că este mai bine să se folosească atelaje, cel puțin la serviciile de aprovizionare ale diviziei, în legătură cu aceasta s-a prevăzut o anumită rezervă motorizată numai pentru armate și grupuri de armate, pentru ca în anumite cazuri, materialele necesare să poată fi transportate rapid la punctele dorite.

Antonescu a replicat că potrivit declarațiilor făcute de feldmareșal, el de pe acum a redus numărul diviziilor din armata română, de la 45 la 29 (forța din timp de pace). Această reducere cu 16 divizii i-a permis să întărească cadrele de ofițeri și de ofițeri de rezervă din unitățile rămase și, cel puțin în ceea ce privește infanteria și artileria, nu numai să le echipeze din plin, dar să mai rămînă cu materiale în plus. El a supus, de asemenea, planul de organizare a noii armate generalului Hansen și acesta l-a aprobat. El dorește deosebit de mult să motorizeze serviciile de aprovizionare — de altfel, numai parțial — pentru că, caii români pot trage numai aproximativ o pătrime din forța de tracțiune a cailor germani — așa încît cu un serviciu în întregime tras de cai, coloanele vor fi extrem de lungi, ceea ce, avînd în vedere forțele aeriene ruse, ar putea constitui un dezavantaj considerabil. De asemenea, din cauza primejdiei aeriene și a posibilității ca unități individuale ruse să poată pătrunde adînc în zona de comunicații, el și-a construit lagărele din spatele frontului destul de departe de liniile frontului, așa încît și pentru acest motiv este de dorit un serviciu rapid, motorizat.

Feldmareșalul Keitel a subliniat încă o dată argumentele sale împotriva motorizării într-o prea mare măsură și a accentuat în legătură cu aceasta, că chestiunea anvelopelor constituie un obstacol în ceea ce privește posibilul ajutor din partea Germaniei în legătură cu eforturile de motorizare. Abia în 1941, Germania va fi în stare să facă față cu propria producție de cauciuc, cînd și această dificultate va putea fi într-o oarecare măsură soluționată. Dacă România ar putea obține anvelope de cauciuc printr-un fel de truc, furnizarea de camioane din partea Germaniei ar fi ușurată. Germania însăși

a pierdut mai multe camioane decît se aștepta, în timp ce, pe de altă parte, vehiculele obținute ca trofee n-au putut fi folosite în măsura așteptată, întrucît firește procurarea de piese de rezervă, de. producție străină, este foarte dificilă. El va lua totuși în considerare chestiunea unui posibil ajutor german și cere numai ca atașatul militar al României să furnizeze date amănunțite cu privire la dorințele României.

În cursul desfășurării ulterioare a convorbirii, Antonescu a relatat despre măsurile de apărare luate de el împotriva Rusiei, în Moldova. Întrucît rușii, cu unitățile lor motorizate, ar putea să avanseze destul de repede pe ambele șosele ce străbat Moldova de la nord la sud, el a organizat centre de rezistență în pădurile din Moldova centrală, de ambele părți ale șoselelor la care s-a referit; de aci el intenționează să întrerupă traficul pe șoselele și pe căile ferate de-a lungul lor. Dacă rușii vor avansa mai departe armata română se va retrage spre munții Carpați. Întrucît în cazul acesta el va avea totuși la spatele său noua frontieră româno-ungară, va fi necesar să apeleze la Germania pentru a asigura comunicațiile din spatele frontului pe teritoriul Ungariei, căci în cazul contrar, poziția armatei române ar deveni de neapărat.

Feldmareșalul Keitel a replicat de îndată că Germania va face totul ce va fi necesar și că armata română va avea la spatele ei nu frontiera româno-ungară, ci armata germană.

În legătură cu aceasta, Antonescu a menționat de asemenea că el va extinde și în adîncime linia de apărare existentă care merge de la est la vest, între Moldova și Muntenia. El a vorbit destul de umilitor despre armata rusă, care, a spus el, constă numai dintr-un cordon ce se întinde de-a lungul frontierei ruse, de la Baltica pînă la Marea Neagră, neavînd nimic în spatele lui, în afară de un popor nemulțumit care-și așteaptă eliberarea. În afară de aceasta, zona de comunicații a acestei armate este complet neorganizată în ceea ce privește transporturile, mai ales pe frontul basarabean, așa încît orice mare mișcare de la un loc al frontului la altul va fi imposibilă. În orice caz, el dorește să încerce a se menține în Moldova în toate împrejurările în modul indicat, întrucît el are nevoie de aceasta ca o bază de ofensivă împotriva rușilor. Căci el este convins că avînd două divizii motorizate, el ar putea stră-

punge, dacă va fi necesar, frontul rus și să avanseze în direcția Kievului.

Feldmareșalul Keitel a replicat că nu crede că Rusia va ataca. Avînd în vedere noua situație, rușii vor avea grijă să nu intre în aventuri. Cu toate acestea, mai bine decît orice măsuri de pură ofensivă ar fi trimiterea a încă unei divizii germane ca să se adauge la unitățile de instructaj staționate în România și aceasta ar putea fi staționată într-o regiune ce ar putea să fie indicată de Antonescu.

Antonescu a replicat că ar fi foarte bucuros să consimtă la planul acesta, dar se teme numai de dificultățile privind alimentarea, întrucît lui îi este greu, avînd în vedere proasta recoltă, să aprovizioneze în mod corespunzător populația română. În afară de aceasta, se vor ivi dificultăți de ordin pur psihologic, dacă poporul va avea prilejul să compare propria lui subzistență cu rațiile primite de soldatul german.

Feldmareșalul Keitel a replicat că, desigur, ca urmare a trimiterii acestei noi divizii, guvernului român nu-i vor reveni nici un fel de poveri privitoare la alimente sau finanțe. Germania va avea grijă în mod absolut de aceasta.

În acest punct, Antonescu a fost de acord cu planul trimiterii unei noi divizii.

În această ordine de idei, feldmareșalul Keitel a menționat că Führerul i-a dat ordin să studieze ce forțe germane ar trebui lansate în Bulgaria și România, în eventualitatea cînd englezii ar obține în cele din urmă un cap de pod în Grecia. Germania este hotărîtă în orice împrejurare și prin mijloace militare, să-i împiedice pe englezi de a obține un cap de pod în Grecia. Chestiunea aceasta nu privește numai apărarea propriilor interese ale Germaniei, ci de asemenea și ale intereselor României. Cît timp englezii nu se găsesc în Grecia, Rusia și Turcia vor rămîne liniștite. În cazul unei avansări engleze în sud, ar deveni totuși imediat foarte mare pericolul unei acțiuni ruse și turcești în Balcani. În felul acesta cu cît mai repede și mai radical va proceda Germania împotriva englezilor din Grecia, cu atît mai curînd vor fi eliminate primejdiile ce s-ar

ivi din aceasta. În privința trupelor ce urmează a fi staționate în România cu scopul acesta, Germania desigur nu va impune României poveri imposibil de suportat. Guvernul român va trebui numai să permită încartiruirea trupelor. În orice caz Germania dorește să se asigure de pe acum în privința atitudinii României.

Și în această privință Antonescu a adoptat a poziție favorabilă. El a atras numai atenția asupra faptului că nu mai există la dispoziție noi barăci permanente și nici barăcile de urgență nu vor putea fi construite atît de rapid; totuși la cererea feldmareșalului, el și-a exprimat dorința de a furniza cheresteaua necesară în cazul cînd germanii vor construi barăci pe teritoriul României.

La ultimul punct, Antonescu a menționat insuficiența de materiale din fabricile de armament român, în special unele uzine de avioane care sînt aprovizionate în general cu materii prime, dar resimt lipsa unor cantități mici de materiale esențiale. Cu scopul de a asigura producția viitoare a materialelor de război, el se adresează, prin urmare, Germaniei.

Feldmareșalul Keitel a promis să examineze punctul acesta cu autoritățile adecvate de îndată ce atașatul militar român îi va fi furnizat datele corespunzătoare și cu aceasta, convorbirea, care s-a desfășurat tot timpul într-o atmosferă foarte prietenească, s-a terminat.

SCHMIDT[2]
Ministru

D.G.F.P. 1918 – 1945 Seria D, Volume XI septembrie 1, 1940 – january 31, 1941. Documentul nr. 388 (66/46171-79). Hillgruh, op. cit. p. 365;

---

1. Keitel Wilhelm (1882-1946), feldmareșal german. În 1934 a fost numit șef al Serviciului Apărării Naționale, însărcinat cu coordonarea forțelor armate; în 1938 a fost numit conducător al Marelui Stat Major al Comandamentului Suprem al Wehrmachtului (O.K.W.) avînd prerogativele unui ministru de război, fiind direct subordonat Führerului. La 8 mai 1945 a semnat capitularea celui de-al treilea Reich. A fost judecat și condamnat la moarte de Tribunalul Internațional de la Nürenberg.

2. Schmidt Paul Otto Gustav, translator oficial al lui Hitler avînd grad de ministru, Schmidt a participat la toate întrevederile Hitler – Antonescu.

6 1940 noiembrie 25, Berlin. **Minuta întocmită de Paul Schmidt la convorbirea dintre generalul Ion Antonescu şi Führerul Adolf Hitler la audienţa de ramas bun.**

În audienţa de rămas bun, pe care generalul Antonescu a solicitat-o Führerului în mod expres, el declară că doreşte să mulţumească Führerului înainte de plecare, pentru cinstea de a fi fost invitat la Berlin, ca şi pentru bunăvoinţa cu care a fost întîmpinat peste tot, în cursul şederii sale.

*

A discutat cu ministrul de externe al Reichului probleme politice şi s-a înţeles cu el asupra tuturor. E deosebit de recunoscător pentru strădaniile germane întru reglementarea litigiului româno-ungar. Repetă însă că asupra acestui punct România va avea un cuvînt de spus la stabilirea păcii generale.

Poporul român ar fi gata să lupte pentru drepturile sale. În calitate de conducător al acestui popor şi ca soldat el trebuie să sublinieze aceasta.

Şi în problemele economice a căzut la înţelegere cu domnii germani. În legătură cu aceasta, Antonescu reveni încă o dată asupra nevoilor de credit ale României. Şi în această privinţă a ajuns la o înţelegere cu partea germană, exceptînd problema dobînzii. Aici pledă din nou pentru 4 ½ % şi repetă argumentarea sa din cursul convorbirii cu ministrul de externe al Reichului, cum că eventuala pierdere de ½ %, la această dobîndă mică, ar fi mai mult decît compensată prin volumul mai mare de afaceri.

Despre problemele militare a discutat cu generalul Feldmareşal Keitel, ajungînd şi aici la un acord în toate privinţele. Va continua cu energie organizarea armatei române şi la primăvară armata română va fi o forţă combativă. România nu cere restabilirea graniţelor sale fără a fi luptat pentru aceasta.

Führerul răspunse că s-a hotărît să se întîlnească pentru prima oară cu un om care a reprezentat interesele României cu inima fierbinte. Îl poate asigura că el (Führerul), ca naţionalist fanatic înţelege foarte bine sentimentele, sarcinile şi ţelul despre care a vorbit generalul Antonescu. Istoria universală a arătat întotdeauna înţelegere pentru un popor care

tins către țelul său cu un idealism credincios și o dărnicie ...matică. Marile revizuiri istorice s-ar fi măsurat de cele mai ulte ori și dintr-o transformare a mentalității popoarelor respective.

România fiind acum aliată, îi poate da asigurarea că Germania va susține, în toate privințele pe aliatul său, atît pe rîm politic cît și pe cel economic. [1]

În spatele existenței statului român, stă de acum înainte ...tregul Wehrmacht german.

Berlin, 25 noiembrie 1940
(ss) Schmidt

Biblioteca Academiei Române, Arhiva istorică, fondul nr. 13, dosarul nr. 1263, filele 1-2; Andreas Hillgruber, op. cit., p. 372-373.

Cu prilejul vizitei, general Ion Antonescu a aderat la Pactul Tripartit ...mnat la Berlin la 27 septembrie 1940 între Germania, Italia și Japo...a. In art. 1 al Pactului se prevedea: „Japonia recunoaște și respectă ...nducerea Germaniei și Italiei la crearea unei noi ordini în Europa". ...otocolul semnat de Ion Antonescu „intră în vigoare în ziua semnării", ...dică la 25 noiembrie 1940.
...h. St. București, fond P.C.M. dosar nr. 24/1943, fila 1–2).

1940 noiembrie 26, București. **Declarația generalului Ion Antonescu, conducătorul statului român în ședința Consiliului de Miniștri în legătură cu vizita sa la Berlin, cu aderarea României la Pactul Tripartit și cu politica României în cadrul Axei Berlin-Roma-Tokio.**

DOMNILOR,

V-am convocat pentru a vă pune la curent cu ceea ce am ...cut la Berlin și pentru a da drumul celorlalte afaceri cu...rente ale statului, pe care le aveți în restanță, din cauza lipsei ...mele.

În ceea ce privește acțiunea de la Berlin, primirea repre...zentanților țării noastre a fost cît se poate de bună — mai ...bună decît mă așteptam; a fost mai puțin afectuoasă ca la ...Roma, însă a fost cu rezultate mult mai mari pentru țară. Și ...aceasta este ceea ce interesează.

N-am intenţiunea să intru în detalii, pentru că nu vă interesează; dv. trebuie să cunoaşteţi numai rezultatele obţinute.

Pe plan politic am pus acţiunea ţării noastre, aşa cum o ştiţi şi dv.; am arătat că România nu va accepta niciodată situaţia care i s-a creat într-un moment greu pentru ea, surprinsă la o răspîntie grea şi că atunci cînd va veni momentul, va revendica toate drepturile pe care crede că le are.

Răspunsul la această acţiune a fost — vi-l spun şi trebuie să rămînă între noi — că ceea ce s-a decis la Viena nu este ultima pagină a istoriei.[1] Deci, este o asigurare că la conferinţa păcii sau înainte de pace, cînd va veni momentul favorabil, noi vom putea pune revendicările noastre, înaintea Marilor Puteri. Promisiunea aceasta contează mai mult decît orişice act care s-ar fi scris.

Bineînţeles, această afirmaţie a Führerului a venit după o lungă expunere a mea. Am arătat că România n-are pretenţiuni sentimentale; are pretenţiuni de drept şi istorice şi am arătat la ce se reduc aşazisele drepturi istorice ale Ungariei.

În ceea ce priveşte frontiera de est, este o problemă care se va rezolva pe plan european, în care România va interveni, atunci cînd situaţia va fi favorabilă şi cînd va putea să acţioneze o dată cu cei interesaţi deopotrivă în chestiunea slavă şi bolşevică.

Prin urmare şi din acest punct de vedere noi avem o garanţie că vom putea, mai curînd sau mai tîrziu, să realizăm din nou România Mare şi spre est.

Tot în ceea ce priveşte frontiera de est, dv. ştiţi foarte bine că avem dificultăţi foarte mari cu gurile Dunării. Ruşii luptă în mod brutal să scoată pe italieni şi pe germani de la gurile Dunării, ca să rămînem numai noi faţă cu ei şi să facă ei ce vor.

Pînă în momentul călătoriei mele la Berlin, situaţia era foarte periclitată, pentru că şi germanii şi italienii aveau mai mult o atitudine pasivă. După explicaţiunile pe care le-am avut, germanii au trecut la altă atitudine faţă de Rusia: nu consimt să se retragă de la gurile Dunării. Prin urmare, noi vom lupta mînă în mînă cu germanii şi italienii în contra pretenţiunilor pe care le fac ruşii ca să pună mîna politiceşte pe gurile Dunării.

Deci și din acest punct de vedere, situația trebuie privită ca îmbunătățită. Vom vedea ce rezultate va da conferința care își va relua mîine lucrările.

În tot cazul domnul von Ribbentrop a dat instrucțiuni categorice că Germania are interese foarte mari la gurile Dunării și nu înțelege să cedeze înaintea Rusiei.

În ceea ce privește românii rămași sub stăpînirea ungară, cererile făcute de mine au primit aprobarea integrală. Consiliul este la curent că aceste cereri se referă la acordarea unui statut pentru minoritatea românească rămasă în teritoriul cedat Ungariei. Domnul von Ribbentrop a dat asigurări că în două zile va interveni foarte energic pentru ca acest statut să se aprobe.

În al doilea rînd am cerut ca populația românească, care a fost gonită de acolo, să fie reprimită și domnul von Ribbentrop m-a asigurat că va face toate intervențiile în această privință și crede că va reuși să se aprobe.

În al treilea rînd, cred că Ungaria nu va continua cu metodele de pînă acum, pentru că atît domnul Hitler cît și domnul von Ribbentrop m-au asigurat că se vor ocupa de aproape de această chestiune.

Nu mi s-a dat răspuns în ceea ce privește comisia mixtă, pe care o cerem să se instituie, însă mi s-au dat promisiuni.[2] Așteptăm rezultatele acestor promisiuni, care se leagă cu promisiunile date la Roma.[3]

În orișice caz, primul pas făcut de Ungaria este în sensul că începînd de duminică a încetat cu expulzările. Am cerut și noi ca aceste expulzări să înceteze. Nu știu care este situația astăzi. În tot cazul, o îmbunătățire în situația românilor de dincolo va veni.

În această privință, Führerul care are o înțelegere foarte mare în ceea ce privește suferințele acestei populațiuni, mi-a spus: Sînt momente în viața popoarelor cînd ele trebuie să sufere. Iată, din partea Rusiei trebuie să sufăr un tratament foarte neomenos, fiindcă, fără să pot da o cifră exactă, cred că un milion și jumătate de germani au fost omorîți de ruși și din cauza situației internaționale sînt nevoit, pentru moment, să închid ochii.

Prin urmare, aceasta este situaţia, sub raportul politic.

Sub raportul economic, dv. ştiţi că nişte tratative au început cu domnul Clodius[4] la Predeal şi la Bucureşti. Am stabilit un plan de colaborare economică germano-română pentru 10 ani. Am cerut credite pentru dezvoltarea agriculturii, pentru dezvoltarea căilor de comunicaţie, pentru îndiguiri şi irigări şi pentru industria alimentară. Toate acestea credite sînt acordate; se tratează numai chestiunile de detaliu. Ele sînt acordate cu o dobîndă care în ultimul moment fusese fixată de 6 %. Într-o audienţă pe care am avut-o la Führer, am obţinut reducerea acestei dobînzi la 4 %, ceea ce înseamnă un avantaj enorm pentru economia românească.

Aceste credite vor fi acordate în mod succesiv pe zece ani şi după aceea vor fi prelungite, pentru că vom merge pînă la o sumă foarte mare, care încă n-a fost fixată, dar care cred să va fi în funcţiune de posibilităţile noastre de absorbire. Dacă vom putea absorbi mai mult, ni se va da mai mult.

Iată domnilor, în cîteva cuvinte, ceea ce voiam să vă spun în ceea ce priveşte acţiunea mea la Berlin. Ea reprezintă, cum vedeţi pînă acum, în mod teoretic, ca un succes destul de mare şi pentru acţiunea pe care am dus-o pînă acum. Dacă continuăm să lucrăm în mod serios, creditul nostru la Berlin în special va creşte, şi acest credit nu va putea decît să ne folosească şi pe plan politic şi pe plan economic.

Acestea sînt chestiunile pe care voiam să vi le spun în legătură cu drumul meu la Berlin. Domnii care m-au însoţit vă pot da detalii în această privinţă, cît vreţi. Atmosfera de la Berlin este cît se poate de bună şi n-avem decît să lucrăm ca s-o întreţinem astfel.

Führerul, într-o cuvîntare pe care a ţinut-o ca să răspundă domnului Iaşinschi, a arătat că de unde pînă acum România a mers de sus în jos, acum a început să urce în sus.

După promisiunea făcută mai înainte, aceasta a fost a doua manifestare a Führerului în ceea ce priveşte ţara noastră.

A treia manifestare, făcută de domnul von Ribbentrop, ministrul de externe al Germaniei, care după impresiunile de aici din ţară ne pănea ostil — este unul din autorii arbitrajului de la Viena — a avut loc la legaţia noastră cînd, într-o cuvîntare rostită acolo, d-sa a pronunţat cuvintele de „Marea

Românie". Fie că aceste cuvinte au fost scăpate, fie că au fost spuse intenţionat, fapt este că ele au fost remarcate — şi desigur că şi la Budapesta se va auzi de ele.

Prin urmare, iată atmosfera de la Berlin. Ea va fi dezvoltată numai în folosul nostru prin munca şi ordinea noastră internă.

Acestea sînt chestiunile pe care aveam intenţia să vi le spun. Acum aş vrea să ştiu care sînt problemele care vă interesează pe dv., sau ce s-a petrecut în lipsa mea, interesant pentru mine, ca să putem rezolva chestiunile curente.

Domnul N. Dragomir,[5] ministrul coordonării : Am vorbit cu domnii Neubacher şi Klugkist şi am stabilit că, cheltuielile de întreţinere a misiunii germane din România vor fi suportate de guvernul român numai pînă la limita sumei de 100 000 000 lei lunar. Tot ce va trece peste această sumă va fi plătită de guvernul german, dintr-un cont special. Reprezentanţii guvernului german roagă ca acest fond să fie scutit de taxe şi dobînzi.

Domnul general Ion Antonescu, conducătorul statului : Noi nu dăm decît 100 000 000 lei, în această sumă intră şi chiria localurilor şi întreţinerea lor, încălzit, lumină, apă, benzină, telefoane. Să nu avem nici o cheltuială în plus.

Domnul George Creţeanu,[6] ministrul finanţelor : s-a semnat protocolul ?

Domnul general Ion Antonescu, conducătorul statului : Trebuie să se semneze. Dar germanii n-au venit cu toţii odată. Acest protocol joacă numai în momentul cînd au venit toate trupele germane aici. Stabiliţi modalităţile precise de plată, pentru că întîi au venit 500, apoi au venit 2 000, apoi 3 000. Prin urmare, pentru cele 3—4 săptămîni de la început nu se poate socoti plata la 100 000 000 lei lunar.

Domnul George Creţeanu, ministrul finanţelor : Am şi stabilit o proporţie în aşa fel ca plata să fie făcută numai pentru numărul soldaţilor sosiţi.

Domnul general Ion Antonescu, conducătorul statului : În această sumă intră şi chiria hotelurilor unde sînt găzduiţi. Dacă vor să aibă lux să plătească mai mult; nu vor să aibă, vor plăti mai puţin.

Domnul general Ilie Șteflea,[7] secretar general al Ministerului Apărării Naționale : Situația este foarte favorabilă pentru noi, pentru că avem să le vindem benzină de 100 000 000 lei.

Domnul general Ion Antonescu, conducătorul statului : Întreținerea lor nu ne costă aproape nimic, pentru că numai benzina pe care le-o dăm valorează 100 000 000 lei lunar. Așadar, tot ce vorbește lumea că întreținerea germanilor de la noi ne costă prea mult, este o prostie.

Domnul N. Dragomir, ministrul coordonării Domnule general, am pus la punct și chestiunea pachetelor. Iată ce ne roagă delegația germană : fiecare soldat să poată trimite de Crăciun rudelor din Germania cîte un pachet de alimente. În al doilea rînd, permisionarii care pleacă în Germania, cam cîte 2 000 pe lună, să poată lua cu ei cîte un pachet. În al treilea rînd, fiecare soldat din misiunea militară germană să trimită lunar cîte un pachet mai mic rudelor din Germania.

Pachetul pentru Crăciun ar trebui să fie cam de cîte 5 kg. fiecare. Este aici o listă pe care experții au stabilit-o și care cuprinde : paste făinoase, salam, vin, țuică, șampanie, tutun și țigări.

Domnul Mihai Antonescu,[8] ministrul justiției Pastele făinoase și-au dublat prețurile de cînd s-a făcut făină integrală.

Domnul N. Dragomir, ministrul coordonării Avem și paste negre, dar nu sînt ca celelalte.

Apoi, pe această listă mai figurează : cusături naționale, obiecte de ornament de pămînt și porțelan, obiecte de lemn, șaluri de mătase, mătăsărie artificială.

Domnul general Ion Antonescu, conducătorul statului : Trebuie să studiem această chestiune, pentru că ea poate să ne ducă la golirea completă a stocurilor noastre.

Domnul N. Dragomir, ministrul coordonării : Pachetele acestea lunare ar fi de cîte 2 kg. fiecare.

Domnul general Ion Antonescu, conducătorul statului : Aceasta ar face 4 vagoane pe lună.

Domnule Dragomir să faci un total de ce ar putea să iasă din pretențiile acestea, ca să vedem ce putem suporta. În tot cazul chestiunea trebuie cercetată serios. Noi nu mai putem aduce coloniale din străinătate și dacă ei vor scoate toate coloniale de la noi, ne vom pomeni absolut fără nici un fel de astfel de produse și s-ar putea produce o criză din acest punct

de vedere. Le dăm voie să scoată din țară lucruri sculptate în pămînt și porțelan, olărie, pînzeturi, cusături naționale, industrie țărănească, chiar cusături din cele mai fine — dar să nu ne pomenim că în felul acesta pleacă toată pînza din țara noastră și rămînem fără pînză pentru ai noștri. Deocamdată să nu se trimită nimic, pînă cînd nu se face o cercetare serioasă. Să conveniți la lucrul acesta.

Domnul N. Dragomir, ministrul coordonării Dar prima serie de permisionari pleacă peste cîteva zile.

Domnul general Ion Antonescu, conducătorul țării Să-mi arăți unde mă duce această chestiune, pentru că dacă mă duce la o catastrofă economică, nu accept.

Domnul N. Dragomir, ministrul coordonării : Domnule general, Reichstelle de la Berlin au acceptat 50 000 de vite și 30 000 de porci dar cere să începem imediat transporturile.

Domnul general Ion Antonescu, conducătorul țării : S-a schimbat situația aceasta și trebuie să vă aduc la cunoștință că problema politică din Balcani este de așa natură încît se poate întîmpla ca Germania să intervină. Am vorbit și cu Führerul și cu dl. von Ribbentrop și cu mareșalul Keitel. Este o necesitate pentru România ca englezii să nu se stabilească la Salonic. Dat fiind felul cum se desfășoară operațiunile care au început să aibă un aspect dezastruos pentru italieni, este probabil ca Germania să intervină ca să nu se stabilească Anglia în Balcani.

Cei care am vorbit la Berlin am convenit la părerea că împiedicarea acțiunilor engleze în Balcani interesează nu numai România dar și Germania. Aveau o dificultate numai în ceea ce privește stabilirea locurilor pe unde ar putea să treacă trupele germane ca să meargă în contra grecilor.

Am arătat atunci că aceste trupe vor veni la noi și de aici vor trece, la nevoie, în Bulgaria, ca să meargă mai departe. Toate aceste trupe care vor veni vor fi întreținute absolut numai pe cheltuiala germanilor. Am arătat că nici aprovizionarea nu sîntem în stare să le-o dăm. Mareșalul Keitel mi-a răspuns că trupele acestea vor veni cu tot ce le trebuie, și dacă va fi nevoie de barăci vor cumpăra material de la noi.

Cum nu este practic ca noi să trimitem vitele în Germania, iar trupele acestea să-și aducă aprovizionările din Germania, am convenit să păstrăm o parte din vitele pe care

trebuie să le dăm lor aici, în cazul cînd vor veni trupe germane în trecere pe la noi.

În principiu, trupele germane își fac un punct de trecere și de acolo merg mai departe în Bulgaria.

Prin urmare, trebuie să păstrăm în țară o cotă parte din grîul, porumbul, ovăzul și vitele pe care le dăm, ca să le livrăm direct, cum s-a făcut și pentru armată — ca să nu mai poată ei să cumpere nimic. Cumpără tot ce poți de la fabricile de conserve și pune-le în depozite, ca să nu mai poată cumpăra nici germanii, nici italienii. Pentru aceasta îți va deschide credite domnul Crețeanu. Ești de acord domnule ministru de finanțe ?

Domnul general Const. Petrovicescu,[9] ministrul afacerilor interne : Al doilea caz este cel de la Caracal. M-am pomenit cu o telegramă de la primul procuror de acolo, în care mi se spunea că legionari înarmați au ocupat orașul și se opun să se dea înapoi la niște jidani niște lucruri care le-au fost confiscate.

Din întîmplare, de-abia descifrasem telegrama și a picat prefectul de Caracal, care a redus proporțiile incidentului : din 222 de legionari, au fost numai 100, nu erau toți înarmați, ci numai o parte, n-au ocupat orașul ci s-au plimbat pe străzi cîntînd.

Cu ajutorul domnului vicepreședinte al consiliului, toată chestiunea a fost lichidată, pentru că s-a dovedit că totul se reduce la o simplă neînțelegere locală. Domnul ministru al justiției cunoaște cazul și a luat măsuri.

Domnul Mihai Antonescu, ministrul justiției: Chestiunea a fost lămurită. Mandatul domnului prim procuror a încetat, pentru că dînsul va fi schimbat în cursul săptămînii.

Domnul general Ion Antonescu, conducătorul statului Dar lucrurile s-au luat ?

Domnul general Const. Petrovicescu, ministrul afacerilor interne : Lucrurile erau depuse.

Domnul Horia Sima,[10] vicepreședinte al Consiliului de Miniștri : Acolo prefectul a pus pe jidani să nu vîndă lucrurile, ci să țină la preț.

Domnul Mihai Antonescu, ministrul justiției : La Caracal este un permanent conflict. Eu am luat măsuri împotriva chestorului de poliție Zeghianu.

Domnul general Const. Petrovicescu, ministrul afacerilor interne În ceea ce privește mișcarea comunistă, mai face cîte unul propagandă, mai scrie altul un manifest. Acum ei pregătesc o manifestație pentru ziua de 1 decembrie, cînd este o aniversare a lor. Sîntem pe urmele lor; am aici o listă de cei care au fost urmăriți și judecați; am, de asemenea, o listă referitoare la tipografiile și manifestele lor.

Domnul Mihai Antonescu, ministrul justiției : De cîte ori deferiți pe cineva parchetului, vă rog să-mi spuneți și mie.

Domnul general Const. Petrovicescu, ministrul afacerilor interne : Dv. ați avut bunătatea să dați ordin în această privință.

Domnul Mihai Antonescu, ministrul justiției : Desigur, dar să-mi atrageți atenția în cazurile speciale.

Domnul general Const. Petrovicescu, ministrul afacerilor interne : Pentru ziua de 1 decembrie sîntem informați că asociația Pro Transilvania [11] va lansa un manifest. Sîntem preveniți și pentru aceasta.

Între timp au mai fost două manifestări : cea de la Sibiu, a Societății Astra[12] și parastasul de 13 ani de la moartea lui I.C. Brătianu [13] la București.

Se lansase zvonul că la Societatea Astra se va da o lovitură și se va alege un nou comitet în frunte cu dl. Maniu. [14] Am atras atenția celor de la Astra — o societate care merită toată venerația — asupra acestui lucru și rezultatul a fost că a rămas vechiul comitet. Aceasta n-a împiedicat pe domnul Maniu să spună că tot d-sa a făcut să rămînă vechiul comitet.

În ceea ce privește parastasul pentru Ion I.C. Brătianu, am stabilit cu domnul George Brătianu [15] că după ce toată lumea se va duce la biserică, vor merge la statuie, vor depune acolo o coroană și totul se va termina.

S-au ținut totuși două discursiuni. Nu s-a spus mare lucru, dar totuși, aceasta este o călcare de cuvînt din partea unor oameni politici de categoria I.

În ceea ce privește acțiunea partidelor politice, această acțiune este diversă; nu sînt doi de aceeași părere. Chiar în același partid, unul trage într-o parte, altul într-alta, unii țin cu englezii, alții țin cu rușii.

Domnul general Ion Antonescu, conducătorul statului : Și nici unul cu românii.

Domnul general Const. Petrovicescu, ministrul afacerilor interne : Și între ei nu se pot înțelege. În ultima analiză, părerea care predomină este aceea că guvernul legionar trebuie lăsat să-și continue acțiunea, pentru că conjunctura nu permite vreo schimbare.

Biblioteca Academiei Române, Arhiva istorică fondul XIII, dos. 3542, filele 1 – 10

---

1. Se referă la odiosul Dictat fascist de la Viena din 30 august 1940, impus de Germania și Italia, prin care României i-a fost smuls în favoarea Ungariei horthiste, teritoriul de nord-vest, reprezentînd 45 000 km² și o populație de 2 600 000 locuitori din care majoritatea români. I. Antonescu de-a lungul anilor 1940 – 1944 a militat pentru respectarea dreptului istoric al României asupra Transilvaniei.

2. La 7 octombrie 1940, I. Antonescu a cerut trimiterea unei comisii mixte germano-italiene pentru a constata și raporta puterilor Axei crimele și acțiunile teroriste întreprinse de regimul horthyst împotriva populației românești din teritoriul de nord-vest al României ocupat după 30 august. Comisia a luat ființă în a doua jumătate a lunii octombrie 1940, fiind formată din Altenburg, șef de secție la Ministerul de externe al Reichului și Roggierii, funcționar superior la Ministerul de externe al Italiei. Pe lîngă această Comisie erau atașați ofițeri din partea statelor majore ale armatei române și respectiv al armatei ungare (Arhivele Statului București, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar nr. 353/1941, filele 70–76).

3. Se referă la promisiunile făcute de Benito Mussolini cu prilejul vizitei efectuate de I. Antonescu la 14–16 noiembrie 1940, cînd a fost însoțit de : ministrul de externe Mihail Sturdza, Constantin Papanace și alți fruntași legionari („Timpul" din 15 noiembrie 1940).

4. **Clodius Carl A.**, diplomat german. Între anii 1937-1943 a fost director adjunct al Departamentului politicii economice din Ministerul de Externe al celui de-al III-lea Reich. A condus delegația germană la tratativele economice de la București în 1938–1939, precum și alte delegații în anii următori.

5. **Lt. col. Nicolae Dragomir**, ministru secretar de stat la departamentul coordonării și statului major economic de la 14 septembrie 1940 pînă la 23 august 1944.

6. **Gheorghe Crețeanu**, fost director al Băncii Românești, ministru secretar de stat la departamentul de finanțe (14 septembrie 1940 – 26 ianuarie 1941).

7. **Șteflea Ilie (1888-1946)**, general de corp de armată. Din septembrie 1940 – februarie 1941 secretar general la Președinția Consiliului de Miniștri, secretar general al Ministerului de Război (1941 – 1942), șef al Marelui Stat Major (20 ianuarie 1942 – 23 august 1944).

8. **Mihai Antonescu** (1904-1946), jurist, om politic, profesor universitar la Facultatea de drept, Universitatea București. Ministru de justiție; propagandei; afacerilor străine (1940 – 1944); vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. A fost arestat la 23 august 1944, judecat și condamnat la moarte. A fost executat împreună cu Ion Antonescu la 1 iunie 1946.

9. **Petrovicescu Constanatin**, (1882-1951) general, a fost munistru secretar de stat la departamentul internelor (14 septembrie 1940 – 26 ianuarie 1941). In iunie 1941, avînd în vedere activitatea sa legionară a fost condamnat la 7 ani temniță grea. („Timpul" din 18 iunie 1941).

10. **Horia Sima** (n. 1906), profesor secundar de filozofie. Conducător al Gărzii de Fier din 1940. Ministru al cultelor și artelor în guvernul I. Gigurtu (4 iulie – 3 septembrie 1940) și în guvernul I. Antonescu (4–14 septembrie 1940), ministru secretar de stat și vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (14 septembrie 1940 – 26 ianuarie 1941). A fugit din țară în martie 1941, cu sprijin german.

11. Asociația „Pro-Transilvania a fost înființată la 15 noiembrie 1940, din inițiativa conducerii Partidului Național Țărănesc și Partidului Național Liberal, cu scopul ajutorării refugiaților din nord-vestul României și demascării atrocităților săvîrșite de horthyști. Din comitetul de conducere au făcut parte: Iuliu Maniu (președinte), C.I.C. Brătianu, Gheorghe Brătianu, Ion Mihalache, Mihai Popovici, Virgil Madgearu, Alex. Lapedatu, Sever Bocu, Ghiță Pop, Ilie Lazăr, Nicolae Lupu ș.a. Horia Sima a desființat în decembrie 1940 Asociația „Pro-Transilvania, curînd însă i-au luat locul: „Asociația Refugiaților și expulzaților din nordul Transilvaniei", „Transilvania", „Ardealul de Nord", „Vulturii Ardealului" ș.a. (A. Simion **Dictatul de la Viena**, Editura Dacia, Cluj, 1972, p. 255).

12. ASTRA – Asociația Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român a fost înființată la Sibiu la 23 octombrie/ 4 noiembrie 1861. De-a lungul anilor în fruntea Asociației s-au aflat: Andrei Șaguna (1861–1867), Vasile L. Pop (1867–1875), Iacob Bologa (1875–1877), Timotei Cipariu (1877–1887), George Barit (1888–1893), Iosif Sterca Șuluțiu (1904–1911), Andrei Bîrseanu (1911–1922) ș.a.

13. **I.I.C. Brătianu** (1864-1927) inginer, remarcabil om politic. Incepînd din 1897 pînă în 1908 a fost de mai multe ori ministru: al lucrărilor publice, de externe, interne. La 11 ianuarie 1909 a fost proclamat președinte al Partidului Național Liberal. Prim-ministru: ianuarie 1909 – ianuarie1911; ianuarie 1914 – februarie 1918; decembrie 1918 – septembrie 1919; ianuarie 1922 – martie 1926; iunie – noiembrie 1927.

14. **Iuliu Maniu** (1873-1953), jurist, mare om politic, conducător al luptei de eliberare națională a românilor din Transilvania. Participant la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia de la 1 Decembrie 1918. Președinte al Consiliului Dirigent din Transilvania (decembrie 1918 – aprilie 1920). Președinte al Partidului Național Român (1918–1926) și al Partidului Național Țărănesc (1926–1933, 1937–1947). Prim-ministru (1928–1930, iunie–octombrie 1930, 1932–1933). Ministru in

guvernul de la 23 August 1944. In 1947 a fost arestat, judecat și condamnat la închisoare pe viață. A murit în condiții de înjosire și umilință la închisoarea din Sighet.

15. **Gheorghe Brătianu** (1898-1953), fiul lui I.I.C. Brătianu. Istoric de mare valoare. Profesor universitar la Iași, București, membru al Academiei Române (1928). In 1930 a întemeiat Partidul Național Liberal „Georgist", care a reunit tineretul liberal. Această grupare a acționat independent pînă în noiembrie 1937. In opt ocazii a refuzat funcția de ministru sau prim-ministru. Gh. Brătianu a fost arestat în 1948 și a murit la închisoarea din Sighet.

8 **1941 ianuarie 12 Obersalzburg. Scrisoare a cancelarului german Adolf Hitler către generalul Ion Antonescu prin care îl recomandă pe ministrul plenipotențiar Manfred von Killinger, nu numai ca ambasador, ci și ca sfetnic**

Excelență,

Domnul ministru von Killinger[1], care are misiunea să vă transmită salutările mele cele mai cordiale, este unul dintre cei mai vechi camarazi de luptă ai mei. El a fost în războiul mondial ofițer al Marinei imperiale și după prăbușirea germană a luptat întîi într-un corp franc și apoi în rîndurile mișcării mele pentru reînvierea Reichului german.

Misiunea specială cu care îl trimit ca ministru al meu la București este nu numai de a fi pentru rege, reprezentantul oficial al Reichului, dar și de a fi pentru dv., domnule general, un fidel și loial ajutor în greaua d-voastră luptă și — dacă doriți — să vă fie, de asemenea sfătuitor. El are de la mine, în primul rînd misiunea să îngrijească ca niciodată să nu se nască dificultăți pentru România din cauza grupării locuitorilor de naționalitate germană. Dacă d-voastră, domnule general Antonescu, aveți grijil care s-ar putea ivi din tensiuni interne ale regimului d-voastră, atunci, dacă o doriți, ministrul von Killinger vă va sta la dispoziție întotdeauna ca fidel și loial intermediar. L-am trimis într-o situațiune foarte delicată la Pressburg și puține luni au fost suficiente spre a-i asigura încrederea în cel mai înalt grad a tuturor cercurilor responsabile din Slovacia, așa încît plecarea lui de acolo a fost regretată sincer și față de mine din toate părțile.

Va fi ambiția acestui om să-și cîștige în România nouă aceeași stimă și apreciere. Ca reprezentant al Reichului german nu va servi numai interesele țării sale ci și, ca om de încredere special al meu, după toate puterile sale va încerca să fie de folos și României noi și va fi, fie ca sfătuitor, fie ca intermediar, gata de a ajuta în orice oră. El este, domnule general Antonescu, omul cel mai loial pe care sînt în măsură să-l trimit. Mai departe, el are o deosebit de mare experiență în fața acelei situațiuni care rezultă totodată atunci cînd un nou stat este pe punctul de a se naște. Toate dificultățile și tensiunile care se nasc din impetuosul elan revoluționar al unei mișcări pe deoparte, și din păstrarea necesară a temeiurilor generale de ordine, pe de altă parte, îi sînt cunoscute. El a trăit însuși toate acestea. Tocmai pe acest teren dînsul va aduce experiențe care vor putea fi de folos viitorului și prosperității țării d-voastră.

Primiți încă o dată, domnule general Antonescu, salutările mele personale cordiale.

Al d-voastră,
(ss) Adolf Hitler

Arh. St. București, fond P.C.M., dosar nr. 126/1941, f. 7–8

1. Kilinger Manfred von (1886-1944), ministru al celui de al treilea Reich în România (ianuarie-august 1944). S-a sinucis la 2 septembrie 1944 în sediul Legației Germaniei la București.

9 1941 ianuarie 14. **Înregistrarea convorbirii dintre generalul Ion Antonescu și Adolf Hitler făcută de Schmidt, înalt funcționar din ministerul de externe german, în care sînt evidențiate problemele ridicate de Antonescu, mai ales în legătură cu situația politică internă; cu relațiile dintre România și unii din vecinii săi, necesitatea întăririi puterii economice și militare a țării și opiniile lui Hitler.**

Füh. 5

Înregistrarea convorbirii dintre Führer și ministrul prezident (primul ministru) al României, genera-

lui Antonescu, în prezența ministrului de externe al Reichului, a feldmareșalului Keitel, a miniștrilor Fabricius[1] și von Killinger și a generalului Jodl[2], la Obersalzburg, 14 ianuarie 1941.

Generalul Antonescu a început convorbirea spunînd că el a venit pentru a clarifica cîteva chestiuni care s-au ivit după ultima lui vizită la Führer. Atît în România cît și în țările învecinate s-au schimbat multe după luna noiembrie.

În privința situației politice, el putuse spune Führerului, cu prilejul vizitei sale la Berlin, că este sprijinit de întreaga țară. În timpul acesta el a obținut îmbunătățiri substanțiale în domeniile: guvernării, finanțelor și economiei. Astfel, în ultimele patru luni el a redus, de pildă cheltuielile cu 7 miliarde de lei și nu a mărit impozitele. El va folosi banii economisiți pentru a dezvolta economia română.

El a organizat și armata română. În aprilie ea va fi gata pentru mobilizare și va putea atunci să facă față tuturor situațiilor ce s-ar putea ivi.

De asemenea, rezervele de alimente acumulate, atît pentru populație, cît și pentru armată, vor fi suficiente pînă la noua recoltă. Administrația de asemenea va fi reorganizată pe o bază în întregime nouă.

Apoi Antonescu a vorbit despre mișcarea legionară care și-a pierdut pe adevărații ei conducători în lunga și eroica ei bătălie împotriva vechiului regim. După schimbarea din România, guvernul a dat legionarilor deplina libertate în privința organizării lor și i-a sfătuit să urmeze modelul organizațiilor național-socialiste. Dar membrii Gărzii de Fier au făcut greșeala de a opri promovarea elitei intelectuale din țară, în timp ce au sprijinit ridicarea unor elemente inferioare din rîndul populației. O altă greșeală a lor a fost hotărîrea de a aplica în practică, dintr-o dată, toate idealurile lor revoluționare în pofida obiecțiunilor exprimate de generalul Antonescu, cît și în mod discret de legația germană. Și în această privință, el (Antonescu) a dat totdeauna legionarilor exemplul german al unei revoluții în etape, căci a dori realizarea dintr-o dată a tuturor idealurilor pe care le are cineva duce nu la țeluri constructive ci la distrugeri.

Prima greșeală a legiunii — admiterea în rîndurile sale a unor elemente inferioare — a avut ca rezultat infiltrarea comuniștilor în organizația legionară. Aceasta constituie noua metodă bolșevică de penetrație în alte țări. Nu se mai înființează partide comuniste, iar comuniștii intră în număr mare în rîndurile organizațiilor politice existente în țară.

Cea de a doua greșeală făcută de legionari — de a dori să-și realizeze idealurile lor revoluționare dintr-o singură lovitură — a creat confuzie în administrația publică ori unde guvernul a permis membrilor Gărzii de Fier să colaboreze. Aceasta se referă în mod special la ministerele ordinei publice și economiei.

Ca rezultat al acestor două greșeli fundamentale, opinia publică, care susținuse în mod covîrșitor mișcarea legionară, a abandonat-o. El (Antonescu) a încercat de mult timp să-i readucă pe legionari din nou pe calea cea bună. El este susținut de marea majoritate a poporului român, de la țărani și pînă la profesiunile organizate ale justiției, armatei, inginerilor și profesorilor universitari. Aceste grupuri l-au sfătuit adesea să organizeze un guvern și un regim nou. Aceasta nu este totuși intenția lui. El dorește să mențină regimul legionar. Totuși, el trebuie să-l reorganizeze, cu scopul de a avea posibilitatea să guverneze cu el. El a primit, de asemenea, sfatul de a forma un guvern militar. El a respins și acest sfat, considerînd că un guvern pur militar este ultima carte pe care o poate juca o țară.

Pînă acum el a încercat să-i convingă pe actualii conducători ai legiunii. Cu toate acestea trebuie să ne grăbim să remediem abuzurile și, prin urmare, el intenționează să exercite presiuni pentru reorganizarea grabnică a legiunii. Nu este nevoie să lupte cu aceasta, căci mulți din rîndurile ei își dau seama că au pășit pe o cale greșită.

Cu scopul de a obține țelul acesta și a da posibilitate guvernului să-și mențină libertatea lui absolută de acțiune, trebuie în primul rînd să existe o diviziune cît se poate de clară între guvern și legiune. În afară de aceasta, după cum s-a spus mai înainte, este necesară o completă reorganizare a legiunii. Pentru a atinge acest scop, este necesar ca să se stabilească contacte între legiune și Partidul național-socialist cu orice ocazie posibilă. Este absolut necesar ca aceste relații să aibă loc numai prin intermediul lui (generalului Antonescu).

În concluzie, el poate afirma că-și va asuma el însuși sarcina de a organiza legiunea, întrucît a devenit evident în ultimele 4 luni că ea este incapabilă să facă aceasta prin propriile sale eforturi. Oamenii pe care el a vrut să-i facă conducători ai legiunii și cărora el le-a încredințat sarcina reorganizării, au dovedit anumite slăbiciuni.

Dacă dorințele referitoare la diviziunea dintre guvern și partidul legionar, precum și la reorganizarea acestui partid de către el personal vor fi îndeplinite, el poate garanta că în foarte scurt timp România va deveni o țară capabilă nu numai de a-și ridica producția economică, dar și de a juca un rol în politica internațională.

Dacă aceste două dorinți nu vor putea fi realizate, el își va îndeplini totuși sarcina ce i-a fost atribuită de istoric, de a-și salva țara și de a o restabili din nou, căci el a primit acest mandat direct de la popor, a cărui majoritate îl sprijină și are încredere în el. Desigur, în cazul acesta el va trebui să-și îndeplinească misiunea cheltuindu-și o mare parte din energia sa în dispute politice interne. Este totuși de datoria lui să-și salveze țara și el va face aceasta cu legiunea, fără legiune sau chiar împotriva legiunii. El este totuși convins că nu va fi niciodată necesar să-și realizeze misiunea în opoziție față de legiune.

Führerul a răspuns că declarațiile lui Antonescu pot fi privite sub două aspecte: aspectul istoric general, bazat pe experiența de cîteva milenii și aspectul concret al momentului inerent în situația actuală.

Din punct de vedere istoric se poate spune, pe baza unei vaste experiențe, că orice regim trebuie să se sprijine pe popor. Istoria a arătat că acolo unde lipsește această temelie și regimul se sprijină numai pe forță, în cazul cel mai bun el nu supraviețuiește personalității excepționale de care a fost stabilit. Totuși, aceasta este o chestiune ce nu poate fi niciodată tratată din punct de vedere teoretic, ci numai în practică.

În privința celui de al doilea aspect, care este legat de situația concretă a momentului, el din totdeauna a fost de părere că organizațiile specifice avînd o bază ideologică proprie nu sînt niciodată la fel de potrivite pentru toate țările și popoarele. Prin urmare, colaborarea germano-română nu depinde de existența unei organizații române identice sau

adaptate după Partidul național-socialist. Dacă aceasta ar fi o condiție preliminară, în multe cazuri colaborarea dintre Germania și alte țări ar fi complet imposibilă. Dacă generalul Antonescu anticipează un rezultat favorabil de pe urma ruperii relațiilor dintre Partidul național-socialist și mișcarea legionară, aceasta nu va însemna pentru Germania un sacrificiu. Desigur, Reichul se va călăuzi în întregime de dorințele României și nu are nici un fel de intenție de a se amesteca în afacerile interne ale ei.

Cauzele dificultăților cu legionarii au fost deja menționate de generalul Antonescu, atunci cînd el s-a referit la pierderile de conducători în cursul perioadei militante. De altfel, Partidul național-socialist a folosit dintotdeauna relațiile sale cu mișcarea legionară pentru a scoate în evidența conducătorilor legiunii faptul istoric că generalul Antonescu este salvatorul țării și că din aceasta ei trebuie să tragă concluziile necesare. Germanii au căutat tot timpul să le arate în mod clar cît de important este ca ei să colaboreze cu conducerea statului, într-o loialitate absolută.

Asupra celorlalte chestiuni ridicate de Antonescu, el (Führerul) nu poate să ia nici o poziție, pentru că este imposibil de a avea o perspectivă exactă de aici din Germania, asupra acestor chestiuni. El nu poate spune dacă o contopire a lui Antonescu cu mișcarea legionară ar constitui o soluție. Totuși, dacă nu se va realiza această contopire, România ar fi expusă unor noi crize, întrucît fostul regim, care acum este în opoziție, și comuniștii, vor fi din nou încurajați, iar legionarii, în ceea ce-i privește, vor fi de asemenea nemulțumiți, așa încît se va cheltui multă energie cu reglementarea conflictelor din interiorul țării. Acestea sînt totuși lucruri pe care fiecare popor trebuie să le hotărască singur și în care nu se poate amesteca cineva din afară. Asemenea chestiuni sînt hotărîte prin forța personalității.

În concluzie, Führerul a declarat că el nu-și poate exprima o părere asupra unei reglementări politice interne și a formulei guvernului român; totuși, relațiile dintre Partidul național-socialist și legionari au fost pînă în prezent totdeauna folosite numai spre a-i influența pe legionari potrivit cu declarațiile lui Antonescu. Dacă aceste relații n-au izbutit să ducă la rezultatele scontate și au dus, dimpotrivă, la atitudinea rigidă a legionarilor, firește că ele vor trebui să fie întrerupte. Germania a-

cordă importanță relațiilor oficiale cu generalul Antonescu. Relațiile cu partidul sînt pentru Germania mai puțin importante.

Antonescu a replicat că el vede chestiunile exact în același fel cum le-a prezentat Führerul chiar acum. El nu a cerut ruperea relațiilor dintre Partidul național-socialist și mișcarea legionară ci, dimpotrivă, el este de părere că aceste relații trebuiesc strînse și mai mult, cu scopul de a da legiunii posibilitatea să profite de experiența Partidului național-socialist. Pur și simplu, el consideră important ca aceste relații să fie conduse numai prin intermediul lui (Antonescu).

El este de asemenea de acord cu Führerul privitor la valoarea și durabilitatea unui regim. El trebuie totuși să-i amintească Führerului că atunci cînd și-a asumat sarcina de a reabilita România după o carieră militară de 45 de ani, fără ajutorul vreunui partid, dar cu aprobarea marii majorități a poporului român, el s-a bizuit numai pe propria sa forță morală. După asumarea puterii, el nu și-a pierdut prestigiul nici în armată și nici în popor sau față de organizațiile profesionale. De fapt, cazul este exact contrar. Acestea continuă să se bizuie pe el și fără a fi lipsit de modestie, el se poate, prin urmare considera că este singura persoană din România care poate face față oricăror situații.

În acest sens, Führerul a remarcat că și el este pe deplin convins de aceasta.

Apoi Antonescu a declarat că dificultățile interne ale României din ultimele cîteva luni l-au determinat pe el să-i ofere lui Horia Sima, în patru sau cinci ocazii, conducerea guvernului și a țării. I-a declarat acestuia că el (Antonescu) poate conduce țara numai prin propriile lui metode, dar că este totuși dispus să cedeze locul. Horia Sima însă a refuzat această ofertă și a declarat că nu este în măsură să-și asume o astfel de responsabilitate.

Răspunzînd la o întrebare a Führerului, Antonescu a declarat că Horia Sima este profesor de școală secundară și are 35 de ani. După aceasta, el a trecut la probleme externe.

Privitor la Bulgaria, el a declarat că toate dificultățile au fost învinse și că aplicarea tratatului de la Craiova, se desfășoară în mod normal.

Relațiile cu Iugoslavia sînt corecte dar reci, îndeosebi după aderarea României la pactul tripartit și intrarea trupelor germane în țară. Neîncrederea Iugoslaviei merge atît de departe

încît, la frontiera cu România, au fost concentrate trupe iugoslave.

Relațiile cu Rusia sînt destul de rele. Pînă în prezent a fost imposibil să se traseze o linie de frontieră definitivă. Comisia pentru demarcarea frontierei n-a avut posibilitatea să se întrunească timp de două luni, pentru că rușii și-au dizolvat delegația. La frontieră există o neliniște permanentă : sînt trimiși necontenit agenți în România, iar Rusia face chestiuni de stat din incidentele cele mai mici. Așa de pildă, ea a refuzat reluarea relațiilor economice dintr-un motiv foarte neînsemnat. Totuși, problema cea mai serioasă o constituie chestiunea Deltei dunărene, pe care Rusia vrea s-o acapareze. De fapt, acum ea are concentrate acolo mari efective de trupe, după cum se va putea vedea pe harta pe care el o va arăta ulterior Führerului. Este vorba de 7 corpuri de armată și de 5 divizii blindate, avînd un număr corespunzător de avioane precum și pregătirile necesare pentru forțarea fluviului.

În privința Ungariei, chestiunile politice rămîn deschise. Nu s-a realizat nici un progres în relațiile cu această țară după vizita lui la Berlin, în luna octombrie (noiembrie). Abia acum 10 zile, el a propus reluarea discuțiilor, însă n-a primit nici un răspuns. Situația aceasta pricinuiește dificultăți în România, deoarece persoanele expulzate din partea Transilvaniei care a revenit Ungariei au sperat că vor avea posibilitatea să se reîntoarcă din nou la casele lor, ca rezultat al vizitei lui Antonescu la Berlin. El (Antonescu) în aceste împrejurări l-ar ruga pe Führer să facă tot ce-i stă în putere pentru ca relațiile dintre România și Ungaria să se dezvolte pe baza propusă atunci la Berlin.

România menține relații foarte corecte cu Statele Unite. Din numeroasele convorbiri avute cu ministrul american[3] la București, Antonescu a rămas cu impresia că Statele Unite ar fi foarte bucuroase dacă ar putea găsi o bază de înțelegere în cadrul conflictului general și că atitudinea lor este mai de grabă antirusă.

Relațiile cu Marea Britanie sînt pe punctul de a fi rupte. Recent, ministrul Angliei[4] i-a declarat lui (Antonescu) la București, că dacă trupele germane vor traversa Dunărea, există posibilitatea ca forțele aeriene britanice să atace regiunile petroliere din România. Antonescu a adăugat cîteva observații în

legătură cu poziția deosebit de expusă a orașului Constanța și a rezervelor de petrol înmagazinate acolo pentru Germania. Apoi el a subliniat că în ceea ce privește România, ea este gata să folosească toate mijloacele de care dispune, inclusiv sprijinul armatei, pentru a ajuta puterile Axei să ducă actualul conflict la-o încheiere grabnică și victorioasă. El a făcut deja aceeași declarație cu prilejul ultimei sale vizite la Berlin. Spre deosebire de situația de pe timpul acela, acum conflictul se apropie de frontierele României, în timp ce pe de altă parte atitudinea Rusiei este cel puțin îndoielnică. Din aceste motive este necesar ca el să reorganizeze mai repede armata, pentru ca să poată fi gata în caz de urgență. El va putea pune la dispoziție pentru cauza comună 30 de divizii cu soldați bine echipați și cu o capacitate bună de luptă.

Fiind deopotrivă convins de necesitatea de a-i împiedica pe englezi să obțină un cap de pod în Peninsula Balcanică și de a da posibilitatea italienilor să-și mențină pozițiile, el și-ar da imediat consimțămîntul, cînd Germania ar dori să trimită trupe în România. Cu toate acestea, el trebuie să atragă atenția asupra situației dificile a României în privința aprovizionării și să ceară ca să se ia măsuri pentru aprovizionarea din Germania a trupelor germane.

Führerul a replicat că el a ordonat să se facă o anchetă asupra cazurilor menționate și a aflat că lipsa de alimente s-a datorat unei situații neobișnuite, ca rezultat al unei întîrzieri a transporturilor maritime cu 4 sau 5 zile. Întîrzierile acestea au fost pricinuite de zăpada abundentă din ultimele cîteva zile. În principiu, planurile prevăd în mod absolut că trupele nu se vor aproviziona cu alimente din România. În orice caz, soldații nu dispun de mijloace financiare ca să facă cumpărături atît în România, cît și în Bulgaria.

În cursul desfășurării ulterioare a convorbirii, Antonescu a declarat că el a adus cu sine date exacte cu privire la componența armatei, producției și economiei, precum și la condițiile sociale din România, pe care el le va expune Führerului. În cele din urmă el i-a transmis de asemenea și un aide-memoire[5] despre care a spus că conține declarațiile sale într-o formă concentrată.

Referitor la partea de politică externă din declarațiile lui Antonescu, Führerul a replicat că a fost foarte bucuros în le-

gătură cu încheierea acordului româno-bulgar. Avînd în vedere starea de spirit care predomină încă în Iugoslavia, pentru el nu este surprinzător faptul că relațiile româno-iugoslave sînt corecte dar reci, deși chiar și acolo există elemente care văd lucrurile în mod diferit.

În privința Ungariei, Germania se găsește într-o poziție deosebită. Cu scopul de a salva Balcanii pentru Europa, ceea ce firește, este de asemenea în interesul României, Bulgariei și Iugoslaviei, Germania pregătește o armată puternică. Englezii ar acționa cu totul diferit și ar părăsi cu calm întreaga Peninsulă Balcanică în miinile rușilor. Armata care a fost strînsă pentru a salva Balcanii este departe de patria ei și, prin urmare, Germania depinde de consimțămîntul voluntar al țărilor în care este concentrată armata, precum și de consimțămîntul țărilor prin care ea trebuie să fie transformată. Antonescu ar trebui să se pună el însuși în situația Germaniei. Ea depinde atît de mult de consimțămîntul acestor țări, încît îi este imposibil să exercite vreo presiune asupra Ungariei. Nici minoritatea germană din Ungaria nu se simte prea bine; dar constituie o realizare chiar numai și faptul că a fost posibil de a face Ungaria să înțeleagă că este și în propriul ei interes de a ușura tranzitul de trupe germane.

Acestea sînt circumstanțele cărora se datorează felul oarecum tergiversat în care au fost aplicate sugestiile făcute de atunci cu privire la reglementarea disputelor ungaro-române.

În ceea ce privește Rusia, Molotov, cu prilejul vizitei sale la Berlin[6], a ridicat imediat chestiunea semnificației garanției germano-italiene și a încercat să afle dacă această garanție este valabilă de asemenea în cazul unui conflict româno-rus. În afară de aceasta, Rusia și-a exprimat intenția de a da Bulgariei o garanție și de a disloca acolo trupe. Rezultă în mod evident din aceasta că ambițiile Rusiei nu sînt satisfăcute și trebuie să se țină seama de faptul acesta. Pe de altă parte, el îi repetă lui Antonescu asigurarea că semnătura germană sub declarația de garanție constituie o îndatorire absolut obligatorie pentru Reich și va fi în caz de nevoie onorată nu numai la frontiera ruso-română, ci de asemenea și la alte frontiere. Prin urmare, el (Führerul) îi este recunoscător lui Antonescu că și-a reorganizat armata atît de repede. Germania nu cere ca armata aceasta

să fie folosită pentru a promova interesele sale, dar dacă Germania va trebui să adopte o poziție forte din cauza României, ea va fi desigur bucuroasă să găsească armata română de partea sa. El a accentuat totuși, că Germania va face față oricărei coaliții cu un calm deplin și cu sentimentul superiorității absolute.

În punctul acesta convorbirea a fost întreruptă și Führerul a luat ceaiul cu Antonescu și cu ceilalți membri din statul său major. Antonescu a îndreptat încă o dată convorbirea spre situația politică internă din România și și-a exprimat dezamăgirea lui față de Horia Sima.

Führerul a declarat că, după părerea sa, este imposibil de a guverna în România împotriva Gărzii de Fier. Cu toate acestea, în cele din urmă Antonescu va fi nevoit să devină, de asemenea, și conducătorul Gărzii de Fier și lucrul cel mai bun ar fi dacă dorința aceasta ar fi prezentată lui Antonescu chiar din partea Gărzii de Fier. Dar orice s-ar întîmpla, el (Führerul) este convins că Antonescu este singurul om capabil de a călăuzi destinele României.

După ceai, convorbirea despre situația politică internă din România a continuat pe liniile de mai sus. S-a pus un accent special asupra rolului pe care îl joacă ministrul von Killinger întrucît este unul dintre cei mai vechi camarazi de arme ai Führerului și un bun judecător în privința dificultăților într-o țară după revoluție.

SCHMIDT

Documents on German Foreign Policy 1918–1945, Series D (1937–1945), vol. XI, doc. nr. 652; Andreas Hillgruber, op. cit., p. 432–441.

---

1. Fabricius Wilhelm, ministru al Germaniei în România (19 aprilie 1936 – ianuarie 1941).

2. Alfred Jodl (1896-1946), general-colonel. A participat la primul război mondial, apoi a făcut parte din Statul Major al Reichswerhului. Colonel în 1935. În 1939 a fost numit șef al Biroului de operații al O.K.W., post pe care l-a deținut pînă în 1945 sub ordinele lui Keitel. A semnat la Reims, la 7 mai 1945, actul de capitulare a Germaniei. A fost judecat și condamnat la moarte de Tribunalul Internațional de la Nürnberg.

3. F. Mott Gunther, ministru S.U.A. la București în anii 1937-1941. În 1941 Fredrik P. Hibhard a fost însărcinat cu afaceri ad-interim, care împreună cu minsirul său – separat – a fost primit de Ion Antonescu.

4. **Hoare, Reginald** (1882-1954), ministrul Marii Britanii la București (februarie 1935–februarie 1941)

5. Vezi Documentul nr. 10 din 14 ianuarie 1941.

6. Se referă la vizita lui Molotov făcută la Berlin, din 12-13 noiembrie 1940. În stenograma convorbirii dintre Molotov și Hitler, întocmită de Paul Schmidt se arată că Molotov a repus în discuție problema cedării de către România a întregii Bucovine. Schmidt consemna: „La început Rusia a confirmat cerințele ei față de Bucovina de nord. În actualele împrejurări, Germania trebuie să înțeleagă interesul Rusiei față de Bucovina de sud. Dar Rusia nu a primit răspuns nici la întrebarea ei referitoare la acest subiect. În loc de aceasta, Germania a garantat întregul teritoriu al României și a desconsiderat cu totul dorințele Rusiei cu privire la Bucovina de sud. (Staatsmanner und Diplomaten bei Hitler, Herausgegeben von Andreas Hillgruber, München, 1969, I, doc. 16, pag. 190).

10 1941 ianuarie 14. **Memorandum trimis de generalul Ion Antonescu cancelarului german Adolf Hitler, conținînd în linii generale probleme discutate la întîlnirea dintre cei doi conducători de stat.**

(Anexă)

I. România reprezintă astăzi pentru Germania un centru strategic și o bază pentru supremația politică asupra Europei de Est și de Sud-Est.

În cursul desfășurării evenimentelor diplomatice și militare din primăvară, România poate deveni un centru de operații militare.

România, conștientă de rolul și de situația ei geografică, precum și de necesitatea menținerii ordinii sociale în Europa, este gata în același timp să colaboreze în mod strîns cu Germania.

În acest scop, România a intrat în Pactul tripartit[1]. A permis intrarea trupelor germane pe teritoriul ei, dînd astfel aderării ei la pact o realitate efectivă.

În caz de necesitate, România este gata să treacă la acțiuni militare de partea Germaniei.

În eventualitatea unei operații posibile spre sud, România trebuie să formeze flancul defensiv.

În cazul cînd Rusia va ataca, România dorește să participe la operația militară cu toate forțele sale,

România poate fi pusă în situația de a se găsi în mod efectiv în război, chiar dacă nu va participa la o operație militară inițială, întrucît ea este expusă atacurilor aeriene ale inamicului.

II. Întrucît România, avînd în vedere intrarea și prezența trupelor germane — care pregătesc noi operații — și-a părăsit neutralitatea, ea este gata să-și asume riscul unei operații defensive sau ofensive.

România merge alături de Germania, nu numai din motive care privesc actuala securitate militară și socială, ci pentru că este deplin conștintă de unitatea sa organică cu Germania.

III. Pentru operația defensivă sau ofensivă, România trebuie să facă pregătiri în patru domenii :

a) militar

b) economic

c) diplomatic și

d) politic

a) **În domeniul militar**, România trebuie să-și pregătească forțele fără întîrziere.

b) **În domeniul economic**, România trebuie să cunoască efectivele trupelor germane și durata șederii lor în țară, în scopul de a avea posibilitatea să-și organizeze mijloacele de transport în mod corespunzător și de a trece economia pe picior de război.

România trebuie să sporească cît mai repede capacitatea de producție a industriei metalurgice și, în acest scop, ea are nevoie de materii prime (oțel) din Germania.

Avînd în vedere mărirea capacității de transport, România necesită material (mașini) pentru a facilita reconstrucția și extinderea rețelei de căi ferate, cu scopul de a fi capabilă în felul acesta să facă față necesităților unor operații militare urgente.

România trebuie să știe la timpul potrivit, cînd trebuie să fie gata de a organiza raționarea alimentelor.

c) **În domeniul diplomatic**, România trebuie să aibă un schimb de informații cu privire la situația din Balcani, în special referitor la atitudinea Bulgariei, Iugoslaviei și Turciei.

România are nevoie de ajutorul Germaniei în chestiunea Dunării, pentru menținerea statu-quo-ului.

Încercările de a exercita presiuni cît și provocarea de incidente pe fluviu și la frontieră dovedesc că Rusia caută să afle puterea de rezistență a României.

Pentru a avea posibilitatea să reziste la aceste încercări, România trebuie, prin urmare, să fie ferm convinsă că este sprijinită de Germania.

d) **În domeniul politic,** România trebuie în mod definitiv facă ordine în casa ei, din punct de vedere extern și intern.

Hotărîtă a se alătura la orice operație de partea Germaniei, România este convinsă că în viitoarea reconstrucție a Europei, se va bucura de o deplină înțelegere din partea Germaniei și a marelui Führer — strălucitul arhitect.

Căci România va rămîne pentru Germania — mîine întocmai ca și astăzi — punctul central de securitate și activitate pentru întreaga zonă a Europei.

Fiind legată de Germania prin Dunăre, România dorește de asemenea să aibă o legătură directă pe uscat spre nord și în nord-vest.

În calitate de țară cu potențial industrial, economia României este suplimentară față de economia Germaniei ; în felul acesta, industria germană are posibilitatea de a stabili cu ușurință centre pentru producția industrială și desfacerea produselor în întreaga zonă.

Fiind în posesia celor mai apropiate rezerve de petrol, și formînd un centru strategic între Mediterana, Balcani, Strîmtori și Rusia, pe viitor România va continua să aibă aceeași importanță ca și azi în privința securității Germaniei în sectorul Europei de Răsărit.

Din punct de vedere etnic fiind o insulă autonomă într-o masă slavă, România reprezintă, din cauza structurii ei rasiale și a apropierii de lumea slavă, un pilon de rezistență etnică și poate forma un sistem pentru hegemonia regională sau pentru penetrație.

Din aceste motive, generalul Antonescu este convins că Germania — în noua Europă — va recunoaște rolul firesc al României de hegemonie regională.

Generalul Antonescu este convins că începerea operației din România va fi susținută cu mare entuziasm și vitejie de poporul român, întrucît el știe că România va juca acest rol și în

viilor, de avangardă și factor de securitate pentru Germania și civilizație.
În lumina convingerilor și responsabilității sale, generalul Antonescu consideră ca o chestiune de onoare să atragă atenția marelui Führer asupra acestui rol al României.
În domeniul politicii interne, România are nevoie de liniște și ordine pentru ca să poată înfăptui o operație defensivă sau ofensivă și să facă față cu certitudine viitorului.
Generalul Antonescu este gata să-și asume deplina responsabilitate, cu condiția ca să poată exercita o autoritate completă și unică în privința ordinii politice interne.
Convins de rolul ce revine legiunii, generalul Antonescu și-a bazat regimul său numai și în mod exclusiv pe legiune, excluzînd toate celelalte grupuri politice. Deși este general de corp de armată, el a îmbrăcat în mod oficial cămașa verde[2] pentru a arăta strînsa lui apropiere de legiune.
El activează pentru legiune și pentru revoluția națională legionară.
Elemente nepregătite sau trimise de comuniști poartă răspunderea pentru pierderea de popularitate a legiunii, pentru haosul economic care a urmat și pentru creșterea primejdiei de anarhie, în timp ce propaganda comunistă se intensifică.
Dacă astăzi generalul ar întemeia un nou partid, el ar fi urmat de întreaga țară.
Cu toate acestea, el nu dorește să aibă un partid convențional, cu forțele într-un echilibru static, ci dorește dinamismul reformator al unei revoluții naționale.
Cu scopul de a avea posibilitatea să dobîndească aceasta, el trebuie să exercite în realitate împuternicirile acordate lui prin decretul constituțional din septembrie: conducerea regimului național legionar și autoritate unică.
El trebuie să ia asupra sa reorganizarea statului, cu ajutorul elementelor serioase, și să organizeze legiunea, restabilind în ea, cu ajutorul unei noi concepții și organizări, elita pierdută care a murit în timpul luptei.
Pentru a avea posibilitatea să dobîndească aceasta, el va trebui să exercite controlul absolut în guvern — exact așa cum ar fi făcut Codreanu[3] — cu scopul de a înlocui elementele nepregătite, radicale sau anarhice din legiune, cu alte elemente ale ordinii.

El va trebui să fie singura persoană care să mențină contactul cu străinătatea.

Pe viitor, Partidul Național Socialist din Germania[3], trebuie să acționeze numai prin intermediul generalului Antonescu, în așa fel, încît anumite elemente legionare să nu-și facă impresia că, recurgînd la acțiuni directe, vor găsi sprijin pentru orice fel de revoluție sau revoltă internă.

Legiunea trebuie să colaboreze cu generalul în eforturile lui de a reconstrui statul și de a reorganiza legiunea, părăsind bazele ei mistice și activitățile secrete, și adoptînd un program serios, înfăptuit de membri care au fost pregătiți în scopul acesta.

Cu această condiție, generalul Antonescu este gata să-și asume deplina responsabilitate...

Arh. St. București, fond P.C.M., dosar nr. 10/1941, filele 150–156.

1. Pactul tripartit a fost semnat la Berlin la 27 septembrie 1940, de către reprezentanții Germaniei, Italiei și Japoniei, avînd un caracter politico-militar. Cu prilejul vizitei din noiembrie 1940, Ion Antonescu în ziua de 23 noiembrie a semnat documentele de aderare a României la Pactul tripartit.

2. În octombrie și noiembrie 1940 la întrunirile din București și Iași Ion Antonescu a îmbrăcat cămașa verde, uniformă legionară, cu diagonală.

3. Partidul Național Socialist din Germania s-a constituit în 1920.

11 **1941 ianuarie 15. Sinteza asupra vizitei delegației române în frunte cu generalul Ion Antonescu, în ziua de 14 ianuarie, la cancelarul german Adolf Hitler, în care se arată problemele discutate.**

Sosim cu avionul la ora 12,45, la Salzburg, de unde plecăm imediat, în automobil, la Fuschl.

La dejun, domnul general Antonescu și însoțitorii săi sînt oaspeții domnului von Ribbetrop. Notez printre invitați pe Subsecretarul de stat Gauss, pe domnul von Killinger, pe Subșeful Protocolului, pe celebrul interpret Schmidt și pe domnul von Hewel, care face legătura între Cancelariat și Auswärtiges Amt.

Conversația în timpul dejunului este vie și se desfășoară asupra unor subiecte fără importanță politică deosebită. Domnul von Ribbentrop face, la un moment dat cîteva observațiuni asupra deosebirilor ce există în ce privește metoda de lucru și spiritul funcționăresc din diferite țări. Ne comunică constatări din timpul vizitelor sale la Moscova teama înalților funcționari sovietici de a-și lua răspunderea unei hotărîri fără aprobarea prealabilă a lui Stalin[1], precum și mijlocul lor invariabil de a se eschiva, pretextînd că nu cunosc punctul de vedere al guvernului lor și promițînd că vor cere instrucțiuni. Domnul von Ribbentrop a constatat aceea teamă și la domnul Molotov, cu prilejul vizitei acestuia la Berlin, precum și la noul ambasador al URSS, domnul Dekanozov[2].

În general observațiile domnului von Ribbentrop cu privire la sovietici nu-mi par inspirate de vreo considerațiune deosebită, nici față de regimul sovietic, nici față de valoarea înfăptuirilor lui. D-sa mă aprobă fără rezervă cînd fac o apreciere asupra imposibilității oricărui progres într-o organizare socială și economică din care interesul individual este cu totul absent, cum este cazul Sovietelor.

Plecăm în automobile la Berghof, unde audiența la Führer este fixată pentru ora 16,30.

Deși este frig, Cancelarul Hitler ne primește în capul scării, îmbrăcat numai în tunică, fără palton. Dă o impresiune de calm desăvîrșit, este destins, extrem de amabil, pe fața sa nu se vede nici o urmă de oboseală și pare preocupat mai degrabă de chestiuni ce nu tulbură spiritul mai adînc.

Remarc alături de Führer pe mareșalul Keitel și pe generalul Jodl.

Cîteva minute mai tîrziu sosește și domnul von Ribbentrop.

Conversațiunea Führerului cu domnul general Antonescu a decurs în trei etape : de la 4,30 pînă la 6, cînd s-a servit ceaiul. Numai din acest moment conversațiunea a avut loc în prezența unui cerc mai larg de persoane, precum și a însoțitorilor domnului general Antonescu, pînă la ora 7.

De la 7 la 8 s-au reluat discuțiile în cerc restrîns.

Mă văd îndemnat să confirm și din parte-mi, ca toți aceia care au avut prilejul să se găsească în fața Führerului Cancelar, impresiunea de adîncă omenie pe care o face, sinceritatea neîndoielnică cu care se exprimă, timbrul seducător al vocii și

blîndețea privirii sale. Am fost surprins să remarc că în timpul conversațiunii nu face nici un fel de gest. Grijile războiului nu par apropiate de Berghof.

Führerul mulțumește încă o dată domnului general Antonescu pentru vizita de acum. Contactul personal — spune Domnia sa — este un mijloc cu mult mai bun și mai ușor de a lămuri problemele ce se pun, decît un document scris, oricît de amănunțit.

Cancelarul ar fi foarte mulțumit dacă ar putea veni în România, pentru a întoarce vizitele domnului general Antonescu, și regretă mult că împrejurările actuale îl împiedică să facă acest lucru. De altfel, Domnia-sa nu ar dori să traverseze Ungaria...

În ce privește preocupările domnului general Antonescu, Führerul Cancelar declară că le înțelege pe deplin. Domnia-sa își reamintește în termeni vii că a avut de luptat cu dificultăți interne și mai mari, deși venise la putere sprijinindu-se pe un partid disciplinat.

Greutatea de căpetenie provine din faptul că se găsesc întotdeauna elemente care nu-și dau seama că revoluția nu este o stare ce trebuie permanentizată, ci că trebuie urmată cît mai neîntîrziat de o activitate constructivă.

Domnul general Antonescu observă că aceasta a fost marea greșeală a revoluției franceze și a celei bolșevice, care au continuat multă vreme tulburările și distrugerile.

Continuîndu-și firul gîndurilor, Cancelarul își amintește cu oarecare vivacitate în glas, cum a fost silit acum 6—7 ani să înlăture elementele care nu înțelegeau acest lucru. Domnia-sa adaugă că nu este exclus ca generalul Antonescu să se vadă obligat a face o operațiune asemănătoare ; Domnia-sa are însă convingerea nestrămutată că generalul Antonescu este singurul om în măsură să o facă.

Partidul național-socialist german, a doua zi după venirea la putere, a început punerea în aplicare a unui vast plan de reconstrucție. Și Führerul relevă cu mîndrie vădită faptul că triumful revoluției național-socialiste a fost realizat necauzîndu-se nici o pagubă, nici cinci geamuri sparte.

Pentru a dovedi necesitatea elementară a unei evoluțiuni pașnice, Führerul se întemeiază pe legile nestrămutate ale istoriei naturale care determină selecțiunea speciilor. El invocă

regularitatea cu care ființele tari înlătură abstacolele, asigurîndu-și victoria.

Programul de înfăptuire al Partidului național-socialist german este atît de vast, încît Führerul se întreabă dacă pînă în prezent a realizat 50%. Crede mai de grabă că nu a atins încă nici această măsură.

În ce privește România, Domnia-sa își exprimă părerea că un stat înconjurat de vecini cu sentimente inamicale are o singură problemă imediată de rezolvat asigurarea ordinei interne. Dacă un dușman ne-ar face vreo urare, nu ar putea să ne dorească „nimic mai bun, adică nimic mai rău", decît continuarea agitațiilor interne.

Ridicîndu-se, Cancelarul Hitler se retrage cu domnul general Antonescu și cu un cerc mai intim de colaboratori, printre care domnul von Ribbentrop, mareșalul Keitel și domnul von Killinger, pentru a continua conversațiunea în fața hărților. Însoțitorii domnului general Antonescu trecem, împreună cu mai mulți înalți funcționari ai Cancelarului, într-o cameră vecină, despărțită de salon numai printr-o draperie. Din cînd în cînd pătrund pînă la noi cîteva fraze ale Cancelarului.

„În toată Europa cunosc doi șefi de stat cu care îmi place să lucrez : cu Mussolini[3] și cu generalul Antonescu".

Iar mai tîrziu, răspunzînd probabil unei chestiuni pe care nu am auzit-o, a domnului general Antonescu :

„Pînă la sfîrșitul lunii aprilie, toate operațiunile se vor termina în sud-est".

La ora 8 conversațiunea se încheie. Domnul general Antonescu își ia rămas bun. Führerul Cancelar, împreună cu toți colaboratorii săi, ne însoțesc cu multă cordialitate pînă la automobile, coborînd cu noi scările într-o obscuritate aproape compactă.

15 ianuarie 1941

Arh. M.A.E. fond. 71 Germania, volum 82 f. 20-24.

---

1. Iosif Visarionovici (Djungașvili) Stalin (1879-1953), secretar general al C.C. al Partidului Bolșevic (1922-1953); președinte al Consiliului de miniștri (1941-1953).

2. Dekanozov Vladimir Gheorghevici, vicecomisar pentru afaceri externe al U.R.S.S., din decembrie 1940, ambasador al U.R.S.S. in Germania, pînă la 22 iunie 1941.

3. Mussolini, Benito (1883-1945), om politic italian. Dictator fascist (1922–1943). În 1935–1936 conduce războiul împotriva Etiopiei; în 1936–1939 ajută pe Franco în Spania. La 25 iulie 1943 a fost înlăturat. Cu ajutorul fasciştilor germani este reinstaurat. A fost executat în 1945.

1941 februarie 25. Scrisoarea generalului Ion Antonescu, adresată ministrului Germaniei la Bucureşti, von Killinger, cu rugămintea de a fi trimisă la Berlin, cu privire la măsurile de pedepsire a căpeteniilor mişcării legionare implicate în rebeliunea din ianuarie 1941.

Telegramă fulger Nr. 237.057
Berlin, 29.12.1942

Către,

Reichsführer SS şi şeful poliţiei germane
Comandamentul frontului

Copie
Ministère royal
des Affaires étrangeres

Excelenţei sale
Domnului Manfred von Killinger
Trimisul Germaniei

Stimate domnule ministru,

În cursul convorbirilor ce le-am avut în ultimul timp, v-am expus concluziile la care am ajuns — privitor la felul corespunzător al pedepsirii cîtorva responsabili de rebeliunea[1] din ianuarie, — acţiune ce primejduia nu numai statul român, dar şi interesele Reichului în aceste regiuni.

Pentru a evita o nouă înteţire a pasiunilor şi pentru a nu crea o situaţie dificilă printr-o condamnare publică a acelor elemente care au ocupat funcţii importante în stat, consider

necesar să renunţ la o sentinţă oficială împotriva lor. În consecinţă, doresc să trimit în Germania cîţiva instigatori ai rebeliunii din ianuarie şi în primul rînd pe acei membri ai guvernului care îi poartă răspunderea — fie prin participarea lor directă la pregătirea acestei acţiuni, fie pe căi indirecte, prin pasivitate şi indulgenţă ce au manifestat faţă de urzelile elementelor anarhiste, — sperind fără îndoială că, dacă conjura'.a reuşeşte se vor putea număra printre cei ce vor beneficia de avantaje. Durata detenţiunii lor va fi de 5 ani şi anume de 3 ani în lagăre şi de 2 ani în locuri de muncă. Ar fi indicat ca pe timpul deportării să fie ţinuţi sub cea mai strictă supraveghere a autorităţilor germane astfel incit, să nu poată părăsi locul de internare, cheltuielile modestei lor întreţineri urmînd a fi acoperite de către guvernul român.

În acest sens, am onoarea să vă rog să binevoiţi a interveni pe lîngă guvernul Reichului, să-şi dea asentimentul şi să contribuie la punerea în aplicare a acestor măsuri. În cazul că guvernul german va fi de acord, v-aş fi îndatorat dacă mi-aţi indica legăturile ce le-aţi destina în acest scop. Lista celor ce urmează să fie internaţi cuprinde :

1. În primul rînd acei membri ai fostului guvern de care este vorba mai sus şi anume Horia Sima, Traian Brăileanu[2], V. Iaşinski[3], Corneliu Georgescu şi C. Papanace[4].

2. De asemenea ar urma fie internaţi toţi acei care, după rebeliune, s-au refugiat pe teritoriul Reichului, indiferent dacă figurează sau nu pe lista menţionată. Aş fi îndatorat autorităţilor Reichului german dacă mi-ar emite şi o listă cît mai cuprinzătoare a acelor români refugiaţi în Germania.

3. Mai rămîn participanţii la rebeliune care s-au refugiat la cetăţeni români de origine germană sau la cetăţeni germani aflaţi în România.

Cred că este într-adevăr în interesul relaţiilor româno-germane dorinţa mea cea mai sinceră fiind să le dau cea mai largă extindere, ca şi în cel al întăririi sentimentelor reciproce de încredere în opinia publică a ambelor popoare, să se evite orice publicitate în această chestiune. Voi lua în acest sens toate măsurile necesare. În acest scop, am recurs la această soluţie în virtutea căreia participanţii la rebeliune din această ultimă categorie îşi vor absolvi culpabilitatea prin deportarea lor în

Germania. Bineînțeles că durata detențiunii forțate a persoanelor din această categorie va corespunde termenului pedepsei ce va fi pronunțată de autoritățile judiciare românești. Pînă atunci, următoarele persoane au fost identificate ca aparținînd acestei categorii Stoianovici, Mihăilescu, Axente și Balaban. În măsura în care Excelența Voastră poate dispune de cercetările respective, colaborarea dvs. la stabilirea numelor ce urmează a fi trecute pe listă mi-ar fi deosebit de prețioasă.

Cazul Viorel Trifa[6], unul din cei mai vinovați instigatori ai rebeliunii și un exponent notoriu al mișcării comuniste din România, merită să fie îndeosebi menționat. Este absolut necesar ca Trifa să fie pedepsit cu cea mai mare severitate, deoarece gravitatea vinii sale și primejdia ce o prezintă pentru siguranța statului sînt cu totul deosebite. Trifa n-a putut fi descoperit pînă în prezent și autoritățile românești sînt în căutarea lui. Este de cea mai mare importanță ca el să nu fie primit în Germania și să nu i se înlesnească o refugiere în țara dvs. Nu mă îndoiesc că-mi veți acorda în această privință întreg sprijinul necesar în acest sens pe lîngă autoritățile germane și dîndu-le lămuririle necesare cu privire la cazul Trifa. În înțelegere cu Grozea[7], un alt agent comunist notoriu, Trifa a încercat să inducă mișcarea în eroare cu privire la adevăratele țeluri ale acestui ațîțător aflat în legătură cu studenții aparținînd activității revoluționare a muncitorimii comuniste care s-au infiltrat în ultimul timp în mișcarea legionară. Cred de prisos să subliniem că întărirea ordinei în România, care nu poate fi decît de folos intereselor germane în sud-est, depinde în cea mai mare parte de aplicarea eficientă a măsurilor amintite.

Vă rog, stimate d-le ministru, să primiți asigurarea deosebitei mele stime.

(ss) General Antonescu
Oficiul central de siguranță al Reichului – IV
prin procură, semnat Müller

Biblioteca Academiei Române, Arhiva istorică, fondul XIV, dosar 1313, f. 50–52.

---

1. Este vorba de rebeliunea armată organizată în zilele de 21-23 ianuarie 1941 de mișcarea legionară care urmărea prin crime, masacre sîngeroase să devină singura beneficiară a puterii de stat și eliminarea

generalului Ion Antonescu de la conducerea statului. Avînd sprijinul armatei, Ion Antonescu a înăbuşit rebeliunea, a eliminat din guvern pe reprezentanţii Gărzii de Fier şi a constituit la 26 ianuarie un nou guvern.

2. **Traian Brăileanu (1883-1952)**, membru al conducerii mişcării legionare, ministru al educaţiei naţionale, culturii şi artelor (14 septembrie 1940 – 24 ianuarie 1941).

3. **Vasile Iaşinschi (1892-1950)**, membru al conducerii mişcării legionare, ministru al muncii, sănătăţii şi ocrotirilor sociale (14 septembrie 1940 – 24 iunie 1941) ; organizator al rebeliunii legionare din ianuarie 1941, fapte pentru care a fost judecat şi condamnat în iunie 1941 de Tribunalul Militar al Comandamentului Militar al Capitalei la muncă silnică pe viaţă. Fugit din ţară după rebeliune s-a aflat o vreme în Germania. La 10 decembrie 1944 împreună cu Horia Sima a constituit „guvernul român din exil".

4. **Corneliu Georgescu (1902-1963)**, fruntaş legionar, subsecretar de stat al Ministerului Economiei Naţionale (14 septembrie 1940 – 24 ianuarie 1941), participant şi organizator al rebeliunii legionare din ianuarie 1941, fapte pentru care a fost condamnat de Tribunalul Militar la muncă silnică pe viaţă. După rebeliune a fugit din ţară. La 10 decembrie 1944 a fost numit ministru în „guvernul din exil", constituit la Viena de Horia Sima.

5. **Constantin Papanace, (1904-1970)**, membru al conducerii mişcării legionare, subsecretar de stat la Ministerul de Finanţe (14 septembrie 1940 – 24 ianuarie 1941), pentru participare la rebeliunea legionară din ianuarie 1941 a fost condamnat de Tribunalul Militar la muncă silnică pe viaţă.

13 **1941 mai 23. Ordinul lui Adolf Hitler dat Comandamenului Superior al Armatei Germane cu ocazia numirii generalului colonel von Schobert în calitate de comandant suprem al trupelor germane din România.**

Cartierul principal al Führerului. Comandamenul Suprem al armatei germane

23 mai 1941.

Cu ocazia raportului gen-col. Ritter von Schobert,

Führerul a decis următoarele :

Odată cu intrarea sa în România, gen. col. Schobert este numit „comandantul suprem al trupelor germane din România". Sarcinile sale sînt :

a) El pregătește măsurile de apărare ordonate pentru cazul „Barbarossa"[1] și operațiile de atac de mai tîrziu.

b) El este responsabil pentru apărarea întregului spațiu român, cu măsura că el poate preda șefului Misiunii Militare germane apărarea României ca sarcină autonomă, îndată ce armata a II-a în atac părăsește teritoriul român.

Șeful Misiunii Militare germane[2] și șefii misiunilor diferitelor arme[3] îi sînt subordonați (vezi în acest sens instrucțiunile date pentru asigurarea regiunii petrolifere și a coastelor).

c) El poartă tratative cu șeful statului român în toate problemele care ating sarcinile sale.

Pentru tratative cu șeful statului român, Führerul a ordonat următoarele :

1. General-col. von Schobert[4], după sosirea în țară să se anunțe la gen. Antonescu și să se prezinte ca succesorul generalului Feldmareșal List ca, „comandant suprem al trupelor germane din România").

El are de adus la cunoștință generalului Antonescu că Führerul are intenția să invite în curînd în Germania pe generalul Antonescu pentru o convorbire personală.

2. Noua ocupare a postului de „comandant suprem al trupelor germane din România" să fie explicată generalului Antonescu cu faptul că actuala concentrare de forțe ruse extraordinar de puternice în spațiul graniței de est reclamă măsuri de prevenire pentru apărarea teritoriului statului român.

Din acest motiv și în legătură cu sfîrșitul marșului în Balcani, trupele germane din România ar fi întărite cu aproximativ 6 divizii.

3. Sarcina comună germano-română de a apăra teritoriul statului român contra surprizelor face necesare măsuri corespunzătoare române. Să se ceară generalului Antonescu propuneri în acest sens și să fie aduse de către general-colonel cavaler von Schobert într-un cadru comun cu măsurile germane.

O mobilizare de proporții mai mari a armatei române nu este totuși de dorit.

4. Să se eschiveze oricăror întrebări privitoare la faptul dacă Germania contează pe un război contra Rusiei sau dacă Germania va ataca Rusia.

5. Dacă generalul Antonescu ar exprima îngrijorarea că Ungaria ar putea deveni ostilă României, să se explice că

acest pericol nu există, căci Germania nu va tolera acest lucru.

6. După convorbirea cu generalul Antonescu, generalul colonel cavaler von Schobert să facă către Comandamentul Suprem al armatei germane (Statul Major al Comandamentului Armatei/Secţia L.) (OKW/Abt.L) şi catre Comandamentul Suprem al trupelor de uscat (O.K.H.) o propunere pentru intenţiile şi ordinele sale.

Afară de aceasta, generalul de cavalerie Hansen să prezinte o apreciere asupra armatei române (valoarea de luptă a diferitelor divizii şi aprecierea personalităţilor conducătoare).

Semnează Keitel, şeful Comandamentului
Suprem al armatei germane

Arh. Statului, Colecţia microfilme SUA, T 77, rola 59, c. 5512178-5512180

---

1. Planul „Barbarossa" a primit forma definitivă sub denumirea de Directiva nr. 21, semnată de Hitler la 18 decembrie 1940. Planul cuprindea concepţia militară de atacare a URSS. Ofensiva urma să se desfăşoare pe trei direcţii principale : din Prusia Orientală spre Leningrad, Varşovia, Moscova, Lublin-Kiev, concomitent cu executarea unor lovituri de pe teritoriul Finlandei şi din România în lungul ţărmului nordic al Mării Negre şi spre sudul Ucrainei. În dispozitivul Wehrmachtului au fost incadrate şi forţe armate ale altor state. În ansamblul operaţiei „Barbarossa", forţele române aveau misiunea de a asigura flancul drept al Grupului de armate „Sud". În teritoriul de est al României s-a construit o grupare autonomă de forţe, care în documente a purtat denumirea „Grupul de armate general Antonescu" format din armata 11 germană şi Armatele 3 şi 4 române. Comanda nominală a Grupului aparţinea generalului Ion Antonescu, conducerea efectivă revenea generalului Eugen Ritter von Schobert – comandantul Armatei 11 germane (Leonida Loghin, „Al doilea război mondial. Acţiuni militare, politice şi diplomatice. Cronologie" Editura Politică, 1984, p. 81).

2. În octombrie 1940 Misiunea Militară a armatei de uscat germane avea în frunte pe generalul de cavalerie Erik Hausen.

3. Misiunea aeronautică germană era comandată de generalul locotenent Alfred Gerstenberg ; Misiunea marinei militare sub comanda amiralului W. Tillessen. A. Gerstenberg era şi comandant al Luftwaffe-i (aviaţia militară germană) în România şi comandant al apărării antiaeriene a regiunii petrolifere.

4. von Schobert, general colonel. A fost comandant al Armatei a II-a. A murit într-un accident de avion la 12 septembrie 1941, cînd a fost numit în locul său generalul colonel Erik Manstein.

14 **1941 iunie 11. Memorandum trimis de generalul Ion Antonescu cancelarului german Adolf Hitler, conţinind problemele discutate la întîlnirea dintre cei doi conducători de stat şi anume probleme europene, probleme regionale şi rolul pe care urma să-l aibă România în viitoarea desfăşurare a evenimentelor.**

MEMORANDUM

Împrejurările internaţionale şi transformările teritoriale au dat guvernului român prilejul de a înfăţişa succesiv punctul de vedere, atît prin notele remise Excelenţei Sale Führerul Cancelar cu prilejul vizitelor domnului general Antonescu, cît şi prin memorandumul din 23 aprilie 1941.

În mare, generalul Antonescu şi guvernul său au considerat că este şi prematur şi nepotrivit ca să facă discuţiuni de revendicări teritoriale.

Un popor nu poate fi condus demn şi nu poate inspira demnitate, dacă face din orice act al politicii sale externe un subiect de tîrg, sau dacă profită de lupta, jertfa şi victoria unui mare popor pentru a-şi cerşi drepturi.

Generalul Antonescu a considerat că poporul român trebuie să-şi dea faţă de el însuşi şi faţă de marele său aliat proba onoarei şi a loialităţii, ca şi pe aceea a jertfei şi a luptei; şi numai după aceea să-şi stabilească măsura drepturilor şi a destinului, în aceleaşi limite de onoare şi fidelitate.

Victoria germană şi prăbuşirea iugoslavă, cu consecinţele lor teritoriale[1], au deschis probleme de echilibru politic regional, de echilibru rasial european, probleme etnice româneşti şi noi înfăţişări ale ordinei sud estice şi balcanice. Iar desfăşurarea luptei istorice pe care o duce Führerul Cancelar pentru reconstrucţia Europei pune azi o seamă de probleme. În faţa lor ca şi în împrejurări asemănătoare, generalul Antonescu şi guvernul său considerînd ca o onoare să-şi înfăţişeze punctul de vedere.

Probleme europene.

Marea problemă care domină reconstrucţia Europei este aflarea unei baze unitare spirituale, economice şi politice, care să asigure propăşirea continentului şi încetarea universalismului care a folosit popoarele din afara Europei. Prin sincera sa adeziune la Axă, prin reorganizarea structurii sale politice şi sociale

și voința de a creia o organizare națională socială (antisemită, anticomunistă, antiplutocratică), ca și prin hotărîrea fermă de a contribui la dărîmarea barierelor vamale intra-europene, tinzînd spre un sistem vamal confederativ în special cu Germania, România este gata să aducă toată credința și fapta la lumea nouă concepută de Marele Führer-Cancelar. România o face pentru că are convingerea că această ordine nouă îi garantează propășirea viitoare.

O mare problemă care se pune Europei contemporane, în afară de jocul forțelor mondiale — acestea aparținînd intereselor Marilor Puteri europene să le reglementeze — este problema echilibrului raselor europene.

Problema slavă domină azi chestiunea raselor.

De trei secole popoarele Europei se luptă reciproc. În această vreme slavii au cîștigat poziții noi, s-au transformat, fără a pierde ceva.

Dacă împotriva marii națiuni germanice și a civilizației sale, Richelieu, Mazarin și Tratatele de la Westfalia au putut construi formula împărțirii și a jocului de contra forțe imobilizatoare, împiedicînd 300 de ani unitatea germanică — împotriva unei rase cu civilizație amorfă și concepții sociale primitive — cum este rasa slavă — trebuie luptat cu hotărîre.

Formula divizionărilor teritoriale a zonelor de influență supra slave și a zonelor neutre, de condominium ar putea realiza acest scop.

Poporul român a fost întotdeauna, iar Principatele Românești au constituit din veacul al XVII-lea pînă azi, un element de rezistență la presiunea slavă și tendințele panslaviste.

Revoluția de la 1848 a fost în contra ocupației rusești, unirea principatelor la 1856/59 a fost ca să stăvilească influența rusă în Balcani, iar politica României cu Tripla Alianță după 1883 a avut aceleași obiective.

Azi România consideră că problemei slave trebuie să i se dea soluții radicale. De aceea prin memorandumul din 23 aprilie a.c. a propus un condominium în regiunea Belgrad—Timoc—Vardar—Salonic, nu numai ca să satisfacă legitima aspirație de autonomie a românilor balcanici, dar și ca să separe două mase slave: sîrbii și bulgarii.

Iugoslavia desființată, teritoriul sîrb asupra unei suveranități italiene de drept sau de fapt, sîrbii vor gravita spre Sofia,

întărind astfel considerabil poziția slavilor de sud și înfăptuind unitatea lor.

Politica rusă sprijină această tendință desigur, aceasta rezultă din poziția sa diplomatică de la izbucnirea conflictului iugoslav și pînă azi.

În Balcani trebuiesc dar create fie teritorii de separație prin condominium ca acela propus prin memorandumul din 23 aprilie crt. și care asigură interesul german de a supraveghea linia Belgrad—Salonic; fie teritoriu autonom de populații neslave, care să fie piesele de echilibru ale acestei regiuni care veacuri întregi a făcut neliniștea Europei.

Probleme regionale.

Reconstrucția Europei pune problema reașezării sus-estului balcanilor și orientului apropiat.

Cu cît rolul Angliei se șterge în Mediterana orientală cu atît pătrunderea Germaniei în acest sector apare mai iminentă, Germania trebuie să-și facă deci în sud-est și Balcani temelii de ordine și siguranță, pentru a veghia la regiunile orientului apropiat; iar formulele de așezare a acestor regiuni trebuie să fie durabile.

Anexiunile teritoriale săvîrșite de Ungaria și Bulgaria în 1940—1941 rup echilibrul regional și se îndepărtează de la principiul securității și al liniștii prin unitatea etnică.

Un milion trei sute de mii de români în teritoriul ungar și opt sute de mii în Balcani constituie nu numai elemente de nestabilitate politică, dar diminuarea României în favoarea vecinilor și considerabila sporire a Ungariei — cu formulă asemănătoare cu a Cehoslovaciei la 1918 — și întărirea slavilor în Balcani în dauna României pun România într-o gravă inferioritate ceea ce socotim că nu este în interesul noii ordini Europene.

România, integrîndu-se sincer în noua ordine Europeană aspiră să devină un instrument al acestei ordine și să asigure Germaniei — prin cea mai strînsă colaborare pe toate planurile — politica ce duce în aceste regiuni.

Prin poziția sa geografică experimentată în ultimele împrejurări politice și militare, România este un centru de acțiune regională, care trebuie întărit și nu slăbit.

România, prin Nord, e drumul cel mai scurt între Baltica și Marea Neagră.

De aceea, ea aspiră la o legătură teritorială directă cu Germania prin Pocuţia — vechi teritoriu românesc — care să sprijine supravegherea germano-română a liniei ferate Lemberg, asigurînd ieşirea la Marea Neagră.

Prin Banat, România se poate apropia de Croaţia şi asigură o punte spre Adriatica.

Prin Dunăre ea se leagă natural de Germania — stăpînind vărsarea în Mare —; prin Timocul românesc ea poate asigura căderile de apă de la Porţile de Fier, punîndu-le în valoare cu concursul german, iar prin grupările româneşti din Balcani ea poate fi un pas de apărarea liniei Belgrad-Salonic.

Aşezată pe axa eurasiană, România este drumul cel mai scurt al Germaniei spre orientul apropiat, iar prin prezenţa sa în Marea Neagră legată prin Dunăre şi prin linia Lemberg, ea reprezintă nu numai o cale naturală de comunicaţie cu Europa centrală şi Baltică, dar un punct strategic, de dominare a libertăţii Dunării, a strîmtorilor şi a Balcanilor.

Printr-o colaborare industrială germano-română, România poate deveni un centru de aprovizionare al întregii regiuni europene, materiile prime şi mîna de lucru ieftină înlesnindu-i aceasta.

Printr-o colaborare militară statornică cu Germania România devine un centru strategic şi un pas de siguranţă atît contra slavilor, cît şi pentru politica din Marea Neagră şi Asia Mică Portul român Constanţa poate fi nu numai un port de scurgere dunăreană de mărfuri, dar o bază navală pentru strîmtori şi o bază aeriană pentru Orientul apropiat.

România aspiră la acest rol.

Principatele româneşti au avut şi altă dată o misiune istorică la gurile Dunării.

Greşelile politice din ultimii ani, care sînt ale unui regim trecător nu ale unui popor permanent nu pot constitui un obstacol la această considerare şi consacrare a rolului României; cu atît mai mult cu cît experienţa ultimelor luni a putut dovedi utilitatea României în jocul forţelor sud-estului, estului şi Balcanilor şi contribuţia sa efectivă la o nouă structură a regiunii.

Arh. St. Bucureşti, fond P.C.M., dosar nr. 10/1941, filele 170 — 175.

1. La 6 aprilie 1941 puternice grupări de forțe germane, italiene, ungare și bulgare au atacat Iugoslavia. La 17 aprilie ultimele rezistențe iugoslave au încetat lupta. La Belgrad, în localul fostei ambasade cehoslovace, A. Cimcar – Marcovid și generalul R. Jancovic au semnat în fața generalului von Weichs și a colonelului italian Bonfati, actul de capitulare. Italia anexează Muntenegru, majoritatea insulelor din Marea Adriatică, Dalmația, o parte din Croația, jumătate din Slovenia și vestul Macedoniei; Ungaria anexează Bacica, Baranja, Megdumurje și Prekomurje. Bulgaria ia cea mai mare parte din Macedonia sîrbească și unele zone din estul Kossovei. Restul teritoriului, inclusiv Serbia, condusă de generalul Nedic, rămîneau sub ocupația germană. (Leonida Loghin. Al doilea război mondial. Cronologie. Editura Politică, București, 1984, p. 76 – 77).

15 **1941 iunie 13. Stenogramă a întrevederii dintre generalul Ion Antonescu și cancelarul german Adolf Hitler, din 12 iunie**

Fushl, 13 iunie 1941

Consemnarea discuției dintre Führer și generalul Antonescu la München, în ziua de 12 iunie 1941[1].

Au participat ministrul de externe al Reichului, feldmareșal general Keitel, generalul Jodl, generalul ....[1a].
În modul cel mai călduros, Antonescu l-a felicitat pe Führer, la început în numele poporului român și apoi în al său personal, pentru marile succese ale armatelor germane în războiul din Balcani și din Creta[2].

Poporul român știe că aceste victorii se datoresc geniului Führerului și pregătirii vaste, — ca întotdeauna, în adevăr clasică — a acțiunilor, precum și, nu în cele din urmă, vitejiei soldatului german.

După cum el (Antonescu) a mai declarat deja cu prilejul unor vizite anterioare[3], poporul român ar fi gata să mărșăluiască pînă la moarte alături de Axă, deoarece are o încredere absolută în simțul de dreptate al Führerului. Poporul român și-a legat soarta de cea a Germaniei, pentru că cele două popoare se completează economic și politic, au de înfruntat un pericol comun. E vorba aici de pericolul slav, care de-a lungul secolelor s-a făcut mereu remarcat și căruia acum, o dată pentru totdeauna, trebuie să

i se pună capăt. Politica românească şi poporul român sînt pe deplin conştiente de această necesitate.

De altfel România s-a întors pe drumul cel bun, cel pe care l-a urmat timp de 40 de ani sub regele Carol I[4], drumul mersului alături de Germania. Aici nu este vorba în nici un caz de politica pur personală a lui Antonescu, ci de ceva, în spatele căruia stă întregul popor român[5]. Dovada acestui lucru se poate vedea din zelul general, cu care poporul român îl urmează pe Antonescu în politica sa externă.

În timpul războiului mondial România nu a luptat împotriva Germaniei, ci s-a aliniat împotriva Austriei şi înainte de toate împotriva Ungariei, pentru a scoate în relief vechile sale revendicări şi drepturi vechi de 2 000 de ani[6]. Odată atinse aceste scopuri, n-ar mai fi existat deosebiri de păreri între Germania şi România. Aici nu trebuie uitat, că în războiul mondial aproximativ 2 1/2 milioane de români au stat[7] de partea Austriei şi mulţi dintre ei au luptat ca ofiţeri cu calificare superioară în armata austriacă şi au fost decoraţi cu Crucea de fier. Printre aceştia se află şi actualul ministru de război german[8]. Dacă despre faptul că interesele foştilor aliaţi în războiul mondial nu pot fi neglijate ar vorbi partea germană, ar trebui să se ia în considerare că românii au luptat de asemenea de partea Germaniei.

Antonescu a mai amintit apoi, că la ultima sa vizită la Berchtesgaden[9] l-a asigurat pe Führer că va restabili şi menţine în România ordinea socială şi politică, că va aduce doar jertfele economice posibile, pentru a uşura Germaniei purtarea acestui război şi că, în final, el va pune la dispoziţia armatei germane teritoriul român pentru crearea de puncte strategice în vederea acţiunii din Balcani şi Răsărit. În ultimele trei luni, el (Antonescu) a arătat că se ţine de cuvînt. De fapt, el a trebuit să treacă în interior printr-o criză social-politică de cea mai grea natură, ca urmare a neînţelegerilor dintre el şi legiune şi mai ales a slabilor conducători ai acesteia[10]. Deoarece el a avut însă poporul în spatele său, ordinea a fost restabilită. El poate astăzi garanta Führerului că ordinea internă din România este în mod absolut asigurată.

Pe plan economic el a făcut tot posibilul, pentru a-i uşura Germaniei conducerea războiului, fapt consemnat în înţelegerea din 4 decembrie[11] şi în acordurile ulterioare. Pentru aceasta el

a trebuit să impună României grele îngrădiri economice, care la rîndul lor au condus la o criză economică. Dar prin apropierea noii recolte toate pericolele au scăzut. În România nu va mai exista o criză economică serioasă și nici dificultăți sociale.

Referitor la angajamentul de a pune la dispoziția armatei germane toate mijloacele și toate înlesnirile pentru realizarea sarcinilor ei în România, și-a respectat cuvîntul 100%. Cu excepția unor cazuri izolate, nimeni din armata germană nu s-ar putea plînge de vreo lipsă de promptitudine din partea României.

La ultima sa vizită la Berlin[12] a făcut o expunere asupra trecutului istoric, a intereselor actuale și a poziției internaționale a României în cadrul politicii balcanice și europene și de aceea nu vrea să revină asupra acestora. El amintește faptul că atunci nu a prezentat nici un fel de pretenții și nici astăzi nu prezintă nici o pretenție. El știe, că sarcina de primă urgență este de a termina războiul și că pentru terminarea războiului ar trebui făcut un pas foarte serios în Răsărit. El a venit pentru a pune la dispoziția Führerului pentru realizarea acestui pas toate forțele auxiliare militare, politice și sociale ale României[13].

Referitor la marele eveniment care se apropie, el (Antonescu) și-a reorganizat forțele armate și și-a dezvoltat resursele economice și financiare. Toate acestea nu înseamnă însă că dorește să cedeze ceva din drepturile sale. El are o încredere absolută în simțul dreptății Führerului și roagă să nu se ia nici o hotărîre definitivă privind cerințele României, înainte ca situația să fie încă o dată examinată în modul cel mai precis din punct de vedere etnografic, politic și istoric[14]. La această examinare va trebui să se țină seama de viitor, căci Führerul lucrează pe termen lung. România a constituit timp de 400 de ani o barieră în fața slavilor și a Turciei și din cauza poziției sale geografice, a relațiilor sale politice și economice, precum și a calităților sale de rasă, va putea juca și în viitor un rol asemănător vis-à-vis de Germania.

El (Antonescu) nu e politician și diplomat. S-a născut soldat și vrea să moară soldat. Ca diplomat și politician improvizat nu a avut pînă acum darul de a reuși să convingă pe Führer și pe colaboratorii acestuia de drepturile țării sale[15]. Cunoscînd această slăbiciune, el prezintă astăzi un memorandum, în care sînt analizate situația momentană și cerințele României. Românii sînt un

popor nefericit, care a trebuit să primească lovituri foarte grele, nu pentru că el însuşi ar fi comis greşeli, ci pentru că nefericirea lui trebuie explicată prin greşelile păturii conducătoare şi în special ale ultimului rege. În aceste împrejurări, el (Antonescu) îl roagă pe Führer să nu ia nici o decizie definitivă, fără ca România, să fie încă o dată întrebată. Personal Antonescu va păşi în continuare pe drumul odată apucat al colaborării politice sincere şi loiale cu Axa. El va ajuta şi pe mai departe Germania în repurtarea victoriei, dar trebuie încă de pe acum să arate că, dacă se vor lua hotărîri care vor fi contrare intereselor vitale ale ţării sale, propria sa poziţie în România ar fi în modul cel mai greu zdruncinată. Personal el se simte luptător. A luptat timp de 45 de ani împotriva dificultăţilor şi vicisitudinilor şi niciodată nu a fost disperat. El a învăţat că aceasta depinde de perseverenţă. El este şi acum hotărît să meargă cu perseverenţă pe drumul care conduce spre victoria Axei în actualul conflict şi spre recunoaşterea drepturilor României.

Führerul a răspuns că pentru început ar dori să-şi exprime sincera sa bucurie că Antonescu îl vizitează deja pentru a treia oară. El vrea să lămurească pe scurt situaţia actuală şi să se refere la cauzele deosebite care au condus la această situaţie, în ceea ce priveşte România

Antonescu s-a referit pe drept cuvînt la multe evenimente dureroase, pe care nici poporul român ca atare şi în special Antonescu nu le-au comis în nici un fel, şi a arătat că acestea se datorează greşelilor păturii conducătoare şi în special ale ultimului rege[16]. Din păcate, popoarele au trebuit din totdeauna să plătească pentru greşelile conducătorilor lor şi pentru consecinţele care decurg din acestea. În cazul de faţă, şi poporul german face parte, fără îndoială, dintre persoanele îndoliate.

Începînd din anul 1933 Germania s-a străduit să stabilească relaţii bune cu toate statele est-europene, cu care Reichul nu a avut divergenţe nici politice şi nici teritoriale. Din punct de vedere economic s-a reuşit de mai multe ori să se îmbunătăţească colaborarea cu aceste ţări. Şi România a colaborat pe plan economic cu Germania. Dar deşi ea nu putea avea nici un fel de interese contrare cerinţelor de revizuire ale Germaniei, guvernele româneşti anterioare au luat din păcate poziţie împotri Reichului în Liga naţiunilor şi la alte conferinţe internaţionale şi au întărit în acest mod frontul anti-german.

Grea a fost situația din anul 1939. Avînd în vedere campania mondială pusă în scenă împotriva Reichului de către Franța și Anglia și de evreimea ce stătea în spatele acestora, Germania a vrut atunci să încerce clasificarea relațiilor sale cu România. Regele Carol l-a vizitat pe Führer[17] și în cursul discuțiilor i-a dat să înțeleagă necesitatea stabilirii unei legături naționale între Germania și România, prin acordarea României a unei părți a Slovaciei de EST precum și a Rusiei carpatice[18]. Prin puntea națională astfel creată urmau să se construiască, la propunerea lui Carol, o șosea și o linie ferată. El (Führerul) nu a putut să accepte și nici nu a acceptat această dorință. El i-a explicat lui Carol, că nu vede nici o posibilitate pentru crearea unei astfel de legături naționale, nu din cauza dificultăților economice, dar mai ales a celor financiare.

Cu atît mai mult, el (Führerul) a fost revoltat, cînd din partea guvernului român nu s-a protestat împotriva afirmației franceze și engleze, de-a dreptul ridicole, cum că Germania ar vrea să cucerească Basarabia. Prin tăcerea sa, România s-a alăturat acelor cercuri, care aveau drept țel să înăbușe Germania printr-o combinație europeană, sau și extra europeană.

Deși regele Carol însuși făcuse propunerea unei legături naționale cu Germania, în aparență el a dat crezare afirmațiilor britanice, că Reichul ar amenința România și prin acceptarea garanției Angliei[19] a inclus țara sa în frontul antigerman.

Exact aceleași afirmații au fost răspîndite privind intențiile germane în regiunea Balticii și Finlandei, pentru a atrage Rusia în coaliția vest-europeană. Aceasta a fost cauza care a pus Germania în situația dureroasă de a merge la Moscova, pentru a întreprinde o clarificare a acestei acuzații[20]. În acest mod s-a realizat acordul festiv cu Uniunea Sovietică[21], în care Finlanda, regiunea Baltică și Basarabia erau indicate ca neaparținînd sferei de interese germane. Consecințele au fost extrem de dureroase pentru aceste teritorii. Dacă țările care se iau în considerare nu ar fi intrat în frontul anti-german, atunci pentru Germania nici o dată nu ar fi existat necesitatea de a merge la Moscova. Numai pentru că anumite state au acceptat garanția britanică împotriva Germaniei, acest foarte dureros acord cu Rusia a devenit necesar. Din capul locului motive naționale și

ideologice au împiedicat o colaborare între cele două țări. Asupra consecințelor acestui acord, el (Führerul) nu trebuie să se refere în mod deosebit.

Un an mai tîrziu, în 1940, situația era astfel, încît fără o intervenție a Germaniei, regiunea Baltică ar fi ajuns în dependență sovieto-rusă, ba chiar sub stăpînire rusă. Cînd apoi în ultimul minut regele Carol s-a adresat din nou Reichului[22], pentru a opri soarta, care se profila în nori întunecați deasupra Balcanilor, amenințînd să se descarce asemănător cu cele întîmplate în regiunea baltică, a devenit din capul locului clar, că, dacă nu reușește, ca pe calea unei înțelegeri pașnice să se dizolve frontul adversarilor României, Rusia s-ar amesteca ca factor hotărîtor în problemele balcanice. Consecințele au fost clare, în special în România. Regele Carol a cerut o garanție[23]. După o lungă și grea cumpănire Germania s-a declarat gata să acorde această garanție[24]. Nu s-a îndoit de faptul că acordarea acestei garanții ar fi considerată de către Stalin ca un act dușmănos. În cadrul acestei garanții au apărut trupele germane în România, în ore critice[25] și doar prin prezența lor au înlăturat răul cel mai mare.

Pe plan politic, garanția dată României s-a răspîndit astfel încît în timpul vizitei sale la Berlin[26], Molotov a pus imediat întrebarea dacă această garanție este îndreptată și împotriva Rusiei.

Führerul a răspuns evaziv, că nu consideră că Rusia ar avea intenția să atace România. Ca atare textual garanția este valabilă pentru fiecare agresor. Mai departe Molotov a întrebat dacă Germania este gata să fie de acord cu o garanție rusească analogă față de Bulgaria, care ar atrage după sine și ocuparea de către trupele rusești a teritoriului bulgar. Și aici, Führerul a trebuit să dea un răspuns negativ. El a stabilit la început că din cauza absenței unei propuneri bulgare pentru garanție nu exista o analogie cu garanția românească și, de altfel, și-a rezervt dreptul unei discuții cu aliatul său[27], înainte de a da un răspuns definitiv. Mai departe Molotov a amintit intenția rusă, de a-și asigura în Dardanele baze militare. Și aici, Führerul a răspuns cu o contrapropunere, care prevedea pentru Rusia anumite înlesniri în statutul strîmtorii. Această a dus în esență din nou la un răspuns negativ privind întrebarea pusă. Ca ultim punct Molotov a abordat problema finlandeză, declarînd că Rusia este „amenin-

ţală" de Finlanda şi adăugînd că pentru Uniunea Sovietică starea de suspensie din relaţiile ruso-finlandeze este inacceptabilă. Şi în acest caz răspunsul german a fost negativ, Führerul — recunoscînd că Finlanda nu se află în sfera intereselor germane, dar a caracterizat izbucnirea unui conflict ruso-finlandez drept o situaţie de nesuportat.

Toate acestea au fost declanşate pînă la urmă de garanţia acordată României şi începînd din acest moment Rusia a trecut în tabăra duşmanilor Germaniei.

Urmările acestei atitudini au ieşit pe plan militar imediat la iveală. Aici a fost vorba de concentrările formaţiunilor ruseşti de motorizate şi blindate la graniţa germană de răsărit, de transporturi mai mari de trupe din interiorul Rusiei spre vest şi masarea unei flote aeriene puternice la graniţa germană[28].

Mai departe, Sir Stafford Cripps[29] a găsit în Moscova mai multă bună-voinţă decît pînă acum, iar legăturile ruso-engleze şi-au pierdut caracterul lor platonic adîncindu-se tot mai mult[30]. A fost desigur clar, că Rusia nu va începe iarna războiul, dar era evident că politica rusă pornea de la decizia de a profita de o situaţie favorită. În acest caz probabil atacul nu s-ar îndrepta în primar împotriva Germaniei. Rusia ar încerca să se mulţumească cu intimidarea Germaniei prin masarea unei armate uriaşe la graniţa răsăriteană a acesteia şi să înainteze agresiv împotriva Finlandei şi a României. Prin repercusiunile sale practice, o astfel de acţiune ar fi egală cu un atac direct asupra Germaniei deoarece în împrejurările actuale Germania ar fi obligată, să acţioneze imediat, dacă ar avea loc un atac indirect.

Dacă în lupta pe viaţă şi moarte cu Anglia s-ar folosi în occident aviaţia militară, atunci ea ar fi legată prin armata rusă în răsărit. Căci Germania ar putea acţiona defensiv pe frontul aerian şi ofensiv pe celălalt front, dar n-ar putea duce o ofensivă pe două fronturi.

Începînd din iarna 1940/1941 Germania a ajuns la recunoaşterea amară a faptului că prin măsurile amintite mai sus Rusia a devenit duşmanul Reichului. Consecinţele sînt imprevizibile, dar nu ne putem îndoi de hotărîrea Reichului de a înfrunta toate eventualităţile.

Avînd în vedere această situaţie serioasă, toate celelalte dorinţe şi speranţe trec pe planul al doilea. Hotărîtor e ca în lumea opusă Rusiei să nu ia naştere tensiuni şi dificultăţi in-

terne, prin care forțele pornite împotriva Uniunii Sovietice s-ar risipi sau nu s-ar lega. De aceea el (Führerul) îi este recunoscător lui Antonescu că acesta a recunoscut de la sine greutatea situației și a declarat că nu insistă acum asupra soluționării problemelor, care ar putea să introducă tensiuni în blocul antirusesc.

Indiferent cum ar fi distribuite drepturile în particular, organizarea întregii Europe ar trebui întreprinsă cu o privire largă spre viitor. Germania însăși, pentru această organizare mai mare și mai amplă a adus jertfe grele pe cîmpurile de luptă, cîmpuri pe care nici o dată ea nu ar fi obținut un cîștig teritorial pozitiv și a renunțat la efective naționale care s-au ridicat la sute de mii, pentru a nu creea piedici acelei mari reglementări de largă perspectivă.

În privința acestei mari reglementări, situația lui Antonescu s-ar consolida, poporul Român s-ar strînge în jurul său, iar la capătul acestor mari frămîntări ar fi pe deplin justificată atitudinea adoptată atît de el însuși cît și de poporul său.

În particular, Führerul a rezumat situația în felul următor:

1. Stalin nu ar ierta nici o dată Germaniei că s-a opus înaintării sale în Balcani.

2. Uniunea Sovietică va încerca, prin concentrarea instrumentelor ei de putere la granița ruso-germană, să împiedice Germania în realizarea unei cotituri hotărîtoare a războiului prin folosirea liberă a tuturor forțelor sale. Rusia dorește astfel să oblige Germania să piardă timp și speră astfel să cîștige timp pentru Anglia și pentru ea însăși.

3. Uniunea Sovietică va folosi orice eventuală slăbire a Germaniei ca o ocazie istorică unică, pentru a acționa împotriva statului pe care ea îl consideră principalul obstacol în continua sa expansiune în Europa. În afară de aceasta, Stalin va imobiliza prin atitudinea sa forțele Japoneze și va împiedica în acest fel Japonia să folosească întreaga sa forță vis-à-vis de America.

4. Uniunea Sovietică va încerca, prin atitudinea sa, să întărească dorința de rezistență a englezilor și să îi dea Americii speranța într-un aliat puternic pe continentul european. Rusia speră, înainte de toate, să poată împiedica terminarea războiului în anul 1941. În caz contrar, ea va fi decisă să suporte consecințele.

Cu puţine zile înainte de intervenţia Germaniei împotriva Jugoslaviei, Stalin a întărit în mod documentat această atitudine prin încheierea cunoscutului tratat cu Jugoslavia[31]. Acest tratat este doar în aparenţă teoretic şi platonic. Practic el ar fi întărit rezistenţa Jugoslavă şi, de altfel, ar fi fost completat de obligaţia Rusiei de a livra Jugoslaviei arme şi muniţii. Doar repeziciunea acţiunii germane a împiedicat realizarea acestei obligaţii.

Terminarea războiului balcanic a avut cu atît mai mult drept urmare faptul că Stalin şi-a adîncit relaţiile cu Anglia. În acel moment se afla la Londra Cripps[32] pentru a lucra, după convingerea părţii germane, în acest sens.

Pentru Germania ar fi rezultat din această situaţie următoarele consecinţe

1. Ar fi fost constrînsă să îşi întărească continuu frontul de răsărit — unde pînă acum întreţinea doar un număr neinsemnat de trupe — în paralel cu trimiterile de trupe ruseşti[33]. Germania ar fi fost obligată să se asigure înainte de toate prin comasarea în Răsărit de unităţi aeriene puternice. Aceste unităţi erau de fapt prevăzute pentru atacul asupra Angliei.

2. În aceste împrejurări, el (Führerul) a crezut că nu poate să-şi asume responsabilitatea pentru realizarea atacului în vest. Un astfel de atac ar putea reuşi în mod sigur doar atunci cînd întreaga armată aeriană germană ar fi angajată pentru ofensivă.

3. Din acest punct înainte, în conducerea războiului, Germania s-a familiarizat cu noile posibilităţi din Răsărit, cu toate consecinţele lor. Germania se află în această privinţă într-o situaţie neplăcută, deoarece i s-ar putea astfel smulge iniţiativa de acţiune, ceea ce ar pune-o în situaţia numai să pareze loviturile, de la caz la caz. Acest lucru ar fi insuportabil din punct de vedere militar.

Înainte de toate există pericolul ca soarta războiului să nu se hotărască în 1941 şi ca în 1942, alături de creşterea din punct de vedere material a forţelor ruseşti, să cîştige şi Anglia din acelaşi punct de vedere[34]. În ultimele săptămîni situaţia s-a înrăutăţit în asemenea măsură, încît aducerea formaţiunilor militare ruseşti la graniţa de răsărit a Germaniei obliga Germania să comaseze în răsărit tot mai multe divizii, să le priveze de o activitate fructuoasă, să le întrerupă pregătirea şi să le ţină într-o permanentă stare de alarmă.

Astfel, rezultă tabloul unei mişcări de trupe, care nu ar provocată de Germania. Germania ar fi obligată să ia măsuri apărare, a căror neglijare nu ar fi justificabilă din punct vedere politic şi economic. Este clar că în acest mod ar av loc o acumulare de trupe de ambele părţi ale graniţei. O ast de situaţie ar fi bogată în tensiuni şi posibilităţi conflictuale. orice moment ar putea avea loc o descărcare.

În calitate de conducător al poporului german şi de coma dant suprem al armatei ar fi luat în această situaţie orice măsu pentru a fi gata. şi pentru a nu exista nici un fel de surpri care ar periclita viitorul Reichului şi al popoarelor aliate l printre care el (Führerul) numără în primul rînd şi Români Este clar că dacă această ciocnire ar avea loc, ar fi în joc soar Europei[35].

Contrar practicii engleze, el (Führerul) nu l-ar ruga totuşi nici un caz pe Antonescu să îi acorde sprijin. Dacă Germani ar urma să fie obligată de a face pasul mai sus amintit, atun armata germană ar fi înzestrată cu cele mai bune mijloace ca au existat vreodată în istorie. şi ar cîştiga deznodămîntul mod precis în favoarea sa. Führerul aşteaptă din partea Româ niei. ca ea să facă totul numai în interesul ei, pentru a uşur desfăşurarea acestei discuţii. El (Führerul) îl poate asigura de acum pe Antonescu că, după terminarea conflictului, Români va primi despăgubiri, care, atît cît interesează Germania, nu a avea delimitări din punct de vedere teritorial[36].

În continuare, pe baza unor hărţi, Führerul a explicat înain tarea pe porţiuni a trupelor ruseşti de la graniţa finlandeză pîn la cea românească. El a amintit aici incursiunile aeriene ruses tot mai numeroase în spaţiul german. A venit momentul. care la aceste incursiuni trebuie să se răspundă cu forţă, deoa rece în cazul absenţei unei apărări, ruşii ar deveni tot mai neru şinaţi. Un spaţiu deosebit în dezbateri l-a ocupat, de asemene pe baza hărţilor, prezentarea de către Führer a distribuirii fo ţelor aeriene ruseşti. Führerul şi Antonescu au fost de acor că ruşii vor încerca în mod sigur să atace din aer regiunil petrolifere[37] şi Constanţa. De asemenea trebuie să se ia în con siderare acţiunile paraşutiştilor ruşi. Antonescu a prezentat, rîndul său, un plan de operaţii împotriva ruşilor, pe care l- discutat din punct de vedere militar cu Führerul. În afară d aceasta, a prezentat în detaliu măsurile de apărare a Românie

împotriva unui atac rusesc, de asemenea pe baza unor hărți. Un loc deosebit în cadrul acestor discuții l-au ocupat măsurile împotriva inundațiilor, pe care România le luase deja, dar care, din cauza scăderii nivelului apei rîurilor, vor deveni inutile[38].

La o remarcă a Führerului, că el se întreabă. dacă România ar urma chiar începînd din primele zile să colaboreze la acțiunea împotriva Rusiei s-au dacă o rămînere a României în afara conflictului n-ar determina rușii la o anumită reținere față de teritoriul românesc, Antonescu a răspuns. că el însuși dorește să lupte alături din prima zi[39]. Rușii vor bombarda zonele petrolifere și în cazul unei neagresiuni inițiale din partea României și „România nu i-ar ierta lui Antonescu nici o dată, dacă ar lăsa armata română cu arma la picior, în timp ce trupele germane ar fi în marș prin România împotriva rușilor". De aceea el este de părere că România din prima zi trebuie să participe activ la luptă. La sfîrșit s-a mai abordat problema Comandamentului suprem din România. Führerul i-a explicat lui Antonescu. că el (Führerul) intenționează să-l lase să apară în fața poporului român drept comandant suprem în acest spațiu[40]. El a explicat metoda, prin care și în alte ocazii comandanții supremi ai armatei au procedat potrivit unor linii directoare elaborate, în general, la nivel central, dar individual posedau o libertate de acțiune relativ mare.

În cazul României, un stat-major de legătură condus de generalul Schobert[41] s-ar îngriji de respectarea liniilor directoare operative generale și totul ar fi reglementat în relațiile cu acest stat-major de legătură.

Antonescu a răspuns vizibil bucuros că el ca soldat acceptă cu plăcere această propunere de a fi comandant suprem, nu de dragul faimei, ci că promite să facă totul pentru a îndeplini cu succes misiunile ce îi revin.

În încheiere Antonescu a mulțumit Führerului pentru prezentarea clară și sistematică a situației internaționale și a poziției României. El a împărtășit părerea Führerului în toate punctele. El, ca și armata română și poporul român, sînt extrem de siguri că Rusia, ca întotdeauna, reprezintă dușmanul comun, care intenționează să acționeze împotriva Germaniei sub dublul drapel al slavismului și al anarhiei, deoarece Reichul este singura țară din Europa consolidată în mod absolut din punct de vedere militar și social. Rușii ar dori să învingă Germania și

apoi se reia înaintarea în Europa, pe care ei au început-o mere timp de zece secole ca slavi, timp de trei secole sub țari și tim de două decenii sub Stalin. El este de acord cu Führerul și c faptul că Rusia se pregătește ca în momentul favorabil să în ceapă lupta. Între Rusia pe de o parte și Anglia și America p de altă parte s-ar încheia o înțelegere în momentul în car aceste țări ar fi atins superioritate în înzestrarea cu arme.

Referitor la colaborarea care există deja între Rusia și An glia, România a găsit mai multe indicii. Rusia, precum și Iugos lavia și Turcia, în spatele cărora se află binéînțeles Anglia, a fi colaborat în mod absolut înaintea conflictului din Balcani[42] În momentul cînd Rusia și-ar fi concentrat forțele la granița românească, turcii și-ar fi strîns 25 pînă la 30 divizii în poziți militare foarte dezavantajoase în Turcia europeană[43], iar în același timp Jugoslavia ar fi exercitat o presiune asupra României.

Și pe plan diplomatic s-ar fi simțit o asemenea colaborare. De la Moscova și Washington ar fi avut loc simultan o apropiere de România, pentru a o determina să-și schimbe cursul ei actual. Molotov a declarat ministrului plenipotențiar Gafencu[44] că acum a sosit momentul cel mai prielnic pentru o înțelegere între Rusia și România și s-a exprimat în cuvinte de cea mai înaltă apreciere la adresa aportului lui Antonescu ca om de stat[45].

Antonescu a adăugat că, după părerea sa, ar fi periculoasă o amînare a conflictului cu Rusia pentru victoria Axei. Dacă forțele armate ale Rusiei ar urma să se retragă puțin, atunci ele ar face acest lucru, doar pentru a cîștiga timp. Forța de rezistență a armatei nu trebuie apreciată prea mult și populația își dorește eliberarea. Poporul român însă se gîndește zi și noapte la ceasul răfuielii cu Rusia și dorește ca acest moment să sosească cît mai repede posibil, pentru a se putea răzbuna pentru tot ce i s-a întîmplat din partea Rusiei.

Despre perspectivele unei lupte împotriva Rusiei, Antonescu s-a exprimat foarte pozitiv. Nu trebuie să ne lăsăm duși în eroare de exemplele din istorie. În timp ce Napoleon, ca și germanii înșiși în 1917, a avut de luptat cu mari dificultăți de spațiu, spațiul ca aliat al Rusiei este eliminat acum de către motorul din aer și de pe pămînt. Führerul a remarcat în legătură cu aceasta că e clar că scopul acțiunii constă nu numai în

a nu permite armatelor rusești retragerea în vasta lor țară, ci de a nimici aceste armate.

În încheiere a avut loc un dejun într-un cerc mai larg, după care Antonescu, într-o scurtă discuție, și-a luat rămas bun de la Führer.

Schmidt

Andreas Hillgruber, **Staatsmänner und Diplomaten bei Hitler: Vertrauliche Aufzeichmmgen über die Unterredunger mit Vertreten des Auslandes 1939 – 1941, Deutscher Taschenbuchverlag, 1969, p. 276 – 291.**

---

1. Discuția nu a avut loc în 11 iunie, cum e consemnat în original, ci în dimineața zilei de 12 iunie 1941. (Notă – A. Hillgruber).

1a. În materialul original numele lipsește. Ar putea fi vorba de generalul maior Hauffe, șeful misiunii militare germane în România (Notă – A. Hillgruber).

2. La 1 iunie 1941 s-a încheiat ocuparea Insulei Creta de către trupele germane. Astfel, întreg sud-estul a trecut în mîna germanilor.

3. Prima vizită a lui Antonescu la Hitler a avut loc la 22/23 noiembrie 1940 în Berlin, a doua vizită în 14 ianuarie 1941 la Berghof.

4. Carol I (Karl von Hohenzolern-Sigmaringen), din 1866 prinț, din 1881 rege al României, a domnit pînă la moartea sa, la 10 octombrie 1914.

5. Această constatare a fost valabilă doar într-un anumit grad. Desigur, că cei mai mulți români au dorit recîștigarea Basarabiei și a Bucovinei de nord și au aprobat participarea în acest scop la un război (scurt) împotriva Uniunii Sovietice, dar în continuare a fost respinsă ideea unei legături cu Germania prin aceste teritorii. (A. Hillgruber).

6. Un mit românesc despre Transilvania ca „leagăn al românității" (referitor la daco-romani). (Notă – A. Hillgruber).

7. Adică românii transilvăneni ca cetățeni ai dublei monarhii.

8. Iosif Jacobici, din 27 ianuarie 1941 ministrul de război al României.

9. La 14 ianuarie 1941.

10. Înfrîngerea rebeliunii „Gărzii de fier" condusă de Horia Sima în zilele 20 – 23 ianuarie 1941.

11. Protocolul germano-român privind colaborarea la realizarea planului românesc pe zece ani semnat la 4 decembrie 1940.

12. La 22/23. 11. 1940.

13. Adică Antonescu a oferit de la sine participarea României la războiul împotriva Uniunii Sovietice. (Notă – A. Hillgruber).

14. Antonescu a cerut din nou o revizuire a celei de a doua hotărîri de la Viena, din 30 ianuarie 1940.

15. Hitler n-a dat pînă acum nici o aprobare pentru revizuirea hotărîrii de la Viena. O astfel de aprobare a avut loc în realitate abia la ultimele două vizite ale lui Antonescu la Hitler (23, 24 martie 1944).

16. Carol al II-lea.

17. La 24. 11. 1938.

18. Carol a cerut într-adevăr o legătură mai sigură dinspre România spre Germania prin Ucraina carpatică (în vremea aceea ea mai aparținea Cehoslovaciei), dar în fața lui Hitler n-a ridicat nici-un fel de pretenții teritoriale privind Ucraina carpatică sau o parte din Slovacia răsăriteană. Hitler a confundat aceasta cu tendințele românești de la mijlocul lunii martie 1939, cînd Ungaria a ocupat Ucraina carpatică și cînd între Polonia și România au fost întreprinse contacte care s-au terminat odată cu împărțirea Ucrainei carpatice în trei părți. (Notă — A. Hillgruber).

19. La 13. 4. 1939.

20. Aici Hitler a repetat versiunea, pe care el și-o pregătise pentru discuțiile cu oamenii de stat străini, pentru a justifica pactul încheiat cu Stalin în 23. 8. 1939. (Notă — A. Hillgruber).

21. Este vorba de pactul Molotov – Ribbentrop din 23. 8. 1939.

22. Telegrama regelui Carol către Hitler din 28. 6. 1940 pentru sprijinirea României în respingerea ultimatumului sovietic privind cedarea Basarabiei și a Bucovinei de nord. Respins de Hitler prin scrisoarea din 29.6.1940. (Notă — A. Hillgruber).

23. La 2. 7. 1940.

24. Pronunțat după acceptarea dictatului fascist de la Viena din 30 8. 1940.

25. Începînd din 12. 10. 1940.

26. La 12/13. 11. 1940.

27. Adică Mussolini, deoarece Bulgaria aparținea sferei de interese a Italiei (conform concepției Axei). (Notă — A. Hillgruber).

28. Legătura cu planul german de agresiune devenit cunoscut părții sovietice (începînd din 1. 3. 1949) trebuie luată în considerare în aprecierea înaintării sovietice. (Notă — A. Hillgruber).

29. Începînd din 12. 6. 1941 ambasador britanic la Moscova.

30. Despre aceasta nu putea fi vorba.

31. Se referă la tratatul de prietenie și neagresiune sovieto-iugoslav din 5. 4. 1941.

32. Cripps a fost chemat la Londra în 6. 6. 1941 de către guvernul britanic pentru prezentarea unui raport ; el a sosit acolo la 11. 6. 1941.

33. Înaintarea germană fusese stabilită fără nici o legătură cu înaintarea sovietică în diferite faze.

34. Aici Hitler atinge unul din motivele sale principale pentru războiul din Răsărit: teama, că timpul ar acționa împotriva lui, căci atît puterile anglo-saxone cît și Uniunea Sovietică s-ar întări continuu și Germania n-ar fi în stare să facă față acestei „întreceri". (Notă — A. Hillgruber).

35. Hitler nu s-a exprimat deci clar, că ar conduce el însuși atacul, și anume în zilele următoare. (Notă — A. Hillgruber).

36. Hitler i-a oferit aici lui Antonescu părți din Ucraina dincolo de Basarabia (în tratatul de la Tighina din 30. 8. 1941, realizat cu cedarea „Transnistriei" între Nistru și Bug). (Notă — A. Hillgruber).

37. Deci centrul petrolului românesc de la Ploiești. (Notă — A. Hillgruber).

38. Marile inundații ale Prutului au împiedicat alinierea simultană a forțelor germane din România cu celelalte armate germane.

39. În realitate Antonescu a declarat încă la 22. 6. 1941 războiul împotriva Uniunii Sovietice, pentru recîștigarea Basarabiei și a Bucovinei de nord.

40. În cadrul grupului de armate germane de sud (von Rundstedt) Antonescu a preluat „grupa armată" germano-română între Marea Neagră și Carpați, alcătuită din armata 4 română, armata 11 germană și armata 3 română.

41. General-colonelul von Schobert a fost comandantul suprem al armatei 11. Statul major de legătură nu a preluat comanda supremă, ci statul major al misiunii armate germane sub generalul Hauffe.

42 În acest caz s-a adeverit bănuiala lui Hitler potrivit căreia comunicatul sovieto-turc din 24. 03. 1941 s-a realizat la propunerea ambasadorului britanic Cripps. Partea germană a fost foarte exact informată despre preistoria acestui comunicat. (Notă — A. Hillgruber).

43 Turcia își concentrase în partea europeană, imediat după începerea războiului italo-grec (28.10.1940), 28 din cele 37 de divizii.

44. Grigore Gafencu, (1892 – 1957) ministru de externe al României pînă în 25.05. 1940, a fost numit în 26.07 1940 ministru plenipotențiar al României la Moscova

16

1941 iunie 18 Berlin. Scrisoare a lui Adolf Hitler către generalul Ion Antonescu prin care îl pune la curent cu hotărîrea luată de „a reduce definitiv pericolul pentru Europa" pe care îl prezintă Rusia Sovietică, arătînd dorințele sale față de misiunea generalului Antonescu și misiunea armatei române în prima etapă

EXCELENȚĂ,

În legătură cu subiectul ultimei noastre întrevederi[1], vă rog a-mi permite a vă pune la curent cu hotărîrea mea definitivă, pe care am luat-o acum.

Atitudinea Rusiei, în special pregătirile din zi în zi crescînde ale Rusiei, în vederea unei agresiuni, mă forțează a mă folosi — în scurt timp — de armata germană pentru a reduce definitiv acest pericol pentru Europa.

După cum am arătat deja cu ocazia ultimei noastre întîlniri, voi fi preocupat, pe de o parte, a avea grija ca conducerea viitoare a acestei operațiuni grandioase de atac să fie concentrată într-o singură mînă, pe de altă parte, a ține socoteală ca independența și prestigiul personalităților conducătoare ale aliaților noștri, față de poporul și armata lor, să fie respectate în cel mai înalt grad.

În acest scop, vă rog, general Antonescu, a-mi îngădui a vă transmite din cînd în cînd acelea din dorințele mele, care se referă la armata română și a căror execuție, în interesul desfășurării unitare a operațiunilor în ansamblul lor, trebuie considerată ca absolut necesară.

Comandantul Suprem al Armatei 11, ca un fel de Stat Major de lucru al Cartierului dv. General, ar transforma aceste dorinți în ordine militare și de cîte ori va fi vorba de hotărîri esențiale, ele vor fi difuzate sub semnătura dv.

Legătura strînsă se va menține prin aceea că :

— șeful Misiunii germane[2]

— șeful Misiunii navale[3] și

— ofițeri de legătură ai Flotei 4 aeriene vor intra în compunerea Cartierului dv. General, în timp ce subșeful Marelui Stat Major Român să fie trimis la Comandantul Superior al Armatei 11.

În afară de aceasta, ar fi necesar a se institui după nevoie, Comandamente de legătură reciproce.

Misiunea inițială (pentru prima perioadă de timp) după începerea operațiunilor, a forțelor aliate din România va fi :

1. A apăra teritoriul român contra invaziei forțelor rusești.

În această ordine de idei, se acordă o importanță deosebită pazei contra atacurilor aeriene, contra acțiunilor parașutiștilor și a acțiunilor de sabotaj în regiunea petroliferă, vitală pentru conducerea comună a războiului, asupra portului Constanța și asupra podului peste Dunăre.

Repartiția forțelor proprii trebuie să țină socoteală de faptul că, după informațiile cele mai recente ale serviciilor de cercetări, se găsesc unități puternice mobile și forțe blindate ale

Rusiei Sovietice în regiunea de sud a Basarabiei și în regiunea Cernăuțiului.

Pe lîngă aceste misiuni principale, va trebui ca inamicul să fie făcut să creadă într-o desfășurare și mai mare a forțelor germano-române și a exploata ocaziuni favorabile pentru a realiza capete de pod la est de Prut, care să faciliteze ulterior trecerea la atac.

2. Pentru armata aeriană română se pune în primul rînd problema asigurării securității României și în special a regiunii petrolifere.

În cele din urmă, aviația română va trebui să sprijine acțiunea Marilor Unități Române. Pentru aceasta este necesar a se limita precis misiunile aviației române față de acele ale Corpului aviației germane și față de acele ale unităților de cercetare aeriene ale Armatei 11 germane.

3. Prin progresiunea operației de atac germane în Galiția de nord, inamicul va fi forțat, peste un timp oarecare, să-și retragă și forțele aflate în fața granițelor românești.

Atunci revine forțelor aliate din România sarcina de a urmări pe inamic prin atacuri succesive și a-l împiedica, cu ajutorul aviației, să execute o retragere ordonată peste Nistru, contribuind la distrugerea lui.

Pentru misiunile speciale ce vor reveni ulterior armatei române, îmi voi permite a vă supune Domniei Voastre, general Antonescu, la timp propunerile mele care vor urma.

Cu credincioasă camaraderie și cu cele mai cordiale salutări,

al Domniei Voastre devotat,
ss. Adolf Hitler

Arh. St.. București, Fond P.C.M. dos. 126/1941, fila 3–5, 319/1941, fila 42–44, 16/44, fila 28–29.

Documents on German Foreign Polisy, 1918–1945, Seria D, vol. XII February 1941 june 22, 1941 Her Magesty's Stationery Office, London 1962, document nr. 644.

1. Întrevederea a avut loc în zilele 11-12 iunie, în cadrul căreia s-a convenit participarea armatei române la campania „Barbarossa".

2. Generalul maior Arthur Hauffe, la 22 iunie 1941, din ordinul lui Hitler l-a secondat pe generalul Ion Antonescu in calitate de șef al Statului Major de legătură al trupelor germane care acționa de pe teritoriul României. Totodată el a fost Șeful Misiunii militare în România.

3. Fleisher Carl, general, în aprilie 1940 a participat la debarcarea trupelor germane în Norvegia.

17 **1941 iunie 23, București, Scrisoare a generalului Ion Antonescu către Führerul Adolf Hitler prin care confirmă primirea directivei operative și mulțumește pentru cinstea ce i-a făcut de a comanda armata româno-germană pe frontul român.**

EXCELENȚĂ,

Confirm primirea directivei operative a Excelenței Voastre.

Mulțumesc cu gratitudine pentru cinstea făcută României și mie.

Asigur pe Excelența Voastră și poporul german că armata română va fi la înălțimea dîrzeniei, elanului și eroismului dovedite de străbunii noștri, în lungul celor douăzeci de secole de luptă, de martiraj și de glorie românească.

Armonia cu Comandantul german în România este perfectă.

Ne vom conforma întocmai directivelor operative ale Excelenței Voastre.

Cu neclintit devotament
generalul Antonescu
23. VI. 1941*

Arh. St. București, fond P.C.M., dos. 62/1940, f. 202.

18 **1941 iunie 29, Cartierul General al Führerului. Scrisoarea lui Adolf Hitler către generalul Ion Antonescu în care, scriindu-i despre unele rezultate, îi mulțumește pentru operațiunile din Sud și arătîndu-i ce trebuie să facă în continuare.**

EXCELENȚĂ,

Primele șapte zile de campanie contra Rusiei sovietice au condus deja la mari succese inițiale, mai ales la nord de

* Pe textul în l. germană este scris 24.VI.1941, f. 191.

mlaștinile Pripețului. Armatele inamice desfășurate în regiunile din frontieră au trebuit să primească lupta pe tot frontul de atac. Ele au fost străpunse, înainte de toate, de forțele noastre blindate și deja nu mai sînt în situația de a executa o retragere în ordine.

În spațiile dintre mlaștinile Pripețului și Marea Baltică se pregătesc mari bătălii de distrugere care vor procura bazele unei urmăriri în stil mare.

Pentru operațiunile de la sud, vă rog, domnule general Antonescu, să primiți cele mai sincere mulțumiri pentru viteaza atitudine și activitatea desfășurată de armata română, atît pe Prut, cît și în Bucovina de nord. În această primă fază a războiului, ea a contribuit cu succes la fixarea forțelor inamice aflate în fața sa.

În acest timp, forțele blindate trecute peste Styr au reușit să disloce, prin lupte frontale îndîrjite (Przemysl-Bawa Ruska) și printr-o viguroasă acțiune de străpungere, frontul roșu din Galiția. Trebuie să se realizeze distrugerea acestui inamic, în cursul viitoarelor operațiuni, printr-o încercuire a lui, dincoace de Nipru. În acest scop se va continua atacul peste linia generală Kreinjefez-Ostrog-Rowno, mai întîi spre sud-est și est — cu punct de efort mai spre sud de aici, încît vom învinge viguros spre sud și est.

În această situație, pentru anihilarea posibilităților de retragere a inamicului, se pune, poate chiar la 8 iulie, problema unui atac peste Prut, din spațiul de la est de Botoșani, cu direcția spre nord-est. El trebuie să țintească în spatele liniei întărite care pleacă de la Moghilew, prin Podolsk spre nord.

Vă rog domnule general Antonescu, ca pentru acest atac să puneți sub ordinele armatei generalului Ritter von Schobert* diviziile românești prevăzute în acest scop, iar cu celelalte forțe române să întreprindeți o ofensivă care să aibă drept scop siguranța spre sud-est a flancului; ca și protecția României de sud, inclusiv a teritoriului petrolifer. Acestei ofensive de protecție a flancului de sud al Armatei 11 îi va reveni, în desfășurarea ei, recucerirea Basarabiei, începînd de la aripa ei stîngă.

Pentru a se pune operațiile Armatei 11 în acord operativ, și chiar tactic mai tîrziu, cu ansamblul operațiunilor, generalul

feldmareşal von Rundstedt[1] trebuie să emită, cu oarecari condiţiuni, în termenul cel mai scurt, directive generale.

În cazul cînd se vor exprima dorinţe, privitor la angajarea Armatei 11, de la Grupul de armate de Sud direct către dv., ele sînt în prealabil aprobate de mine şi de aceea vă rog să le daţi curs, în interesul unei conduceri unice şi energice.

Cred necesar să vă fac cunoscute încă de pe acum aceste lămuriri, domnule general Antonescu, în interesul unui schimb de opinii anticipat între armatele noastre aliate, deşi nu se poate prevede definitiv, de pe acum, momentul precis şi direcţia atacului ce se va da din România.

Cu deosebite mulţumiri, v-aş putea rămîne îndatorat pentru orice expediere de produse petrolifere, atît de vitale pentru conducerea generală a războiului, din interiorul statului dv., şi în special dacă ne-aţi putea pune la dispoziţie, sub formă de împrumut, cisterne româneşti.

În convingerea că săptăminile ce urmează ne vor aduce victoria decisivă în contra Rusiei sovietice — şi cu aceasta se va înlătura definitiv şi ameninţarea asupra României —, rămîn în credincioasă camaraderie de arme.

Cu salutări cordiale, al domniei voastre

Adolf Hitler

Arhiva Ministerului Apărării Naţionale, fond 1200 dosar nr. 437 fila 29–31.

---

1. Rundstedt, Gerd von, (1875-1953) feldmareşal. A participat la primul război mondial, îndeplinind funcţii în organizarea Reichswerului. În 1927 a fost avansat la gradul de general; iar în 1932 a fost numit comandant militar al Berlinului. În 1938 a demisionat din armată. În 1939 Hitler l-a rechemat în serviciul activ. A comandat în acţiunile din Polonia (1939) şi Franţa (1940). Pe frontul contra U.R.S.S. a comandat Grupul de Armate „Sud". În legătură cu ofensiva de iarnă a intrat în divergenţă cu Hitler. El l-a calificat pe Hitler „caporal boem". Din 1942 pînă în iulie 1944 a comandat pe frontul de vest. Eşecul din Norvegia a dus la înlocuirea sa cu feldmareşalul Kluge. În septembrie 1944 Hitler i-a încredinţat lui Rundstedt conducerea ofensivei din Ardeni. În 1945 a fost făcut prizonier de britanici. Internat la Nürenberg, apoi la Londra, Hamburg. A fost eliberat din motive de sănătate. A murit la Hanovra.

19 1941 iulie 1, Bucureşti. Scrisoare a generalului Ion Antonescu către cancelarul german Adolf Hitler, prin care işi exprimă admiraţia pentru operaţiunile victorioase ale armatei germane, a-ătind măsurile pe care le-a întreprins pe frontul român

EXCELENŢĂ,

Am urmărit, cu toată admiraţia, operaţiunile victorioase ale armatei germane, pe întregul front de la Baltica pînă la Lemberg.

Strălucitele rezultate obţinute pe pămînt şi în aer lasă să se întrevadă o victorie decisivă foarte apropiată, armatele sovietice putînd fi considerate ca zdrobite.

În cursul acestor şapte zile, armatele germane şi române de pe frontul român au reuşit să fixeze forţele sovietice din faţa lor, să obţină superioritatea aeriană şi, în acelaşi timp, au pregătit ofensiva care trebuie să desăvîrşească zdrobirea forţelor sovietice de la aripa de sud.

Pentru a asigura unitatea de conducere, au fost puse sub ordinele directe ale Armatei a XI-a germane, următoarele forţe române :

— 6 divizii, 3 brigăzi de munte, 3 brigăzi de cavalerie, divizia blindată şi, în plus, mijloace suplimentare de artilerie grea, unităţi anticar, unităţi de poduri etc.

Conform directivei Excelenţei Voastre, această armată va avea de executat acţiunea principală, atacînd în direcţia generală Vinniţa, pentru a cădea în spatele forţelor sovietice din Galiţia de Sud.

Atacul Armatei XI-a germane va fi asigurat pe dreapta de Armata IV-a română, cu 6 divizii şi 1 brigadă cavalerie, care, în acest scop va ataca pe direcţia generală Huşi, Chişinău, Dubăsari, gravitînd cu aproape totalitatea forţelor la aripa stîngă.

O acţiune pornită din Dobrogea va trece Dunărea în regiunea Tulcea, atacînd spre Nord cu două divizii.

Pentru siguranţa zonei petrolifere, sînt luate toate măsurile. De altfel, după aprecierea mea, pericolul pentru regiune a trecut, aviaţia sovietică fiind dominată, din primul moment şi pe acest front.

Am luat toate măsurile ca transportul produselor petroliere să se facă cu cea mai mare intensitate, punînd în acest scop la dispoziţie toate cisternele necesare.

Ţin să fac cunoscut Excelenţei Voastre că cel mai perfect acord există între mine şi Generalul Oberst Ritter von Schobert şi că toate cerinţele operative ale Grupului de Armate Rundstedt vor fi satisfăcute.

Încrezător în victoria finală şi în nestrămutata prietenie care leagă pentru totdeauna România de Marele Reich, vă rog să primiţi, Excelenţă, expresiunea celui mai desăvîrşit devotament.

General Antonescu

Arhiva M.A.E., Fond. 71/1920–1944, România, vol. 10, p. 454–455.

20 1941 iulie (2), Bucureşti. Scrisoare a generalului Ion Antonescu către Adolf Hitler, prin care răspunde că a primit scrisoarea în legătură cu colonelul Korne. şi îi mulţumeşte pentru aprecierile elogioase la adresa ofiţerului român

EXCELENŢĂ,

Am primit scrisoarea d-voastră referitoare la situaţia colonelului Korne[1], comandantul Regimentului 6 Roşiori purtat.

Fără a cunoaşte faptele de armă ale acestui ofiţer, am dispus amînarea punerii sale în retragere.

Vă mulţumesc Excelenţă pentru aprecierile elogioase pe care le aveţi pentru un ofiţer român şi vă rog să primiţi cordiale salutări.

General Antonescu

Arh. St. Bucureşti, fond PCM, dos. 62/1940, f. 194.
Pe textul în lb. germană este data de 2 iulie 1941.

1. *Colonelul Radu Korne într-un raport arăta: „există îndoială asupra rostului participării noastre la operaţiile din Caucaz pe motiv că aceste trupe ar fi trebuit să rămînă în Ardeal pentru a recuceri*

partea cedată Ungariei, în loc să lupte pe un pămînt străin", exprimînd totodată „suspiciune duşmănoasă", manifestată în relaţiile cu soldaţii germani. (Arhiva Ministerului Apărării Naţionale, fond 949, dosar nr. 90, f. 53).

21 1941 iulie 27, Berlin, **Scrisoare a lui Adolf Hitler către Ion Antonescu, prin care îi mulţumeşte pentru hotărîrea de a duce războiul alături de Germania, pentru ajutorul dat pînă atunci, cerîndu-i să înainteze la Est de Bug. Îl informează cu unele operaţiuni ce urmează a fi executate.**

EXCELENŢĂ,

Daţi-mi voie să exprim la începutul acestei scrisori mulţumirea mea pentru scrisoarea dv. din care am constatat nu numai concordanţa concepţiunilor noastre comune, şi înainte de toate, hotărîrea dv. de a duce pînă la ultima consecinţă alături de Reichul german, acest război care, după părerea mea, hotărăşte soarta Europei pentru secole. Ştiu, domnule general Antonescu, că aceasta este în primul rînd hotărîrea dv. Voinţa dv., puterea de acţiune şi curajul dv. bărbătesc au determinat poporul dv. de a urma această cale care — după cum sînt convins — va duce nu numai la mari succese, dar şi la o nouă înflorire a României.

A vă felicita astăzi din toată inima pentru aceste mari succese este pentru mine personal o bucurie tot atît de mare ca şi o satisfacţiune de înţeles. Recîştigarea Basarabiei[1] este recompensa cea mai firească pentru sforţările dv. şi ale vitezelor dv. trupe.

Din parte-mi vă mulţumesc pentru conducerea dv. plină de energie, precum şi pentru înfăptuirile excelente ale trupelor dv. Aceste înfăptuiri şi voinţa generală pentru o colaborare dezinteresată între unităţile germane şi române mi-au fost descrise şi confirmate de către Comandanţi în cuvinte de înaltă preţuire.

Aş aprecia acum cu deosebită recunoştinţă dacă dv., domnule general Antonescu, îndată ce, sub presiunea grupului de armate Sud, dinspre Nord-Est rezistenţa pe Nistru va fi dislocată şi mai departe înspre Sud, aţi înainta cu trupele

dv. în spațiul de la Sud-Vest de Bug și, prin aceasta, ați lua asupra dv. și asigurarea controlului acestui teritoriu. În acest scop pun sub ordinele dv. Corpul de Armată LIV cu diviziile 50, 72 și 73 conduse de generalul de cavalerie Hansen[2], în timp ce armata XI-a împreună cu Corpul de Armată IV Român, care îi este afectat la aripa dreaptă, va înainta sub ordinele Grupului de armate Sud la Răsărit de Bug, spre partea de jos a Niprului.

Dați-mi voie, domnule general Antonescu, să adaug numai cîteva cuvinte asupra cursului operațiunilor generale. Sînt deosebit de mulțumit de rezultatele de pînă acum. În general, aceste rezultate reprezintă maximum capacității de marș a infanteriei, luînd în considerare drumurile adeseori, cu adevărat îngrozitoare. Avem multe unități care în cinci săptămîni au făcut în linie dreaptă circa 700 km, adică peste 1 000 km de marș. Eu am contat asupra faptului că rușii se vor bate în apropiere de frontieră. Am fost de la început de părere că afirmațiunea relativă la o retragere efectuată din vreme îndărătul marilor fluvii rusești sau chiar peste munții Urali, exprimă doar dorințele utopice ale englezilor. Rușii, sau își vor apăra teritoriul dinaintea centrelor lor industriale, sau își vor pierde în orice chip teritoriul de dincolo de aceste centre. Faptul că, recunoscînd clar această necesitate, rușii au ales răfuiala chiar de la început, a dus îndată la un mare număr de lupte sîngeroase care s-au sfîrșit însă fără excepțiune ori prin împrăștierea, ori înfrîngerea unităților rusești.

Singură spargerea frontului peste Nipru în direcțiunea Smolensk a costat pe ruși aproximativ 200 000 prizonieri, nenumărați morți, precum și pierderea unui material de război care nu poate fi calculat pentru moment. Numărul carelor blindate rusești ce au fost distruse sau capturate pînă acum de noi atinge cifra de 10 000. Pierderile rusești în artilerie și material de altă natură sînt incalculabile. Înlocuirea acestor arme pierdute este imposibilă. Nu am nevoie să vă mai asigur, domnule general Antonescu, că pentru mine nu este vorba în primul rînd de cîștig teritorial, ci de distrugerea dușmanului, și anume nu numai din punct de vedere al oamenilor cît, înainte de toate, din punct de vedere al materialului. Căci, dacă înlocuirea oamenilor ar putea fi ușoară pentru ruși, înlocuirea unor combatanți buni și instruiți este deja mult mai

grea pentru ei, iar înlocuirea unor asemenea cantităţi de arme şi de material le este imposibilă. Această înlocuire va deveni cu totul imposibilă în clipa în care vom ajunge în posesia centrelor esenţiale de producţie. După un război de cinci săptămîni văd că vom atinge această ţintă probabil înainte de timpul prevăzut.

Daţi-mi voie deci ,domnule general Antonescu să vă mulţumesc încă o dată pentru ajutorul pe care ni-l dau în acest război Domnia-Voastră personal, cît şi bravii Domniei-Voastre soldaţi şi îngăduiţi-mi să Vă felicit pe dv. şi poporul dv. în mod deosebit şi din toată inima pentru recîştigarea unei provincii a cărei pierdere, în împrejurările din 1940, era inevitabilă şi care, mai cu seamă în acel moment nu putea fi împiedicată prin măsuri militare.

Vă rog totodată, să binevoiţi a transmite Majestăţii Sale tînărului Rege[3], aceste sincere felicitări ale mele.

În credincioasă camaraderie şi cu cele mai cordiale salutări.
al Domniei-Voastre

(ss) Adolf Hitler

Arh. St. Bucureşti, fond P.C.M. dos. nr. 476/1941 f. 132–135.

1. La 26 iulie 1941 acţiunea militară pentru forţarea Nistrului a fost încheiată. Astfel, Basarabia, răpită la 28 iunie 1940, a fost recîştigată.

2. Generalul Erik Hansen a venit la 12 octombrie 1940, cu primul eşalon de trupe germane, care au intrat în România pe baza cererii formulate de Carol al II-lea în iulie 1940. Hansen a îndeplinit şi funcţia de şef al Misiunii militare germane.

3. Mihai de Hohenzollern (n. 1921), rege al României (1927–1930) şi sub regenţă (1940–1947).

22 **1941 iulie 31, Bucureşti. Scrisoare a generalului Ion Antonescu către Adolf Hitler prin care îi mulţumeşte pentru aprecierile şi gîndurile de preţuire a ostaşului român, comunicîndu-i că va merge pînă la capăt în campania pornită în răsărit**

EXCELENŢĂ,

Vă mulţumesc cu toată căldura pentru aprecierile şi gîndurile de preţuire a ostaşului român şi a camaraderiei militare germano-române.

Vă exprim totodată recunoştinţa mea pentru cuvintele cu care măsuraţi şi înţelegeţi strădania mea de a da neamului românesc un destin desrobitor şi nou.

A fost pentru mine, Excelenţă, o mare satisfacţie să pot dovedi prin fapta soldatului român, că neamul românesc este o naţiune pe care se poate rezema. Iar soldatul care sînt, am fost totdeauna sigur de puterile ostăşeşti ale românilor.

Desigur neamul acesta ar fi putut să dea şi mai mult; iar organizarea sa militară şi în special cea tehnică şi de armament să fie mult mai înaintată. Regimul de descompunere morală, care a stăpînit ţara zece ani de-a rîndul, sub fosta domnie[1]; lipsa de conştiinţă a unora în conducerea destinelor armatei, n-au putut să fie şterse de strădania mea şi de munca ofiţerilor români, atît de repede.

Totuşi sînt mulţumit că soldatul român şi-a făcut datoria şi mai ales că el a primit bună apreciere a neîntrecutei armate germane şi a marelui ei Führer.

Aşa cum am rugat pe domnul ministru von Killinger să vă comunice ca răspuns la scrisoarea Excelenţei Voastre, vă confirm şi acum că voi merge pînă la capăt în acţiunea ce am pornit la răsărit împotriva marelui duşman al civilizaţiei, al Europei şi al ţării mele : bolşevismul rus.

De aceea nu pun nici un fel de condiţii şi nu discut cu nimic această cooperare militară pe un nou teritoriu.

Voi îndeplini misiunea militară prevăzută în scrisoarea Excelenţei Voastre şi voi asigura condiţiunile în regiunea indicată.

Voi îndeplini această acţiune din convingerea adîncă că slujesc nu numai neamul românesc şi populaţiile româneşti de peste Nistru, dar şi comandamentul civilizaţiei şi nevoia de a lupta conştient la întemeierea noii soarte a Europei.

Cred că numai prin sforţări şi prin unitatea Europei se poate zidi pentru secole destinul ei, aşa cum Excelenţa Voastră are convingerea.

Iar eu am deplină încredere în justiţia pe care Führerul Canacelar Adolf Hitler o va face poporului român şi drepturilor sale statornice şi seculare, misiunii sale în Carpaţi, la Dunăre şi la Marea Neagră.

De aceea, mulţumindu-vă pentru toate informaţiunile pe care mi le daţi şi cu privire la măreaţa campanie ce duceţi

în Rusia și felicitîndu-vă din toată inima pe d-voastră Excelență și glorioasa armată germană pentru neîntrecuta victorie militară ce ați repurtat — dar de sînge civilizator oferit Europei — vă rog să primiți expresiunea sentimentelor mele credincioase, de admirație.[1]

Majestatea Sa Regele, vă mulțumește de asemenea pentru felicitările ce i-ați trimis și vă roagă să primiți mărturia admirației sale.

Al D-voastră devotat
General Antonescu

Arhiva M.A.E., Fond 71/1920–1944, România, vol. 10, p. 460–461.

1. Este vorba de domnia regelui Carol al II-lea în perioada 8 iunie 1930–6 septembrie 1940. Generalul Ion Antonescu, încă în 1938, într-un amplu memoriu adresat ministrului apărării naționale a arătat că vinovații de slaba pregătire militară a României au fost toți miniștri de război și șefi ai Marelui Stat Major, inclusiv el, care s-au aflat la posturile de comandă în perioada 1920–1939. (Arh. St. București, fond P.C.M., dosar 62/1940, filele 215–245).

23 **1941, August 14, Berlin. Scrisoare adresată de Adolf Hitler generalului Ion Antonescu prin care îl informează cu unele acțiuni propunîndu-i ca după atingerea Niprului inferior să ia în primire siguranța teritoriului dintre Nistru și Nipru.**

EXCELENȚĂ,

După victoriile cîștigate împreună, trupele noastre aliate se află în urmărire rapidă la aripa de Sud[1] a frontului. Teritoriul de la Est de Bug va fi în scurt timp curățit de inamic pînă la Marea Neagră. În această situație, mi se pare potrivit să fac cu dv., domnule general Antonescu, un schimb de păreri asupra conducerii viitoare a operațiunilor.

Primul țel în spațiul operativ la N. de Marea Neagră îl văd împiedicarea inamicului de a constitui un nou front defensiv organizat pe Nipru, cucerind peninsula Crimeea, care formează pentru adversar, baza sa aeriană în atacurile terenului petrolifer român, iar pentru noi pe aceea a continuării urmăririi.

În cadrul acestor operaţiuni viitoare, propun în dezvoltarea acestui gînd al meu, ca dv., domnule general Antonescu, să luaţi în primire, după atingerea Niprului inferior cu grosul forţelor dv. siguranţa teritoriului dintre Nistru şi Nipru. Ar fi deosebit de preţioasă participarea unităţilor române repezi — Corpul de Cav., Brigada mecanizată şi Corpul vînătorilor de munte — la operaţiile viitoare la Răsărit de Nipru.

Dacă veţi fi de acord cu acest proiect, propun ca trupele, care vor participa la operaţiunile la Est de Nipru, depărtîndu-se de bazele lor de operaţie, să primească ajutor material în limita posibilităţilor chiar de la trupele ce rămîn pentru siguranţa Basarabiei.

Voi însărcina pe Comandantul Grupului de Armate Sud, mareşalul von Rundstedt ca, pe baza hotărîrilor ce veţi lua, domnule general Antonescu, să rezolve împreună cu dv. toate chestiunile ce vor reieşi din colaborarea armatelor noastre aliate, cum ar fi reluarea în subordine a C. 54 A de către armata XI şi folosirea teritoriilor cîştigate pentru întreţinerea viitoare a operaţiunilor.

Colaborarea aviaţiilor aliate propun să se facă ca şi pînă acum, sub conducerea ambelor Comandamente.

Important va fi pe viitor şi siguranţa navigaţiei în partea de vest a Mării Negre.

Vă rog să transmiteţi M.S. Regelui salutările mele şi că rămîn în sinceră camaraderie.

Al dv. obligat cu toată inima,
/ss/ Adolf Hitler

Arh. St. Bucureşti, fond P.C.M., dosar nr. 476/1941, fila 117 şi dosar nr. 292/1941, fila 3.

---

1. *„Grupul de armate „Sud", creat în iunie 1941. A activat pe aripa de sud a frontului sovieto-german. În iulie 1942 şi-a schimbat denumirea în Grupul de armate „B". În aprilie 1944 şi-a luat denumirea Grupul de Armate „Ucraina de Nord". În septembrie a fost creat Grupul de Armate „Ucraina de Sud".*

24 **1941, august 17. Răspunsul generalului Ion Antonescu la scrisoarea lui Adolf Hitler, din 14 august 1941**

17 august 1941

Conducătorul Statului Român

EXCELENȚĂ,

Confirm primirea scrisorii din 14 august 1941, la care am onoarea să vă răspund următoarele :

1. Sînt bucuros să contribui cu trupele române la desăvîrșirea victoriei dincolo de Nipru și la salvarea civilizației, dreptății și libertății popoarelor.

Corpul de cavalerie și Corpul de munte stau la dispoziție pentru operațiunile la este de Nipru.

Brigada blindată, pentru care nu mai am posibilitatea de a-i recompleta pierderile materiale suferite, va participa la aceste operațiuni cu elementele care vor putea fi reorganizate, după terminarea operațiunilor contra Odessei, în care este angajată.

Voi lua legătura cu domnul general feldmareșal von Rundstedt, comandantul Grupului de armate Sud, pentru reorganizarea și aprovizionarea unităților române care vor opera la est de Nipru.

Cum practic îmi este imposibil să asigur transporturile de aprovizionare, din cauza lipsei de mijloace de transport auto, rămîne ca ele să fie făcute prin mijloace de transport germane.

De asemenea, aviația va colabora mai departe cu aviația germană, însă pentru aceasta este absolut necesar a i se completa, cel puțin în parte, pierderile suferite și a i se asigura mijloacele de aprovizionare.

Pentru siguranța navigației pe partea de vest a Mării Negre, am pus deja toate forțele maritime române la dispoziția domnului amiral Schuster[1], în vederea escortării convoaielor de aprovizionare.

În ceea ce privește Corpul 54 german, el nu a fost nici un moment sub ordinele mele, cu excepția Diviziei 50, pentru curățirea spațiului de la Oceakov.

Voi reda și această divizie Armatei 11 germane.

2. Îmi asum, conform dorinței Excelenței Voastre, paza, ordinea și siguranța în teritoriul dintre Nistru și Nipru. Rămîne ca acest teritoriu să fie delimitat spre nord.

3. După cum am făcut cunoscut și domnului ministru von Killinger, nu aș fi în măsură, din lipsă de mijloace și organe pregătite, să-mi iau răspunderea administrației și exploatării economice a teritoriului decît între Nistru și Bug, aceasta cu atît mai mult cu cît întreg teritoriul țării, și mai ales cel al Basarabiei, are nevoie de totală refacere și reorganizare administrativă și economică.

4. Pentru a se asigura ordinea, administrația în exploatarea economică a teritoriilor ocupate, în vederea continuării războiului, cred absolut necesar a se realiza o conducere unitară și a se înlătura suprapunerea a două autorități.

În consecință, rog pe Excelența Voastră să binevoiască a da instrucțiuni precise, care să stabilească că drepturile și răspunderea administrării și exploatării economice între Nistru și Bug, precum și a pazei, siguranței și ordinei în întreg teritoriul dintre Nistru și Nipru, revin în întregime subsemnatului.

Vă rog să primiți, Excelență, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Al Excelenței Voastre devotat
General Antonescu

AMAN, fond 1000, dosar 123, ff. 14–15.

---

1. Contra-amiralul Schuster în mai 1941 a rechiziționat 7 vapoare mici cu ajutorul cărora a transportat unități ale Wehrmachtului pentru ocuparea insulei Creta, operațiune încheiată la 21 mai 1941.

25 **1941 august 21, București. Scrisoare a generalului Ion Antonescu către general feldmareșal von Rundstedt, comandantul Grupului Armatei de Sud, prin care arată măsurile ce se impun în vederea colaborării trupelor române în operațiunile de la est de Nipru.**

EXCELENȚĂ

Prin scrisoarea din 14 august 1941, Excelența Sa Führerul Marelui Reich German, mi-a propus participarea Corpului de

Cavalerie, Corpului de Munte și Brigăzii Blindate la operațiunile de la est de Nipru și în același timp mi-a adus la cunoștință că va însărcina pe Excelența Voastră ca, pe baza hotărîrilor ce voi lua, să rezolvați în legătură cu mine chestiunile ce vor reieși din această colaborare a armatelor noastre.

Bucuros că contribui cu trupe române la desăvîrșirea victoriei, dincolo de Nipru, am răspuns că, Comandamentul Armatei 3-a, Corpul de Cavalerie și Corpul de Munte, stau la dispoziție pentru aceste operațiuni.

În ceea ce privește Brigada Blindată, pe care nu mai am posibilitatea materială să o recompletez de pierderile suferite, va participa cu elementele care vor putea fi reorganizate, după terminarea operațiunilor contra Odessei în care este angajată.

În vederea colaborării trupelor române cu trupele Excelenței Voastre, în operațiunile de la est de Nipru, aduc la cunoștința Excelenței Voastre următoarele :

1. Am luat măsuri ca, atît Corpul de Munte, cît și Corpul de Cavalerie, să fie recompletate cu efective, materiale și echipament. Pentru ca aceste unități să-și poată redobîndi întreaga lor capacitate de luptă, este necesar a mai fi lăsate pe loc în repaos încă 3—4 zile, pentru a putea primi tot materialul trimis.

2. Se va asigura unităților Corpului de Munte și Corpului de Cavalerie mijloacele auto de aprovizionare ce le sînt necesare.

Nu avem însă posibilitatea materială să punem la dispoziția Armatei 3-a serviciile și mijloacele de transport auto, necesare unor operațiuni care se îndepărtează atît de mult pentru ocuparea regiunii dintre Nistru și Nipru, cerînd numeroase mijloace de transport.

In consecință, urmează ca Corpul de Munte și Corpul de Cavalerie să fie aprovizionate cu munițiuni, subzistențe și combustibil prin serviciile și mijloacele de transport ale armatei germane sub ordinele căreia vor opera. Armata 3-a română, rămîne numai un organ operativ.

Tot armatele germane mai trebuie să asigure evacuarea răniților și pîinea pe timpul marșului, cînd brutăriile de campanie, cu tracțiune bovină nu pot urma înaintea trupelor.

Carburanții și munițiile necesare vor fi împinse pînă la capetele liniilor de cale ferată, prin grija Comandamentului român.

Ulterior după ocuparea Odessei voi putea organiza pe Bug, în regiunea Vozniesjensk, o bază de aprovizionare de muniții și carburanți.

Rog pe Excelența Voastră să dea în acest sens instrucțiunile necesare Armatei XI.

Încrezător și mai departe în fraternitatea și camaraderia de arme germano-română,

Vă rog să primiți, Excelență, asigurarea deosebitei mele considerațiuni.

Al Excelenței Voastre devotat

General,
ss/ Antonescu

Arhiva M.A.E., Fond 71/1920-1944, Germania. Relații cu România, vol. 129, pp. 111-112.

26 **1941 august 24. Scrisoare a Misiunii Militare Germane către Marele Stat Major, Român, prin care confirmă mareșalului Ion Antonescu primirea de către Führer a scrisorii expediate la 17 august și că este de acord cu propunerile lui I. Antonescu, fiind necesară stabilirea unor înțelegeri pe care le enumeră.**

MCG. 24.8.1941

Misiunea Militară Germană
Eșalonul de conducere

M.St.M. dl. general Ioanițiu[1]

A. Comandamentul Suprem al Armatei a însărcinat MMG să confirme Ex. Sale, domnului mareșal Antonescu, primirea scrisorii sale expediată Führerului la 17 august și să transmită următorul răspuns :

Führerul este de acord cu propunerile d-lui mareșal Antonescu privitor la siguranța și administrația teritoriului între

* Marele Cartier General.

Nistru și Bug și mulțumește pentru ajutor. În interesul operațiunilor de ansamblu sînt necesare următoarele înțelegeri principale pentru care Excelența Sa, șeful statului este rugat:

1. Ținutul dintre Nistru și Bug limitat la nord de cursul Nistrului, de la Hotin, prin Moghilev, pînă la Iampol Rudnica — cursul rîului Savranca pînă la Sawran și apoi malul de vest al Bugului — intră, potrivit dorinței Excelenței Sale șeful statului, sub conducerea românească cu privire la siguranța internă și externă, întreaga administrație și valorificarea economică a regiunii. Pentru paza coastelor și apărarea aerului se va putea oferi la cerere ajutor german.

Rămîne subordonat domnului mareșal Antonescu în acest teritoriu, dacă e posibil în Odessa, un nucleu de legătură cu grupul de Armate Sud. Sub ordinele Grupului de Armate Sud rămîn șeful aprovizionării germane pentru România, comandanții de posturi Odessa și Otschakow, servicii de aprovizionare sanitare și veterinare, camioane, formațiuni de reparații și personal administrativ cu vehicule necesare, toate în măsură a face față pe tot acest spațiu.

Efectivele lor se vor stabili de către Grupul de Armate Sud. Telefoanele pentru toate organele germane în acest spațiu se vor instala și întreține de România (în primul rînd Bacău—Odessa — Nicolaew, Odessa — Otschakov — Nicolaew).

Pentru repunerea în stare de funcționare a rețelei de cale ferată, conducerea traficului și atelierele de reparații este înainte de toate răspunzător șeful transporturilor armatei germane, cu organele române respective.

În acest scop, se vor institui și îngloba în nucleul de legătură al Grupului de Armate Sud organele de transport german necesare. Șeful transporturilor este ținut să aprecieze necesitățile române și să destine românilor liniile ce nu sînt utile operațiunilor. O cotă aparte din provizii și producțiile țării ce pot fi utile la război se vor pune la dispoziția Grupului de Armate Sud, pentru continuarea operațiunilor.

În acest scop, se va atașa nucleului de legătură un organ economic care este autorizat să folosească fabricile de vagoane și locomotive pentru transporturile militare germane.

2. În teritoriul dintre Bug și Nistru trebuie să se stabilească răspunderile de ambele părți, pe baza propunerilor române, cu Comandantul Grupului de Armate Sud.

Se rezervă dreptul delimitării acestui teren spre nord, pentru mai tirziu. Siguranța se va face prin grija trupelor române cărora le revine și aici întreaga ordine și serviciu de pază. Paza coastelor și a aerului ca la punctul 1.

Administrația, inclusiv folosirea economică a acestui teritoriu; revine forurilor corespunzătoare germane.

3. După consimțămîntul Excelenței Sale, domnul conducător al statului român, relativ la punctul 2, Comandantul Suprem al Armatei va da instrucțiunile necesare pe baza cărora Comandantul Forțelor terestre, va lua legătură mai strînsă cu autoritățile române.

B. Pe baza convorbirii din 23.8. cu excelența Sa, domnul conducător al statului, șeful Misiunii Germane și Comandantul Suprem al Armatei germane a comunicat că principial, Excelența Sa domnul mareșal Antonescu este de acord cu cele arătate la punctul A, cap. 2 cu următoarele excepții :

a. Delimitarea spre nord : cursul Nistrului de la Hotin pînă la Wasiliuți, apoi o linie pînă la Rudnica (Excelența Sa, domnul conducător al statului, dorește să aibă Moghilev și Iampol în ținutul Domniei Sale, deoarece acolo se află mulți români).

b. Excelența Sa, domnul conducător al statului, roagă ca la împărțirea proviziilor să se aibă în vedere necesitățile populației și ale trupelor de ocupație române.

C. Excelența Sa, domnul conducător al statului, insistă încă o dată ca să se traseze clar tuturor autorităților răspunderile și atribuțiunile lor.

(ss) Hauffe
general de brigadă.

Arh. St. București, fond P.C.M. dos. 292/1941, f. 7–9.

---

1. Ioanițiu Alexandru (1890-1941), general de brigadă, Șeful Marelui Stat-Major al Armatei Române în 1941.

27 1941 septembrie 15, București. **Memoriul guvernului român trimis miniștrilor români de la Berlin și Roma; pentru a fi remis miniștrilor afacerilor externe ale celor două state, privitor la situația românilor din teritoriul ocupat de Ungaria prin Dictatul de la Viena.**

15 sept. 1940

Scrisoarea lui Mihai Antonescu către Raul Bossy[1]

Domnule Ministru,

Vă trimit aici, alăturat, memoriul cu privire la tratamentul aplicat de către Ungaria populației române din Transilvania de nord, rugîndu-vă să-l transmiteți ministrului Afacerilor Străine.

Acest memoriu l-am remis cu cîteva săptămîni în urmă d-lui baron von Killinger, ministrul Germaniei la București și d-lui Renata Beve Scoppa, ministrul Italiei.

Remisiunea vă rog să o faceți întovărășită de o notă scrisă, atrăgînd atenția asupra atitudinii pe care a avut-o Guvernul Mareșalului Antonescu de la 8 septembrie 1940 și pînă azi și anume :

Guvernul regal ungar, cu toate că dobîndise fără luptă teritorii în care majoritatea este românească, a dezlănțuit în primele săptămîni ale ocupației cele mai violente atrocități, vexațiuni și disprețuiri de drepturi.

De atunci a continuat nu numai să provoace fără motiv guvernul regal român, prin campanii de presă, care au mers pînă la ofensarea armatei române și a conducătorului statului, dar continuă și azi să considere situația teritorială dobîndită prin tîrg internațional, drept un provizorat insuficient și manifestă în toate ocaziunile direct și indirect voința sa de așa-zisă reconstituire a coroanei sfîntului Ștefan și de încorporare a pămîntului strămoșesc al Transilvaniei de sud.

Față de românii din teritoriile ocupate, atitudinea guvernului ungar nu a fost mai puțin ofensatoare.

Bisericile românești au fost dărîmate ca în vremurile de întuneric, primitive ale civilizației ;

Școlile românești sînt sistematic închise prin măsuri administrative care, cu aparența respectării legale a drepturilor, conduc la interzicerea conservării spirituale a populației românești.

Printr-o ordonanță cu pretexte juridice largi se anulează dreptul de proprietate al românilor și se restituie proprietățile în favoarea marilor proprietari de altă dată, după ce guvernul român, acum 20 de ani, a expropiat aceste bunuri latifun-

diare și a împroprietăririi chiar pe unguri în aceste proprietăți, respectînd un principiu de justiție socială.

De asemenea, funcționarii români sînt înlăturați din toate funcțiunile publice și private ;

În timp ce liber profesioniștii nu-și pot exercita profesiunea, fiindcă legi și măsuri guvernamentale interzic aproape cu desăvîrșire exercițiul profesiunii de avocat, medic etc. pentru români.

În tot acest timp, guvernul regal român a adoptat atitudinea cea mai calmă, mărginindu-se să atragă atențiunea — prin memorandumuri remise de domnul mareșal Antonescu — despre faptele grave săvîrșite și tolerate de guvernul ungar împotriva românilor, pentru ca guvernele aliate, garante și semnatare ale dictatului de la Viena, să poată vedea în ce mod a înțeles guvernul ungar să-l respecte.

Același calm demn și stăpîn l-a avut opinia publică românească.

În această vreme, cu toate că poporul ungar era beneficiarul unor împrejurări internaționale și al unor campanii de propagandă a continuat, din august 1940 și pînă azi, să lovească în drepturile, onoarea și liniștea poporului român prin acte de permanente provocațiuni.

Între demnitatea cu care poporul român și-a suferit durerea și între exaltarea ofensatoare cu care opinia publică ungară, beneficiara unui act internațional, își continuă abuzurile, sîntem siguri că guvernele aliaților noștri vor putea să-și facă judecata.

Prin toate aceste acte, guvernul regal ungar a dovedit din primele zile ale intrării în vigoare a Actului de la Viena și pînă azi, în mod reiterat și evident, că repudiază în mod unilateral deciziunea de la Viena și că a izbit de caducitate acest Act prin voința sa unilaterală.

Guvernul regal român își rezervă consecințele care decurg din această constatare.

Față de permanentele vexațiuni și violațiuni de drepturi guvernul regal român este silit ca să răspundă la toate actele guvernului maghiar prin măsuri de retorsiune, care au ajuns în situația de azi singurele mijloace prin care poate să mai încerce să apere drepturile unei populații românești prea mult apăsată de condițiile grele oferite de suveranitatea maghiară.

Vă rog ca menționînd în Nota diplomatică cu care veți remite acest memorandum, toate cele cuprinse mai sus, să căutați a vedea ce efect produce constatarea caducității Actului de la Viena prin voința unilaterală a Ungariei, asupra căreia guvernul Mareșalului Antonescu își rezervă hotărîrea.

De asemena vă rog să nu dați nici o preciziune în ce privește aplicarea măsurilor de retorsiune și să atrageți atențiunea că guvernul regal român va proceda cu același calm obiectiv, pe care l-a dovedit de la începutul guvernării d-lui mareșal Antonescu, în raporturile cu Ungaria.

Pentru știința D-voastră vă informez că aceste măsuri vor fi succesiv aplicate tuturor categoriilor de vexațiuni, anulări de acte și lezare de drepturi, însă măsurile de retrosiune vor fi prelungite în timp, din mai mlte motive.

Vă rog să reluați materialul documentar care a fost predat cu prilejul vizitelor domnului Mareșal Antonescu, precum și acela ce vă va fi remis ca anexă la acest memoriu, ca M.A.Str. să reia în cercetare toate elementele documentare depuse atunci și pe care le veți depune ca urmare acestui memorandum, pentru că este o evidentă deosebire între situația politică, diplomatică și psihologică din trecut și aceea de azi.

Vă voi trimite și diferite broșuri și acte documentare. Asupra efectelor ce produce acest memoriu și a atmosferei ce întîmpinați, vă rog să ne informați la vreme.

ss. Mihai Antonescu
Președinte al C.d.M.A.I.

Excelenței sale
Domnului Raoul Bossy, ministru la Berlin
V. Grigorcea, ministru la Roma

Arhiva M.A.E., fond Transilvania, 1941, vol. 65, f. 242–245.

---

1. Bossy, Raoul V. (1897-1957) personalitate de seamă a diplomației românești, istoric. Ministru plenipotențiar în Finlanda, Ungaria (noiembrie 1936 – septembrie 1939) Italia (septembrie 1939 – octombrie 1940), Germania (1940 – 1943), Vatican (1943 – 1944). Bossy este autorul lucrărilor : **„Politica externă a României intre anii 1873 – 1880 privite de la agenția diplomatică din Roma"**, București, 1928 ; **„Mărturii finlandeze despre România"**, București, 1937.

28 1941 octombrie 5, Cartierul general de campanie al armatei germane. Scrisoare a lui Adolf Hitler către mareșalul[1] Ion Antonescu în care, după ce reamintește de unele rezultate obținute, își exprimă opinia în legătură cu organizarea unor acțiuni viitoare.

Comandantul Suprem al Armatei
OKW/WFST/ABT.L I (Op)
Nr. 44661/41 g k Chefs.

EXCELENȚĂ,

Ca și în ultima perioadă a campaniei care a dus la marea victorie de nimicire de la Est de Kiev, trupele armatei a III-a a dv. care a luptat la Sud de Niprul inferior au adus servicii valoroase operațiunilor de ansamblu, în timp ce armata a IV-a a dv. este angajată într-un atac puternic împotriva Odessei[2]. Faptul că dv. nu v-ați exprimat nici o dorință de a vi se da sprijin german pentru atacul Odessei, atunci cînd toate forțele germane erau prinse în lupte grele, îl apreciez cu deosebită mulțumire. Acum însă, după victoria uriașă de la Kiev, in ideea de a ușura trupelor române atacul asupra Odessei și de a cruța acolo sînge, cred că este necesar a pune la dispoziția acestui front încă multă artilerie grea în funcție de situație și o divizie (întreagă) de infanterie după ce aceasta va deveni liberă. În legătură cu aceasta, cred că înainte de toate trebuie să se înainteze de la Nord-Est, așadar în sectorul Corpului 5 armată al dv., atît de aproape de defileul situat lîngă mare și pe acest defileu, încît instalațiile portului să poată fi luate sub focul cel mai concentrat al artileriei. Consecințele acestei apropieri se vor simți foarte puternic și asupra situației frontului de Nord-Vest prin aceea că se poate împiedica orice întărire apreciabilă și aprovizionarea inamicului pe mare. De asemenea nu trebuie subestimate nici efectele pur psihologice ale nimicirii marelui oraș de etapă al inamicului.

Bazat pe aceste considerațiuni, propun ca unitățile germane utilizate în prezent pe frontul Nord-Vest să fie regrupate la C. 5 A. și după sosirea întăririlor germane de artilerie să se continue acolo atacul pînă ce portul Odessa va putea fi bătut cu artileria.

Am însărcinat pe generalul feldmareşal von Rundstedt să se pună în legătură cu dv., domnule mareşal Antonescu, pentru a aranja chestiunea ordinelor ce urmează a fi date forţelor române şi germane de la Odessa de sub ordinele superioare ale dv.

Cu rugămintea de a prezenta M.S. Regelui sentimentele mele alese, rămîn legat din inimă, cu salutare camaraderească,

al Domniei Voastre,

/ss/ Adolf Hitler

Arh. St. Bucureşti, fond P.C.M., dosar 126/1941, fila 9.

---

1. La 22 august 1941 prin decret regal Ion Antonescu, general de armată (septembrie 1941) a fost avansat la gradul de mareşal. (Arhivele Statului, fond P.C.M., dosar nr. 466/1941, fila 8).

2. La 16 octombrie 1941 s-a încheiat operaţiunea militară a armatei române la Odessa.

29 **1941 octombrie 11, Bucureşti. Scrisoare a mareşalului Ion Antonescu către Adolf Hitler, prin care îi mulţumeşte pentru aprecierile făcute la adresa armatelor a III-a şi a IV-a, informîndu-l asupra modului cum se desfăşoară luptele în continuare şi a lipsei de muniţii**

EXCELENŢĂ,

Vă mulţumesc pentru aprecierile ce faceţi în ultima dv. scrisoare asupra serviciilor aduse de Armatele a III-a[2] şi a IV-a[2] române pe timpul marei şi victorioasei bătălii de la Est de Kiev. Sîntem mîndri că am putut servi cauza noastră comună.

Armata a IV-a română continuă lupta împotriva Odessei cu încrederea într-o apropiată izbîndă. Păstrăm o atitudine agresivă, producem fără încetare pierderi în oameni şi materiale, adversarului şi pregătim noi operaţiuni.

Necesitatea unei apropieri de Odessa dinspre Nord-Est a fost văzută de la începutul operaţiunilor şi într-acolo a fost trimisă de la început divizia noastră blindată şi un corp de armată.

însă o prea strînsă apropiere ne-a fost stînjenită de teren şi de acţiunea de pe Mare exercitată prin trageri cu tunuri de mare calibru şi prin debarcări.

Acţiunea noastră de la Vest spre Est tindea să ne permită baterea plajelor de debarcare de la Sud de oraş şi ne oferea perspective de deciziune. Grelele noastre pierderi, lipsa de muniţii de artilerie grea şi o catastrofală revărsare a Nistrului ne-au impus oprirea atacurilor generale purtate timp de 4 săptămîni cu mijloacele de care dispunem, fără încetare şi fără nici un menajament.

Am sprijinit cu 9 divizii de artilerie grea armatele aliate germane la trecerea Prutului şi a Nistrului, preţuind aşa cum se cuvine această conlucrare. Azi ne lipsesc întratît muniţiile, încît trebuie să trimitem în ţară o parte din artileria noastră grea.

Ducem totuşi fără încetare lupte mai departe în aşteptarea ajutorului promis, pentru care vă vom rămîne întotdeauna recunoscător.

O dată cu felicitările mele cele mai vii, pentru noile şi măreţele victorii ale armatei germane, rog pe Excelenţa Voastră să primească mărturisirea sentimentelor mele de sinceră preţuire a înălţătoarelor şi neîntrecutelor fapte de arme pe care le înfăptuiţi pentru istorie, pentru Marele Reich şi pentru Europa.

Devotat,

/ss/ Mareşal Antonescu

Arh. St. Bucureşti, fond P.C.M., dosar 126/1941, fila 10.

---

1. Armata a 3-a română era comandată de generalul de Corp de Armată Petre Dumitrescu.
2. Armata a 4-a era comandată de generalul de Corp de Armată Nicolae Ciupercă.

30 1941 noiembrie 26, Berlin. **Convorbirea avută de Mihai Antonescu cu Reichsmareşalul german Göring cu ocazia vizitei întreprinse în Germania**

CONVORBIRE CU REICHSMAREŞALUL GÖRING

Reichsmareşalul Göring[1] m-a invitat la un ceai la care au participat şefii delegaţiilor de la Berlin.

În timpul ceaiului, Reichsmareşalul a făcut o expunere asupra situaţiei frontului de Răsărit şi în special a frontului din Africa.

Avînd intenţia la un moment dat să mă retrag, pentru că aveam oră fixată la dl. ministru von Ribbentrop (Reichsmareşalul Göring a aflat de acest lucru prin directorul protocolului, ministrul Dörnberg) a venit la mine şi mi-a spus : trebuie să rămînem singuri, doresc să am o lungă convorbire cu dvs. Vă rog să aşteptaţi. Voi aranja cu dl. von Ribbentrop să vă aştepte după aceea.

Cîteva minute mai tîrziu, Reichsmareşalul Göring a făcut să plece pe toţi invitaţii şi m-a reţinut într-o convorbire de două ore şi 20 minute.

Reichsmareşalul a început prin a-mi arăta situaţia militară a Germaniei, evocînd scurt şi în termeni plini de laudă lupta armatei române şi contribuţia mareşalului Antonescu.

Mareşalul Göring mi-a arătat apoi cît de grave sînt nevoile armatei germane, în special pentru petrol, păcură şi celelalte derivate şi m-a rugat să facem toate sforţările pentru a-i ajuta, asigurîndu-mă de toată înţelegerea Germaniei şi că Germania nu va uita jertfa României.

I-am arătat Reichsmareşalului Göring, într-o lungă expunere, care este situaţia economică a României, sforţările pe care le-au făcut mareşalul Antonescu şi guvernul său pentru a menţine ordinea economică şi primejdia pe care o are România de a intra într-o stare de dezechilibru şi inflaţie determinată aproape exclusiv de nevoile Germaniei, la noi -

I-am arătat că inflaţia poate avea consecinţe foarte grave şi de ordin social, şi politic şi i-am cerut Reichsmareşalului Göring ca să intervină pentru a i se da României aur şi devize în acoperirea finanţărilor germane, trecute şi a celor viitoare ; de asemenea pentru a ni se da armamentul necesar fără de care guvernul ar primejdui interesele României ; materiile prime pentru industria noastră metalurgică şi de război, precum şi toate maşinile şi materialele necesare agriculturii româneşti.

I-am expus Reichsmareşalului toată situaţia agriculturii noastre şi nevoia de a organiza producţia românească şi de a mări capacitatea de producţie la hectar, printr-o industrializare agrară.

De asemenea, i-am arătat Reichsmareşalului Göring că toa-

te sforțările noastre în petrol au putut să servească foarte mult Germaniei, dar au epuizat o mare parte din rezervele noastre astfel că România cere Germaniei angajamentul ca, după terminarea războiului, petrolul românesc să rămînă ca o rezervă permanentă (ceea ce dl. mareșal Antonescu a expus și Führerului și Reichsmareșalului la München) iar Germania să se oblige, dacă va avea petrol în Rusia, să dea României în aceleași condițiuni în care a primit petrolul românesc.

Reichsmareșalul Göring mi-a făgăduit acest lucru.

I-am vorbit Reichsmareșalului Göring despre necesitatea de a ni se pune la dispoziție conducte pentru industria de gaz metan și de gaz de sondă și cărbunii necesari substituirii combustibilului lichid, dacă Germania ne cere să reducem consumația de păcură și petrol.

I-am arătat Reichsmareșalului Göring că trupele germane din România sînt nefolositoare și reprezintă o cheltuială prea mare, astfel că consider necesar ca ele să fie suprimate sau în orice caz simțitor reduse.

Toate aceste probleme le-am atacat, prezentînd Reichsmareșalului Göring toate datele concrete care figurează la dosarul negocierilor mele de la Berlin.

După aceea, am expus Reichsmareșalului Göring problemele politice ale României tocmai în legătură cu contribuția noastră de război.

I-am arătat Reichsmareșalului că granița din 1940, granița arbitrajului de la Viena, este intolerabilă ;

Că ea a fost o graniță pe care Germania și Italia o puteau justifica, atunci cînd urmăreau să bareze o invazie rusă și să-și asigure stăpînirea petrolului, dar ca rămîne o gravă injustiție, mai ales acum cînd aceste împrejurări au trecut ;

Că 1.400.000 români, în Transilvania de nord, sînt supuși unui regim de teroare, de nedreptăți grave ;

Că proprietățile țăranilor sînt luate înapoi și restituite latifundiarilor sau chiar evreilor ;

Că românii sînt amenințați în modul cel mai barbar în însăși existența lor fizică, prin acte de sălbăticie, prin condamnațiuni grave și atrocități neînchipuite, medievale, iar viața spirituală este aproape interzisă prin desființarea școlilor românești și alte acte de grave provocatiuni și ofense nu numai a drepturilor noastre, dar a civilizației însăși ;

Că această stare România înțelege s-o îngăduie numai în această perioadă gravă de luptă cu Rusia, dar că mareșalul Antonescu și guvernul său s-ar considera trădători ai neamului și istoriei sale, dacă n-ar spune deschis că granița din 1940 nu poate să rămînă și dreptul a 1.400.000 de români nu poate să fie disprețuit.

I-am arătat Reichsmareșalului Göring, cu date concrete, atrocitățile din Ungaria precum și incidentele de frontieră, de curier și altele, care constituie permanente provocațiuni și i-am mărturisit că, cu toată voința noastră de a evita incidente în timpul cît sîntem angajați noi înșine într-o gravă luptă la răsărit, situația începe să devină intolerabilă, și dacă guvernul Reich-ului nu exercită toată autoritatea sa pentru a determina Ungaria să renunțe la această atitudine, România va fi silită să examineze situația nu numai în drept cum am făcut-o prin declarația de caducitate a arbitrajului de la Viena, prin nota și memorandumul din 15 septembrie, dar chiar în fapt, pentru că exasperarea românilor începe să-și atingă marginile.

După aceea, i-am arătat Reichsmareșalului Göring care sînt însușirile poporului român, care sînt meritele lui și cît de mult poate să fie folosit într-o reconstrucție europeană, sănătoasă, solicitîndu-i spiritul său de soldat și de mare întemeietor de istorie, alături de Führer, pentru ca poporul românesc să-și poată asigura viitorul drepturilor lui.

Reichsmareșalul mi-a răspuns la absolut toate chestiunile mele, în aceeași ordine în care le pusesem.

A admis să dea României aur și devize pentru acoperire spunînd : știm ce este inflația. Inflația trebuie evitată în România.

Mi-a făgăduit să discute a doua zi cu Führerul, pentru ca chiar a doua zi să se dea dispozițiuni concrete în această privință.

În ce privește armamentul, Reichsmareșalul a examinat nota pe care i-am dat-o privitoare la armament și mi-a spus că în principiu ni se pot da aproape toate materialele, afară de care de luptă și de unele din materiale indispensabile Germaniei, cel puțin în această perioadă gravă de luptă la răsărit, urmînd ca în cîteva luni să le primim și pe acestea.

În ce privește materiile prime, mareșalul Göring mi-a vorbit despre colaborarea industrială germano-română.

Mi-a mulţumit că am înţeles şi am sprijinit această colaborare prin grupul Herman Göring Werke.

Mi-a spus că consideră ca o datorie ca ori de cîte ori i-aş semnala orice fel de nemulţumiri în privinţa modului cum funcţionează colaborarea germano-română industrială şi în special metalurgică să ia măsuri pentru deplina noastră satisfacţie, întrucît această colaborare nu are scopuri egoiste sau speculatorii, ci doreşte să pregătească viitorul ordinei naturale care se va înjgheba în bazinul dunărean şi în special între Germania şi România.

Reichsmareşalul a admis ca să mi se dea imediat conducte cel puţin pentru distanţa de 110 km spre a reduce consumaţia de păcură şi a pune în valoare gazele de sondă şi dacă se poate gazul metan ;

De asemenea, cererea mea, de a ni se livra cărbuni pentru a substitui combustibilul lichid, în special la calea ferată.

Ripostele Reichsmareşalului Göring la excepţiunea făcută în această privinţă de secretarii de stat Neumann şi Körner, care arătau că Germania însăşi n-are conducte şi n-are destui cărbuni, ca şi fermitatea sa în chestiunea evitării inflaţiei, mi-a arătat sinceritatea mareşalului Reich-ului şi voinţa sa fermă şi leală de a evita României complicaţiuni economice.

„Ştiţi ce este inflaţia, domnilor", a spus Reichsmareşalul privitor la cererea de aur.

„Acest lucru trebuie evitat României, dîndu-i aur şi devize, pentru ca să iasă din acest impas. Cu ce vreţi să înlocuiască România păcura dacă nu i se dau cărbuni", a spus Reichs-mareşalul Göring atunci cînd s-a obiectat că sînt dificultăţi de transport şi de folosirea cărbunelui.

„Să se găsească conducte dacă vreţi ca România să dea petrol Germaniei" şi a indicat locul unde se vor găsi, ca răspuns la excepţiunea greutăţii de a pune la dispoziţie conducte în această perioadă de război.

Aceeaşi sinceritate a pus-o Reichsmareşalul şi în răspunsul său privitor la reducerea efectivelor germane în România.

Mi-a spus hotărît : „Cifrele prezentate de dvs. dovedesc că s-a exagerat iar bugetul întrebuinţat de aceste unităţi este o adevărată exagerare. Voi scoate toate unităţile din România".

Reichsmareşalul Göring a întrerupt firul expunerii asupra unităţilor pentru a mă întreba : „Dar pentru ordinea internă,

ţinînd seama că armata română este mobilizată dincolo de Nistru, nu credeţi că prezenţa unor unităţi germane este o garanţie ?"

„Cu comuniştii de legionari aţi terminat ?"

I-am spus Reichsmareşalului că România îşi stăpîneşte singură destinul, că n-are nevoie de concursul armatei germane pentru ordinea internă şi că dacă mareşalul Antonescu este lăsat să conducă singur interesele României, fără nici un fel de amestec de nici o natură, aşa cum este potrivit, îi poate garanta mareşalului Göring că nici un soldat german n-are ce să caute în România şi că interesele germane vor fi mult mai bine servite.

Tulburările care au avut loc în ianuarie 1941 sînt datorate şi unui amestec german nepotrivit care a exaltat, a indus în eroare sau a încurajat unele elemente ale răzvrătirii.

Reichsmareşalul îmi răspunde că e de acord, că cunoaşte aceste lucruri din nefericire şi că-şi îngăduie sugestia amicală de a folosi cea mai fermă autoritate pentru a reprima orice încercare de rezistenţă, sabotaj sau dezordine, adăugîndu-i : „Ştiu că aceste lucruri nu sînt uşoare şi agreabile".

„Eu însumi sînt un om de inimă care nu le iau uşor, atunci cînd trebuie s-o fac, însă, credeţi-mă, acesta este singurul mijloc pentru a păstra unitatea şi liniştea unei ţări într-o perioadă atît de grea".

Reichsmareşalul consideră însă că, pentru unităţile de artilerie antiaeriană, este necesar să lase încă trupe germane în România, pentru că pregătirea lor specială va fi de un mare ajutor României, Reichsmareşalul ostenindu-se chiar să-mi explice cît de greu este să formezi unităţi antiaeriene şi chiar dacă noi am putea să le facem, aceasta ar cere timp, astfel că pînă atunci este folositor României, în primul rînd să aibă aceste unităţi în România spre a evita orice fel de atacuri, în special în zona petroliferă şi pe coasta Mării Negre.

Acelaşi lucru pentru unităţile de marină.

În rest însă va cere ca totul să fie suprimat sau considerabil redus.

Reichsmareşalul a examinat apoi punct cu punct cererile de export german spre România şi mi-a arătat toate sforţările pe care le va face pentru ca să mi se dea satisfacţie.

In sfîrşit, Reichsmareşalul a abordat problema raporturilor cu Ungaria.

Plin de sinceritate, pe care nu o voi uita niciodată, Reichsmareşalul mi-a spus : „Ştiu că alături de mareşalul Antonescu luptaţi pentru drepturile României şi îmi fac onoarea să vă răspund aşa :

Priviţi această decoraţie (mareşalul Göring avea la gîtul său, alături de Ritterkreutz, Ordinul „Mihai Viteazul" al României), mareşalul Göring ştie să-şi aleagă decoraţiile, cînd iese cu ele în public.

Mi-am pus azi decoraţia „Mihai Viteazul" în semn de respect pentru armata română şi pentru România.

Dar n-aţi văzut şi nici nu veţi vedea pe pieptul meu o decoraţie ungară.

Ungaria se poartă prost nu numai cu românii, ci şi cu germanii de pe teritoriul său.

Ungaria exagerează.

Ungaria nu ştie să ia din învăţămintele trecutului suficiente lecţii.

Vă asigur că mareşalul Reichului n-are decît un singur cuvînt şi acel cuvînt el vi-l dă în întregime.

Adun în buzunarele mele nu numai judecăţi asupra celor două popoare, nu numai gînduri bune pentru poporul român şi pentru armata lui, dar buzunarele Reichsmareşalului sînt destul de largi şi au destulă memorie pentru a înregistra tot ceea ce primeşte Germania de la unii şi toată atitudinea negativă a altora.

România a dat Germaniei sprijin şi eu am înregistrat aci în buzunarul meu tot ceea ce a făcut România pentru Germania.

Va veni momentul cînd voi goli buzunarele şi cînd aceia care au avut o atitudine negativă vor fi puşi în faţa acelora care au făcut jertfe.

Deocamdată aveţi Transnistria.

Folosiţi-o cum vreţi şi cît vreţi.

Graniţele ei sînt încă nedeterminate.

Odessa trebuie să vă aparţină fiindcă aţi cîştigat-o cu sîngele soldatului român.

Acolo vă puteţi face un viitor pentru că este cel mai bogat pămînt din Ucraina şi puteţi asigura un mare viitor poporului dvs. agricol.

„Căutați să dați agriculturii dvs. o dezvoltare industrială și folosiți-vă industria în direcțiuni naturale pentru a vă putea asigura viitorul.

„În ce privește drepturile spre Ungaria, vă pot asigura că împărtășesc și cu gîndul dvs. care consideră granița din 1940 foarte grea.

„Mîine voi vorbi cu Führer-ul pentru a discuta mai multe probleme. Vom mai vorbi după aceea".

A doua zi, Reichsmareșalul mi-a spus, cu ocazia recepției Füherului : „România trebuie să-și vadă un viitor mare asigurat pentru jertfele și lealitatea pe care o aduce în reconstrucția sănătoasă a Europei de mîine.

„Coridorul Transilvaniei trebuie să dispară.

„Convin că nu este o graniță.

„Aveți încredere și răbdare".

În fața mea, Reichsmareșalul i-a spus mareșalului Keitel, în legătură cu cererile noastre militare : „Sînt prea multe unități germane în România, ele trebuie să plece imediat, să nu rămînă decît bateriile antiaeriene, bateriile de coastă și marină, minimum necesar.

Toate celelalte trebuiesc progresiv îndepărtate din România, pentru că nu putem îngreuna România și pe acest plan, atunci cînd România face atîtea sforțări în acest moment".

Reichsmareșalul Göring a avut cuvinte pline de omagii pentru munca mareșalului Antonescu și mi-a spus lucruri pline de măgulire pentru munca mea în sprijinul pe care-l dau mareșalului și în reconstrucția țării.

Mareșalul Göring mi-a dat impresia cea mai netă că cunoaște perfect situația din România.

Așa de pildă, Reichsmareșalul mă întreabă surîzînd : „Cum merge cu generalii ? Te-au înțeles în sfîrșit că nu faci decît să te chinuiești, pentru ca să ajuți țara dumitale ?"

Unele întrebări ale sale despre evoluția lucrurilor în România și despre strădania guvernului, mi-au arătat că participă și cu o grijă prietenească la împrejurările noastre.

A doua zi la Führer, aceeași cordialitate în tot timpul dejunului cît m-am găsit alături de d-sa.

Și după aceea la recepție, unde, ostentativ în fața celorlalți, m-a chemat : „Excelență Antonescu, veniți aici", Și m-a așezat

între Führer şi d-sa voind să marcheze şi mai mult atenţia şi cordialitatea de care m-a făcut beneficiar.

Reichsmareşalul mi-a repetat încă o dată la despărţire :
Mareşalul Reich-ului are un cuvînt.

El n-are obiceiul să-l invoce decît atunci cînd ştie că poate prin acest cuvînt să dea o siguranţă şi să respecte onoarea.

Aveţi încrederea mareşalului Reichului.

Este alături de dvs., vă înţelege şi-şi va face datoria faţă de dvs.

Este omul care mi-a vorbit cu cea mai mare sinceritate şi precizie, care, plin de umanitate şi de obiectivitate, a pus tot interesul în rezolvarea problemelor româneşti.

Am constatat apoi, din conversaţiile cu ministrul Funk, cu dl. von Ribbentrop şi cu dl. Clodius, cîtă grijă a pus Reichsmareşalul, ocupîndu-se personal a doua zi, timp de trei ore şi mergînd la Führer pentru ca problemele care priveau România să poată fi rezolvate şi să-mi comunice rezultatele chiar în timpul şederii mele la Berlin, pentru a putea să mă întorc în ţară cu rezultate concrete, în toate privinţele.

Arh. St. Bucureşti, fond P.C.M., dosar nr. 106/1941, f. 12–20.

---

1 Göring Hermann (1893-1946), mareşal. Unul dintre participanţii colaboratori ai lui Hitler. Comandant al aviaţiei din 1935. Judecat şi condamnat la moarte de Tribunalul Internaţional de la Nürenberg. S-a sinucis în închisoare.

31 **1941 noiembrie 26, Berlin. Întrevederea lui Mihai Antonescu, vicepreşedinte al guvernului român cu ministrul german, Joachim von Ribbentrop şi problemele discutate**

Dl. ministru von Ribbentrop m-a primit într-o întrevedere de două ore şi jumătate.

M-a întîmpinat cu toată cordialitatea şi abia intrat în salon, D-sa mi-a remis Marea Cruce a Ordinului „Vulturul Germaniei" din partea Führer-ului Cancelar, adăugîndu-mi că este o expresie de stimă sinceră pentru acela care alături de mareşalul Antonescu a făcut cel mai mult pentru ţara sa.

I-am mulțumit d-lui von Ribbentrop și l-am rugat să creadă că măgulirea pe care mi-o face este nedespărțită de dorința mea de a-i vorbi deschis pentru a-i arăta marile răspunderi pe care le are mareșalul Antonescu în fața istoriei, drepturile pe care le are poporul român și necesitatea de a fi înțeles atît pentru problemele sale economice actuale, cît și pentru marile sale probleme politice de viitor.

Dl. von Ribbentrop a început prin a-mi face o expunere de ordin general asupra situației militare, politice și diplomatice.

D-sa a reluat tema din discursul pe care l-a făcut în ajun și mi-a arătat că vor fi suspendate operațiile militare în timpul iernii, urmînd ca în primăvară să fie reluate pentru a zdrobi Rusia și a face astfel un prim pas în reconstrucția europeană.

D-sa mi-a vorbit apoi de respectul pe care îl are pentru mareșalul Antonescu și pentru soldații români, pentru contribuția României, rugîndu-ne să o continuăm cu încredere dînd Germaniei petrol, păcură și cereale, pentru a putea să continue războiul.

D-sa mi-a adăugat că, datorită acestui respect și-a asumat onoarea Germaniei în împrejurările tulburi din ianuarie trecut să-și mărturisească simpatia și deplina sa încredere în mareșalul Antonescu și în acțiunea sa politică.

Dl. von Ribbentrop cu toată tăcerea mea s-a simțit obligat să susțină mai larg punctul de vedere german în chestiunea legionară, vorbindu-mi de încrederea nemărginită a Führerului în mareșalul Antonescu încă de la prima întrevedere și în poziția fermă luată pentru România mareșalului Antonescu, în ianuarie anul trecut, cînd împrejurările tulburi au putut să arate realitatea Germaniei.

De asemenea, D-sa face aluzie la invitația făcută de Führerul Adolf Hitler lui Horia Sima împreună cu dl. mareșal Antonescu în anul trecut[1]. Din atitudinea acestuia a avut de la început o perspectivă asupra împrejurărilor și poziției personale a d-lui mareșal Antonescu și a lui Horia Sima.

În legătură cu aceasta dl. von Ribbentrop îmi pomenește despre atitudinea Führerului atunci cînd, în Germania fiind, a înaintat un memoriu politic Führerului (spre sfîrșitul primăverii 1941). Führerul nu numai că nu a citit memoriul, dar de îndată ce a aflat de el a dat dispoziții ca Horia Sima să fie

internat, întrucît nu permite legionarilor din Germania, şi cu atît mai puţin lui Horia Sima, nici un fel de manifestări politice.

Dl. ministru von Ribbentrop mi-a făcut unele aluzii la raporturile cu Ungaria, precum şi la unele acte de politică internă, cu toate că sînt unii care cred că Germania a urmărit să facă diferite „jocuri politice" cu legionarii.

Am început expunerea mea, arătînd pe larg d-lui ministru von Ribbentrop toate greutăţile economice pe care le-a creat Germania României, în afară de jertfele pe care România le-a făcut în folosul Germaniei.

I-am expus, ca şi Reichsmareşalului, grava situaţie financiară şi economică a României, ameninţată de inflaţie şi de dezordine; necesitatea de a primi imediat aur şi devize, materii prime şi maşini agricole, armament şi acordul pentru stabilirea unei colaborări ordonate şi evitarea oricăror neregularităţi în operaţiunile economice.

Am examinat apoi cu dl. von Ribbentrop fiecare din aceste cereri pe rînd.

În ce priveşte cererea de aur, după ce s-a consultat cu colaboratorii săi, a venit să-mi spună că va fi foarte greu să dea trei vagoane de aur, cu argumentul că Germania nu dispune de trei vagoane aur, dar că se vor face sforţări pentru a ni se da cît mai mult.

În ce priveşte materiile prime şi armamentul, Reichsmareşalul ne va da tot concursul, de asemenea d-sa va vorbi Führerului şi va sprijini pe lîngă organele militare cererea noastră.

În ce priveşte celelalte articole, D-sa s-a declarat de acord, rămînînd ca să se precizeze cotele de către organele noastre tehnice.

Am trecut după aceea, cu dl. von Ribbentrop, la examinarea situaţiei politice şi diplomatice.

I-am arătat d-lui von Ribbentrop, depunîndu-i memorandumul, cu toate cazurile concrete, atrocităţile pe care le săvîrşesc ungurii, violaţiunile de drepturi şi toate actele care ofensează grav şi profund naţiunea română, punînd guvernul în situaţia de a interveni neîntîrziat pentru sprijinirea celor 1 400 000 de români aflaţi în Transilvania de nord.

Dl. Ribbentrop mi-a spus: „Știu că se petrec lucruri nepotrivite".

Germanii din Ungaria sînt supuși unui regim greu și mi se cere și mie să intervin.

Trebuie însă să aveți răbdare.

Din acest moment acțiunea din Rusia trebuie să ne preocupe, ca intrînd pe primul plan".

Am folosit acest prilej pentru ca să-i vorbesc d-lui von Ribbentrop foarte deschis și să-i prezint problema Transilvaniei de-a dreptul.

L-am întrebat dacă a primit scrisoarea pe care i-am adresat-o d-lui von Killinger în această direcție și care desigur nu era numai pentru dl. von. Killinger.

Mi-a spus că da, și că cunoaște punctul de vedere și al d-lui Mareșal Antonescu si acela pe care l-am expus eu în diferite ocazii.

I-am spus d-lui von Ribbentrop formal: consider ca o datorie elementară d-le ministru, acum cînd mă primiți la Berlin în vizită oficială și cînd discut cu dvs. problemele neamului românesc, să vă afirm simplu și lămurit că actul de la Viena din 1940 este un act născut mort;

Că declarația de caducitate pe care am făcut-o n-a fost decît o consecință a unei realități politice; că acest act nu va putea să rămînă niciodată în picioare pentru că poporul român îl va călca în picioare, dacă nu se va putea altfel.

Dl. von Ribbentrop cu un aer de neînțelegere m-a întrebat: „Vorbiți de actul de la Viena"? Și a schițat un gest de nelămurire.

Atunci i-am spus: „Da, domnule ministru, vorbesc de singurul act care chinuiește poporul român, de actul dvs. de arbitraj de la Viena, din 1940".

Mi-a schițat un gest de dificultate.

La aceasta i-am răspuns așa: domnule ministru, dacă vreți să aveți prieteni leali, trebuie să-i înțelegeți și atunci cînd vi se vorbește deschis, să luați omagiul sincerității ca o probă a lealei alianțe.

Actul de la Viena, din 1940, actul despre care lumea spune că este actul Dvs., eu nu-l consider al dvs. și nu-l consider ca un tratat de pace între două popoare, ci ca un act de război care aparține mai curînd statului major (în momentul cînd am

spus : nu vă aparține dvs.; dl. von Ribbentrop m-a întrerupt, spunînd : Desigur că și Italia are contribuția sa).

Acest act a fost făcut în 1940, în momentul cînd Germania era preocupată de trei mari obiective militare :

1. Garantarea stăpînirii petrolului, baza acțiunii sale militare ;
2. Nevoia de a stăvili pe Carpați o eventuală invazie rusă, deci asigurarea unei poziții strategice ;
3. În sfîrșit, pregătirea campaniei spre Balcani, deci organizarea unor posibilități politice și militare care să înlesnească această acțiune.

În 1940, din nefericire, guvernul român nu a oferit destule garanții că va fi alături de Germania în acțiunea sa de furnizare a petrolului și de rezistență împotriva Rusiei, cu atît mai puțin deci nu oferea nici o posibilitate de iluzie asupra trecerii trupelor germane spre balcani, unde Germania trebuia cu orice preț să rezolve problema garantării Strîmtorilor și a liniștii în sudul Europei, pentru a evita un al doilea front, ca în războiul trecut.

Aceasta este, domnule von Ribbentrop, explicația actului de la Viena, după mine.

De aceea, eu nu-l consider opera dv., nu-l consider un tratat de pace, ci un act de război al statelor majore.

Noi spunem în drept și în diplomație : cessante causa, cessant efectus.

Din momentul ce aceste trei cauze au dispărut, cauza însăși de viață a tratatului a murit: robus sic stantibus este o veche doctrină germană și o veche practică istorică.

Astăzi, situația este pe de-antregul schimbată și nu numai declarațiunea noastră de caducitate a actului de la Viena, făcută la 15 septembrie, dar însăși împrejurările organice ale acestui act fac ca el astăzi să fie (arbitrajul de la Viena) născut mort, iar nu un act politic care să constituie o bază de liniște între două popoare, cu atît mai puțin o graniță normală pentru acestea.

Însăși conflictele permanente dintre Ungaria și România dovedesc incapacitatea funcțională a acestui tratat.

De aceea, d-le ministru, indiferent de măsurile pe care vă rog să le luați, pentru că răbdarea noastră a ajuns la limitele ei, vă rog să priviți problema de fond și să țineți seamă de realitățile autentice, fiindcă actul de la Viena nu mai poate să constituie o bază a raporturilor româno-ungare, nici chiar în discuțiile româno-germane.

Ungaria nu face decît greșeli, provocațiuni și ofense.

Acțiunea ei de presă, din ultima vreme, este o adevărată jignire a României, pe care nu vom putea-o suporta la infinit.

Incidentele de frontieră și fortificațiunile de la granița noastră ne impun datoria de a veghea la apărarea intereselor românești și de a vă pune deschis problema raporturilor româno-ungare.

Pe de altă parte, consider ca o datorie s-o fac fiindcă un articol apărut chiar ieri la Budapesta vorbește de necesitatea pentru Ungaria de a-și conserva armata și pentru a nu se repeta un 1918, aceasta chiar în momentul cînd dl. Bardossy, la Berlin, dă adeziunea sa la Pactul antikomintern, ceea ce probează că Ungaria scontează înfrîngerea Germaniei și amenințarea că, de data aceasta, cu armata sa își va realiza drepturile, ceea ce ne impune datoria nouă, românilor, de a păstra o armată puternică, pentru a răspunde la orice fel de agresiune ungară și a ne realiza drepturile.

Dl. ministru von Ribbentrop, după ce a schițat la începutul discuțiunii un gest de dificultate, atunci cînd mai ales i-am prezentat actul de la Viena ca nefiind opera sa a avut un surîs plin de înțelegere, pentru ca apoi să-mi vorbească foarte deschis, mai ales atunci cînd eu i-am prezentat cîteva documente probatorii și acte oficiale, dovedind violențele ungurești, ca și un album străpuns de baionetă ungară, deși aparține corespondenței diplomatice, probă a permanentelor vexațiuni ungurești, spunîndu-mi : „Evident, raporturile româno-ungare nu sînt normale și nu vor putea fi normale pe bazele lor de azi.

Actul de la Viena a creat o stare tulbure, recunosc, între cele două țări și va trebui să găsim o altă formulă, dacă ar fi posibil, o formulă de sinteză, pentru a ieși din această situație.

Voi examina, cu cea mai mare atenție, memorandumul dv. pentru a cere Ungariei să înceteze orice acte de provocațiune, însă problema de fond nu se poate pune azi.

În momentul cînd sîntem angajați într-un grav război în Rusia, unde interesele românești și cele germane se găsesc alături, Germania nu poate oferi spectacolul unui conflict între aliații săi, în spatele frontului rus, pentru că acesta ar fi speculat de campania engleză și ar constitui desigur un grav element de demoralizare pentru războiul nostru comun.

Pe de altă parte, problema rusă ne impune tuturor să ierarhizăm problemele și să ținem seama întîi de marile primejdii și apoi de cele secundare.

România nu are de ce să se teamă în fond, din partea Ungariei, fiindcă garanția germană nu este ca garanția engleză și dacă Ungaria va face cel mai mic act concret împotriva granițelor actuale, ea ar plăti-o, fiindcă Germania ar ști să respecte garanția dată în această privință".

(Mareșalul Göring în ajun îmi spusese exact același lucru în termeni și mai categorici, zicînd : dacă vreți ca să vă realizați drepturile cu rapiditate, trebuie să vă rugați ca Ungaria să facă greșeala neiertată de a ataca frontiera actuală în timp ce dv. vă faceți datoria să luptați în Rusia, fiindcă atunci va primi ceea ce i se cuvine).

Dl. Ribbentrop m-a rugat cu insistență să înțelegem situația Germaniei care are de dus o luptă grea împotriva Rusiei și să căutăm a impune o liniște cît mai serioasă, cîtăva vreme, cel puțin, pentru a înlesni această acțiune importantă la răsărit și pentru a nu da în afară un spectacol de slăbiciune.

D-sa mi-a făgăduit că în orice caz va interveni la Budapesta pentru a opri orice fel de exagerațiuni și a se apăra interesele populației românești, rugîndu-mă ca și guvernul nostru să nu facă mai departe o propagandă atît de violentă împotriva Ungariei, fiindcă acest lucru este speculat de englezi și poate să creeze o permanentă stare de nestabilitate în această regiune.

Dl. von Ribbentrop m-a asigurat că înțelege situația pe care o are guvernul român față de 1 400 000 de români, spunîndu-mi încă o dată : și germanii din Ungaria suferă, și eu am dificultăți.

Partidul național-socialist îmi cere să iau atitudine față de vexațiunile elementului german din Ungaria.

Dar trebuie să avem răbdare cu toții.

Arh. St. București, fond P.C.M., dosar 106/1941, f. 2–10.

---

1. Invitația lui Hitler a fost făcută pentru 14 ianuarie 1941. Horia Sima a refuzat să plece cu generalul Antonescu la Berchtesgaden pe motiv că nu i-a fost adresată invitația direct de partea germană. Iată, în versiunea lui Sima motivația refuzului său: „În seara de 12 ianuarie mă aflam la Președinție. Generalul Antonescu se afla la Predeal. Sînt chemat la Secretariatul lui Antonescu cu rugămintea să aștept o comunicare importantă venită de la Conducătorul statului prin teletip. Am așteptat și în cîteva minute a venit pe bandă un mesaj dar nu din partea generalului, ci a lui Mihai Antonescu. Acesta îmi comunica că Führerul a invitat pe generalul Antonescu la Berchtesgaden pe ziua de 14 ianuarie 1941, pentru a trata chestiuni de ordin militar. Generalul s-a gîndit că ar fi bine să-l însoțesc și eu și a făcut demersul necesar la Berlin. I-am răspuns tot prin teletip, că nu înțeleg ce să caut eu într-o conferință de ordin militar, dacă merge generalul" (Horia Sima „Era libertății", vol. II, München, p. 299).

32 1941 noiembrie 27, Berlin. **Despre audiența profesorului Mihai Antonescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, la Cancelarul german Adolf Hitler și problemele discutate.**

Führerul cancelar m-a primit într-o audiență de o oră și jumătate.

Contrar obiceiului său în asemenea ocaziuni, Führerul cancelar mi-a dat cuvîntul să expun cel dintîi dorința noastră.

I-am arătat Führerului situația financiară și economică a României.

I-am arătat soluțiile pe care le-am propus;

I-am vorbit de necesitatea de a ne pune la dispoziție aur și devize imediat, fără de care exporturile române spre Germania nu pot fi îndeplinite;

De necesitatea reducerii efectivelor germane din România, spre a reduce finanțarea lor;

De o reglementare precisă a schimburilor ca și a operațiilor economice germane în România, pentru ca aceasta să se efectueze în ordine și fără a greva situația economică și financiară a României.

I-am vorbit despre efortul de război al României și despre contribuția pe care a dat-o România, arătîndu-i că va rămîne meritul mareșalului Antonescu de a fi putut, în timpul unui război și într-o perioadă atît de scurtă să realizeze atît de mult, să efectueze un război în ordine și să pună ordine înăuntru într-un timp atît de scurt și avînd de luptat cu atîtea dificultăți.

Că aceasta arată în același timp sănătatea poporului român și capacitatea lui de ridicare, pe care am rugat pe Führerul cancelar s-o aprecieze ca atare.

I-am cerut Führerului ca să se dea dispozițiuni urgente pentru reducerea efectivelor și pentru evitarea oricăror nereguli în viața noastră economică, pentru că altfel, poziția mareșalului Antonescu ar fi slăbită și tot ceea ce s-a făcut pînă azi ar fi primejduit.

I-am vorbit apoi Führerului cancelar despre raporturile dintre România și Ungaria ;

I-am arătat că situația este intolerabilă ;

Că față de discuția ce am avut cu Reichsmareșalul Göring și cu dl. von Ribbentrop, îmi dau seama că este greu să cerem Germaniei ca să ne aducă o soluție de fond imediată, întrucît toată atenția Germaniei este concentrată la răsărit.

Îmi fac însă datoria să vorbesc deschis Führerului care are în mîini marea răspundere a viitorului Europei că dacă România tace în aceste împrejurări, cînd toată atenția trebuie concentrată la răsărit, aceasta nu înseamnă însă că România nu înțelege ca să considere deschisă problema raporturilor cu Ungaria care devine în fiecare zi mai gravă.

Tratamentul la care sînt supuși românii în Transilvania de nord este atît de sălbatic, cu biserici distruse și acte de violență și impietate repetate, încît chiar dacă guvernul român înțelege să nu pună problema unei soluții de fond în raporturile cu Ungaria și de îndată, pentru că dl. von Ribbentrop mi-a arătat că aceasta ar fi imposibil în împrejurările actuale, guvernul român înțelege, în orice caz, să-și facă datoria, cerînd guvernului Reichului să intervină la Budapesta pentru ca asemenea situațiuni să înceteze. Altfel, opinia publică românească ar fi exasperată iar guvernul mareșalului Antonescu n-ar mai putea să stăpînească consecințele provocațiunilor maghiare.

Îmi dau seama, i-am spus Führerului, că pentru dvs. care duceți o luptă atît de grea, o luptă pentru marea istorie a Europei, poate să pară prea mic conflictul româno-ungar.

Dar, Europa de mîine va trebui să fie așezată pe baze sănătoase și realiste. Și pentru această Europă de mîine poporul român aduce sănătatea unei țărănimi înțelepte și care și-a făcut proba lealității și a luptei în război, ci nu o societate veche și compromisă, incompatibilă cu nevoile de mîine ale continentului.

De aceea, poporul român așteaptă cu încredere momentul cînd o să vă puteți ocupa de problema româno-ungară și să-i aduceți o soluție dreaptă.

I-am vorbit apoi Führerului cancelar de necesitatea de a împiedica Ungaria să facă acte potrivnice rosturilor de mîine prin asocierea Croației și Slovaciei la o ordine spirituală comună, fără tendințe de agresiune sau de intonațiune banală a Micii Antante.

L-am rugat apoi pe Führer să-mi precizeze punctul său de vedere în chestiunea ucraineană, întrucît în Bucovina sînt unele elemente ale armatei garmane care favorizează pe ucraineni, iar guvernul român va trebui, în scurtă vreme, să ia atitudine față de problema ucrainiană din România.

Si spun deschis, această atitudine nu poate să fie decît pofața de problema ucrainean.

I-am explicat Führerului că aceasta nu este o atitudine de ordine internă, ci o concepție de ordine generală, pe care îmi fac datoria să i-o prezint.

Pentru mine marea problemă a reconstrucției Europei la pacea de mîine este soluționarea problemei slave.

Problema slavă se pune pentru Europa de azi mult mai acut și mai primejdios decît s-a pus pentru Reichelieu[1] și Mazarin în epoca westfalică[2], presiunea poporului german asupra Europei

Poporul german aparținea civilizației Europei ;

Poporul german are în miezul Europei instituții compatibile cu civilizația Europei ; și cu toate acestea concepția westfalică a fost de a imobiliza blocul germanic, de a-l separa în state și monarhii ostile pentru a-i împiedica unitatea și de a-i asigura, prin jocuri de contraforțe, imposibilitatea lui de expansiune.

Masa slavă, de sute de ani nu face decît să se transforme și să inainteze, total incompatibilă cu spiritul european, cu civilizația Europei, comunismul nefiind decît o expansiune spirituală a rasei slave.

Numeroasă şi primitivă, masa slavă constituie pentru Europa. nu o problemă politică sau spirituală, ci o gravă problemă biologică faţă de natalitatea europeană.

Acestei probleme trebuie să i se găsească soluţiuni radicale şi serioase şi cred că toate statele Europei trebuie asociate la această acţiune, fiindcă altfel nu se va putea face în Europa, decît o pace trecătoare şi se va lucra pentru slavi.

Conjugarea latinităţii, ca idee de rasă, în acţiunea germanismului împotriva slavilor mi se pare o necesitate de prim ordin, iar poziţia în contra slavilor să fie neşovăitoare, orice formulă de separaţie, de neutralizare, de ocupare a teritoriilor slave fiind legitimă.

De aceea consider că formarea unui şi mai mare stat ucrainean este o greşeală de ordin general european, după cum, cred că întărirea şi mărirea teritorială prea vastă a Bulgariei înseamnează tot o acţiune în folosul slavilor.

În orice caz, pentru România o Ucraină mare sau o Bulgarie mare, înseamnează că problema slavă este pentru noi identică, dacă nu chiar mai agravantă.

Fiindcă un stat ucrainian la graniţele noastre, fondat pe principii naţionaliste şi transformat în nucleu slav care atrage protoplasma maselor slave din afară, ca şi o Bulgarie unitară şi puternică în Balcani nu fac decît să apese România între două flancuri, mai ameninţătoare decît cele de ieri.

Poporul român este antislav şi a fost antislav, după cum a fost totdeauna organic antisemit.

De aceea, el trebuie folosit în noua acţiune dusă de Germania şi nu slăbit prin formaţiuni slave de centură şi apărare la graniţele sale.

Am încheiat, spunîndu-i că noi, românii avem toată încrederea în opera de pace şi de reconstrucţie a Führerului, iar mareşalul Antonescu şi-a legat cu toată încrederea destinul românesc de cel german în lupta împotriva comunismului şi a slavilor, pentru a salva neamul românesc.

Führerul a început prin a ataca marea problemă slavă, făcîndu-mi onoarea ca în trei ocaziuni să ia punctul de vedere expus de mine, în ce priveşte reconstrucţia europeană, drept bază de discuţie, spunîndu-mi deschis:

„Aveți dreptate, problema slavă este o problemă biologică și nu ideologică, așa cum ați spus și dvs., iar lupta împotriva slavilor trebuie să fie dată de toți europenii.

În Europa viitoare nu trebuie să existe decît două rase : latinitatea și germanismul.

Aceste două rase trebuie să conlucreze în Rusia pentru ca să dărîme slavii.

Nu se poate veni împotriva Rusiei cu formule juridice sau politice, pentru că problema rusă este mult mai gravă decît se crede, și trebuie să aducem soluțiuni de colonizare și de înlăturare biologică a slavilor.

De aceea, toate popoarele europene trebuie să conlucreze la lupta împotriva slavilor, iar mîine, la acțiunea de reconstrucție europeană în Rusia.

Pentru ce belgienii să stea 224 locuitori pe km. pătrat, cînd în Rusia sînt aceste spații imense ?

Pentru ce germanii mei de la apus să stea în condițiuni grele de viață, atunci cînd spațiile de la răsărit le oferă viitorul ?

Misiunea mea, a spus Führerul, dacă izbutesc, este de a dărîma slavismul.

Am început lupta împotriva evreilor, a internaționalelor lor și pentru că n-am fost înțeles și ajutat, a trebuit să încep lupta împotriva plutocrației anglo-saxone și apoi a lumii angla-saxone.

N-am fost înțeles, dar trebuie totuși să continui lupta pentru că altfel Europa va pieri invadată de slavi și comunizată își va distruge civilizația latină-germană.

În ce privește raporturile dvs. cu Ungaria, știu că se fac atrocități, știu că se fac exagerări.

Și germanii suferă acolo.

Trebuie să mărturisesc, fiindcă eu nu fac farse, că mă preocupă în modul cel mai serios problema româno-ungară și că va trebui să-i găsim o soluție.

Dvs. invocați dreptul natural al populației și al sîngelui, Ungaria invocă drepturi istorice din secolul XIII-lea și al XIV-lea.

Le-am spus : dar de ce nu o dați cu un secol mai înainte ?

După aceea le-am spus : cu acest sistem o să ajungeți într-o zi să cereți și Viena sau mai știu ce altă regiune germană în puterea Coroanei Sf. Ștefan.

Ceea ce însă este sigur, este că Ungaria ne-a ajutat oarecum în acest război, lăsînd să treacă trupele noastre în acțiunea de sud, după cum a mers alături de noi în război împotriva Rusiei.

Aceasta ne îngreunează oarecum situația.

Vă spun aceasta, pentru că să înțelegeți că față de dvs. sînt sincer și nu ascund absolut nimic din preocupările mele.

Aceasta nu înseamnează însă că nu țin seama de drepturile neamului românesc, de jertfa lui, de lupta soldatului român și de meritele conducătorului său fanatic, mareșalul Antonescu.

Poporul român a făcut jertfe nu numai de ordin economic, dar jertfe de sînge.

Eu nu sînt englez pentru ca să cîștig victorii cu sîngele altora.

Sîngele român a curs pentru drepturile neamului românesc și nu pentru noi și acest lucru voi ști să-l respect.

Dvs. aveți la răsărit drepturi și puteri fără limită : luați cît credeți.

Esențialul este însă să ocupați aceste teritorii cu populație românească nu numai cu suveranitatea politică, pentru ca să mă ajutați în lupta pe care trebuie s-o dăm cu toții împotriva biologiei slave.

În ce privește drepturile la apus, așa cum v-am spus, va veni momentul ca să discutăm și această problemă, care nu este ușoară, mai ales în împrejurările de azi".

Führerul Adolf Hitler evocă neschimbata sa dorință de a vedea o Românie puternică, ceea ce a dorit totdeauna, deși n-a fost înțeles.

Recunoaște că în 1940 a dat sfat potrivnic intereselor României de a ceda în fața presiunii ruse, explicînd acest fapt în termenii următori : „Era prea tîrziu pentru ca să mai putem lua o altă poziție în această privință".

„Pe de altă parte, România era amenințată la toate frontierele sale în același timp. Rusia, Bulgaria și Ungaria afirmîndu-și pretențiuni teritoriale deodată".

„În asemenea condițiuni, a-i recomanda României să reziste atunci cînd Germania era angajată încă în Occident, însemna să se dea României un sfat de luptă care ar fi depășit-o".

„În afară de acest sfat, care a fost un sfat de prieten, nu de dușman, n-am făcut absolut nici un act împotriva României.

pentru că totdeauna am rîvnit ca să ajut formarea unei România puternice, cu rosturi naționale mari și care să aibă în sud-est misiunea sa".

Führerul atinge în treacăt problema legionară.

Vorbește în termeni foarte aspri despre Horia Sima.

Repetă în termeni asemănători formula d-lui von Ribbentrop că Germania nu se amestecă în problemele interne, că a avut o simpatie pentru toți cei care în România, foarte puțini pînă în anul trecut, au sprijinit politica externă germană cu adeziunea lor, dar că evident aceasta nu înseamnează nici dreptul Germaniei de a se introduce în problemele interne românești împotriva curentelor populare sau ale resentimentelor populare, nici dreptul de a se cere ca să nu respecte oamenii de onoare care înțeleg lupta germană și leagă interesele lor naționale de această luptă în mod serios și constructiv.

În legătură cu aceeași atitudine, Führerul Adolf Hitler în convorbirea sa îmi spune cu oarecare ironie: „Horia Sima se voia conducător în România. Într-o țară nu este loc pentru doi conducători ci numai pentru unul și era glumeț ca Horia să aspire la acest lucru, atunci cînd mareșalul Antonescu se găsea la conducerea țării.

Cu mareșalul Antonescu m-am înțeles foarte bine.

Am admirat în el pe cel mai fanatic apărător al unui popor și un general de mare calitate.

M-am legat de el și rămîn legat.

Doresc însă să cîștig nu numai stima și încrederea mareșalului Antonescu, ci iubirea și încrederea întregului popor român și voi face totul pentru aceasta".

Arh. St. București, fond P.C.M., dosar 106/1941, f. 23-31.

---

1. Richelieu Armand du Plessi (1585-1642), reprezentant de seamă al absolutismului în Franța. Prim ministru (1624—1642) în timpul lui Ludovic al XIII-lea. Richelieu a luptat împotriva hegemoniei Habsburgilor în Europa, angrenînd Franța în războiul de 30 de ani. În 1635 a întemeiat Academia Franceză.

2. Pacea din Westfalia încheiată în urma războiului de 30 de ani, 1618-1648, prin tratatele de la Osnabrück (august 1648) și Münster (septembrie 1648). Pacea s-a încheiat între Franța, Sfîntul Imperiu roman de națiune germană, Suedia și principii germani. Franța primea mare parte din Alsacia și i se confirma stăpînirea asupra episcopatelor Metz.

Toul și Verdun. Suedia a primit o mare parte din Pomerania, principii germani au primit deplină suveranitate.

3 La 26 iunie, ora 22, ministrului român la Moscova, Gheorghe Davidescu, i s-a comunicat o notă ultimativă prin care „Guvernul U.R.S.S. propune guvernului regal al României: „1. Să înapoieze cu orice preț Uniunii Sovietice, Basarabia; 2. Să transmită Uniunii Sovietice partea de nord a Bucovinei". Guvernul sovietic așteaptă răspunsul în decursul zilei de 27 iunie.

Ministrul Bulgariei la Berlin, Parvan Draganov se interesează în dimineața zilei de 27 iunie, la Ministrul de externe german asupra crizei intervenite în raporturile româno-sovietive și asupra atitudinii guvernului german „cu privire la satisfacerea ulterioară a revendicărilor Bulgariei". În urma tratativelor de la Craiova, din 16 august – 7 septembrie 1940 s-a semnat Tratatul dintre cele două state prin care sudul Dobrogei, județele Durostor și Caliacra au fost cedate Bulgariei.

La 27 iunie 1940 ministrul Ungariei la Berlin, Sztójay Döme a înminat un memorandum guvernului german în care a arătat că țara sa „intenționează să-și urmărească revendicările față de România numai în înțelegere cu puterile Axei". Prin Dictatul fascist de la Viena din 30 august 1940 teritoriul de nord-vest al României a fost răpit și predat Ungariei. (Mircea Mușat, Ion Alexandru, „România după Marea Unire", vol. II, partea a II-a, Editura științifică și Enciclopedică, București, 1988, p. 1070–1080).

33

1941 decembrie 29, Cartierul General al Führerului. **Scrisoare a lui Adolf Hitler către mareșalul Ion Antonescu cu ocazia încheierii unui an de lupte, trecînd în revistă unele acțiuni și împărtășindu-i unele gînduri pentru perioada următoare.**

EXCELENȚĂ,

Vă adresez această scrisoare, domnule mareșal Antonescu, cu prilejul încheierii unui an de luptă a cărui importanță, nu numai pentru istoria poporului german și a poporului român, ci pentru viitorul întregii Europe nu poate fi încă recunoscută în mare parte de către contemporanii noștri. Sînt totdeauna puțini la număr contemporanii cărora le este dat să înțeleagă proporțiile unor epoci istorice ca aceasta și cu atît mai puțini cei cărora le este dat să le făurească. Eu îmi dau seama, domnule mareșal că actualul stat român își datorește existența și, prin urmare, și viitorul numai personalității și activității Excelenței Voastre. Sînt fericit astăzi cînd mă gîndesc la clipa care

în trecut, sub impresia primei întîlniri cu Excelența Voastră, m-a determinat, ca de acum încolo, să orientez politica externă germană față de România după Excelența Voastră, domnule mareșal. Această hotărîre a mea a fost — ca atîtea din viața mea — irevocabilă și ea va rămîne, prin urmare, irevocabilă pentru totdeauna. Justețea acestei atitudini a fost confirmată de evoluția evenimentelor din anul trecut. Sînt fericit să știu că sînteți unul dintre acei oameni care au recunoscut caracterul inevitabil al conflictului cu bolșevismul. Iar pentru faptul că ați tras de aici consecințele, în parte extrem de grele pentru poporul Excelenței Voastre, îmi exprim mulțumirile mele deosebite cu prilejul încheierii acestui an, căci prin această deciziune energică a Excelenței Voastre, noi am devenit camarazi într-o luptă care nu privește numai existența națiunilor noastre, ci și viitorul Europei întregi.

Frontul din răsărit s-a și fixat într-o linie stabilă, în sectoare mari. La sud, în Crimeea, sînt hotărît să obțin cu orice preț ocuparea Sevastopolului. La mijlocul frontului mai au loc anumite mișcări de retragere foarte scurte, rezultînd exclusiv din situația înaintării noastre, căci încetarea atacului nostru, încetare determinată de lăsarea bruscă a gerului, ne-a găsit în momentul unor operațiuni de mișcare de mare anvergură împotriva Moscovei. Această formă a frontului nu se putea menține fără un consum extrem de oameni și material și fără o primejduire continuă a împrospătărilor necesare. De aceea, am ordonat o repliere a unităților prea înaintate, acestea urmînd însă să ducă o luptă defensivă neîntreruptă, adică să nu se desprindă repede și adînc de inamic. Eu sînt de părere că din punct de vedere militar este o greșeală a se executa o mișcare în adîncime înapoi, prin care să se redea inamicului fără luptă un teren care a fost cucerit în prealabil printr-o luptă grea. Dimpotrivă, eu sînt de părere că este bine să se lase ca inamicul să atace mereu și să-și uzeze forțele, ferindu-se cît mai mult posibil forțele proprii, deoarece trupele utilizate astăzi de ruși împotriva noastră sînt formate, în mare parte, dintr-un material uman instruit într-un timp foarte scurt, care abia a fost încadrat în unități. De aceea, prin aceste atacuri inamicul va cîștiga în aparență în mai multe săptămîni pe alocuri 20 sau 30 km, în unele părți poate chiar 50 sau 100 km în adîncime, dar el își va consuma singurele unități cu

care trebuie să lupte la primăvară. Independent de aceste operațiuni are loc o perfecționare a rețelei noastre de căi ferate, îmbunătățirea serviciului de împrospătare, completarea automobilelor scoase din uz precum și aducerea de divizii noi, care începînd de la o anumită dată sînt destinate pentru reluarea ofensivei la primăvară. Dar cea mai mare dificultate a fost desprinderea treptată a unor unități din aripile ofensive masate la extrem, avînd în vedere drumurile desfundate, cu scopul de a utiliza aceste unități pentru condensarea celorlalte fronturi. Acest proces a și fost înfăptuit în sectoare mari, iar la cîteva sectoare el continuă încă. Astfel, frontul Grupului de Armate Sud se găsește astăzi în deplină ordine în pozițiile sale definitive. Grupul de Armate Mijloc va ajunge de asemenea la o liniște definitivă după cîteva săptămîni, după convingerea mea. Grupul de Armate Nord și-a ocupat în sectoare mari pozițiile sale de iarnă încă de pe acum aproape două luni, doar atacul pe care voiam să-l dau în direcția Wolchowstrej prin Tichwin a trebuit să fie întrerupt din cauza scăderii neașteptate a temperaturii la mai puțin de 38° sub zero. Această proeminență a frontului nostru devenită astfel insuportabilă, și care nu ar fi putut fi menținută o vreme îndelungată nici în privința aprovizionării, a fost retrasă. Începînd de ieri, armata și-a ocupat și acolo pozițiile sale definitive. Ce e drept, eu cred că rușii vor veni în curînd cu un atac foarte mare pe un front larg încă odată asupra Leningradului. Eu mă pregătesc la acest atac și îl aștept; vor suferi o înfrîngere singeroasă. De altminteri, pe largi porțiuni ale frontului începe încă de pe acum retragerea de unități blindate și motorizate în scopul împrospătării și înlocuirii materialului lor.

Pentru a face mai suportabil, mai ales pentru infanterie, momentul psihologic al trecerii de la războiul ofensiv la războiul de poziție în legătură cu fenomenele unei ierni grele, am luat personal comandamentul suprem al armatei de uscat. Înlocuirea a doi feldmareșali — a mareșalului von Rundstedt și von Bock[1] — a avut loc datorită sănătății lor de mult șubredă și în ultimul timp foarte slabe. Ambii mareșali au suferit mai multe luni de zile de dizenterie, la ambii în legătură cu o slăbiciune a cordului, încît nu se mai putea admite ca ei să mai fie expuși la greutățile serviciului de pe front. Nu știu dacă domnul mareșal von Rundstedt se va vindeca în curînd. Dar în ceea ce privește pe

domnul mareșal von Bock, după părerea mea nu va dura decît cîteva săptămîni, timp după care îl vom putea utiliza iarăși deplin. Locul lor a fost ocupat de doi comandanți foarte energici și extrem de talentați. Eu personal admir pe cei trei mareșali intrați în rezerva de comandament, tot așa cum și dînșii au fost totdeauna alături de mine, dînd dovadă de devotamentul cel mai credincios.

Vă scriu, domnule mareșal Antonescu, cu scopul de a vă informa personal.

Deoarece, sînt hotărît să retrag în timpul iernii cît mai multe unități în mod alternativ, pentru a le împrospăta și pentru a le face iarăși capabile de atac la primăvară, va fi oricînd posibil ca rușii să se infiltreze în anumite puncte ale frontului. De aceea, m-am decis să organizez niște unități foarte mobile, care, mai ales în urma înzestrării lor cu echipament de schi, vor fi în stare să distrugă astfel de unități inamice ajunse în spatele frontului, fără a fi nevoie ca frontul să se replieze. Tocmai acum mi s-a comunicat că Excelența Voastră, domnule mareșal Antonescu, v-ați declarat dispus să puneți la dispoziție în acest scop, de asemenea două unități românești de schiori. Îmi permit să-mi exprim mulțumirile mele, atît pentru aceasta, cît și pentru informația Excelenței Voastre, după care sînteți dispus să participați iarăși cu numeroase divizii la noua ofensivă de primăvară împotriva bolșevismului. Îmi exprim satisfacția, domnule mareșal, cu atît mai mult, cu cît am convingerea neclintită că nu ne rămîne o altă cale decît distrugerea completă a acestui inamic. În orice caz, eu sînt hotărît să-l atac din nou cu orice preț imediat la primăvară și să-l bat definitiv cu ajutorul unor arme noi și — după cum sper — mai bune, și cu ajutorul unui comandament și al unor trupe în parte întinerite și deci iarăși deplin capabile de luptă. Nu mă îndoiesc nici o secundă de faptul că-mi va reuși aceasta.

Aș dori, domnule mareșal, să vă rog un singur lucru : de a deplasa pe front unitățile dv. — care și așa au caracterul unei armate românești proprii și cărora sînt dispus să le dau completările germane necesare, întrucît, posibil cît mai curînd va trebui ca ele să sosească pe front încă înainte de începerea topirii zăpezilor, căci n-aș dori să las să treacă nici o săptămînă pentru a începe imediat atacul, după uscarea solului.

În sfîrșit, vă mai rog încă o dată, domnule mareșal, de a face tot posibilul pentru a pune la dispoziția războiului nostru comun lucrul cu care poate contribui România cel mai mult: petrol și benzină.

Ducele mi-a făcut propunerea extrem de largă de a trimite și din partea sa un mare număr de alte divizii pe frontul nostru pentru primăvară. Actualul Corp italian, care acum s-a aclimatizat la condițiile acestei lupte, s-a distins foarte mult în ultimele zile. El a respins puternice atacuri rusești, și în afară de aceasta a pornit cu succes la contraatac, provocînd pierderi foarte grele rușilor și respingîndu-i cu mult dincolo de bazele lor de atac.

Sper că și ceilalți aliați ai noștri vor înțelege însemnătatea misiunii istorice a acestei vremi și că și ei vor contribui cu forțele lor pentru a salva Europa odată pentru totdeauna de o primejdie care ar fi însemnat sfîrșitul națiunilor noastre, al culturii și civilizației lor.

Dați-mi voie, domnule mareșal, să vă mulțumesc încă o dată din tot sufletul, acum, la sfîrșitul acestui an de luptă cot la cot pentru sprijinul pe care ni l-ați dat, Excelența Voastră și soldații dv. români, și să-mi exprim toate urările de bine pentru anul ce vine, Excelenței Voastre, armatei române și poporului român. Va fi și trebuie să fie anul victoriei noastre comune.

Cu afecțiune camaraderească și cu salutările cele mai cordiale, al dumneavoastră,

(ss) Hitler

Arh. St. București, fond PCM, dosar nr. 391/1941, f. 51–57.

---

1 Bock, Fedor Freiherr von (1880–1945), feldmareșal. În decembrie 1941, comandant al grupului de armate „Centru".

34 **1941 decembrie. Răspuns dat de mareșalul Antonescu colonelului german Spalke[1] prin care arată că a luat act de schimbările în Marele Comandament German și roagă să se transmită Führerului că va putea conta pe el, pe armata și poporul român. În același timp îi reamintește problemele pe care le-a solicitat.**

Am luat act de comunicarea asupra schimbării în Marele Comandament German și rog să se transmită Führerului Can-

celar asigurarea mea că va putea conta, cu atît mai mult pe mine, pe armata și poporul român, cu cît greutățile vor fi mai mari.

Am cerut în schimb:

1. Să fiu ținut la curent, la timp și exact, cu situația frontului, pentru a putea lua în cunoștință de cauză măsurile cerute de efortul României alături de aliații săi.

2. Să se accelereze livrările noastre de material și să ni se satisfacă cererile prezentate de domnul Mihai Antonescu la Berlin, pentru a se reinstrui armata și a o avea pregătită în scurt timp pentru eventuale noi operațiuni.

Am făcut un mare efort: am avut un milion de oameni mobilizați, ne-am consumat echipament și stocul de munițiuni de siguranță, ne-am uzat materialul, în special cel de artilerie.

3. Ungaria continuă a face o neînțeleaptă politică, nesinceră, neloială și necamaraderească față de noi.

Pe timpul campaniei noastre, cînd mergeam la Odessa, ne băteam în Ucraina sau la Marea de Azov, prin radio și presă, ungurii duceau o campanie de defăimare împotriva noastră, ne șicanau în tot lungul frontierei, lucrau ostentativ la fortificații sau făceau manevre în apropierea frontierei.

Persecuțiile românilor nu au încetat un moment, sîntem spionați cu o îndrăzneală nepermisă (avem dovezi), ni se împiedică trecerea curierilor prin Ungaria și se fac intense pregătiri militare.

Ne întrebăm: contra cui, dacă participarea Ungariei la război rămîne numai simbolică? Urmăresc probabil alte scopuri și nu ne sînt cunoscute. Acțiunile ostile ale Ungariei față de noi ar fi dus în timpuri normale la ruperea relațiilor și la ostilități.

Înțelepciunea noastră ne-a oprit să dăm un astfel de spectacol între aliați; am răbdat, dar este adevărat că lipsa noastră de reacțiune la provocațiile unguresti, a produs o oarecare demoralizare în masele noastre și o îndoială în necesitatea sacrificiilor, văzîndu-se că ungurilor nu li se impune cel puțin corectitudine față de noi.

Este cert că această situație impune Germaniei găsirea unei soluții care să aducă pe unguri la realitate.

Numai astfel, cu liniște și înțelegere între ambele țări se poate ajunge la o însumare a tuturor eforturilor spre țelul comun.

Dacă sistemul continuă, poporul român va căpăta impresia că cineva îi stă în spate, gata a-i da o lovitură. Şi aceasta ar putea slăbi energia cu care acest popor înţelege să lupte pînă la capăt împotriva barbariei bolşevice şi pentru noua ordine şi dreptate europeană.

Arh. St. Bucureşti, fond PCM, dos. 109/1941, f. 2–3.

1. Dr. Spolcke, colonel, membru al Legaţiei germane în România 1941–1944 ulterior a fost avansat general.

35 1942 ianuarie 1, Marele Cartier General al Führerului. **Scrisoarea lui Adolf Hitler către mareşalul Ion Antonescu prin care îi face cunoscut că i-a trimis un automobil împreună cu urările cele mai bune.**

EXCELENŢA VOASTRĂ,

Cuprins de dorinţa de a vă exprima aprecierea mea specială a meritelor mari ale Domniei Voastre în lupta comună contra bolşevismului, vă rog să binevoiţi a primi drept cadou de onoare un turism[1] de construcţie mai nouă pe care o să vi-l predea aducătorul acestei scrisori.

Sper că acest produs al industriei germane de automobile va găsi aprobarea Domniei Voastre şi va aduce nu numai bune servicii, ci vă va face şi plăcere.

Odată cu aceasta vă exprim urările mele cele mai bune pentru sănătatea Domniei Voastre cît şi pentru viitoarea activtate ca ostaş, care va fi în curînd încoronat de victoria finală comună, de care sînt convins.

Cu salutări camaraddereşti, al Domniei Voastre devotat

/ss/ Adolf Hitler

Arh. St. Bucureşti, fond PCM, dosar nr. 126/1941, fila 25

1 Adolf Hitler a dăruit mareşalului Ion Antonescu un automobil Mercedes, care a fost predat de aghiotantul lui Hitler, maiorul GERHARD ENGEL

36 1942 ianuarie 5, București. **Scrisoare a mareșalului Ion Antonescu către Adolf Hitler ca răspuns la scrisoarea din 1 ianuarie 1942 mulțumind pentru darul ce i-a fost trimis.**

EXCELENȚĂ,

Vă mulțumesc din inimă pentru darul pe care mi l-ați făcut.

Nu voi uita niciodată că Excelența Voastră, preocupat de atîtea răspunderi grele — răspunderea destinului Germaniei, al Europei și civilizației — a avut totuși sensibilitatea de a-mi trimite această minunată creație a industriei germane și de a întovărăși darul de măgulitoarea prezentare a mesajului și prezența delegației condusă de maior Engel.

Am văzut în această nouă expresie a sentimentelor Excelenței Voastre adîncimea unei legături care va rămîne o sinceră și profundă mîndrie a vieții mele.

Știu sigur că și poporul român va găsi în aceleași sentimente generoase, drepte și leale, garanția viitorului său.

Repet și aici urarea mea credincioasă ca Providența să vă ajute să împliniți cît mai repede marea misiune a Excelenței Voastre de a libera civilizația și continentul de pustietoarea primejdie a comunismului slav și de a-i da o așezare de veacuri.

Cu cea mai vie recunoștință și aceleași sentimente devotate și pline de încredere în misiunea și victoria Excelenței Voastre.

Al. Dv. devotat,
Mareșal Antonescu

AMAN, fond 948, dosar 1435, f. 78.

37 1942, ianuarie 5, București. **Scrisoare a mareșalului Ion Antonescu către Adolf Hitler prin care își exprimă gratitudinea pentru aprecierile făcute la adresa armatei române cu ocazia încheierii unui an de colaborare, îi amintește de unele acțiuni și dorește o întrevedere cu cancelarul german.**

EXCELENȚĂ,

Vă exprim gratitudinea mea de soldat și de român, pentru cuvintele calde și puternice cu care evocați — la încheierea unui an de luptă — colaborarea pe care v-am dat-o și lupta armatei române.

Și vă rog să credeți în profunda mea mîndrie atunci cînd aflu de la Excelența Voastră însemnătatea ce a dat-o întîiei noastre întîlniri și voinței irevocabile, de atunci, de a rezema politica etxernă pe cuvîntul meu.

Doresc să știți, Excelență, că acest cuvînt, lealitatea și onoarea lui sînt ale unui neam întreg care n-a trădat niciodată, care a plătit de multe ori păcatele unei greșite conduceri, dar care nu și-a părăsit niciodată instinctul sobru al destinului adevărat.

Împărtășesc, Excelență, convingerea pe care o aveți că lupta ce duceți — și la care ne-am alăturat din instinct și credință — depășește însemnătatea unor pagini de istorie națională și că de ea depinde viitorul Europei și al civilizației.

Încerc o îndîrjită durere să văd lipsa de înțelegere a unor contemporani, nesuficient de lucizi pentru a vedea că pe întinsul blestemat al Rusiei sîngele german și geniul conducătorului său se zbat pentru a salva Europa de slavizare și bătrînele ei instituții de la prăbușire.

Acest proces al conștiințelor va trebui să se clarifice.

Vă mulțumesc din inimă pentru informațiunile ce-mi dați cu privire la situația fronturilor, ca și la schimbările pe care le-ați făcut stăpînit de răspunderi atît de mari, precum și pentru lămuririle verbale date de dl. maior adjutant Engel.

În ceea ce privește contribuția diviziilor românești ce vor s-au autorizat 33 380 tone benzină și derivate depășind angajamentele și s-a executat programul de păcură cu excepția a 7 000 tone întîrziate, neexploatate din cauze străine de guvern.

Cel mai larg efort va fi făcut pentru viitor, reducînd consumația și înlocuind-o cu cărbuni.

Același lucru pentru cereale.

În ceea ce privește contribuția diviziilor românești ce vor participa la ofensiva din primăvară, voi lua toate măsurile pentru ca deplasarea lor să se poată face la vreme — așa cum doriți — spre a coparticipa la noua acțiune.

Unele măsuri tehnice ce urmează să fie luate de comun acord și unele dotațiuni de armament indispensabile — asupra cărora rog pe Excelența Voastră să-și dea aprobarea — vor înlesni această participare a divizilor noastre.

În privința armamentului, îmi fac datoria să alătur lista comenzilor[1], a restanțelor și a nevoilor noastre, rugînd pe Excelența Voastră să dea dispoziții pentru a mi se preda urgent.

Excelența Sa Reichsmareșalul Göring a făgăduit vicepreședintelui Consiliului aceste măsuri și chiar a făcut să fie executate unele privitoare la aviație, din cele făgăduite ministrului aviației.

Pentru a putea preciza toate aceste elemente tehnice, care comportă toată urgența și a stabili din nou, din vreme, această coparticipare la o acțiune de care noi legăm tot viitorul nostru, aș dori să am din nou prilejul unei întrevederi cu Excelența Voastră.

Vă voi arăta atunci amănunțit planul contribuției noastre care pornind de la valoarea a 10 divizii s-ar putea dezvolta, după împrejurări.

Doresc, Excelență, să dau glas instinctului de viață român care ne comandă lupta alături de marele popor german împotriva slavismului comunist — care ne cotropise fără motiv în 1940 — pornind de la baze mai largi în această luptă nouă.

Dar, înainte de a o face, trebuie să exprim Excelenței Voastre, leal și simplu, ca întotdeauna, temeiurile conștiinței mele.

Sînt ținut de nefericite situații politice regionale la un paralelism de securitate și potențial militar pe care sînt sigur că marea și dreapta înțelegere a Excelenței Voastre l-a văzut de mult, ca o obsesie față de un popor vecin nouă.

Cînd în preziua semnării Pactului antikomintern, din 25 noiembrie 1941, oficiosul ungar repeta formula oficială, prezentată mai înainte și de președintele Consiliului și de unii deputați și demnitari: „Ungaria trebuie să rămînă puternică și înarmată spre a nu fi surprinsă de un nou 1918“, iar la 1 ianuarie 1942 un demnitar ungur urează Regentului „Întregirea Transilvaniei“; cînd în timpul luptei noastre dincolo de Nistru guvernul meu era chinuit de zilnice incidente de frontieră și i s-au emis oficial planurile operațiilor militare și fortificațiilor ce se fac la frontieră ca și proba acțiunilor de spionaj, continuate și azi la noi pe o scară foarte întinsă de Ungaria; cînd pînă azi și-au rezervat o

industria, armament și unități, ca și aviație, rezerve de petrol — atunci cînd noi, stat producător și în război, am dat toate rezervele aviației noastre Germaniei și cînd la Budapesta se vorbește deschis că Ungaria trebuie să dispună la sfîrșitul războiului de 1 500 000 soldați; este, Excelență, o datorie penibilă pentru mine să vă vorbesc despre acest minimum de securitate — unități și materiale — pe care trebuie să-l rezerv fiindcă n-am nici o încredere, nici în spiritul, nici în lealitatea vecinilor noștri.

Firește că, primind anumite baze de garanție și posibilități noi, voi fi fericit să fac ceea ce ar fi făcut neamul românesc dacă n-avea această odioasă și penibilă problemă de frontieră care îl limitează în datoria ce o are de a contribui la o luptă sfîntă și mare.

Am nădejdea că din întrevederea cu Excelența Voastră voi putea găsi toate elementele pentru a-mi liniști conștiința și a-mi împlini răspunderea, ca să pot da tot efortul pe care-l cere însuși instinctul nostru național.

Vă rog să nu vedeți în această explicație și invocare de paralelism în plafonul securității românești nici o rezervă acoperită, nici o discuțiune de tîrg.

Mareșalul Antonescu și guvernul său disprețuiesc orice echivoc, au conștiința datoriei de luptă pentru conservarea poporului român și nu consideră aceasta ca un serviciu sau o îndatorire ce v-ar face-o.

Războiul acesta este al nostru, al existenței noastre de ieri și al misiunii noastre naționale de mîine, credem în el și în sîngele celor ce luptă, au luptat și vor lupta.

Dar tocmai de aceea față de cel mai mare luptător al celei mai mari națiuni, avem sinceritatea lealității.

Sînd sigur că și această întîlnire, pe care o doresc cît mai curînd — dacă este posibil spre sfîrșitul acestei luni — va lămuri totul și-mi va îngădui să dau luptei românești toată măsura onoarei și datoriei împlinite atît față de Excelența Voastră și marea națiune germană, cît și față de propria mea națiune și conștiință.

Încredinţîndu-vă de nebiruita mea convingere în victorie, vă rog să primiţi expresia celor mai sincere sentimente de admiraţie şi devotament.

Al Dvs.
Mareşal Antonescu

Arhiva M.A.E., Fond 71/1920–1944, Germania. Relaţii cu România, vol. 86, pp. 25–28.

---

1) Lista comenzilor nu este în dosarul cu acest extras.

38 1942, februarie 3. **Scrisoare a şefului Comandamentului Suprem al Armatei Germane, Keitel, către şeful Marelui Stat Major Român, generalul Şteflea, prin care îl înştiinţează despre organizarea unei ofensive în care scop cere deplasarea de unităţi române.**

Mult stimate domnule general!

Comandamentul Armatei Germane intenţionează să execute ofensiva prevăzută pe frontul de Est, îndată ce va permite starea comunicaţiilor, concentrarea unor forţe suficiente.

Afluirea acestor forţe este extrem de grea şi necesită mult timp din cauza puţinelor căi de comunicaţii de care dispunem. De aceea este nevoie de o pregătire amănunţită şi din timp.

Este necesar ca din timp să fie introduse în program toate forţele de care dispunem, altfel va suferi întregul angrenaj al concentrării forţelor. Pentru a asigura executarea afluirii trupelor conform planului, este necesar ca datele arătate mai jos pentru fiecare din unităţile participante la operaţiuni să fie respectate cu rigurozitate.

Trebuie ţinut seama pe lîngă aceasta că este posibil ca să nu poată fi îndeplinite toate cerinţele înzestrării materiale a unităţilor. Pentru aprecierea acestei probleme vă rog să vă gîndiţi că nici unităţile germane nu mai pot fi înzestrate aşa cum a fost posibil la începutul războiului. Cu acest dezavantaj putem şi trebuie să ne resemnăm, întrucît înzestrarea unităţilor sovietice a devenit cu totul primitivă, astfel că o înzestrare redusă pentru luptă contra unor unităţi inamice în cea mai mare parte impro-

vizate pare a fi îndeajuns de suficientă, fără a compromite puterea de pătrundere a trupelor proprii.

De aceea vă rog ca forțele primului și ale celui de al doilea eșalon să fie astfel puse la dispoziție, încît de la începutul lui aprilie să fie transportate cu debitul 6 trenuri pe zi (tempo 6) spre Tighina și de acolo să-și poată continua marșul pe jos.

Pe lîngă aceasta vă rog de a prevedea ca realizarea posibilităților de intervenție pentru unitățile din eșalonul 2. să se facă astfel încît ele să înceapă mișcarea în raport cu unitățile din primul eșalon ce se află încă în țară. Unele lipsuri de ordin material pot fi la nevoie trimise în urma unităților în zona de concentrare, avînd în vedere durata lungă a deplasărilor.

Înțelegerea în ceea ce privește participarea aviației românești și introducerea ei în planul de deplasare va fi din timp și în mod special asigurată.

Încheind, vă rog de a ne da cît mai grabnic un răspuns hotărît pentru a putea conta cu precizie la datele fixate mai sus în ceea ce privește punerea la dispoziție a forțelor.

Cu expresia deosebitei mele stime sînt al Domniei Voastre devotat.

/ss/ Keitel

Arh. St. București, fond PCM, dos. nr.

39 **1942, februarie 11. Memorandum întocmit de Mihai Antonescu și remis de mareșalul Ion Antonescu lui Adolf Hitler cu ocazia vizitei la Marele Cartier General al Führerului prin care, după ce arată contribuția și rolul pe care l-a jucat România în planurile germane în perioada de un an și jumătate și faptul că este de acord cu noi contribuții, solicită însă ajutor în dezvoltarea economiei și în înzestrarea armatei, precum și clarificarea raporturilor cu unele state vecine, îndeosebi cu Ungaria**

I. După un an și jumătate de colaborare — sinceră, sigură și de jertfe — cu Marele Reich German,

Și în momentul cînd poporul român trebuie să aducă din nou contribuția sa la lupta comună în contra U.R.S.S.;

Mareșalul Antonescu și guvernul român își fac datoria de a supune Excelenței Sale Führerului Adolf Hitler marile lor preocupări și răspunderile ce au în fața istoriei, cu dorința unei clarificări leale și necesare a principalelor probleme, de prezent și viitor, ce interesează România.

România a dovedit pînă azi că adeziunea sa la politica Germaniei nu este o simplă participare de foloase, ci o grea, leală și sănătoasă contribuție de pămînt și onoare, de jertfe și sînge.

In acest timp:

a) De pe teritoriul românesc, Germania a organizat acțiunea militară în Balcani și Strîmtori, dovedind astfel valoarea strategică a teritoriului ei în dominarea țărilor balcanice și influențarea situației Strîmtorilor;

b) România a constituit flancul stîng defensiv, de acoperire și izolare, față de U.R.S.S. în perioada acțiunii militare germane în Balcani;

c) A alimentat cu contingentele sale de hrană și a înlesnit cu petrolul său rapida aprovizionare a armatei germane în campanie;

d) A constituit baza de sud în pregătirea și desfășurarea acțiunii militare în contra U.R.S.S.;

e) A transportat 22 000 trenuri militare germane, fără un singur accident sau sabotaj;

f) A participat cu 91,5% din efectivele sale la campania în contra U.R.S.S.;

g) A făcut jertfe financiare de 200 miliarde lei pentru pregătirea și susținerea acestui război;

h) A pus la dispoziția Germaniei 2 672 000 tone petrol, dîndu-și ultimele rezerve de benzină ale propriei sale aviații și impunînd privațiunile cele mai drastice populației sale.

Producția întinsă pînă la epuizarea rezervelor și păcura românească au avut un rol hotărîtor în susținerea războiului și acțiunea din Mediterana;

i) A dat 88,6% din întregul său comerț exterior Germaniei, ajungînd astfel la un adevărat monopol de export în favoarea Germaniei;

j) A dat cereale, animale și contingentele de export care reprezintă 31,6 miliarde lei;

k) A înlesnit aprovizionările militare germane, lăsînd ca, în afară de contingentele oficiale destinate Germaniei, să se adauge — indirect şi prin operaţiuni neregulate — zeci de mii de tone de cereale şi mărfuri, riscînd să ne provoace inflaţia, ridicarea preţurilor şi o gravă criză economică datorită acestor operaţii.

Toate aceste contribuţii şi împrejurări sînt precis înfăţişate în alăturatele tablouri sinoptice şi grafice, pe care mareşalul Antonescu şi guvernul român le pun la dispoziţia Excelenţei Sale Führerului Marelui Reich, spre informare.

Avem nădejdea că această mare contribuţie românească va avea înţelegerea sa dreaptă, că niciodată nu se va mai vorbi despre „nesatisfacerea" sau „atingerea intereselor germane", atunci cînd poporul român şi-a atins grav interesele sale proprii şi rezervele economice, pentru ca să ajute Germania.

România a participat din prima zi a ostilităţilor în contra U.R.S.S. şi pînă azi;

În ultima vreme, trupe care erau destinate numai ocupării teritoriului au intrat în linia întîi a operaţiilor.

Fără tîrg, fără vorbe goale, fără calcule întîrzietoare.

Armata română a angajat efectiv în luptă circa 387 000 oameni cu 22 000 ofiţeri şi circa 18 000 subofiţeri.

Aproape un sfert din efectivele angajate şi-au dat tributul de sînge (morţi, răniţi şi dispăruţi), adică 5 447 ofiţeri (25%), 2 331 subofiţeri (13%) şi 126 358 trupă (22%) fără a socoti pierderile de la 1 ianuarie pînă azi.

Pe faze de operaţiuni acest efort militar se repartizează astfel:

23% din pierderile efective s-au făcut în operaţiile pînă la Nistru (faza I);

77% din pierderile la efective s-au făcut la operaţiile de dincolo de Nistru, în Ucraina, Crimeea şi Marea de Azov.

Credem că Excelenţa Sa Führerul ca şi poporul german pot aprecia aceste jertfe, liber şi leal consimţite de poporul român.

Cu atît mai mult cu cît ele au fost făcute în popas de numai un an de la Arbitrajul germano-italian de la Viena şi Craiova care a prăbuşit graniţele sfinte ale neamului românesc şi însăşi puterea lui.

Şi avem convingerea că aceste jertfe şi contribuţiuni vor fi măsurate şi comparate cu atitudinea şi contribuţia popoarelor

Fiindcă naţiunea română urmează pe mareşalul Antonescu

învecinate. (Iugoslavia a răspuns la garanția integrității teritoriale cu provocarea războiului; Bulgaria și Ungaria la cîștigarea de teritorii neloiale, nevisate, la darurile fără luptă, au răspuns cu contribuții simbolice și chiar cu unele echivocuri).

Este adevărat că românii au reluat Basarabia și Bucovina de nord.

Românii sînt conștienți că fără sprijinul Germaniei n-ar fi putut singuri să-și recapete aceste teritorii, dar au luptat pentru aceste pămînturi, după cum au refuzat să le ia fără luptă.

Oricum ei nu vor uita niciodată sprijinul german, istoric și decisiv.

— Azi se pune problema unei noi contribuții românești pe lîngă tot ce am dat pînă azi.

Românii vor să-și facă datoria de a lupta pînă la capăt împotriva U.R.S.S.

Mareșalul Antonescu, guvernul și poporul român au conștiința că fără lupta victorioasă a lui Adolf Hitler în contra slavismului și a comunismului, națiunea română și-ar pierde nu numai toate jertfele grele suferite din 1940 pînă azi, dar însăși ființa națională, odată cu instituțiile civilizației.

De aceea, doresc să coopereze sincer la această acțiune de care depinde întreg viitorul național, odată cu instituțiile civilizației.

De aceea, doresc să coopereze sincer la această acțiune de care depinde viitorul național și al Europei întregi.

Însă așa cum mareșalul Antonescu a afirmat recent în scrisoarea sa către Führeul Adolf Hitler, pentru a putea-o face, avem nevoie de clarificări și garanții, fără de care n-am răspunde în fața istoriei de grija destinului românesc.

Această clarificare este cu atît mai necesară cu cît în ultima vreme s-au produs manifestări publice ale unor personalități conducătoare germane și italiene, care au avut o influență defavorabilă asupra conștiinței românești și au născut sentimentul că onoarea, jertfa și drepturile României n-ar fi suficient înțelese.

Excelența Sa Führerul a înțeles loialitatea mareșalului Antonescu, a soldatului român și a guvernului.

El va înțelege cu siguranță și această clarificare a poziției poporului român.

Fiindcă naţiunea română urmează pe mareşalul Antonescu, dar îl urmează conştientă că mareşalul nu-i va trăda drepturile.

II. Primejdia rusă şi comunistă este atît de mare, mai ales prin apăsarea ei biologică, încît poporul român, care a suferit veacuri întregi din pricina slavilor, ar voi să contribuie pînă la ultima jertfă ca să ajute la distrugerea bolşevismului.

Poporul român nu este însă o mare putere europeană, cu misiune istorică de civilizaţie mondială. El are conştiinţa lumii, a civilizaţiei, a religiei şi a continentului, dar şi conştiinţa naţională geografică şi realist limitată.

Pe de altă parte, el a pierdut în 1940, nedrept şi fără nici o provocare — într-un moment greu — teritorii străvechi româneşti, stabilindu-i-se silit o graniţă neviabilă la nord, ca un pumnal înfipt în corp —, tot atît de grav pentru unitatea şi securitatea teritoriului naţional ca şi coridorul polonez al Danzigului de ieri

Graniţele sale sînt slăbite.

Potenţialul său a fost astfel mult redus şi dezechilibrat.

Prin războiul în contra Rusiei acest potenţial a fost şi mai mult slăbit.

Poporul român, voind azi să continue lupta împotriva U.R.S.S. pînă la ultima jertfă, rămîne descoperit între doi vecini care îşi conservă neatins potenţialul militar şi care şi-au sporit considerabil teritoriul naţional împotriva României şi cu ajutorul puterilor lîngă care luptă România.

România, dînd o nouă contribuţie împotriva U.R.S.S., are datoria să ştie care este poziţia vecinilor săi.

La 20 decembrie 1941, şeful Marelui Stat Major ungar[1] a declarat că forţele armatei ungare şi bulgare trebuie să se menţină pentru a constitui o forţă primordială decisivă în organizarea şi desfăşurarea viitoare a continentului.

Preşedintele guvernului ungar[2], demnitarii şi presa ungară au vorbit de necesitatea de a păstra o forţă intactă, sănătoasă şi independentă, pentru ca împrejurările din 1918 să nu se repete, Ungaria trebuind să aibă un milion şi jumătate de soldaţi la sfîrşitul războiului.

— Depunem un dosar cu aceste acte şi declaraţiuni pentru a se vedea temeinicia grijii româneşti.

Guvernul român are datoria să vegheze :

a) Ca aceste stări de spirit să înceteze public şi definitiv, iar România să aibă garanţii ;

b) Ca și aceste două țări să contribuie la o luptă comună, reducîndu-și paralel cu România, propriul lor potențial de război;

c) Ca slăbirea potențialului românesc de război — efective și materiale — să nu pună România într-o situație de gravă inferioritate, atît față de acești vecini, cît și față de rolul pe care România trebuie să-l aibă în sud-est, la pace, rol care trebuie rezemat și pe o putere militară.

Din informațiile ce avem, contribuția ungară a fost pînă azi excesiv de redusă în raport cu potențialul și cu jertfele de pînă azi, ca și cu beneficiile ce a avut; iar cea bulgară nu există.

Pînă azi, nu numai că România nu a fost ajutată în această direcție, dar s-a făcut chiar contrariul.

Presa maghiară a atacat armata și chiar pe mareșalul Antonescu, în timp ce România a respectat leal armistițiul de presă[3].

Pe cînd apropierea culturală româno-slovaco-croată a fost întîmpinată cu rezerve la Berlin și Roma, apropierea cu tendințe politice și militare vădite a Ungariei și Bulgariei a fost urmată de vizite oficiale încurajatoare.

Mareșalul Antonescu și guvernul român își fac datoria de a semnala leal aceste lucruri, fără nici un fel de tendință, înainte ca opinia publică să ajungă să se întrebe pentru ce sîngele, petrolul și grîul românesc, care ajută războiul german nu valorează cît făgăduielile ungare, astfel ca liniștea și drepturile poporului român să fie înțelese ?

O Românie prea slăbită nu numai că va fi la discreția vecinilor săi puternici, dar va înceta de a fi un instrument de organizare în sud-est mîine, cînd Germania va găsi pretenții ungare sprijinite de o armată intactă în fața unor drepturi românești rezemate pe sîngele unei jertfe idealist consumată.

Pe de altă parte, pentru a nu ocoli nimic, nu avem încredere în Ungaria și nu ne putem expune riscurilor față de ea.

III. Fiecare popor îndeplinește o misiune în raport cu puterea lui autentică de viață, cu forța creatoare de istorie a conducătorilor.

Poporul român îndeplinește azi în lupta de la răsărit o misiune anonimă și colectivă în prăbușirea slavismului, care este marea misiune a poporului german.

Dar poporul român are o misiune și față de el însuși: Transilvania.

Poporul român s-a născut în Carpații Daciei, a trăit în unitatea geopolitică a Daciei, pe care nici Imperiul Roman unificator nu a înlăturat-o și nici invaziile nu l-au putut îndepărta.

Singur, lovit de veacuri, invazii și imperialisme, el a înfruntat aci toate primejdiile și aci va muri.

Transilvania nu este un pămînt, ún teritoriu, este leagănul românilor, este sufletul nostru.

Cum nu poți scoate pe Niebelungi și pe luptătorii lui Adolf Hitler din valea Rinului, nici o forță de pe lume nu ne va scoate din podișul Transilvaniei.

Ceea ce n-au putut face slavii, turcii și rușii, nimeni nu va izbuti.

Poporul român luptă azi în contra slavismului și a comunismului, dar mîine el va trebui să lupte în contra acelora care i-au luat pămîntul fără luptă.

Transilvania este datoria noastră față de noi înșine și nu va fi un singur român care să nu moară pentru ea.

Mai bine să ne prăbușim într-o luptă dreaptă, decît să trăim veacuri în rușinea nedreptății.

Excelența Sa Führer-ul a spus recent că războiul este nedrept dar uneori este singurul posibil, fiindcă dreptatea este de partea celui mai tare.

Poporul român crede la fel.

Deși are dreptatea cu el, trebuie să aibă și forța de a o obține și a o păstra.

Pentru zidirea acestor drepturi, poporul român are datoria să nu-și distrugă toate forțele ca să se expună la invazia ungară și umilința românească, sau la cerșirea unor drepturi pe care trebuie să le treacă prin sabie, dacă aceia care i le-au răpit nu i le restituie.

IV. Această mărturie leală de răspunderi istorice, mareșalul Antonescu și guvernul român nu o face pentru a refuza ocolit să contribuie la prăbușirea U.R.S.S. prin efectiva lor luptă și jertfă.

Dar mareșalul Antonescu și poporul român așteaptă de la Führer să fie înțeleși, așa cum românii înțeleg cu sînge gigantica sa luptă.

De aceea, mareșalul Antonescu roagă pe Excelența Sa Führer-ul să-l informeze asupra :

a) Contribuției de război a Ungariei ;
b) Contribuției de război a Bulgariei ;
c) Poziției Germaniei față de raporturile româno-ungare ;
d) Poziției germane în problemele Transilvaniei.

Mareșalul Antonescu informează pe Excelența Sa Führer-ul că raporturile cu Ungaria continuă a fi din cele mai grele.

Guvernul regal român își face datoria de a supune Excelenței Sale un memorandum care arată cum Ungaria continuă să distrugă biserici, să spînzure români, să lovească, să întemnițeze, să ia proprietatea bisericilor și a țărilor pentru a o restitui uneori la latifundiari și evrei ;

Să silească la expulzări și emigrări, să provoace veșnice incidente de frontieră, presă și diplomatice.

Aceste împrejurări sînt de natură să creeze o stare de neliniște și provocațiune, care ne micșorează potențialul de luptă în răsărit.

Guvernul Reichului, cu toate constatările comisiilor mixte, cu toată constatarea caducității actului de la Viena, n-a întreprins măsuri de liniște ungară, care să ne elibereze veghea de la nord-vest, dîndu-ne putința să ne concentrăm mai mult la răsărit.

Mareșalul Antonescu și guvernul regal român își iau cu lealitatea sincerității tristul prilej de a constata neexplicabila situație privilegiată de care se bucură Ungaria.

Cu toată deferența, dar și cu fermitatea adevărului, mareșalul Antonescu și guvernul regal român își fac datoria de a atrage atenția Excelenței Sale Führer-ului Adolf Hitler asupra acestei adevărate fatalități istorice pe care o reprezintă în Bazinul Dunărean echivocul ungar, care a izbutit de-a lungul veacurilor, prin ficțiuni și împilări să beneficieze totuși de drepturi de neînțeles.

Toată ființa și tradiția ungară este construită pe echivoc.

Coroana Sf Ștefan[4] — acest paradoxal monarhic și catolic cu care Ungaria vrea dominația Europei Centrale, deși n-are monarhie și într-o vreme cînd Papa însuși nu aspiră la o dominație politică — această faimoasă coroană a Sf. Ștefan este și ea o expresie indelibilă a echivocului.

Născută tranzacțional între Imperiul de Apus și cel Bizantin, faimoasa Coroană — care trădează azi lipsa unui titlu istoric

și cinic — n-a fost la origină decît tot un echivoc; ca însăși are o inscripție occidentală, deși a fost dăruită de un împărat bizantin și poartă chiar inscripția lui (Mihael VII Duksz).

Cu aceeași faimoasă Coroană, ungurii au jucat între turci și habsburgi.

Faimoasă misiune occidentală a fost încercată și prăbușită în cea dintîi luptă la Mohaci[5], care a ținut Ungaria sub dominație turcească două secole, pînă cînd au scăpat-o habsburgii care i-au făcut administrația, colonizările, orașele și civilizația.

Jucînd între naționalități și habsburgi, ungurii au beneficiat de politica tranzacțională a lui Von Beust[6] ca să se emancipeze prin compromisul din 1867[7], pentru ca apoi să lucreze în contra habsburgilor, în monarhia care le dăduse drepturi de teroare în contra altora (altă misiune apostolică).

Războiul mondial l-au purtat duși de habsburgi împotriva voinței Ungariei, mărturisită de președintele Tisza[8] și de Karoly[9] în Consiliul de Coroană de la Viena[10] și a continentului public declarat de vicepreședintele koșutist Lovscay, care în plin război a strigat : Sîntem antantofili !

După ce s-a dărîmat monarhia împotriva căreia luptaseră, ungurii au urmărit restabilirea ei, făcînd la Londra și Paris, în 1921—1927, politică de restaurație în Bazinul Dunărean ca să împiedice Anschlusul Austriei de Germania.

În 1926 au început violenta campanie revizionistă la Londra sprijinită de presa britanică și iudaică și de lordul Rothermere, au continuat-o în Societatea Națiunilor și la Conferința de Securitate Colectivă de la Paris, pentru ca să obțină revizuirea la Berlin și Roma...

În 1939 au aderat la Pactul Tripartit[11] și în 1940-'41 leagă ocult cu Rusia și fățiș cu Iugoslavia acțiuni și tratate care mergeau în contra Germaniei, cîteva luni după ce obținuse fără luptă Transilvania de Nord prin arbitrajul de la Viena.

În 1941—1942 dau comunicate, uneori zilnice și săptămînale despre eroismul honvezilor în războiul contra bolșevismului (o altă misiune civilizatoare și apostolică în care au pierdut 5 000 de oameni, în majoritate români), dar în același timp conducătorii statului și oamenii politici declară că trebuie să păstreze o armată de un milion și jumătate oameni pînă la sfîrșitul războiului ca să nu se repete 1918 ;

Iar revista „Hungarian Quarterly" apare în iarna 1941, sub președinția lui Tibor Heckhardt, descalificat și „desceătățenit" în vara aceluiași an, pentru acțiunea sa antigermană și filo-engleză.

Mareșalul Antonescu și guvernul român dau glas grijei lor în fața acestui echivoc ungar, făcîndu-și datoria de a aminti Excelenței Sale Führer-ului această fatalitate istorică a echivocului ungar care a costat atîta de scump istoria poporului german și cilivizația Europei mijlocii, de-a lungul veacurilor și care costă atît de scump și atîtea suferințe poporul român de atîtea veacuri.

Ei își fac datoria să spună deschis că în fața acestei istorii, pe care Excelența Sa Führerul o știe mai bine decît oricine — fiindcă a trăit-o — nu este de înțeles privilegiul de care se bucură și azi Ungaria în Europa Centrală.

Oricum, mareșalul Antonescu și guvernul său cred că o armată dotată și intactă, o industrie de armament, rezerve de petrol și tot potențialul de război al Ungariei, rezemate pe această politică de echivoc tradițional și evident azi, provoacă nu numai obligația de grijă și răspundere a poporului român, dar și aceea de a atrage atenția conducătorului poporului german asupra forței care rămîne în mijlocul Europei și în spatele frontului său cu rușii.

Ungaria, dacă vrea să joace o misiune civilizatoare, să-și riște forțele în răsărit, sau să iasă din echivoc, înlăturîndu-se singură astfel din jocul și ipotezele politice ale Europei sud-estice, pentru a putea avea libertatea să dispunem de forțele noastre, fără neliniștiri și fără primejdii.

V. Pentru determinarea efectivelor de cooperare în răsărit, rugăm pe Excelența Sa Führer-ul să ne ajute pentru înzestrarea armatei noastre.

Depunem o dată cu aceasta, un tablou sinoptic al tuturor pierderilor românești (efective și materiale).

De asemenea, situația comenzilor de armament și muniție în Germania, care ne sînt indisponibile, a celor promise și nelivrate și a celor care urmează să fie comandate pentru îndestularea noastră.

Rugăm, în sfîrșit, pe Excelența Sa să binevoiască a interveni ca să se înlesnească tranzitul și procurarea materialelor de război și munițiilor pe care sînt gata să ni le livreze industriile

finlandeze, franceze și elvețiene, conform situațiilor ce prezentăm.

În sfîrșit, urmează a se stabili bazele tehnice ale cooperării militare în răsărit, unități, comunicații, aprovizionări, amplasamente, destinații, plan operativ, comandamente.

VI. Mareșalul Antonescu și guvernul român doresc, prin participarea la această acțiune, ca Excelența Sa Führer-ul să poată vedea dacă Excelența Sa s-a hotărît să orienteze politica externă română după mareșalul Antonescu, mareșalul și poporul român orientîndu-și toată acțiunea lor după marea misiune a poporului german și conducătorul său.

De aceea, mareșalul Antonescu considerînd ca obiective naționale principale

• Apărarea în contra Rusiei, prin lupta pentru prăbușirea comunismului și restabilirea drepturilor teritoriale românești, consideră că trebuie să se realizeze împlinirea lor.

De aceea, este gata să facă toate jertfele împotriva bolșevismului.

Acest obiectiv va urmări realizarea tuturor aspirațiilor românești cu conștiința că providența veșnic justă. Führer-ul și poporul german vor ajuta poporul român să-și îndeplinească drepturile, după cum el a luptat pentru marea cauză antislavă și misiunea germană.

Această orientare a poporului român spre Germania nu este numai un scop de război și de împlinire de drepturi teritoriale; mareșalul Antonescu și poporul român se leagă de Germania și pentru opera care va urma războiului.

De aceea, ne facem datoria de a arăta Excelenței Sale necesitatea ca, de îndată ce campania de la răsărit se va stabiliza și-i va da liniștea, să se pășească la o reglementare europeană economică pentru organizarea producției și întîmpinarea crizei economice și sociale ce va veni.

O strînsă cooperare în Bazinul Dunărean și o organizată colaborare germano-română — urmînd un plan economic bine stabilit — ar putea să ajute strădania comună și ordinea socială.

De asemenea, revizuirea situațiilor teritoriale apare ca o condiție de propășire ulterioară a continentului și de liberare a armatelor de marea lor imobilizare, improductivă.

România este alături de Marele Reich în această operă de reconstrucție, fiind gata să meargă la soluțiile cele mai înaintate pentru a asigura unitatea continentului.

Avem convingerea că Excelența Sa ne va informa la vreme asupra problemelor ce ne interesează și în special asupra poziției Germaniei și Italiei, în problemele balcanice și în raporturile cu fosta Serbie — care privește azi spre România — cu Slovacia și Croația ; ca și raporturile cu statele mici și mijlocii în general.— orientare care ne-ar ajuta în definitivarea propriei noastre poziții.

Pînă atunci rugăm pe Excelența Sa să dea dispoziții ca tratamentul românilor din Timoc și Banatul de vest să fie ameliorat.

Într-un cuvînt, România luptă azi alături de Germania și rămîne alături de ea în reconstrucția continentului, mareșalul Antonescu înțelegînd să orienteze politica externă română în conformitate cu marile obiective pe care Führer-ul Adolf Hitler i le va fi indicat.

Convinși că jertfa, onoarea și drepturile noastre, ca și această credință a mareșalului Antonescu în Excelența Sa Führer-ul Adolf Hitler nu vor fi niciodată micșorate, România intră într-o nouă fază a colaborării cu Germania, punîndu-și forțele în slujba marei cauze comune, în condițiile aici arătate.

Arh. St. București, fond PCM dosar nr. 10/1941, filele 262–278.

1. Se referă la generalul colonel Szombathelyi Ferenc (1894-194?).
2. Bardossy Laszlo, diplomat ungur, a fost ministru al Ungariei la București (octombrie 1934 – februarie 1941) ; prim-ministru al Ungariei (1941–1944). La 15 septembrie 1941 a declarat în parlamentul de la Budapesta „În noua Europă, ce se va forma după război, pe Ungaria o așteaptă un mare rol. Ea trebuie să accepte rolul de conducător în bazinul carpatic, pe o mare parte de teritoriu". (Pesti Hirlap din 16 septembrie 1941). Același prim-ministru la 26 noiembrie a spus: „După falimentul statelor de la Trianon, acestea trebuie să facă dovada că știu să se încadreze în noul spirit al Europei. Și dacă România va continua pe calea de acum, se va exclude singură dintre statele care vor trebui să ființeze, în noua organizare a Europei". (Arhivele Statului, fond Președinția Consiliului de Miniștri, dosar nr. 394/1941, fila 89).
3. Pentru a înceta cu dezinformarea opiniei publice, atitudinea necivilizată din presă, la 1 mai 1941 s-a convenit la un armistițiu de presă între cele două state. (Arhivele Statului, fond P.G. dosar 381/1941, fila 74.

4 Este vorba de stăpînirea unei părți a Transilvaniei și Banatului, cucerită în vremea lui Ștefan I cel Sfînt (997–1033) în urma luptelor cu Gyula, purtate în 1002–1003. În propaganda revizionistă ungară, curent se folosește expresia „Coroana Sf. Ștefan", presupunînd stăpînirea Transilvaniei și a altor teritorii care în diferite perioade au fost ocupate de cetele regilor feudali unguri.

5 La Mohàcs, localitate în sudul Ungariei, în 1526 armata ungară, condusă de regele Ludovic al II-lea a fost înfrîntă de armata otomană condusă de Soliman Magnificul. În urma acestei înfrîngeri aproape întreaga Ungarie a fost ocupată de Imperiul Otoman și transformată în pașalîc.

6 **Beust, Fredrich Ferdinand Graf (conte) von** (1809–1886). Între anii 1866–1878 a îndeplinit funcția de ministru în guvernul de la Viena, calitate în care a promovat o politică de învrăjbire a naționalităților din imperiul austro-ungar. În anii 1871-1877 a fost ambasador al Austro-Ungariei la Londra, și apoi pînă în 1882, la Paris.

7 La 8 iunie 1867 ca urmare a înțelegerii dintre nobilimea austriacă și cea ungară împăratul Francisc Iosif s-a încoronat și ca rege al Ungariei. Transilvania a fost unită forțat cu Ungaria. Dominație, care a durat pînă la 1 Decembrie 1918.

8 **Tisza Istvan** (1861–1918), avocat. În 1886 a fost ales deputat în parlamentul de la Budapesta. În 1903–1905; 1913–1914 prim-ministru. În 1917 ca urmare a opoziției sale față de acordarea votului universal regele Carol îl demite. A fost asasinat la 31 octombrie 1918.

9 **Karolyi Mihaly** (1875–1955), președinte al Consiliului de miniștri al Ungariei (31 octombrie 1918–11 ianuarie 1919); președinte al Republicii Ungaria (16 martie 1918–21 martie 1919). În 1919 după demisie, a plecat în emigrație. Între 1947–1949 a fost ambasador al Ungariei la Paris.

10 Este vorba de Consiliul ministerial de la începutul anului 1917 prezidat de împăratul-rege Carol și Consiliul de coroană din 11/24–14/27 septembrie 1918, care a hotărît, în nădejdea „salvgardării imperiului, să se ceară puterilor Antantei pace, iar statul să fie organizat pe baze federale". (**Unirea Transilvaniei cu România**, București, 1978, p. 400–401).

11 La 24 februarie 1939 Ungaria a aderat la „Pactul anticomintern"; La Pactul Tripartit încheiat la Berlin la 27 septembrie 1940 între Germania, Italia și Japonia, Ungaria a aderat la 20 noiembrie 1940.

40 1942, februarie 12. Rezumatul convorbirii purtate de mareșalul Ion Antonescu cu Adolf Hitler la 11 februarie 1942

Conversația dintre dl. mareșal Antonescu și Führer

Conversaţia a d rat: 2 1/2 ore înainte de dejun; 1 1/2 ore după dejun.

Führerul a început cu expunerea generală asupra frontului de est, arătînd cum vede situaţia în ansamblu, lăsînd destul de clar să iasă în relief că au fost lucruri neprevăzute la timp, că unele defecţiuni ale comandanţilor sau chiar ale soldaţilor l-au obligat să ia comanda şi măsuri drastice în acord cu situaţia.

S-a găsit un ordin al lui Timoşenko[1] în care se spunea că să nu se facă nici un menajament în oameni, să se pătrundă adînc în spatele frontului pentru a distruge depozitele, centrele de transmisiuni, spre a determina astfel retragerea întregului front şi repede.

Ca răspuns la această tactică, a dispus ca, oricine şi oriunde pătrunde să nu părăsească frontul, ci să dea lupta; cine părăseşte frontul să fie sancţionat cît mai sever. Datorită acestor dispoziţiuni ruse şi germane, s-au creat situaţii tactice şi strategice paradoxale, dar desigur că, cu toate pierderile, s-a răsturnat tactica lui Timoşenko, căci în prezent frontul ţine destul de bine şi nu se vede nici un pericol, din contră, ruşii uzează total şi barbar toate forţele încă disponibile.

A doua parte a expunerii: iarna a fost un factor adversar al tuturor mijloacelor noastre, de la avioane la tancuri şi servicii. Mijloacele grele, care au dat succes în altă parte, aici, în frig şi zăpadă, nu au dat nimic.

Această surpriză pentru comandamentul german a determinat la o organizare de divizii mai uşoare şi trecerea de la moto la hipo, pentru a putea să ducă pe acest teatru operaţiunile la terminare.

În privinţa operaţiunilor viitoare, planuri în curs: se pregătesc acţiuni, sînt mari rezerve, mijloace noi de luptă, cu care vor da probabil trupele lupte mai bine ca la începutul campaniei. S-au mărit forţa de pătrundere a tunului anticar şi, prin organizare, mobilitatea diviziei şi posibilităţile manevriere pe teren rus.

Führerul a spus că este decis să termine în această vară, pînă la limita maximă, urmărirea pentru distrugerea şi scoaterea din luptă definitivă a ruşilor.

Ajutorul american și englez nu poate fi eficace; prim 'e înfrîngeri rusești vor duce și la pierderea legăturilor cu exteriorul și nimic nu mai e posibil, căci au pierdut cei mai buni soldați și materiale, și acum fac numai improvizații. Pătrunderile rusești vor fi oprite, căci rezervele lor sînt la cordeja vulnerabile.

Ansamblul operațiunilor mondiale: importantă intrarea Japoniei în acțiune, care va ușura mult operațiunile militare.

Nu mi-a vorbit in nici un fel de ceilalți aliați, ci de trupele românești. A spus că un regiment de schiori a avut un succes considerabil, iar seara mi-a spus că Divizia 1-a a cucerit Alexandrovska (sector Dniepropetrovsk).

A vorbit de greutățile de aprovizionare germane și a întrebuințat chiar termeni aspri contra comandamentelor și comandanților germani care au dat dovadă de rutină sau acte de neîncredere, ceea ce a determinat măsuri drastice contra lor și acum situația este considerabil ameliorată și chiar soldații care au avut aerul că se clătinau s-au căit; ei și-au dat seama că acțiunile din spate nu prezintă un mare pericol și nu se mai intimidează rămînînd pe loc (deci cazuri de defecțiuni pentru comandamente și pentru soldați). Nu a oferit nici o informație în privința planurilor de operații pe alte teatre de operațiuni.

A admirat și a adus elogii comandanților și armatei japoneze, dovedind cu această ocazie că este o armată de primul ordin, capabilă de cele mai mari surprize.

Ascultînd ce spunea despre Japonia, bănuiam dacă nu invidia, dar cel puțin nostalgia ce i-a provocat această acțiune japoneză, care punea în umbră acțiunea lui și a armatei germane.

Mi-a mulțumit ca și altădată pentru loialitatea cu care servesc cauza comună, lăsînd să înțeleg (fără a spune precis) că nu a găsit aceeași înțelegere la toți.

Mi-a subliniat că România joacă un mare rol în această acțiune.

I-am arătat toate impresiile mele actuale și viitoare asupra posibilităților rușilor și pe care nu le socotesc mari, datorită pierderilor suferite.

Am arătat că România este decisă să continue cu aceeași contribuție lupta începută.

Am arătat că în luptele din vara anului 1941 s-au pierdut foarte mulți ofițeri și soldați din cei mai bine instruiți, foarte mult material și muniții; am scos în evidență — în comparație cu alți aliați — și cantitatea și calitatea aportului românesc pentru lupta comună.

Am subliniat că avem la est de Nistru mai mult de 170 000—180 000 de oameni, valoarea a 10 mari unități, care inițial au fost duse numai pentru menținerea ordinei în Ucraina, între Nistru și Nipru; din cauza greutăților armatei germane și a necesității operațiunilor, au fost duse și în Crimeea și la Marea de Azov, la dispoziția comandamentului german.

Am arătat că la cererea lui am răspuns că vin cu toate forțele militare alături de armata germană; am subliniat condițiile noastre și am depus memoriul cu anexe și anexele pentru a arăta planul politic și economic.

Am analizat memoriul depus și am pus două condiții — ori Ungaria și Bulgaria vin cu totalitatea forțelor la luptă, altfel prezintă un pericol din cauza atitudinii șefilor militari și politici bulgari și unguri.

Am comparat ce au făcut ei și ce am făcut noi.

Am subliniat că Ungaria și Bulgaria au avut mari beneficii, și acum Japonia în Extremul Orient, care depășesc limitele aspirațiilor.

În schimb, România continuă a fi lovită chiar de aliații săi.

În fraze categorice am subliniat :

— ori vine și Ungaria la luptă;

— ori trage consecințele.

Apoi am cerut să ne dea muniții și materialele strict necesare sau mijloace anticar, antiaeriene, mijloace de transmisiuni și aviație.

Am arătat teama populației românești și greutățile noastre în țară pentru că Ungaria se rezervă pentru scopuri ușor de dedus pentru orice om politic cu experiență și responsabilitate istorică a situației lui.

La această expunere a mea, Führerul a răspuns că în ce privește armata română, în prima fază a luptei, a făcut publică admirația sa pentru soldații, ofițerii și comandanții români; va face maximum pentru a da ce am cerut, căci nimeni nu pretinde să luptăm fără muniții și tot ce ne trebuie. Ungaria

trebuie să facă și ea acest sacrificiu, ca și toți aliații, pentru cauza comună. De aceea, dl. Ribbentrop și mareșalul Keitel au fost însărcinați ca la Budapesta să vorbească tare; s-a spus ungurilor că dacă nu înțeleg și nu dau petrol, armată etc., vor trage consecințele. Ungaria s-a angajat să răspundă în mod loial.

Am întrerupt și am spus că trecutul Ungariei, acțiunea din vara 1941, precum și retragerea actuală de forțe mă fac să cred că vor trimite tot simbolic. Atunci Führerul, în accente violente, a spus că „atunci vor avea de a face cu mine, vor trebui să vie pe front".

Am reamintit că oamenii de stat, în presă, în parlament, nu s-au sfiit să declare public — după vizita d-lui Ribbentrop la Budapesta, că dacă ei merg pe cîmpul de luptă vor avea întreaga Transilvanie; circulă acest zvon că aceasta demoralizează chiar pe românii de la noi. Mi-a răspuns pe cuvînt de onoare că asemenea promisiuni nu s-au făcut și nici nu se puteau face, nu corespund realității; nu s-a gîndit să trădeze un aliat și nici un om de stat german nu o putea face. Este o perfidie. Mi-a spus că niciodată nu și-a călcat cuvîntul, deci să nu am nici o îndoială.

Venirea d-lui Ribbentrop și declarațiile făcute ne-au demoralizat pe noi. „Pester Lloyd" a spus că „noi sîntem rugați; alții cerșesc la Berlin și fac acte de supunere"; consider aceasta ca o îndrăsneală fără limită.

Acțiunea o cred rău intenționată, ca și emisiunile radioului din Budapesta, căci ei ne atacau pe noi și se lăudau, iar eu și soldații români eram acoperiți de insulte. Spectacolul dat celorlalte țări este oribil.

Bulgaria. În Bulgaria situația e alta.

A afirmat că situația Turciei nu e încă clară. Nu știe sigur dacă Turcia va rămîne neutră pînă la sfîrșit sau va lua armele contra germanilor; constituie o enigmă pentru germani, căci situația ar fi trebuit s-o determine să ia armele contra dușmanului, Rusia, de la care a avut suferințe mai mari decît Germania și România.

În Serbia, trupele germane luate pentru a fi trimise pe frontul de est au fost înlocuite cu trupe bulgare și din această cauză a dat Bulgariei o parte din Serbia pentru ocupare, însă de asigurări că Bulgaria niciodată nu va mai în-

îreprinde vreo acțiune în contra noastră și e foarte sigur din această parte ; dacă ar face ceva, și ei ca și ungurii vor plăti scump orice acțiune contra României.

Am profitat de ocazie și am arătat Führerului punctul meu de vedere în privința Serbiei și Bulgariei și am arătat ca și în memoriu că o Bulgarie[3] mare în care se află încă ministrul sovietic și care prin atitudinea brutală produce nemulțumiri în Balcani și provoacă situații tulburi va putea duce la ralierea forțelor slave la acțiunea Serbiei. Acest pericol este mare, atît pentru România, cît și pentru interesele germane în sud-estul Europei. Pe de o parte doborîm pe slavii de la est și pe de altă parte favorizăm pe cei din sudul și centrul Europei. Führerul nu mi-a arătat (intenționat sau obosit) punctul său de vedere în această problemă.

Seara am subliniat Führerului toate problemele românești provocate de prezența trupelor și societăților germane de la noi, cu tulburările aduse în viața economică a țării, probleme cunoscute.

Führerul a dat ordin pentru reducerea la maximum a trupelor din România, după ocuparea completă a Crimeii și după ce va pune piciorul în Caucaz, va retrage toate trupele din România; pînă atunci armata română nu e în stare să întrebuințeze aparatura complicată antiaeriană.

Am cerut ca materialul antiaerian să ne fie dat complet ; vom instrui oamenii în Germania sau România. Mi-a răspuns că se va ocupa.

Cunoaște neregulile economice semnalate și îmi dă voie să iau toate măsurile.

Am spus că răniții și bolnavii pot rămîne, dar am cerut să dea ordin pentru respectarea legilor țării, așa cum ni s-ar cere să le respectăm noi dacă am fi la ei. Am subliniat din nou condițiile în care particip la campania viitoare: Ungaria și completarea lipsurilor, cu atît mai mult cu cît diferendul între noi și unguri se va lichida pe calea armelor, după terminarea luptei cu rușii.

N-a venit timpul. Dacă sîntem slăbiți noi și ungurii întăriți nu am putea să ne luăm drepturile.

Führerul a spus : Ungaria are posibilități de înarmare foarte reduse: dacă nu vine la luptă, nu primește nimic. Cît

priveşte lichidarea diferendului cu armele, rămîne o chestiune deschisă în fața viitorului.

Am ținut să fac afirmația aceasta: nu acceptăm definitiv arbitrajul de la Viena, în speranța de a obține de la el o afirmație de revedere a arbitrajului. Nici cu această ocazie nu am primit vreo speranță de la Führer.

Deoarece cîştigă cei ce luptă, voi continua cu perseverență, oricare ar fi mentalitatea Germaniei, pentru a răsturna arbitrajul de la Viena, chiar prin acei ce l-au făcut. Sînt sigur că voi reuşi.

Vorbind din nou de cuvîntarea d-lui Ribbentrop, de la Budapesta, în care a amintit că să se facă Ungariei justiție, am arătat cazul făcut de presa maghiară pentru demoralizarea noastră. Pentru a nu face germanilor o situație dificilă, nu am făcut caz de toastul d-lui Ribbentrop, care a spus la banchet că ridică paharul pentru România Mare; şi Führerul a zis că România Mare s-a realizat. Am spus că pentru noi România Mare nu înseamnă slavizarea spre răsărit[4] şi maghiarizarea spre vest, ci restabilirea blocului etnic românesc existent înainte de arbitrajul de la Viena. Acelaşi lucru l-am spus şi mareşalului Göering şi d-lui Ribbentrop.

Nici un om politic nu va avea curajul să spună că a renunțat la Ardeal şi nici România nu poate admite pumnalul din inimă ce i-a fost înfipt la Viena. Aceasta am afirmat-o şi d-lui Killinger (în tren).

Text dictat subsemnatului de dl. mareşal Antonescu la 12 februarie 1942.

Col. Radu Davidescu

AMAN, fond 948, dosar 1435, ff. 156

1. Timoşenco Semion Konstantinovici (1895–1970), mareşal sovietic Comisaral poporului pentru apărare (1940–1941). În timpul celui de-al doilea război mondial a comandat mari unități operativ-strategice.
2. Este vorba de atacul japonez asupra bazei navale de la Pearl Harbor din 7 decembrie 1941.
3. Pînă în toamna lui 1944, Bulgaria nu a participat la ostilitățile din răsărit, dimpotrivă, a întreținut raporturi diplomatice normale cu U.R.S.S. Drept recompensă, cînd au ajuns la Dunăre, sovieticii au declarat Bulgariei război, au invadat-o şi i-au impus regimul totalitarist comunist.
4. Era respinsă oferta făcută lui Mihai Antonescu la 27 noiembrie 1941 de a se înfrupta din bogățiile ținuturilor răsăritene.

41 1942 februarie 17, Berlin. **Minuta întocmită de Paul Schmidt asupra întrevederii dintre mareşalul Ion Antonescu şi Führerul Adolf Hitler din 11 februarie 1942.**

După terminarea cinei, într-un cerc restrîns, Führerul avu o convorbire mai scurtă cu Antonescu, în cursul căreia acesta referindu-se la declaraţiile sale anterioare, repetă cu oarecare vioiciune, cererea ca Ungaria să fie determinată să participe pe cîmpul de luptă cu totalitatea forţelor ei. Dacă Ungaria va persevera în actuala ei poziţie ambiguă, atunci România trebuie să ceară garanţii că, mai încolo, nici Ungaria, nici Bulgaria nu vor întreprinde ceva împotriva României.

Führerul răspunse imediat că el dă această garanţie în mod absolut, fiindcă ar considera cît se poate de necinstit dacă cumva drept recompensă pentru cele săvîrşite de România în lupta comună să rezulte pentru această ţară dezavantaje de vreun fel din partea altora. Aşa ceva ar fi incompatibil cu sentimentul de onoare german şi cu stima pentru aliatul român. La această luare de poziţie principială, Führerul adaugă că pentru el această garanţie nu este, totuşi, suficientă. În afară de aceasta, este necesar ca Ungaria să participe cu întreaga putere la lupta care este şi lupta ei, îndeosebi fiindcă ar fi împovărată de un număr mare de probleme sociale nerezolvate şi anume Ungaria nu are voie să participe numai simbolic la luptă, ci trebuie să mobilizeze tot ce poate alcătui ca forţe armate. Cu privire la Bulgaria, Führerul arată că forţe bulgăreşti ar fi ocupat temporar o parte a Serbiei cu scopul de a reprima pe răsculaţi, divizia 113 germană, staţionată temporar acolo, a fost dusă la Harkov; vor urma şi alte divizii.

Dacă el (Führerul) ar avea certitudinea absolută asupra poziţiei pe care o va lua Turcia odată pentru totdeauna în viitor, atunci n-ar fi problemă pentru el ca printr-o anumită presiune, să determine Bulgaria la participarea la război. Nu e sigur însă dacă Turcia va adopta mereu o neutralitate loială şi dacă Bulgaria ar fi angajată. Nu se poate şti în ce fel se va răsfrînge aurul englez, care joacă un rol în rîndul deputaţilor turci, după cum Rusia sau Germania par a învinge. Despre un lucru îl poate însă asigura pe Antonescu, că după

Război Bulgaria nu va întreprinde, în nici o împrejurare, ceva împotriva României.

Antonescu mulțumi cu satisfacție vădită Führerului pentru declarația clară și neechivocă pe care a făcut-o la cererea sa.

Apoi el repetă mai pe larg temerile sale, expuse deja înainte de amiază față de atitudinea Ungariei și adaugă că aceasta va folosi orice pretext pentru a se sustrage obligației primite acum de a participa viguros la război. Antonescu merse chiar pînă acolo ca pe baza informațiilor primite să-l asigure pe Führer sută la sută, că și de aici încolo ungurii vor trimite numai un mic număr de trupe pe front și se vor sluji de orice pretext pentru a ocoli îndeplinirea unor promisiuni incomode.

La aceasta Führerul răspunse că asemenea metode nu le vor fi de nici un folos ungurilor. Ei și-au luat obligația unor acțiuni și trebuie să-și respecte obligațiile. În caz contrar și Germania se va simți dezlegată de obligațiile ei față de Ungaria.

In afară de aceasta ei sînt dependenți de Germania în ce privește materialele și în cazul neîndeplinirii obligațiilor luate n-ar mai primi nici un fel de livrări de materiale Independent de aceasta, o nerespectare a obligațiilor lor va fi privită ca un motiv de justificată neîncredere și va avea consecințele la care am făcut aluzie. De altfel, Italia este de aceeași părere.

Ca răspuns la o nouă plîngere a lui Antonescu cu privire la informațiile false răspîndite în Ungaria despre Transilvania după vizita miniștrilor de externe german și italian la Budapesta[1], Führerul preciză încă o dată că în cursul vizitei ministrului de externe al Reichului, Ungaria și-a dat un acord clar cu privire la trimiterea totalității forțelor sale mobilizabile și că ministrul de externe al Reichului i-a avertizat pe unguri cu cuvinte extrem de serioase în privința unei eventuale folosiri a puterii armate împotriva României. Antonescu mulțumi încă odată Führerului pentru această elucidare și declară că acum se poate reîntoarce satisfăcut în România.

În continuare, el atinse situația prezenței trupelor germane pe teritoriul românesc. Convorbirea avută în după-amiaza zilei de astăzi cu generalul feldmareșal Keitel în

problemele legate de aceasta ar fi mers spre clarificarea lor. Deci urmează ca totul să se aranjeze; de asemenea, criza economică își va afla sfîrșitul.

În legătură cu aceasta, Führerul observă că trupele germane vor fi retrase cît de curînd. E probabil ca de îndată ce situația apărării aeriene o va permite, arma aeriană să fie prima care va fi evacuată din România. O parte a materialului ei o va lăsa României. Și răniții vor fi imediat transportați.

Aici Antonescu protestă ușor și declară că e vorba mai puțin de prezența trupelor sau și mai puțin a răniților, ci mai degrabă de cheltuielile pe care, chipurile, le cauzează.

Continuînd, Führerul declară că ar retrage cu plăcere din România și forțele armate navale deoarece le-ar putea utiliza foarte bine în altă parte. Însă nu vrea să se pripească și vrea să mai aștepte pînă cînd flota rusească va fi nimicită cu noile tipuri de torpile care urmează să intre în acțiune.

În chestiunea pusă cu privire la zăbovirea răniților pe teritoriul românesc, Antonescu subliniе încă o dată că el are mai puțin de obiectat împotriva prezenței trupelor, ci mai curînd împotriva neregulilor ivite la anumite achiziționări masive făcute de foruri militare germane. El rugă ca atît organizațiile economice, cît și cele oficiale de serviciu ale trupei să fie subordonate ambasadei și subliniază că domnul von Killinger este la curent cu toate. Îi este cunoscut și faptul, că la prețuri de 2—3 ori mai mari, 1 000 de vagoane de lînă și 20 000 vagoane de cereale ar fi fost scoase pe sub mînă din România și duse într-o direcție necunoscută.

În continuarea discuției, Antonescu atinse problema de politică internă. El îi mulțumi Führerului pentru măsurile energice pe care, după cum este informat, le-a luat Germania pentru a pune capăt echivocului privitor la Legiunea românească. Întregul popor român este potrivnic Legiunii și-i pune pe aceeași treaptă cu comuniștii. El (Antonescu) speră că Legiunea e foarte strict supravegheată fiindcă el consideră absolut posibil ca conspirații și ordine să ajungă din Germania pe căi ascunse, la legionarii români.

Führerul răspunse că i-a primit pe legionarii români în Germania numai în silă. Însă în împrejurările de atunci, pen-

tru Antonescu ar fi fost mai bine ca oamenii pe care ar fi trebuit să-i condamne la moarte, să iasă din România. El îl asigură pe Antonescu că în cazul în care Horia Sima ar da cuvîntul său de onoare (... rînduri ilizibile...).
pe pămînt german s-ar urzi comploturi împotriva unui aliat. De altfel, nu a prețuit niciodată caracterul lui Horia Sima, în special după intermezzoul ciudat cu invitația la Berchtesgaden, și-l consideră neloial.

Antonescu îi mulțumi Führerului și mai aminti, în legătură cu aceasta, sprijinul pe care legionarii români l-ar fi primit din partea cetățenilor germani din România și din afara ei.

Convorbirea se încheie cu o scurtă discuție despre probleme economice, care nu aduse nimic nou față de cele spuse în convorbirea dinaintea amiezii, și Führerul îl conduse apoi pe Antonescu pînă la trenul său.

Berlin, 17 februarie 1942
(ss) Schmidt

Biblioteca Academiei Române, Arhiva istorică, fondul nr. 13, dosarul nr. 1263, filele nr. 27–30.

---

1 Vizita ministrului de externe german Joachim von Ribbentrop și a ministrului italian Ciano Galeazzo (1903–1944) a avut loc la Budapesta, succesiv între 5–8 ianuarie 1942 și 14–16 ianuarie.

42 **1942 octombrie 21. Telegramă a mareșalului Ion Antonescu către generalul german Hauffe și, spre știință, generalului Ilie Șteflea, prin care îi înștiințează despre situația grea în care se află Armata 3-a română, cerind să nu se facă modificări în organizarea și atribuțiile ei și să fie ajutată cu armament**

De la

prin TFF. 22 octombrie 1942
Pentru domnul general Hauffe și spre știință, pentru domnul general Șteflea

Domnule general,

Atrag atenţiunea şi protestez în contra nerespectării condiţiilor care au fost puse de mine la angajarea tuturor forţelor româneşti în luptă.

Nu uitaţi că răspunderile care decurg din angajarea în luptă în condiţiuni normale, cît şi pierderile suferite din cauza angajărilor neraţionale, precipitate, fără muniţiuni şi neîncadrate într-un plan de ansamblu, ce au produs în mod inutil dureri mari şi au micşorat capacitatea de luptă a Diviziilor 19 şi 3 Munte, apasă toate asupra mea.

În consecinţă, rog să comunicaţi textual OKH, întîmpinarea generalului Şteflea, pe care mi-o însuşesc în total în privinţa Armatei a 3-a şi dorinţa mea ca Comandamentul Corpului 7 Armată român să ia imediat sub ordine Diviziile 19, 3 Munte pentru coordonarea acţiunii lor sub ordinele comandantului Ruoff.

Cînd se destinase Comandamentul Corpului 7 Armată pentru zona Armatei a 4-a nu era prevăzută oprirea Diviziilor 19 şi 10 infanterie pentru operaţiunile din Caucaz. Necesităţile operative impunînd schimbarea destinaţiei acestor divizii, este logic ca Comandamentul Corpului 7 Armată să rămînă cu trupele sale. pentru că, mai ales nu se poate prevedea cînd aceste trupe vor putea fi degajate pentru a fi deplasate în sectorul pentru care erau destinate iniţial.

Pînă la luarea unei hotărîri definitive pe baza acestor întîmpinări O.K.H., Armata 3-a rămîne în situaţia în care se găseşte. Totodată, rog să arătaţi O.K.H.-ului lipsurile de materiale de fortificaţie şi în armament de asalt pentru contraatac în care se găseşte Armata a 3-a.

Rog, în acelaşi timp să subliniaţi că diviziile româneşti nu au nici încadrarea, nici numărul de batalioane ale diviziilor germane şi în consecinţă nu pot opera pe fronturi largi.

Mai trebuie să se ţină seama şi de aptitudinile soldatului român, care este mai bun în ofensivă decît în defensivă şi plecînd de la aceste realităţi înţeleg îndeplinirea cu trupele române a misiunii afectate, prin contraatacuri viguroase de străpungere a inamicului în poziţiile sale.

Pentru aceasta, este nevoie de rezerve, care ar putea fi obţinute în cadrul fronturilor mari ce se impun azi divizii-

lor române. Reamintesc cazul Diviziei a 4-a Infanterie din Corpul 6 Armată care avea de apărat un front de 60 km., cînd a suferit înfrîngerea de la Saadowaje pentru că lacurile scăzînd, tot frontul devenise activ şi Divizia 4-a, ca şi toate celelalte divizii româneşti, după cum ştiţi prea bine fiind fără mijloace, armata nu a fost în măsură a-şi deplasa rapid rezervele. Din această cauză s-a produs situaţia critică la centru şi la aripa sa dreaptă, ale căror consecinţe le cunoaşteţi.

Încă o dată fac această întîmpinare nu din spirit de şicană sau opoziţie, ci din conştiinţa clară pe care o am asupra importanţei ce o prezintă, pentru ansamblul frontului de sud, sectorul afectat Armatei 3-a, cît şi pentru faptul că nu doresc ca fala pe care şi-a creat-o în acest război, datorită sacrificiilor noastre, să fie compromisă prin măsuri greşite, de Comandament.

Mareşal Antonescu
nr. 313012 din 21 oct. 1942

Arh. St. Bucureşti, fond PCM, dosar nr. 18/1942, f. 7.

43 1942 noiembrie 22. **Telegramă trimisă de Adolf Hitler mareşalului Ion Antonescu prin care îi comunică numirea feldmareşalului Erik von Manstein în calitate de comandant al frontului Donului şi în sectorul Stalingrad**

M.C.G. — Cabinetul
Intrarea nr. 237 din 24.11.42

Cab. D-lui general şef
200 307 Perdv. Rge Biruinţa

Pentru domnul general Şteflea

Se trimite în copie telegrama Führerului către domnul Mareşal spre ştiinţă.

Domnule Mareşal,

În acord cu intenţiunile Excelenţei Voastre sînt şi eu de părere că ar fi bine ca luarea comenzii în sectorul Stalin-

grad de către Domnia Voastră să se facă după ce situația actuală apreciată ca fiind oarecum gravă, va fi lichidată.

Am încredințat comanda în sectorul arătat d-lui general-Feldmareșal von Manstein care vă este Domniei Voastre și unităților Domniei Voastre bine cunoscut din campania din Crimeea. Aștept ca dl. Mareșal von Manstein să lichideze situația pe frontul Donului și în sectorul Stalingrad în cel mai scurt timp.

Îmi voi permite d-le mareșal de a vă transmite propunerea mea în ceea ce privește data preluării comenzii de către Domnia Voastră.

Cu salutări camaraderești
(ss) Adolf Hitler

General Arhip.

Nr. 314266 din 22 noiembrie 1942
S.C. nr. 83491 din 22.11.1942, ora 23.20.

Bibl. Acad. Române, Arh. istorică, fond XIV, dos. 6, f. 30.

44. 1942 noiembrie 22. **Telegramă a Cabinetului Militar către atașatul militar român la Berlin, prin care cere să se comunice lui Adolf Hitler telegrama alăturată, în care se informa despre situația grea a Armatei a 3-a române pe frontul de est, rugînd să fie luate măsuri în consecință**

Comunicați imediat la O.K.W. pentru Führerul Adolf Hitler, următoarele :

1. Din informațiile primite de la Marele Cartier General Român de la Rostov cu care am fost în tot cursul zilei de azi în contact, rezultă că situația Armatei a 3-a române este foarte gravă și ca nu mai dispune de nici o rezervă.

2. Sîntem informați că patru Mari Unități germane sînt în deplasare spre frontul acestei armate. Mi s-a comunicat însă, că intervenția lor nu poate avea loc înainte de 28—30 noiembrie, deci Armata a 3-a, în situația de mai sus, va trebui să reziste încă 6—8 zile, ceea ce cred o imposibilitate.

3. Generalul Lascăr[1], comandantul unui grup de 4 divizii încercuite, comunică că nu are muniții deși i s-a promis și că

e ultimul ceas cînd ar putea să încerce o ieșire din încercuire cu oarecare șansă de succes. Are ordin de la Grupul de Armate „B"[2] să rămînă pe loc și îmi cere ordinul direct mie.

4. Am refuzat să dau vreun ordin pe deasupra comandamentului responsabil aflat la fața locului.

5. Dat fiind situația mai sus arătată, cît și timpul mare în care se va produce reacțiunea forțelor în curs de concentrare, socotesc preferabil ca Grupul Lascăr să fie retras ca să constituie, cu divizia I-a blindată română și cu divizia 22 blindată germană și cu celelalte resturi, un grup care să reziste pe aliniamentul diviziei 22 blindate pînă la intervenția celor 4 Mari Unități germane promise.

Altfel, se poate ca pînă la sosirea acestora, Grupul de armate Lascăr să fie total distrus, dat fiind lipsa de muniții, hrana și imposibilitatea unei aprovizionări masive.

6. Fac această intervenție nu din cauza enervării pe care o produce situațiunea, ci numai datorită răspunderii politice ce am față de țară, cît și dorinței legitime de a nu expune Armata a 3-a la totală distrugere, ceea ce m-ar pune în imposibilitatea să o refac.

Bazat pe această considerație, rog pe Führer să aprecieze și să decidă.

ss. Mareșal Antonescu

Arh. St. București, fond PCM, dosar nr. 126/1941, f. 28–29

---

1 Lascăr Mihail, general de corp de armată. În noiembrie 1942 la Stalingrad, sub comanda sa, au fost puse cinci divizii de infanterie constituind „Grupul general Lascăr".

2 Grupul de Armate „B" s-a format în iuli 1942 din Grupul de Armate „Sud". A acționat în direcția Voronej-Stalingrad. În februarie a fost dizolvat de comandantul german.

45 **1942 noiembrie 23 Telegramă a lui Adolf Hitler către mareșalul Ion Antonescu, ca răspuns la telegrama din 22 noiembrie, prin care îi face cunoscut că dăduse ordinul în legătură cu Gruparea Lascăr atunci cînd a primit telegrama lui Ion Antonescu. Își exprimă încrederea în capacitatea generalului Lascăr căruia i-a acordat o înaltă decorație germană**

EXCELENȚĂ,

Cînd am primit, în noaptea de 22—23 noiembrie, informația că viteaza divizie I blindată română atacînd s-a unit cu divizia 22 blindată, dădusem încă înainte de a primi telegrama Excelenței Voastre ordinul ca Gruparea „Lascăr", folosind acest drum deschis prin lupte, să pătrundă spre sud, pentru a recîștiga legătura cu Corpul 48 blindat[1].

Sînt convins că aceasta va fi reușita Grupării „Lascăr", al cărei comandant s-a dovedit a fi un soldat exemplar.

Armata a 6-a va rezista, iar diviziile noi aduse, împreună cu Corpul 1 Armată român vor lovi pe inamic dinspre vest, în adîncimea flancului său.

Sînt ferm convins că — după cum s-a întîmplat deja așa de des în lupta contra Rusiei Sovietice — vor triumfa deasupra victoriilor inițiale ale inamicului, comandantul mai bun și trupa care e mai bună. V-aș fi deosebit de recunoscător pentru un impuls ce l-ați da în acest sens comandanților Dumneavoastră.

Păstrez o deosebită recunoștință generalului Lasçăr pentru atitudinea sa exemplară. În consecință, ca recompensă pentru deosebitele sale merite, i-am acordat chiar ieri, ca primului ofițer al trupelor noastre aliate, „Frunzele de stejar la Crucea de Cavaler al Crucii de Fier".

În alianță camaraderească și cu cordiale salutări,

/ss/ **Adolf Hitler**

Arh. St. București, fond PCM, dosar nr. 126/1941, fila 30.

---

1. La 22 noiembrie 1942 orele 16.45 Marele Stat Major a transmis ordinul mareșalului Antonescu pentru „Grupul general Lascăr" în care se arăta :

„a. Stabiliți cu repeziciune dacă Comandantul. german a luat măsuri serioase și suficiente pentru o reacțiune cu șanse de succes pe fontul Armatei 3.

b. În caz afirmativ, cu orice preţ şi cu orice risc trebuie să se aprovizioneze cu muniţii Grupul domnului general Lascăr întrebuinţînd şi avioanele noastre.

c. Dacă condiţiile de la punctele 1 şi 2 nu se pot îndeplini, după părerea domnului mareşal, este evident ca forţele generalului Lascăr să nu fie lăsate în situaţia de a nu putea lupta. În acest caz este mai bine, pentru desfăşurarea ulterioară a operaţiunilor a da ordin domnului general Lascăr să-şi regrupeze forţele înapoi, pentru ca în acord cu forţele blindate să se poată organiza întoarcerea".

(Arh. St. Bucureşti, fond PCM, dosar 168/1948, fila 18).

În Raportul Marelui Stat Major „Desfăşurarea evenimentelor în zona Grupului general Lascăr" din 1943 referitor la retragerea ordonată efectuată în ziua de 2 noiembrie 1942 se consemnează: „De generalul Lascăr nu se mai ştie nimic de la orele 19 cînd a ieşit afară din birou să vadă unde se trăgea cu artileria. Este probabil ca el să se fi retras pe poziţie la unul din regimentele sale unde să fi continuat lupta. După unii, generalul Lascăr s-ar fi sinucis în adăpostul Diviziei". În realitate generalul Lascăr a fost făcut prizonier. Ulterior a devenit combatant al Diviziei „Horia–Cloşca–Crişan" constituită pe teritoriul U.R.S.S. Pe raportul M. St. M. mareşalul Ion Antonescu a pus rezoluţia: „Dureros. Generalul Şteflea să scoată învăţămintele să le folosească la toate Centrele de instrucţie şi cursurile de informaţii cît şi în perioadele de instrucţie la formarea noilor soldaţi".

(Arh. St. Bucureşti, fond PCM, dosar nr. 168/1942, fila 78).

46

1942 noiembrie 23, Bucureşti. Telegramă a mareşalului Ion Antonescu către Adolf Hitler confirmind primirea telegramei acestuia din dimineaţa zilei de 23 noiembrie şi făcîndu-i cunoscut ordinul pe care l-a dat comandanţilor şi trupelor române.

EXCELENŢĂ,

Vă mulţumesc călduros pentru mesajul trimis în cursul dimineţii de 23 XI.

Conform sugestiei Excelenţei Voastre am adresat imediat comandamentelor şi trupelor române un ordin de zi pentru a le întări încrederea şi a le da un nou impuls.

Am încredere totală că victoria noastră va fi sigură şi pentru ca vom continua să facem tot ceea ce demnitatea şi răspunderea noastră ne comandă.

Fiind şi azi ca întotdeauna cu cele mai cordiale sentimente camarədereşti pentru Excelenţa Voastră şi pentru neîntrecuta armată germană, vă trimit salutul cald al poporului român, al armatei sale şi al meu.

/ss/ Mareşal Antonescu

Arh. St. Bucureşti, fond PCM, dosar nr. 126/1941, fila 31, 319/1941 fila 60.

47 1942, decembrie 4, Bucureşti. Scrisoare a mareşalului Ion Antonescu către Marele Cartier General, prin care îşi exprimă încrederea în armata a III-a, cea care a suferit înfringere şi pierderi mari în luptele de la Cotul Donului, apreciind că vinovaţi pentru acestea sînt comandanţii germani care au fost informaţi la timp de situaţia grea în care se găsea armata română. Cerea să fie comunicat acest răspuns generalului german Hauffe pe care-l considera principalul vinovat

Pentru domnul general şef al Marelui Cartier General,

La raportul dvs. nr. 282/1942, vă comunic următoarele : Cunosc raportul Ion Gheorghe[1] şi situaţia Armatei a III-a. A fost de mai multe ori semnalată. Alarma a fost fără rezultat.

Istoria va judeca.

Arătaţi generalului Dumitrescu[2] şi Comandamentului că încrederea mea în ei a rămas neclintită. Eu ştiu că s-au bătut ca cei mai bravi soldaţi din toate timpurile, că o greşeală de concepţiune, de conducere şi de neputinţă din cauza lărgirii

excesive a liniilor de comunicaţie, precum şi subestimarea inamicului, au dus total la distrugerea armatelor noastre.

La judecarea cea mai sumară a situaţiei, care se va face mai tîrziu, noi vom rămîne cu gloria şi alţii cu răspunderea. Comandamentele noastre, de la cele mai mici pînă la cele mai mari, şi-au făcut datoria, ele nu au deci de ce să se teamă de judecata istoriei şi resping cu dispreţ şi legitimă dreptate sugestiile incorecte şi ofensele aduse martirilor noştri.

Cînd patru generali comandanţi de divizie luptă pînă la capul ultimului om şi se sacrifică nedînd un pas înapoi, fiind fără muniţie şi fără hrană, armata din care au făcut parte iese din această titanică luptă cu fruntea nepătată.

Noi toţi care am văzut clar, am prevăzut totul, nu am putut face altfel.

Ca soldaţi disciplinaţi trebuie să executăm ordinele.

Această supunere fără murmur constituie un punct de onoare în plus, de la soldat pînă la general.

Răspunderea în faţa istoriei o port eu pentru că nu am făcut mai mult decît am făcut pentru a împiedica masacrarea armatelor, datorită urgenţei cu care a procedat conducerea germană, a lipsei totale de prevedere şi a impasivităţii cu care a primit semnalele noastre de alarmă şi pregătirile, ştiute din vreme ale inamicului.

Comunicaţi generalului Hauffe acest răspuns al meu.

El este, după mine, principalul vinovat pentru că, deşi de mai multe ori i-am atras, în scris şi verbal, atenţiunea asupra condiţiunilor în care accept să trimit eşalonul II pe front şi să intre în sector, nu şi-a respectat promisiunile şi nici cuvîntul dat în numele Comandamentului Superior.

Deşi i-am atras atenţiunea, la timp, asupra evidenţei atacului inamic, a subestimat totuşi valoarea lui pînă în ajunul atacului.

În faţa acestor răspunderi un om loial trebuie să aibă curajul să refuze a trimite Armatei a III-a ordinul ofensator şi nemeritat al unui general german.

Aşa a-şi fi făcut eu, aşa ar fi făcut un bun camarad şi un adevărat cavaler.

Cînd corpurile noastre de armată au luptat pe fronturi de 50 km, fără suficiente tunuri anticar, fără organizări defensive

complete, fară mine, cu slabe rețele de sirmă și numai cu rezerve totale de 1—2 companii și cînd armata este atacată de cele mai grele tancuri și este lipsită total de aportul aviației numai după primele ceasuri ale deslănțuirii atacaului inamic nu este o armată care poate fi insultată de nimeni pe acest pămînt.

Insulta se întoarce contra celor care i-au aruncat-o

Voi arăta Führerului, după trecerea momentului critic și consolidarea frontului pe care o sper, însă nu sînt sigur, adevărata situație în care au fost puse bravele noastre trupe și sînt sigur că vom avea reparația cuvenită fiindcă Führerul este loial.

Mareșal Antonescu

Arh. St. București, fond PCM, dos. 18/1942, f. 11—12

---

1 Ion Gheorghe (1893—1957), general. În 1940—1943 atașat militar la Berlin ; 1943—1944 ministru al României la aceeași reprezentanță.

2 Petre Dumitrescu, general de corp de armată, comandant al Armatei a III-a. A participat la luptele de la Stalingrad. El a raportat, încă în septembrie 1942, generalului german F. Paullus faptul că efortul armatei sovietice va fi în sectorul Stratov-Don, dar comandantul german nu a ținut seama de constatările sale. (Arhiva Ministerului Apărării Naționale, fond 949, dosar nr. 126, f. 290).

48 1942 decembrie 9, București. Telegramă a mareșalului Ion Antonescu adresată feldmareșalului Erik von Manstein, anunțindu-l că îi trimite prin generalul Ilie Șteflea, o scrisoare

Telegramă,

Cabinetul domnului subșef de Stat Major

2250 292 FICOYB GW3 Marele Stat Major

Pentru domnul colonel Mardari

Transmitem mai jos telegrama 274 din 9 decembrie cu rugămintea de a fi transmisă fără întîrziere domnului general feldmareșal von Manstein.

General Arhip.

Excelenței sale domnului general feldmareșal von Manstein.
Confirm primirea telegramei dumneavoastră nr. 186 din 1942.
Generalul Șteflea vă va aduce o scrisoare argumentată de mine.
Sunt sigur, domnule feldmareșal, că-i veți da toată atențiunea cuvenită. Conținutul ei este scris personal de mine și este strigătul îndurerat al unui soldat. Este de la sine înțeles, domnule feldmareșal, că am cea mai desăvîrșită încredere în spiritul dumneavoastră de dreaptă, de înțeleaptă conducere și fermitate nu numai față de soldații români, dar și față de «cei» germani.

Mareșal Antonescu
Nr. 314962 din 9 decembrie 1942

S.C. Nr. 84163 din 10 decembrie 1942 ora 8,30.

Biblioteca Academiei Române, Arhiva istorică, fond XIV, dosar nr. 6, f. 19.

49 **1942 decembrie 9, București. Scrisoare a mareșalului Ion Antonescu către feldmareșalul von Manstein în care descrie situația deosebit de grea a armatelor a 3-a și a 4-a române ca urmare a lipsurilor din dotare și înzestrare, a luptelor permanente în care au fost angajate și care au avut ca urmare scăderea efectivelor și a armamentului, dar și a greșelilor de organizare și conducere ale Comandamentului Grupului de Armate „B" și a altor comandanți, ceea ce a dus la înfrîngerile de la Cotul Donului. Protestează contra măsurilor luate de comandamentele germane împotriva unităților, ofițerilor și trupei române cerînd să se înceteze acest tratament împotriva armatei române**

CABINETUL MILITAR
AL CONDUCĂTORULUI STATULUI
NR. 275

București, 9 decembrie 1942

DOMNULE FELDMAREŞAL,

Am luat cunoştinţă cu adîncă mihnire de raportul din 3 decembrie 1942[1], pe care a fost silit să vi-l adreseze generalul Şteflea şi ţin să vă exprim nemulţumirea mea pentru faptele ce vi s-au semnalat ca şi pentru incompleta satisfacţie ce i s-a acordat.

Nu numai că îmi însuşesc în totul cele ce generalul Şteflea v-a raportat, dar ţin încă de datoria mea, faţă de răspunderea istorică pe care o port şi faţă de contribuţia militară la războiul actual al ţării ce conduc, să adaug următoarele:

1. România şi-a oferit aproape totalitatea forţelor ei armate, cu cele mai de seamă cadre, cei mai tineri şi mai bine instruiţi soldaţi şi cel mai modern material de care am dispus, ca alături de armata germană, să contribuie la zdrobirea bolşevismului, îndeplinind astfel un rol european, foarte depărtat de modestele ei idealuri naţionale şi politice.

Această jertfă generoasă nu trebuie deci privită ca o obligaţiune fără restricţiuni. Nimeni nu ne poate cere altceva decît ceea ce noi consimţim a da, între Germania şi România neexistînd pînă la această dată nici o convenţie, nici politică, nici militară.

În calitate de conducător al statului român şi de comandant al armatei, am deci dreptul de a împiedica orice act, care îmi poate compromite prestigiul indispensabil exercitării funcţiilor mele şi am datoria să sustrag din faţa oricărei molestări ofiţerii şi soldaţii români, supuşi unui tratament incompatibil cu onoarea şi credinţele ţării mele.

2. Cunoaşteţi contribuţia trupelor române din eşalonul I al armatei române, care, cu excepţia operaţiunilor de la Odesa şi Don, au sîngerat sub ordinele armatei a 11-a germană, pe care aţi comandat-o de la Nipru pînă la Kertsch şi Sevastopol.

Vă sînt poate mai puţin cunoscute operaţiile corpului de armată general Dragalina şi al trupelor din Caucaz, cărora li se datoreşte nu numai salvarea situaţiei critice de la Doneţ, din iarna trecută, dar şi atingerea obiectivelor actuale de pe Don, Volga şi munţii Caucazului.

Fără falsă modestie, cred că nu exagerez, dacă afirm că, fără prezența trupelor românești în iarna trecută, Crimeea putea fi pierdută și situația de la Doneț ar fi putut duce, dacă nu la pierderea, cel puțin la amenințarea Ucrainei, de la est de cotul Niprului.

3.Forțele românești și eșalonul II au fost promise comandamentului suprem german în timpul grelei crize prin care a trecut armata germană pe frontul de est, în iarna trecută.

Am cerut în schimb numai ca unitățile române să fie dotate la fel cu cele germane și să fie transportate pe calea ferată pînă în apropierea frontului, pentru economisirea echipamentului. S-au făcut promisiuni, dar nu au fost respectate.

— trupele românești ale armatei a 3-a au făcut 500—600 km pe jos pentru a ajunge pe front, în timp ce trupele germane au fost duse cu trenul pînă în liniile cap de cale ferată, ba mai mult, s-a dat ordin M.U. române ca, din gările de debarcare să le transporte pînă la pozițiile de luptă cu puținele camioane de care dispuneau ;

— drept dotație modernă s-a dat diviziei blindate române 22 care grele germane și 2 companii anticar, i s-a refuzat însă grupul de recunoaștere, iar majoritatea — nu totalitatea — diviziilor române au primit ca unic mijloc de luptă contra carelor o baterie de 6 piese anticar grele cu tracțiune hipomobilă.

4. Pentru că se aruncă un discredit asupra trupelor române, în special ale Armatei a 3-a, spre completa d-voastră identificare, vă aduc la cunoștință următoarele :

— Comandamentul german prin domnii generali Weichs[2] și Hauffe este responsabil de angajarea trupelor acestei armate în condițiuni cu totul dezavantajoase.

— Mi s-a afirmat că frontul afectat Armatei a 3-a române era pe Don, ceea ce ar fi constituit o situație favorabilă.

Recunoașterile noastre prealabile au constatat că afirmarea nu era de loc exactă, inamicul avînd în mijlocul frontului armatei un cap de pod larg de 70 km și adînc de 25 km.

— Toate observatoarele erau în mîna lui. Am cerut să se lichideze acest cap de pod înainte de intrarea trupelor noastre în sector. Mi s-a promis, dar nu s-a făcut nimic.

Am cerut atunci ca la intrarea trupelor noastre în linie, să coopereze cu trupele pe care le înlocuim la reducerea capului de

pod. Mi s-a promis, dar nu s-a realizat nimic. Din contră, în măsura în care înlocuiam o unitate germană sau italiană, acestea dispăreau, fără măcar să prevină şi fără să spună unde se duc.

Trupele noastre nu au găsit nici o organizare, nici o apărare antitanc, nici o reţea de sîrmă, nici o baracă şi au trebuit să se instaleze într-o zonă fără păduri, cu foarte puţine sate sau acoperiri naturale, total secătuite de alimente şi furaje de trupele ce ne-au precedat în sector. Ceva mai mult, au fost luate şi depozitele care se găseau făcute în sector, lăsîndu-ne total numai la discreţia aprovizionărilor, care se aduceau cu caii istoviţi şi insuficient hrăniţi, de la circa 120 km.

— Am cerut ca după intrarea în sector, să lichidăm nu numai capul de pod, dar — printr-un efort comun — să ocupăm şi regiunea păduroasă de la nord de Don, care după mine era poziţie-cheie şi a apărării întregului front din marele cot al Donului, dar şi propice adunării în ascuns a unor forţe masive inamice, pentru executarea unui atac în stil mare.

Dacă pregătirea angajării forţelor româneşti a avut lipsurile arătate, nici execuţia nu s-a ridicat la un nivel superior.

— Armata a 3-a a fost întinsă pe un front de 150 km, încît nu puteam îndeplini decît o misiune de avanposturi (un batalion de 4 ½ km) şi nu a dispus ca rezerve decît de forţe capabile cel mult să oprească mici pătrunderi locale : 5 batalioane şi 2 divizioane din divizia 15 infanterie şi divizia 7 cavalerie pe jos (valoarea a 3 batalioane şi un divizion de artilerie). Au mai fost aduse ulterior 2 divizioane germane de vînătoare de care : nr. 611 şi 670.

Situaţia se înrăutăţeşte şi mai mult prin aceea că diviziile 13 şi 14 infanterie, asupra cărora s-a produs efortul atacului inamic, au fost în continuu atacate de la intrarea lor în front şi pînă la începerea ofensivei sovietice.

Divizia 13-a a fost atacată în intervalul de timp de la jumătatea lunii septembrie pînă la 18 noiembrie de 32 de ori, în zile şi nopţi, adeseori consecutive. Divizia 14-a a fost şi ea atacată în acelaşi interval de timp, de 17 ori.

De aici a rezultat că la 19.XI. divizia 13 infanterie avea pierderi de 115 ofiţeri şi 3 648 trupă luptătoare.

Divizia 14 infanterie avea pierderi de 98 ofiţeri şi 2 163 trupă luptătoare.

— Pentru reacțiuni ofensive, grupul de armate a concentrat în sectorul Armatei a 3-a, divizia 1 blindată română și diviziile 22 și 14 blindate germane, aceste două din urmă reduse la 25 % din valoarea normală.

Anterior se promisese de către O.K.H. constituirea următoarelor rezerve, deosebit de rezervele armatei a 3-a : 4 divizii germane în zona Armatei a 3-a și 3 divizii române în regiunea Rostov (corpul 6 armată). Nu s-a realizat nimic, mai mult, la începtul lunii noiembrie O.K.H. ne-a obligat să introducem în front și divizia 7 infanterie română, în locul unei divizii italiene.

— Hrana, materialele de fortificații, carburanții, munițiunile, materialele necesare instalării defensive etc nu au ajuns niciodată să atingă măcar cifra promisiunilor, necum a nevoilor reale. (Date și documente se găsesc în însuși raportul colonelului Fink).

— Armata a 4-a, ale cărei trupe luptau neîntrerupt din luna ianuarie, și-a epuizat și consumat forțele, păstrind inițial cu Corpul 6 armată un front de 120 km (de la 20 km pînă la 50 km de divizie) și menținind oamenii în linie pînă la limita extremă a puterilor omenești de 90—100 zile neîntrerupt în neîncetate lupte.

— Dacă în ziua de 20 noiembrie, cînd Armata a 4-a română a fost atacată, sectoarele diviziilor erau micșorate (de la 17 pînă la 33 km), nu trebuie uitat că valoarea combativă a 3 divizii (diviziile 1, 2 și 4) era scăzută, la circa 50 %.

— Menționez numai că Corpul 6 armată a consumat de la ianuarie pînă la noiembrie 1942, în afară de efectivele sale, încă 38 batalioane și 11 escadroane.

Dacă lipsurile materiale ale armatei a4-a au fost în general mai mici decît ale armatei a 3-a, lipsa combustibilului slăbise oamenii pînă la epuizare (cazul ofițerilor și soldaților umbre decorați de domnul general Hoth), iar lipsa de furaje adusese într-un hal de inaniție totală caii Corpului 6 armată, ceea ce explică pierderile de material de artilerie în luptele de la sud de Stalingrad.

Imposibilitatea terenului în care a luptat armata a 4-a este cunoscută (lipsa totală de resurse și acoperiri, climă grea și nenumărate boli).

5. Reușita ofensivei rusești nu se datorește deci lipsei de eficiență a armatelor a 3-a și a 4-a române, ci neprevederilor Comandamentului Grupului de armate „B", unei alegeri meșteșugite din partea rușilor a zonelor de atac și concentrării masive de forțe în cel mai desăvîrșit secret.

Comandamentul rus a aplicat efortul său la vest și la sud de Stalingrad, zone cărora Grupul de armate „B" trebuia să le acorde cu totul altă atențiune. Evenimentele au arătat-o.

Întîrzierea constituirii comandamentului Don, provocată de neașteptata și neînchipuita rezistență de la Stalingrad și din Caucaz, își are partea ei fatală de contribuție în tragicele evenimente trăite.

Nici pregătirea bătăliei, nici conducerea ei nu au putut fi la înălțimea misiunii. Tristul rezultat, ca și numirea d-voastră, după pronunțarea dezastrului, la un comandament fără titular, o dovedesc.

Am arătat personal generalului Hauffe bănuiala mea că inamicul va dezlănțui un mare atac pe direcția FROLOV-ROSTOV și pe direcția BARMANKAK-KALATSCH, care erau cele două axe de atac indicate, fiindcă în afară de succese tactice locale, duceau și la consecințe grave strategice pe frontul germano-român din Caucaz, de la Stalingrad și din cotul Donului.

Grupul de armate Weichs și generalul Hauffe au subestimat valoarea inamicului și nu au luat în considerare găsind exagerate toate arătările mele.

7. Am, domnule mareșal, un trecut nepătat de 40 de ani închinați armatei și țării, în dreptate și onoare; am făcut în această lungă carieră 4 războaie și 4 revoluții.

Nici în fața inamicului din afară, nici în fața acelui dinăuntru, nu am dezarmat niciodată.

Am o răspundere politică și istorică și am o sacră datorie, față de ostașii mei.

M-aș dezonora dacă aș lăsa să fie dezonorați.

Aș fi un laș, dacă aș tolera să se comită lașități în contra lor.

Sînt informat, în ultimul moment, că sînt soldați de-ai mei care au luptat ca niște bravi și care acum sînt împușcați de soldații d-voastră în încercuirea de la Stalingrad.

Sînt informat că sînt ofițeri și subofițeri de ai noștri, cărora le sînt smulse de la brîu revolverele și armele lor de luptă de

către soldați de-ai dvs., care au stat mult departe în spatele frontului sau de soldați din unități de lucrători.

De asemenea, mi se raportează că trupele române aflate sub comandament german sînt supuse unui tratament neomenos.

Pentru cucerirea statului Dubowkij, Corpul 1 armată român a primit ordin de la grupul Holidt[3] să atace de 7 ori, pentru că nu a reușit prima dată, cauzîndu-se pierderi de 40 ofițeri, 15 subofițeri și 1392 trupă.

Ce importanță tactică și strategică avea aceasta în ansamblul imens al frontului, ca să determine acest masacru ?

De ce se impun sacrificii inutile M.U. române, cînd în cazuri asemănătoare trupele germane sînt cruțate ? Relev cazul detașamentului von Courbier, care a fost trimis la Odesa pentru a ne ajuta să spargem frontul defensiv.

Detașamentul, ținut 2-3 săptămîni în rezervă, a atacat și după două ore, după ce a lăsat pe teren cîțiva ofițeri și 200 soldați, a oprit atacul și s-a retras fără să mai încerce, sub cuvînt că nu are mijloacele necesare.

Unul din comandanții germani nu s-a oprit să mărturisească că ține să facă „mea culpa" față de infanteristul român pe care-l credea pînă atunci slab luptător.

Pe cînd la germani astfel de procedee sînt admise, generalul Holidt trimite soldații noștri, fără să le asigure susținerea de foc și de mijloace masive, la masacru.

Masacrarea cu voință și pornire a unităților din Corpul 1 armată română va produce un efect dezastruos asupra camaraderiei româno-germane și fără nici un folos militar pentru viitor.

Sînt sigur că veți fi de acord cu mine că această atitudine a comandamentului german nu este meritată de trupele române, care s-au bătut cel puțin tot atît de bine cum s-au bătut trupele germane din sector.

De ce, dacă soldații Armatei a 3-a nu au reușit să oprească atacul rusesc fiindcă, „nu s-au bătut cum trebuie", nu au reușit nici unitățile germane, diviziile 22 și 14 blindate și divizionarele 611 și 670 de vînători de care au fost și ele literalmente zdrobite, deși au primit șocul după ce acțiunea inamicului pierduse din intensitate, datorită împrăștierii și pierderilor suferite în luptele cu noi ?.

De ce aceştia au fost bravi şi ai noştri au fost fugari ?

Este cazul să întreb ce au făcut mai mult diviziile 62 şi 294 de la care, după comunicarea Führerului primită la 23.XI. se aştepta despresurarea Grupului Lascăr ?

Se uită probabil că atacul s-a produs pe o ceaţă atît de deasă, încît nici un armament pînă la tunurile grele nu au putut să tragă, decît cînd inamicul a intrat în poziţie şi în baterii. Din aceeaşi cauză nici aviaţia nu a putut interveni.

Nu cred că alte trupe cu organizare, încadrare, instrucţie şi experienţă egală cu ale trupelor române, ar fi putut face mai mult decît a făcut armata a 3-a, care timp de 3 zile şi-a menţinut poziţiile, dar a trebuit să cedeze cînd rezervele române şi germane nu au putut nici măcar stăvili puhoiul rusesc, necum să-l respingă.

8. Sînt informat de asemenea că, pe cînd d-voastră încercaţi să reconstituiţi din oamenii rămaşi noi unităţi româneşti, domnul general Holidt a pulverizat divizia a 9-a, desfiinţîndu-i comandamentul, risipind pe fracţiuni unele din unităţi cu valoare combativă încă suficientă şi transformînd altele în unităţi de lucru.

Mai sînt informat că unităţi germane iau fără nici un scrupul, cu o îndrăzneală fără seamăn, caii serviciilor noastre şi îi trec la ale lor, lăsînd pe ale noastre în drum.

Sînt informat că s-au luat serviciile noastre constituite şi s-au trecut diviziilor 62 şi 294, care au sosit pe cîmpul de luptă fără servicii ; în sfîrşit sînt informat, domnule mareşal, că domnul Holidt se poartă cu comandamentele noastre cu o brutalitate neadmisibilă între oameni civilizaţi şi între soldaţi cu simţămîntul onoarei.

Acelaşi domn general, trecînd atît peste cele mai elementare principii de ierarhie militară şi de ordine în exercitarea cu autoritate a comenzii, cît şi peste cel mai elementar respect ce se datoreşte unui aliat, care face din toată inima şi cu loialitate sacrificii imense pentru cauza comună, fără să fie obligat prin vreun angajament militar sau politic scris, a dat „ordine" armatei a 3-a să nu dea nici un ordin trupelor române, decît prin intermediul dînsului şi în acelaşi timp a avertizat că îşi rezervă dreptul de a aduce acestor ordine orice modificare va crede de cuviinţă.

9. Domnule mareşal, în faţa acestor fapte care în nici un caz nu ne poate dezonora pe noi, orice margine nu poate fi depăşită şi orice onoare nu poate fi călcată în picioare.

Nu poate fi depăşită şi nu poate fi călcată — mai ales faţă de un soldat — care să fie înarmat cum sîntem înarmaţi, instruiţi cum sîntem instruiţi, încadraţi cum sîntem încadraţi, s-a bătut pînă acum cum s-a bătut, s-a încărcat de o nepieritoare glorie şi la a cărei intervenţie camaraderească şi totală s-a recurs de multe ori, în ocazii grele şi în momente critice, pentru trupele germane :

— cînd marile unităţi române îşi pun la dispoziţia unităţilor germane în aceeaşi luptă, aviaţia şi cel mai modern material de artilerie, de care dispun, cu toate că dotaţia lor este inferioară dotării germane, şi cu toate că au în aceeaşi acţiune misiuni de aceeaşi importanţă ;

— cînd marile unităţi române acţionează la Feodosia şi asigură — cu pierderi enorme — degajarea diviziei 46 de la Kertsch ;

— cînd 4 M.U. române alearga 300 km pe jos, pe ger de 30^0, ceea ce a dus la degerarea a $30^0/_0$ din oameni şi moartea a $40^0/_0$ din caii artileriei lor, pentru a umple spărtura de la Doneţ, depăşesc frontul german şi fără tunuri pătrund 30 km în adîncime ;

— cînd alte mari unităţi române ,care merg[illegible] o altă destinaţie, sînt oprite din drum şi aruncate în luptă, pentru a izgoni adversarul, care spărsese frontul german, şi reuşesc să oprească inamicul şi să lege frontul (cazul diviziei 19, la est de Noworosisk) ;

— cînd alte 4 divizii române trec Doneţul şi Donul cu armatele a 4-a şi 1 blindată germană şi ajung în urmărirea inamicului pe Volga, prin lupte şi marşuri neîntrerupte de zi şi noapte de 800 km la scară cu unităţi blindate germane ;

— cînd o armată are dosarele tuturor marilor unităţi pline de nenumărate scrisori oficiale şi de ordine de zi prin care se laudă atitudinea şi ne onorează bravura soldatului, ofiţerului şi comandamentului român ;

— cînd aceeaşi armată este citată de peste 100 ori în comunicatele Führerului ;

— cînd o armată pierde într-o singură bătălie, din 160 000 luptători, 80 000 oameni (din care ruşii anunţă numai 37 000

prizonieri); luptătorii acelei armate nu pot fi calificați drept fugari și lași, cum nu au fost calificate de fugare unitățile germane, care la Doneț au abandonat tot materialul motorizat în iarna trecută, cînd au fost silite să se retragă 100 km înapoi ;

— cînd o armată are în aceeași luptă 3 generali, care nu se predau și cad, lipsiți de cartușe și de hrană, alăturea de ultimul lor luptător și cînd un al patrulea general, tot în aceeași luptă moare cu ultimul om de la ariergardă, lovit de un obuz de tun, tras drept în piept de un car inamic ;

— cînd în Armata a 3-a au fost divizii care au pierdut morți în luptă corp la corp, 2 din 3 comandanți de regimente de infanterie, 5 din 7 comandanți de batalioane, 2 din 6 comandanți de divizioane și toți comandanții de companii și de baterii; cînd un comandant de brigadă de artilerie trece în bateria în care era fiul său, trage împreună cu el ultimele proiectile și după aceea se sinucid împreună, iar un comandant de regiment de artilerie grea moare în luptă la baionetă;

— cînd un comandant de batalion, după 5 zile de luptă continuă, fără hrană și fără muniție și fără o secundă de gîndire, sare cu oamenii extenuați și scapă de la distrugere materialul de aviație și aviatorii germani de la Obliwskaja ;

— cînd în divizia 2 munte au fost oameni, care extenuați de lupte, au ajuns în așa hal de oboseală încît nu mai puteau apăsa nici pe trăgaci ;

— cînd Führerul a cinstit și onorat cu cele mai mari distincții armata română și cînd dintre aliații d-voastră, noi am avut primul general decorat cu frunzele de stejar la Crucea de cavaler a crucii de fier și primul ofițer superior, decorat cu Crucea de cavaler a crucii de fier.

Această armată nu poate fi tratată ca armată de fugari, soldații ei nu pot fi împușcați ca niște netrebnici fără judecată și răspundere, de orice ofițer sau soldat german.

Au fost, desigur, domnule mareșal și cazuri de defecțiuni. Ele au fost și datorită faptului că, unele unități de 10 luni stau pe ger cumplit sau în noroi și pe călduri caniculare numai în linia 1, cu mîna pe trăgaci, fiindcă din lipsă de rezerve nu au putut niciodată fi trecute înapoi pentru repaus.

Nu s-a întîmplat același lucru cu trupele germane din frontul de sud, care au fost trase uneori înapoi pentru repaus

și refacere, unele chiar au fost transportate pe fronturi secundare sau în interior.

Cazurile de defecțiune raportate la totalitatea armatei au fost însă izolate.

Ele au fost și sînt și în armata d-voastră și în orice armată. Dar numai eu singur și comandamentele române au dreptul după o judecată fie chiar sumară, dar numai după judecată, să pedepsească cu moartea pe netrebnici.

Aveți și d-voastră soldați dezertori, care rătăcesc în spatele frontului și prin țara mea. Aveți alții care s-au dat la acte de contrabandă și jaf pe teritoriul nostru și alții care nerespectînd regulile circulației au trecut peste pietonii români fără să lase urmă, cum se trece peste un cîrd de gîște.

Au fost cazuri cînd soldații germani au atacat cu revolverul pe șoferii noștri prinși izolați, i-au dat jos de pe mașină și au fugit cu mașina.

Au fost ofițeri și subofițeri de ai d-voastră, cărora le-am dat cea mai frățească ospitalitate în țară și care drept răsplată au înarmat pe legionari în contra mea, i-au dirijat din umbră în acțiunea lor criminală, care tindea la răsturnarea regimului și la uciderea mea mișelească și care după rebeliune au îmbrăcat pe capii robilor în haina soldatului și ofițerului german și i-au trecut peste graniță, ascunși în camioane germane sau amestecați printre soldați germani.

Au fost cazuri cînd soldații d-voastră au fost prinși vinzînd materiale de arme militare populației noastre.

Totuși, domnule mareșal, cu toate aceste multiple și grave fapte, care toate au fost aduse la cunoștința Misiunii militare și Legației germane, nimeni nu și-a îngăduit în această țară să generalizeze cazuri izolate, fiindcă știa că l-aș fi executat.

Au fost defecțiuni și la formațiunile germane pe timpul atacurilor rusești de la 19 și 20 XI. Dovadă marele număr de soldați germani răzleți, care s-au adunat la Morozowskaja.

În schimb, pentru că s-au văzut coloane românești retrăgîndu-se din ordin sub urmărirea tancurilor rusești sau oameni izolați, care în majoritate aparțineau serviciilor și au fost luați de ofițerii germani drept fugari de pe front, s-a aruncat soldaților români epitetul de fugari.

Necunoașterea reciprocă a limbii a sporit confuzia.

Nimeni de la noi nu şi-a îngăduit să păteze onoarea armatei germane cu calificativele cu care este dezonorată sub ochii impasibili şi uneori din ordinul ofiţerilor germani armata noastră, fără a se cunoaşte realităţile, toate realităţile.

Comandanţii şi ofiţerii germani cu voinţă, sau dintr-o inexplicabilă mentalitate, au tolerat unor soldaţi germani şi s-au făcut părtaşi cu ei în atitudinea luată faţă de nişte bravi ofiţeri şi soldaţi români, de a căror înfrîngere nu pot fi ei singuri vinovaţi şi în faţa cărora nu se poate arunca blamul de oricine şi cu atîta uşurinţă.

Eu am încredere în loialitatea şi în spiritul de dreptate al Führerului. Am această încredere, căci noi am scris alăturea de d-voastră nenumărate pagini de glorie şi sînt sigur că Führerul cu genialitatea, loialitatea şi simţul dreptăţii ce-l caracterizează, va înţelege mîhnirea şi revolta mea, va lua măsuri contra vinovaţilor şi va reabilita pe soldatul român ultragiat, cînd va cunoaşte aceste fapte în adevărata lor lumină.

Oricare ar fi judecata şi aprecierea d-voastră, vă rog domnule mareşal, nu numai ca camarad dar şi în virtutea răspunderii pe care o am faţă de soldaţii mei şi de poporul meu, să faceţi să înceteze cu un minut mai devreme această stare de fapt şi în privinţa tratamentului soldatului român şi în privinţa comandamentului lor.

Soldatul român nu poate fi comandat decît de ofiţerul şi comandamentul român.

El nu poate fi umilit de un străin, cu atît mai puţin de un camarad de arme, chiar cînd greşeşte.

El nu poate fi masacrat în atacuri inutile, cum nu au fost masacrate nici diviziile germane nr. 62 şi nr. 294.

El nu poate fi pedepsit decît de ofiţerul român. De bravele noastre unităţi nu poate dispune oricine după bunul său plac, după cum nu poate dispune de ale d-voastră.

Constituţia ţării mele opreşte acest lucru, după cum o opreşte pentru d-voastră constituţia şi onoarea ţării d-voastră.

Eu sînt dator să vă previn că, dacă nu încetează această atitudine şi aceste fapte, voi avea de examinat situaţia forţelor noastre în cadrul frontului d-voastră.

În acelaşi timp, îmi îngădui, a vă arăta ceea ce soldaţii şi ofiţerii germani ignorează, că în lunga, dureroasa şi glorioasa istorie de două mii de ani a poporului român, se găseşte cazul unic în istoria popoarelor cînd voevodul, conducătorii şi luptătorii au preferat, după ce au pierdut ultima luptă de apărare, să piară prin otrăvire împreună cu capii şi unităţile lor, decît să se predea sau să trăiască în robie şi în dezordine.

Poporul român de azi nu va fi, domnule mareşal, mai prejos de străbunii săi.

Primiţi, vă rog, excelenţă, salutul meu camaraderesc.

(ss) Mareşal Antonescu
9.12.1942

Biblioteca Academiei Române, Arhiva istorică, fond 10, dosar nr. 7 G. ;

Publicată şi în : „23 august. Documente, vol. I", p. 468–474.

1. Generalul Ilie Steflea, Şeful Marelui Cartier General la 2.XII.1942, în raportul adresat feldmareşalului Manstein arată „Primesc zilnic extrem de multe informaţii din care rezultă că, atît comandamentele, cît şi ofiţerii şi trupa române sînt tratate cu desconsiderare şi uneori chiar cu dispreţ de către comandamentele şi ostaşii germani pe motive că trupele Armatei 3 şi 4 române n-au luptat cu bravură şi au creat astfel trupelor germane o situaţie critică... Au fost ofiţeri români cărora trupele germane le-au smuls revolverele de la centură iar unităţi române au fost dezarmate şi insultate. (Arh. St. Bucureşti, fond P.C.M., dosar nr. 181/1942, fila 20).
În continuare, prezintă dispozitivul armatei române, spaţiul imens pe care se afla şi consecinţele de ordin militar, lipsa armamentului şi muniţiilor care trebuiau furnizate de germani, pierderile suferite de armata română. În concluzie, generalul Ilie Steflea preciza : „După atîtea sacrificii pentru cauza comună am ajuns să fim trataţi drept „fugari", să se ia comenzile generalilor noştri fără justificare ; ostaşii noştri să nu mai fie primiţi în cantonamente din ordinul autorităţilor militare germane ; ostaşii noştri să nu mai primească alimente şi, în fine, ostaşii noştri să fie dispreţuiţi de camarazii lor germani" (Ibidem, fila 29).
2. Generalul colonel Baron von Weichs, comandantul Grupului de Armate „B", la 23 noiembrie 1942 a dat următoarele ordine privind armata română :

a. „Ordon. Orice mişcare de fugă se va împiedica fără cruţare, la caz de nevoie, făcîndu-se uz de arme. Soldaţii români care vor fi găsiţi fără arme, echipament şi ordin de serviciu, retrăgîndu-se spre Vest, vor fi arestaţi şi internaţi".

b. „Am bănuieli justificate că unele părţi din Divizia 14 Română au părăsit, la primul atac inamic prea timpuriu poziţiile lor, fără a rezista după cum s-a ordonat pînă la urmă. În consecinţă se va deschide contra Comandamentului Diviziei acţiunea la Curtea Marţială. În afară de aceasta, mi s-a raportat că soldaţi români se retrag în dezordine spre sud-vest, parte din ei părăsind armamentul lor. Am dat ordin ca aceşti soldaţi să fie arestaţi şi internaţi de către comandamentele germane şi italiene".

(Arh. St. Bucureşti, fond P.C.M. dosar nr. 181/1942, f. 30).

3. Generalul Karl Holidt, comandant al Corpului 17 Armată germană, în noiembrie 1942 a subordonat Corpurile 1 şi 2 Armată română într-o grupare ad-hoc, care avea doar o Divizie germană şi una italiană. Corpurile române au fost scoase de sub comanda Armatei a 3-a române. Totodată, Holidt a înlocuit în mod arbitrar şeful Statului Major al Armatei 3 române cu un general german.

50 1942 decembrie 15. Scrisoarea de răspuns a feldmareşalului Erik von Manstein adresată mareşalului Ion Antonescu.

Către conducătorul statului român
Domnul mareşal Antonescu
Domnule mareşal,

Am onoarea a confirma Excelenţei voastre primirea scrisorii din 9 XII 1942.

La aceasta îmi permit, deocamdată, a lua atitudine după cum urmează :

1. Atît timp cît am avut cinstea de a conduce, pe lîngă Mari Unităţi germane şi Mari Unităţi române, întotdeauna am apreciat cu recunoştinţă faptele lor, tot aşa cum am recunoscut marea contribuţie militară pe care România o prestează în acest război. Totdeauna am privit trupele române ca pe nişte camarazi de care trebuie să mă îngrijesc la fel ca de trupele proprii.

La tot ce am avut de impus, am considerat că ceva de la sine înțeles să pretind întotdeauna soldaților proprii executarea misiunilor celor mai grele.

Am ținut întotdeauna seama de greutățile ce au decurs pentru M.U. române din instrucția și organizarea diferite, precum și din armamentul mai redus.

Faptul că onoarea militară a Armatei Române îmi este la fel de inviolabilă ca și propria onoare, constituie ceva de la sine înțeles izvorît din simțire ostășească.

De altfel, împărtășesc concepția Excelenței voastre că o trupă nu-și poate pierde onoarea sa militară, decît numai prin propria lipsă de destoinicie, nu însă prin sau faptele altora.

Rog pe Excelența voastră să desprindă din această mentalitate a mea, că și în viitor și în noua mea sferă de comandă, voi ține ridicată onoarea Armatei Române și voi respecta interesele ei

2. La scrisoarea Excelenței voastre (punctul 1—6) precum și în aceea a generalului Șteflea s-a insistat mult asupra motivelor care au dus la insuccesele la Armata 3 și 4 română.

Trebuie să renunț la a lua atitudine în această privință, deoarece aceste probleme scapă aprecierii mele, prin faptul că s-au produs înaintea luării comenzii de către mine.

Excelența voastră va înțelege totodată că eu — ca ostaș — nu pot să transmit Conducerii germane astfel de reproșuri îndreptate împotriva ei, ci las la latitudinea Excelenței voastre de a le aduce singură în discuție acolo.

3. În schimb, pot să-mi dau părerea, cu deplină răspundere, în privința imputărilor pe care Excelența voastră le faceți referitoare la atitudinea unor ofițeri și soldați germani, față de comandamentele regale române, respectiv față de soldații români (punctul 7 și 8 din scrisoarea Excelenței voastre).

Pot fi răspunzător nu pentru întîmplările în sine, deoarece s-au produs, mai toate, înaintea luării comenzii, ci pentru constatarea și remedierea unor abuzuri sau greșeli eventual întîmplate.

După concepția mea, este vorba aici de două cerințe.

Întîi de anihilarea unor astfel de întîmplări pe viitor.

Pentru aceasta, anexez un ordin dat de mine, care exprimă limpede concepția și voința mea în această chestiune.

doilea, e remedierea unor greșeli săvîrșite, eventual din partea germanilor. Cred că la judecarea acestor lucruri, Excelența voastră — ca ostaș — va fi de acord cu mine în privința următoarelor puncte :

a) În situațiuni critice, conducerea poate fi silită să se amestece în măsurile tactice ce se iau, fie prin ordine tari, fie prin concentrarea provizorie a conducerii într-o singură mînă, în scopul de a restabili situația. Asemenea măsuri, care limitează în mod vremelnic independența M.U. și prerogativele comandanților lor, pot fi indispensabile și nu constituie o jignire a onoarei celor în cauză.

b) Excelența voastră — ca ostaș — va fi de acord cu mine că în vîltoarea luptei, atunci cînd se întîmplă defecțiuni, sub impresiile grele ale luptei, trebuie aplicat orice mijloc, chiar cel mai aspru, nu importă de cine, pentru a domina situația. Dreptul pentru aceasta îl are orice ofițer sau soldat viteaz, indiferent cărei arme aparține.

Dimpotrivă imixtiunile și faptele ce le lezează independența sau chiar prestigiul trupelor aliate și care nu izvorăsc din cazurile de absolută nevoie amintite mai sus și depășesc ceea ce este admisibil din punct de vedere militar nu trebuie să fie tolerate.

Dacă ajung acum la problema remedierii greșelilor, eventual întîmplate, desprind din scrisoarea Excelenței voastre următoarele imputări :

a) Excelența voastră vede onoarea soldaților români în general umilită prin măsuri brutale și acte abuzive.

Este de la sine înțeles că sînt gata de a pedepsi asemenea greșeli, dar pentru aceasta trebuie să primesc datele corespunzătoare. De aceea, rog Excelența voastră de a dispune ca generalul Steflea să ni le facă accesibile.

Afirmarea, în general, că s-a luat, de exemplu, ofițerilor și subofițerilor armele nu este suficientă pentru a deschide o anchetă. În acest caz, ar mai fi fost de clarificat de ce anume cei în cauză s-au lăsat să li se ia armele.

b) Imputările făcute de Excelența voastră comandantului Corpului XVII Armată, generalul de infanterie Holidt, vor fi

* Nr. 35744 din 15.12.1942

cercetate de mine, iar rezultatul îl voi raporta Excelenței voastre. Ține însă de a mea datorie — la fel cum Excelența voastră o revendică — de a interveni pentru onoarea astașilor subordonați mie.

Imputarea referitoare la „masacrarea cu voință și pornire a unităților Corpului I Armată" trebuie să fie resimțită ca o imputare făcută generalului Holidt pentru o faptă, nu numai fără sens, dar și infamă.

c) Este de la sine înțeles că se va cerceta cazul raportat Excelenței voastre referitor la împușcările în încercuirea de la Stalingrad.

5. Excelența voastră va înțelege că nu mă pot ocupa de cazurile privitoare la soldați germani, arătate la punctul 9 al scrisorii Excelenței voastre, deoarece stau în afara sferei mele de comandă.

Domnule mareșal! Vă rog să fiți convins :

— că întotdeauna am apreciat și voi aprecia pe deplin faptele trupelor române ;

— că nu voi tolera ca onoarea Armatei Române să fie jignită în vreun fel și că, dacă așa ceva s-ar întîmpla, voi interveni îndată ce mi se va oferi posibilitatea pentru aceasta, dîndumi-se datele corespunzătoare.

Pentru mine este de la sine înțeles că soldatul român nu poate fi condus decît de ofițerii și comandamentele române. Acolo unde, din motive pur tactice, s-a produs sau trebuie să se producă subordonarea unităților române sub un comandament german sau invers, această subordonare va fi menținută numai atît timp cît situația o impune imperios.

Se înțelege de la sine că aceste subordonări se referă numai la domeniul tactic și că, mai ales reorganizarea diviziilor este treaba comandamentelor regale române, cărora le vom acorda doar ajutorul nostru.

Tot așa se înțelege de la sine că pedepsirea nu se poate face decît numai de superiorii sau tribunalele proprii.

Rog pe Excelența voastră de a fi convins că voi considera drept misiune a mea ca în interesul comun, să domin actuala situație grea, să ajut ca, în limita posibilităților, să se refacă cît mai repede posibil Marile Unități române și că soldatul român, trupa română este pentru mine același camarad ca germanii.

— din punct de vedere al respectării onoarei lor militare și a intereselor lor.

— din punct de vedere al îngrijirii în toate domeniile.

Prin toate mijloacele, voi ține ridicată onoarea comună a armelor

În ceea ce privește întrebuințarea trupelor române, voi ține seama în măsura în care ne permite restabilirea situației de slăbire actuală a puterilor combative și voi face totul ca, prin aceasta să înlesnesc refacerea lor.

Sînt al Excelenței voastre cu totul devotat,

(ss) von Manstein
General feldmareșal

Biblioteca Academiei Române, Arhiva istorică, fondul-XIV, dosarul nr. 7, filele 19–24.

51

1942 decembrie 15. **Ordin al feldmareșalului von Manstein dat în urma schimbului de scrisori cu mareșalul Ion Antonescu**

Pentru cabinetul Militar al domnului mareșal Antonescu.

Am onoarea a trimite ordinul nr. 360 a.c. dat de domnul feldmareșal Manstein ca urmare a scrisorii de i-a fost trimisă de domnul mareșal Antonescu.

Către comandanții de Armate, Corp de armată și Divizii

Conducătorul statului român, mareșalul Antonescu mi-a adresat o scrisoare, în care, în forma cea mai aspră, protestează împotriva atitudinilor unor comandanți, unități și soldați germani față de autoritățile respectiv soldații români, precum și contra jignirilor aduse onoarei militare române, care i-au fost aduse la cunoștință de către autoritățile militare române.

Voi ruga să mi se dea datele privitoare la aceste chestiuni.

Voi dispune să fie trimiși autorităților germane pentru a-și arăta punctul lor de vedere, iar apoi voi lua măsurile necesare.

Am arătat încă din ordinul meu la nr. 110 din a.c., strict secret, din 3 decembrie că acum principalul lucru este de a restabili situația, a ține ridicată onoarea militară română și a întări frăția de arme.

În mod coplimentar, ordon în această privință :

1. Se înțelege de la sine că trupele Armatei Regale Române aliate vor beneficia de acelaşi ajutor, de aceeaşi grijă în toate domeniile ca şi trupele germane, în măsura în care aprovizionarea lor se face prin intermediul comandamentelor germane.

2. Ca totdeauna pînă acum rămîne ca punct de onoare a trupelor germane de a rezolva misiunile grele în luptă.

La angajarea M.U. române se va ține seama de armamentul şi instrucția lor, în parte mai slabă.

3. În situațiuni critice, cînd unitățile germane şi române se amestecă, fiecare ofițer şi soldat viteaz, fie el german sau român, are dreptul şi datoria de a se îngriji prin toate mijloacele, ca să mențină, respectiv să stabilească situația.

Mai mult încă, măsuri cu forța şi imixtiunile în treburile trupei aliate nu trebuie să aibă loc. Onoarea militară a uneia este tot atît de înaltă şi tot atît de inviolabilă ca şi a alteia. Cine păcătuieşte împotriva acestor axiome va fi fără milă tras la răspundere.

4. Datoria tuturor autorităților germane şi române este de a se îngriji prin toate mijloacele ca ideea frăției de arme să fie ținută ridicată.

Luptăm împreună, suportăm împreună aceleaşi greutăți şi asprimi ale iernii ruseşti, aducem aceleaşi jertfe glorioase.

Acest ordin se va distruge îndată ce s-au luat cunoştință de el.

von Manstein
General Feldmareşal

Biblioteca Academiei Române, Arhiva istorică, fondul XIV, dosar nr. 7, f. 24–25.

Generalul Ion Antonescu, septembrie 1940.

Semnarea Pactului de neagresiune sovieto-german, 23 August 1939. În foto ; de la stînga la dreapta : Saposnikov, șeful Statului Major al Armatei Roșii, von Ribbentrop, ministrul afacerilor externe al Germaniei, I.V. Stalin, conducătorul statului sovietic, Perlov, secretar de ambasadă

Tehnoredactor : IONEL TUDOR

Bun de tipar : 25.08.1991
Format 16/61 x 86
Hirtie tip Ediţie C, Coli tipo. : 14.

Tiparul executat la imprimeria
CĂLĂRAŞI

I.S.B.N. 970 - 95204 - 1 - 3

vol.I

PREȚ 100 LEI

Top Secret ○ Top Secret ○ Top Secret

ISBN 973-95204-1-3